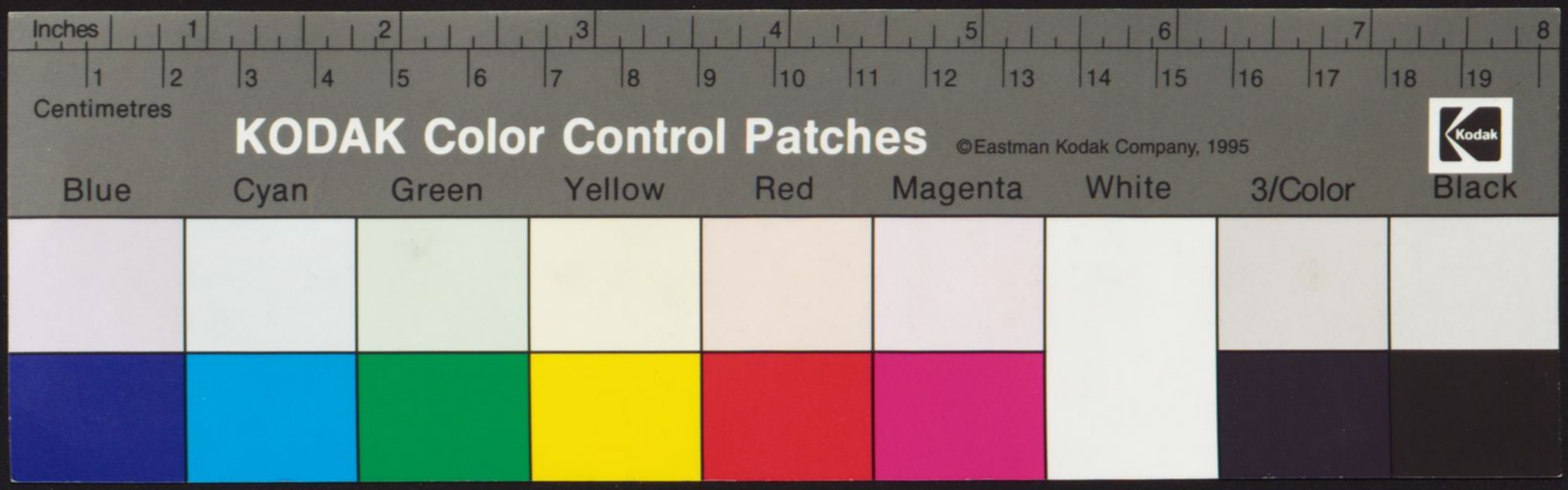
Inches
Centimetres
KODAK Color Control Patches
©Eastman Kodak Company, 1995
Kodak
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black

620 I L6 v.2
c.4
c.5
c.6
MA 1974

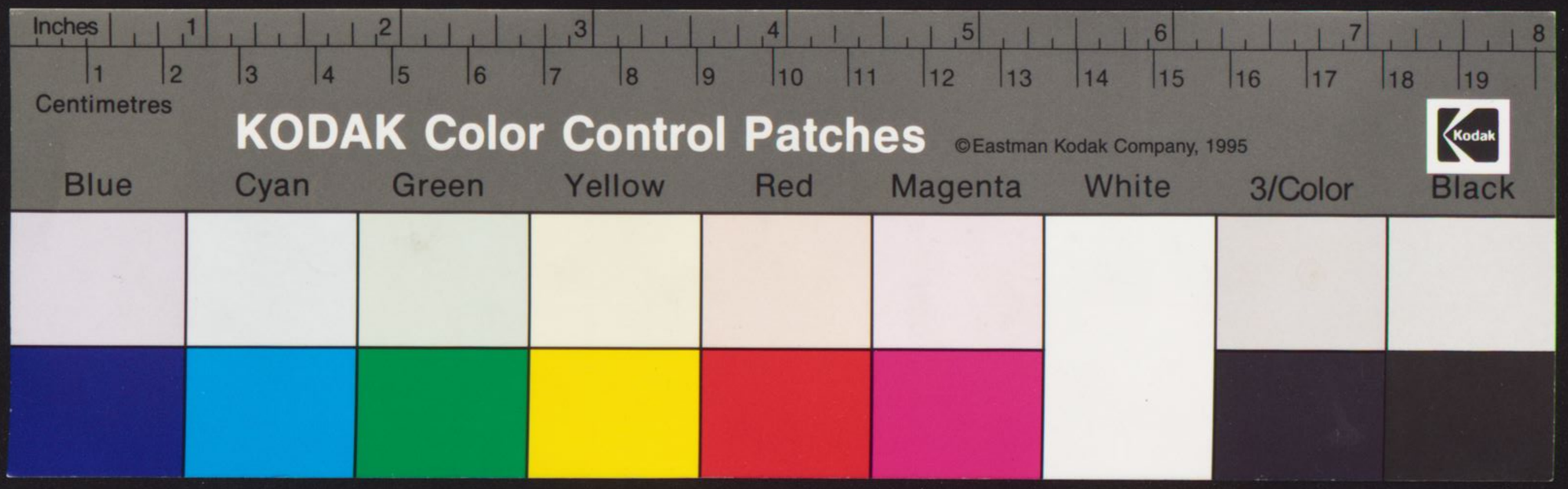

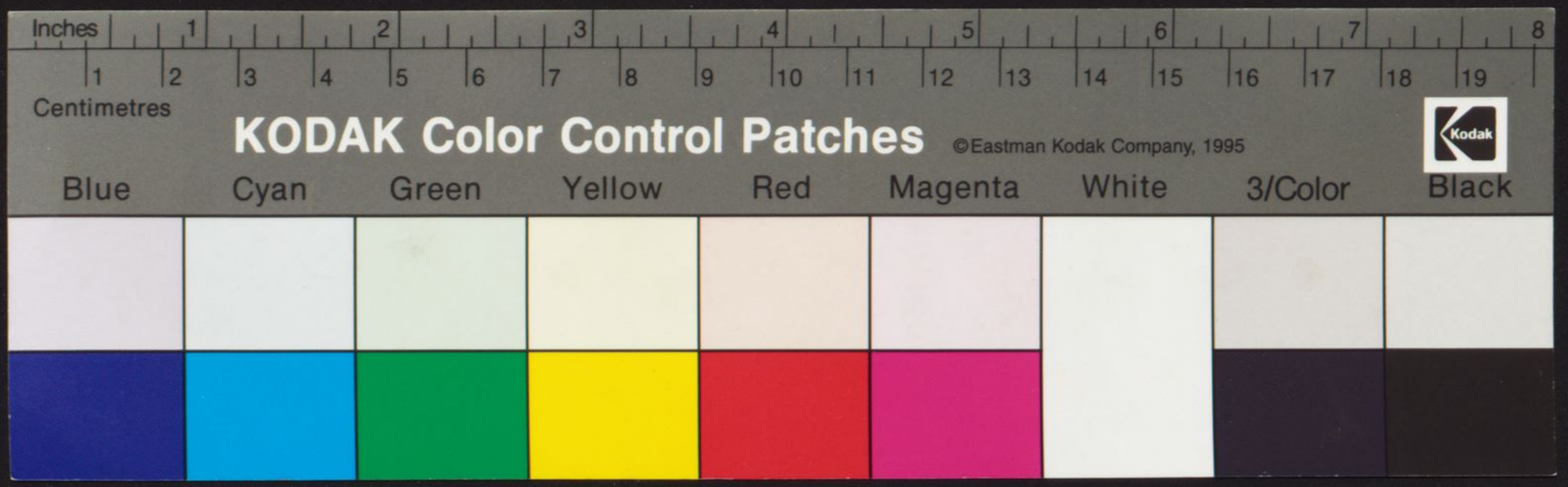
Inches
Centimetres
KODAK Color Control Patches
©Eastman Kodak Company, 1995
Kodak
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black

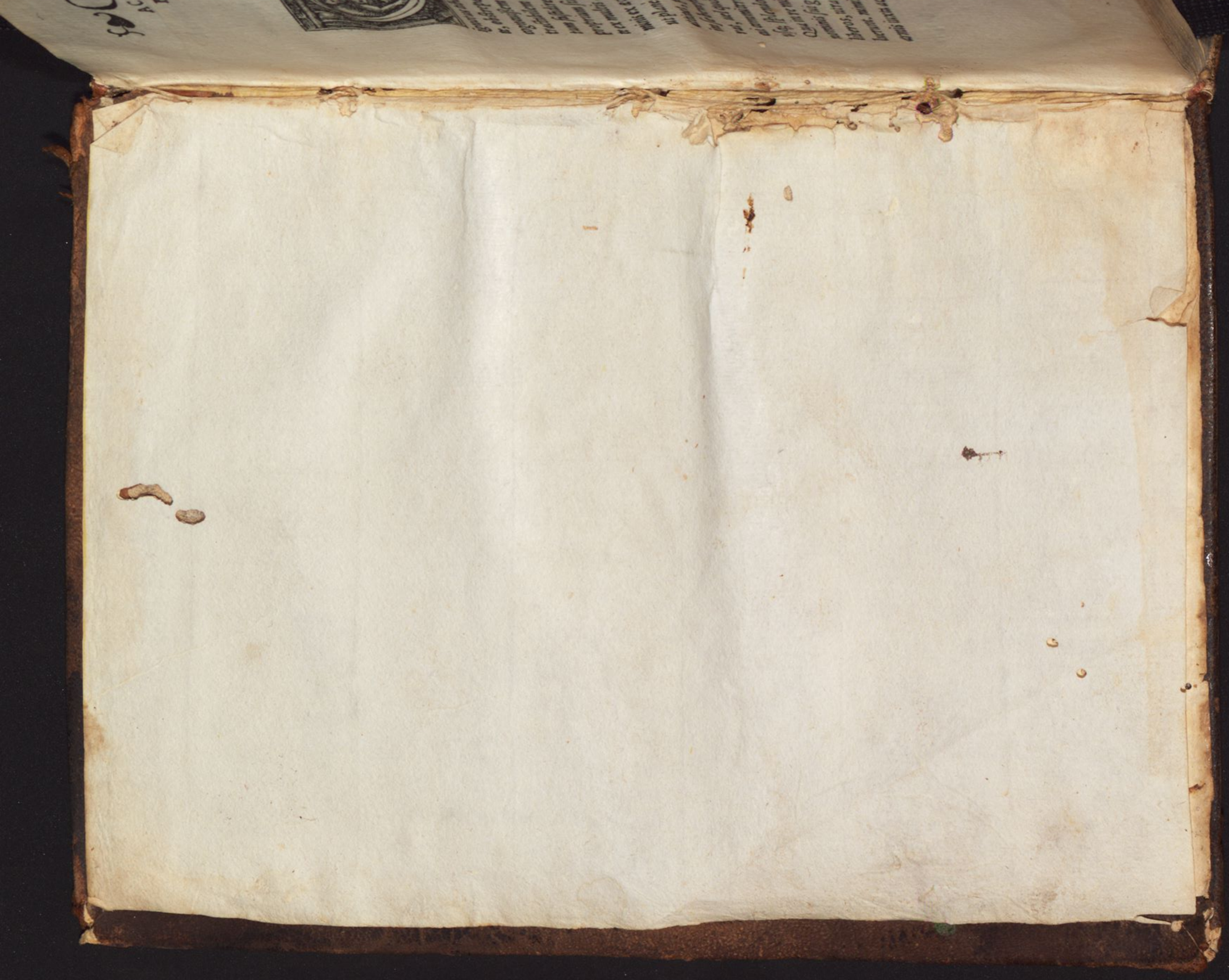

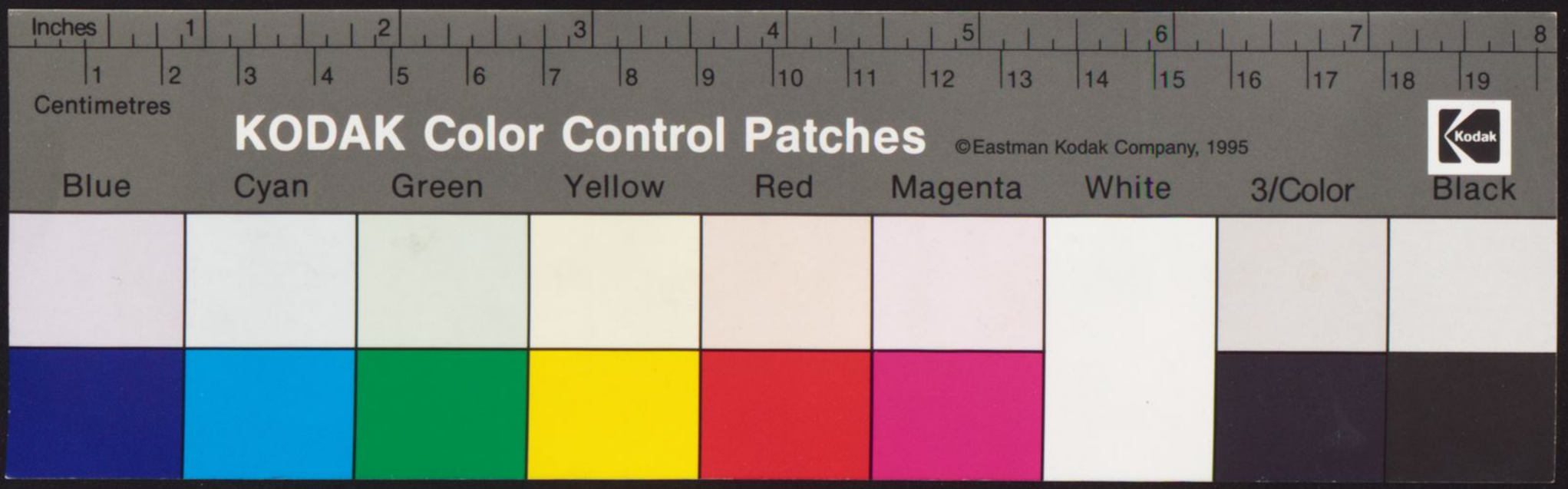
Inches
1
2
3
4
5
6
7
8
Centimetres
KODAK Color Control Patches
©Eastman Kodak Company, 1995
Kodak
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black

CLARISSIMO

AC ORNATISSIMO VIRO SEVERINO

Bonero, Burgrauio, Zuppario, magnoq; apud Cracouiam regni Poloniæ Procuratori. Byeczenſi, et Rapſteinenſi Præſidi. &c. Thomas Venatorius

S. P. D.

K K
LYCEAL
BIBLIOTHEK
ZU
LAIBACH

Vò magis me hactenus deterruit nominis tui ſplendor, ne qua tibi in re obſtreperem inciuilius, Clariſſime atq; doctiſſime Seuerine Bonere, hoc magis inuitat nunc animi tui bonitas, qua præditũ te prædicant hi, qui ex animo recte conſultum eſſe cupiunt literatis literis. Puderet me inquam temeritatis literarum mearum, non modo quòd inciuilius obſtreperem tibi, ſed etiam quòd homo ignotus tibi uiro incomparabili, atq; adeo homini in ſublimiore conſtituto potęſtate, obſtrepere auſim: niſi iampridem ex amicis, uirtutes tuas prædicantibus, cognouiſſem nullam unquam tibi impedimento fuiſſe fortunam, quo minus & tractabilem & expoſitum te præbueris amicis: nec ullum, quantumuis minutum faſtidire munus, modo amici animi ſignum præ ſe tulerit. Id quod tanquam proprium ſimul omnes ſibi olim ſapientes uiri uſurparunt. Porrò quod iam ante ex multis audierã, id proximis diebus comprobauit, Anshelmi Ephorini, hominis ex æquo et docti et aperti cælatus. Tam aũt te nobis prædicauit conſtanter, ut planè quod uel ad laudes tuas modeſtę, uel ad animi ſui ſincęritatem uereande attinet, prætermiſerit nihil. Et habet, quod ſcio, ille cauſſas plurimas, quibus tuis in ſe beneficijs iure reſpondeat, uel quòd præſidio tuo fortunas ſuas augeri ſperat, uel quòd authoritate tua ornari ſe cupit, uel quòd illum tu duxiſti dignum, cui committeres filij tui (profecto ampliſſimæ ſpei pueri) curam, quem ad ſummum uſq; ſplendorem, ueluti quendam futurum generis tui heroa, effingere debeat. Qua in re mire excelluerunt priſci illi Græcorum próceres, qui quo maiorem nominis ſui gloriam ad poſteros tranſmitterent, ipſam iuuentutem, adeoq; ſuos liberos, utraq; potiſſimum Pallade, reliquam uulgi multitudinem, ſuperare uoluerunt. nimirum rati nihil æque conducere uitæ mortalium, quàm ſi æqualem armis iuxta ac literarum ſtudijs uitam inſtituiſſet iuuentus. Hinc eſt quod Neſtor

ut Homerus eleganti carmine scripsit, Diomedem præ reliquis, qui ad expugnationem Troiæ uenerant, commendat Cicero,

Iliad. 9. Τυδεΐδη δ' ἐμοὶ μὲν πολέμῳ ἐνὶ καρτερός ἐστι
καὶ βουλῇ μετὰ πάντας ὁμήλικας ἔξοχον ἄλλον. Hoc est.

Cunctis in bello præstantior est Diomedes,
Consilioq; inter primos longe optimus unus.

Quin etiam hisce artibus Achilles inter Græcos duces haud aspernãdos sibi comparauit honores, Phœnice, apud eundem poëtam, sic referente:

Διδασκέμεναι τάδε πάντα.
μύθων τε ῥητῆρ' ἔμεναι πρηκτῆρά τε ἔργων. Hoc est
quo ad sensum exprimere licet:

Hæc ego te docui omnia Achilles,
Orator nempe ut rerum spectabilis esses,
Et simul ad pugnam formatus, & utilis armis.

Successu uero temporis Romani nihilo Græcis inferiores inuenti, qui & ipsi testati sunt, neminem felicius rerum summam occupare, quàm qui cum armis, musas etiam mansuetiores sibi conciliare studuisset. Hinc ut mea fert opinio, Fabios, Paulos, Scipiones, Catones, & alios non paucos, magna cum laude, præfuisse legimus, qui omnes ad animi magnitudinem, prudentiam quoq; in rebus agendis studiose adhibentes, suas, hisce maxime duabus rebus, uirtutes, quàm diutissime & uiuere & florere posse haud frustra sibi persuaserũt. Et merito quidem. Nam et si literæ per sese sunt res præclara, tamen si principibus contigerint uiris, longe reddentur clariores. In principe enim uel mediocris literarum cognitio, uulgi oculos in admirationem sui ducit, dum uicissim & literæ principem commendant regno, & princeps uel dignitate illustrat literas, uel authoritate sua aduersus oblatratores tuetur. Quod consilium equidem tu sapienter sequi censuisti, qui filium uniçe tibi dilectum, primum in Germaniam, deinde etiam in Italiam peregrinari passus es, præcipue ut harum rerum cognitionem perciperet, nimirum ut rediens olim ad te, non tam tibi uoluptati, quàm toti simul Poloniæ regno, ornamento esse & uelit & possit. Quæ te quoq; olim studia in tantam sublimitatẽ euexerunt, & te inuicto & uere pio regi SIGISMVNDO cõmendarunt. Etenim uidens rex sapientissimus, sui in te honestissimorum studiorum similitudinem, summæ beneuolentiæ uinculo te sibi conciliauit. Quod factũ, cum ipsam honestatem habeat authorẽ, non potest non esse honestissimum. Quo de alio magis opor-

IN=13000 4627

gis oportuno differemus tempore. Nunc aliò respicimus, nempe ut dono aliquo literario mei erga te animi promptitudinem quoquo modo declarare queam. Igitur tibi hunc Aristophanis, comici illius poëtæ festiuissimi, Plutum committo, imò iam tuum facio illum, sic futurum sperans, ut hoc euadas ditior, quo propius per ueræ opulentiæ cognationem ad ueram felicitatem accesseris. Abhorreat quidem, quod non iuerim inficias, non tam argumenti, quàm totius etiam eloquutionis ratio à lingua Latina, tamen ad genuinam illam et incorruptam Græci sermonis puritatem hauriendam, nihil æque conferre crediderim, ac Aristophanis comœdias. In quibus, hæc quam in præsentia edere est animus, reliquas, iudicio doctorum, iure meritissimo anteœllere creditur. Et uidetur mihi quidem Aristophanes in comœdijs, non solum sui temporis comicos, sed etiam superiores & futuros longo post se interuallo reliquisse. Dicit enim omnia comica libertate, fluentibus interim musis, persuadentia, & Attica gratia plena: adeo ut etiam æmulos in admirationẽ sui pellexerit. Sed & Theologus ille apud Græcos sine controuersia facundissimus, cognomento χρυσόστομος, tantum illi tribuisse fertur, ut non infrequenter pro puluinari illo sit usus. Tantam autem publicæ utilitatis rationem habuit Aristophanes, ut à nulla prorsus hominum conditione dentem abstinuerit, ubi forte quempiam minus respondere didicisset officio suo. Mihi uero, quantis illud laboribus constiterit, dum penè uersum uersui reddere curaui, equidem iam non sum dicturus. Certe nulla alia ratione id à me tentatum est, quàm ut aut periculum facerem ingenij mei, aut alios, eadem ut conentur exstimularem. Quæ ratio etsi uulgaris est hodie, tamen qui æqui sunt iudices, non omnino improbabunt, quando omnis hic conatus reipublicæ literariæ cõmodo à me suscipitur. Vale ex Norimberga. XIIII. Kal. Augusti. Anno à nato Christo

M. D. XXXI.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΩΠΑ

PERSONAE HVIVS fabulæ.

Καρίωνος.	Carion ſeruus.
Χρεμύλος.	Chremylus herus.
Πλοῦτος.	Plutus.
Βλεψίδημος.	Blepſidemus.
Πενία.	Paupertas.
Γυνὴ.	Vxor Chremyli.
Δίκαιος.	Iuſtus.
Συκοφάντης.	Calumniator.
Γραῦς.	Anus.
Νεανίσκος.	Iuuenis.
Ἑρμῆς.	Mercurius.
Ἱερεύς.	Sacerdos.

ΑΡΙΣΤΟΦΑ

ΝΟΥΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙ-

κοῦ Σωσθέσις δ' ἰάμβον.

Μαντεύεται δίκαιος ὢν τις κοὐ πένης
εἰ μεταβαλὼν. πλούτου τυχεῖν δοκήσεται
ἔχρησεν ὁ θεὸς ξυνακολουθεῖν ᾧ πορ ἂν
αὐθὶ πορεύηται τύχη, πλοῦτος δ' ὁπαίεται τυφλὸς
γνοὺς δ' αὐτὸν, ἤγαγεν οἴκαδ' ὄλβιον δημότας
καλέσας μεταχεῖν. εἶθ' ὑγιάσαι τὰς κόρας
ἔσπευδον, εἰς ἀσκληπιοῦ δ' ἀπῆγεν. ἡδ'
ἄφνω πενία δεκώλυσεν
ὅμως ἀναβλέψαντος αὐτῷ, τῶν κακῶν
οὐδεὶς ἔπλουτει. τῶν δ' ἀγαθῶν πᾶ τὰ γαθά.

Καρίων. Σ αρπαλέον πρᾶγμ' ὄστιν ὦ ζεῦ ἡ θεοί
δοῦλον γενέσθαι πᾶφονοῦντος δεσπότου
πᾶ γὰρ τὰ βέλτιθ' ὁ θεράπων λέξας τύχη
δόξει, δὲ μὴ δρᾶ ταῦτα ζεῦ κεκτημένῳ.
μετέχειν ἀνάγκη τὸν θεράποντα τῶν κακῶν.
τῷ σα'-

ARISTOPHANIS PLVTVS LATINITATE DONATUS, ac quasi uersus uersui redditus, per Thomam Venatorium.

ARGVMENTVM.

VIr iustus atq; pauper ipsum consulit
Oraculum, num aliam sequẽs uitæ uiam,
Opulentior fieri queat? Cui Deus
Respondit: eum sequeretur, ipso, scilicet
Qui forte primus, exeunte, occurreret.
At Plutus occursabat illi, lumine
Vtroq; captus, quem quidem, ut cognouerat,
Adducit ilicò domum, atq; conuocans
Suos populares, certiores reddere
Illos studet negocij, illorum expetens
Operam interim, in curatione luminum.
Porrò ut abeũt ad templa Epidaurij Dei,
Repente paupertas adest, cœptumq; opus
Conatur impedire fortiter: tamen
Luminibus illi redditis, ope numinis
Inopes erant mali, boni autem diuites.

Carion. DRo' summe Iupiter, Deiq; cæteri,
Quàm res molesta est, quámq; condi
tio grauis,
Vt forte seruus cesserit nõ admodũ
Sapiẽti hero. nam seruus & si quæ optuma
Sunt moneat, haud hoc possidẽs tamẽ approbet,
Oportet emergentis hinc periculi
Seruum implicari: tam suo nunquam sinit

τῶ σώματος χαρ̀ οὐκ ἐᾷ τὸν κύριον
κρατεῖν ὁ δαίμων, ἀλλὰ τὸν ἐωνημένον
καὶ ταῦτα μὲν δή. ταῦτα. τῷ δὲ λοξίᾳ
ὃς θεσπιωδεῖ ῥίπτοδος ἐκ χρυσηλάτου,
μέμψιν δικαίαν μέμφομαι ταύτῃ, ὅτι
ἰατρὸς ὢν καὶ μάντις ὡς φασι σοφὸς
μελαγχολῶν τ' ἀπετεμψέμου τὸν δεσπότην
ὃς ὃς ἀκολουθεῖ κατόπιν ἀνθρώπου τυφλοῦ
τοὐναντίον δρῶν, ἢ προσῆκ' αὐτῷ ποιεῖν
*οἱ γαρ̀ βλέποντες τοῖς τυφλοῖς ἡγούμεθα.
οὗτος δ' ἀκολουθεῖ, κἀμὲ προσβιάζεται.
καὶ ταῦτ' ἀποκρινομένου τοπαράπαν, οὐδὲ γρύ.
ἐγὼ μὲν δὴ οὐκ ἔσθ' ὅπως σιγήσομαι,
ἵνα μὴ φράσῃς, ὅτι φῶ δ' ἀκολουθοῦ μέν ποτε,
ὦ δέσποτ', ἀλλ' ἄσοι παρέξω πράγματα.
οὐ γαρ̀ με δυνήσεις, στέφανον ἔχον τάχε
χρ. μὰ δί' ἀλλ' ἀφελὼν τὸν στέφανον ἵνα λοπῆς τίμε.
ἵνα μᾶλλον ἀλγῇς. καρ. λῆρος. οὐ γαρ̀ παύσομαι
πρὶν ἂν φράσῃς μοι, τίς ποτ' ἔστιν οὑτοσί.
οὔνομα δ' ὧν σοι πυνθάνομαι πάνυ σφόδρα.
χρ. ἀλλ' οὐσεκρύψω, τῶν ἐμῶν γαρ̀ οἰκετῶν,
πιστότατον ἡγοῦμαί σε καὶ *κλεπτίστατον.
ἐγὼ θεοσεβὴς καὶ δίκαιος ὢν ἀνὴρ,
κακῶς ἔπραττον καὶ πένης ἦν. καρ. οἰδά τοι.*
χρ. ἕτεροι δ' ἐπλούτουν ἱεροσυλοί. ῥήτορες,
καὶ συκοφάνται καὶ πονηροί. καρ. πείθομαι.
ὡς ad. χρ. ἐπορκοῦμενος δὴ φώκομαι *ὡς τὸν θεόν.
τὸν ἐμὸν μὲν αὐτοῦ τὸ ταλαιπώρου χεσδμ:

οἳ significat uniuersalitatem.

κλέπτειν fallere.

τοι uersus gratia positum, aliàs abundat.

ὡς ad.

Dominum imperare,trux Fosturna,corpori.
Sed omne ius emens sibijpsi uindicat.
Et hæc quidem sint hæc. at ipsum Apollinem
Iure optumo accusauerim,qui cum aureo
Ex tripode responsa edat, & uidelicet
Cum medicus, ut dicunt,sit, augurq; sapiens,
Herum meum remisit haud sanum tamen:
Qui sequitur orbum & captum utroq; lumine
Hominem,secus faciens, quàm facere oporteat.
Solent uidentes nanq; cæcos ducere,
Hic sequitur,& me impellit facere eadem insuper.
Nec interim,rogatus hæc quid sibi uelint,
Quidquam mihi respondet,ac ne γρῦ quidem.
Proinde ego tacere quo modo queam
Haud uideo,nisi quid hunc sequamur dixeris
Here.ac molestus esse nunquam desinam
Tibi,neq; enim cædes coronatum scio.
Chremylus. Non per Iouem:sed auferam coronam ego
Tibi:dolore dummodo me affeceris,
Quo tu doleas impensius. Car. nugaris, haud
Ego desinam, ni dixeris, quis nam hic siet.
Quo enim fidelius tibi obsequor hactenus,
Hoc cardinem negocij inquiro magis.
Chr. Age ergo,te post hac nihil celauerim,
Planè sciens te inter domesticos meos
Vt optimum,sic esse & occultissimum*.
Cum iustus essem,cum pius, feliciter
Haud unq; agebã,eramq; pauper. Car. sat scio.
Chr. At affluebant sacrilegi atq; rhetores,
Tum sycophantæ,tum mali. Car. persuadeor.
Chr. Igitur deum accessi miser,meo haud quidem
Nomine rogaturus (quid enim nomine meo

* κλεπτίσταον significat etiã furaciſſimũ. Vnde q̃a serui plurima clam dñis suis auferrent, fures nõ infrequenter à ueterib. appellati sunt. Siaut ẽ illud: Quid domini facient, audẽt cũ talia fures? & qd furtim fit, latenter & occulte factũ dicimus.

ἤδη νόμιζον ἐμπε τοξοῦσθαι βίον.
τὸν δ' υἱόν, ὃς πρὸ ὧν μόνος μοι *τυγχάνῃ,
πευσόμενος εἰ χρὴ μεταβαλόντα σοῦ τρόπους,
ἕναι πανοῦργον. ἄδικον. ὑγιὲς μηδὲ σῶν,
ὡσ ζῶσ βίῳ τῷ τ' αὐτὸ, νομίσας ξυμφορήν.

καρ. τί δῆθ'. ὁ φοῖβος ἔλαχεν ἐκ τῶν σεμμάτων.

πεύσεται attice.

χρ. *γθύσει. σαφῶς γὼ ὁ θεὸς εἶ πέμοι τοδί.
ὅτῳ ξυναντήσαιμι πρῶτον ἐξιών.
ἐκέλευσε τούτου μὴ μεθίεσθαί μ' ἔπι.
πείθειν δ' ἐμαυτὸν ξυνακολουθεῖν οἴκαδε.

καρ. καὶ ῷ ξυναντᾷς δῆτα πρώτῳ. χρε. τουτωΐ.

καρ. εἶτ' οὐξωσίης τὼ ἐπίνοιαν τοῦ θεοῦ.
φαλζουσαν ὦ σκαιότατέ σοι ξαφέσατα,
ἀσκεῖν τὸν υἱὸν τὸν ἐπιχώριον χρώσων;

χρε. ζῶ, ξῶφ κρίνεις. καρ. δηλονοτὶ Ϛ τυφλῷ,
γνῶμαι δοκεῖ τοῦθ'. ὡς σφόδρ' ὀϊσὶ συμφορὸν
θ' μηδὲν ἀσκεῖν υἱὲς οἱ ῷ νῦν χρόνῳ.

χρε. οὐκ ἔσθ' ὅπως. ὁ χρησμὸς εἰς τοτὶ ῥέπει:
ἀλλ' εἰς ἕτερόν τι μεῖζον. ἰὼ δ' ἡμῖν φράσῃ,
ὅς τίς ποτ' ὀϊὸν οὐ τοσί, Ϛ τοῦ χάειν.
καὶ τοῦ, δεόμενος ἦλθε μυδὲ νῦν οἱ θαδί,
ξυνοίμεθ' αὖ τὸν χρησμὸν ἡμῶν, ὅ, τι νοεῖ.

καρ. ἄγε δὴ σὺ πότερον σαυτὸν ὥς τιν εἶ φάσον.
ἢ, τἀπὶ τοῖσι δρῶν. χρε. λέγειν χρὴ τἀληθῆ πάνυ.

πλ. ἐγὼ μὲν οἰμώζειν λέγουσι. καρ. μανθάνῃς.
ὅς φησιν εἶναι; χρ. σοὶ λέγει τοῦτ' οὐκ ἐμοί.
σκαιῶς γὰρ κοὐδὲν Ϛ χαλεπῶς ἐκ πυνθάνῃ:
ἀλλ' εἶπ χαίρῃς αὐδοὺς *εὐόρκου τρόποις.

ἐμοι

ξυνάγει ὧμ id est, existens est.

εὐόρκῳ, qui sic amat, ut fidē ei habere oßis.

Petam,cui ſenectus atq; terminus
Vitæ ingruit?)ſed filij cauſſa unici
Conctatum ueniens, expediret ne magis
Miſſis paternis,priſtinisq; moribus,
Sceleſtus eſſet,ſubdolus, ſani nihil
Agens,ratus hæc uitæ bonis conducere.
Car. Porro` ex coronis quid ſonuit oraculum?
Chr. Intelleges:aperte enim dixit mihi
Deus:cui primum exiens occurrerem,
Hunc ne amplius dimitterem,uidelicet
Sequi hunc domum quàm maxume compellerẽ.
Car. At quem exiens offendis? Chr.hunc potiſſumum.
Car. At ſtultus haud intellegis mentem Dei.
Qui quod tibi dixit palàm eſt cognoſcere,
Exerce gnatum moribus præſentibus.
Chr. Qui iudicas hoc? Car. ſcilicet hoc cæcus uidet
Eſſe utiliſſimum,hoc præcipue tempore,
Quo nemo ſani quippiam rite appetit.
Chr. Fieri haud poteſt,ut uergat huc oraculũ,
Quid maius indicat,equidem ſi dixerit
Hic quis ſiet,cuiusq; gratia rei,
Et cuius ad nos indigens conceſſerit,
Intellegemus utiq; mentem oraculi.
Car. Age dum,principio quem te facias dicito,
Aut ego deinde mox quæ faciam ſenties,
(Poſt uerba ſcilicet daturus uerbera,
Ni dixeris quis nã ſies) Chr.oportet hoc
Dicere cito. Plut.plorare te iubeo miſer.
Car. Intellegis quem ſeſe dicit? Chr. hæc tibi
Dicit,non mihi:nam interrogaſti durius.
At tu ſi amas uirum probatis moribus,
Aut cui fidem præbere in omnibus queas,

ἐμοὶ φράσον. πλ. κλάψ ἔπωγέ σοι λέγω.

εἰρωνικῶς. καρ. δέχου τὸν αὖρα καὶ τὸν Φοῖνιν τὸν θεούς.

χρ. οὔτοι μὰ τὼ δήμητρα χαιρήσεις ἔπι.
εἰ μὴ φαύσεις χαρὰ ἀπόσ' ὅλως κακὸν κακῶς.

πλ. ὦ τᾶν ἀπαλλάχθητον ἀπ' ἐμοῦ. χρ. πώμαλα.

λέγω præsens pro futuro. καρ. καὶ μιὼ ὁ *λέγω. βέλτιστόν ὄστι δέωστα.
ἀπολῶ τὸν ἄνθρωπον κάκιστα τουτονί.
αὖ αθεις χαρὰ ὦδὶ κρημνόν τιν' αὐτὸν, κἄτα λιπών.
ἄπειμ' ἵν' ἐκεῖθεν ἑκφαχηλιοθῇ τωτσών.

χρ. δὴ' αἶρε ταχέως. πλ. μηδαμῶς. χρ. οὐκοῦν ἐρεῖς;

πλ. δὴ' ἰὼ πύθεσθε μ' ὅς τις εἶμ' δῦ οἶδ' ὅτι
κακόντι μ' ὀργάσεσθε. κοὐκ ἀφήσετε.

χρ. νὴ τοὺς θεοὺς ἡμεῖς γ' ἐὰν βούλῃ γε σύ.

πλ. μεθεθενῶ μου πρῶτον. χρ. ἠνὶ μαθίεμεν.

Ἤ pro ἰὼ πλ. δικαίετον δή. δεῖ γὰρ ὡς ἔοικ' ἐμέ
λέγειν, ἢ κρύπτειν *Ἤ πρεσβυασμένος
ἐγὼ δ' εἰμὶ πλούτος. χρ. ὦ μιαρώτατε
ἀνδρῶν ἁπάντων. εἶτ' ἐσίγας πλοῦτος ὤν;

καρ. Σὺ πλοῦτος, οὕτως ἀθλίως διακείμενος
ὦ φοῖβ' ἄπολλον, καὶ θεοὶ καὶ δαίμονες,
καὶ ζεῦ. τί φὴς ἐκεῖνος ὄντως εἶ σύ; πλ. ναί.

χρ. ἐκεῖνος αὐτός; πλ. αὐτότατος. χρ. πόθεν οἷος φρόνιμος.
αὐχμῶν βαδίζεις. πλ. ἐκ παροκλέους ἔρχομαι.
ὃς οὐκ ἐλούσατ' ἐξότου πρὴν ἐγένετο.

χρ. ζυτὴ δ' κακὸν πῶς ἐπαθες. κἀτ' εἰπέμοι

πλ. ὁ Ζεύς με ταῦτ' ἔδρασεν ἀνθρώποις φθονῶν.
ἐγὼ γὰρ ὢν μέγιστον ἠπείλησ' ὅτι

ὡς

Cedo obsecro mihi. Plu. te flere nuncio.
Car. Accipe uirum nunc atq; augurium Apollinis.
Chr. Non,per deam Cererem, gaudebis amplius.
Te enim (nisi dixeris) malum perdam male.
Plu. Discedite obsecro uiri. Chr. nihil minus.
Car. Quod modo ego dicam domine,longe est optimũ,
Perdam uidelicet uirum nunc pessime,
Præcipitio exponens, abibo clanculum,
Illic ab alto ut colla frangat corruens.
Chr. Quin aufer hunc celerrime. Plu. me? neutiquam.
Chr. Non ergo dices? aut reclamas denuo?
Plu. Satis scio,si quis sim ego indicauero,
Haud liberum posthac me dabitis amplius,
Sed deuouebitis malo aliquo maxumo.
Chr. Nos,per Deos,dimittemus,modo tu uelis.
Plu. Dimittite ergo me modo. Chr. en dimittimus.
Plu. Audite igitur, nanq;, ut uidetur, dicere
Cogor, quæ eram celaturus non segniter:
Plutus ego sum. Chr. quid dicis o' spurcissime
Hominum? quid audio? tacere oportuit,
Cum Plutus esses? sic tibi sordes placent?
Car. Tu Plutus es,tam misere affectus undiq;?
O' Phœbe,Apollo,cum Dei,tum Dæmones,
Tum Iupiter,quid dicis? ille es? Plu. maxume.
Car. Ille ipse? Plu. quin ipsissimus. Car. quid huc ades
Tam squalidus incedens? Plu. Patrocli ex ædibus,
Qui lotus haud est uitæ ab ipso exordio.
Chr. Cedo obsecro,qui illud mali contraxeris?
Plu. Me Iupiter mulctauit hocce incommodo,
Cum rebus inuideret ille maxume
Mortalium. nanq; ipse cum essem adhuc puer
Minabar in mirum modum, quod postea

Nulli

ὡς σοῦ δικαίου καὶ σοφοὺς ἢ κοσμίους
μόνους καθοίμην ὀδέμ' ἐποιήσω τυφλόν.
ἵνα μὴ διαγιγνώσκοιμι τούτων μηδένα.
οὕτως ἐκεῖνος τοῖσι χρηστοῖ σιφλοῦται.

Sic Græci abundant negationibus.

χρε. καὶ μὰ Δί' οὐ χρηστούς γε πιμᾶται μόνους,
καὶ σοῦ δικαίους. πλ. ὁμολογῶ. χρ. φέρε, τί δῆτ'
εἰ πάλιν αὖ βλέψειας ὥσπερ ἢ πρότ',
φαύλους ἂν ἤδη σοῦ πονηρούς; πλ. φημὶ ἔγωγ'.
χρ. ὡς σοῦ δικαίους δ' ἂν καθίζοις; πλ. πάνυ μὴ δῆτ',
πολλοῦ γ' αὐτοὺς οὐχ' ἑώρακα χρόνου.
χρ. καὶ θαῦμά γ' οὐδέν: οὐδ' ἐγὼ γ' ὁ βλέπων.
πλ. ἄφετόν με νῶν, ἵνα δὴ ἤδη τὰ ἐπ' ἐμοῦ
χρ. μὰ δί' ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον ἐξόμεθά σου.
πλ. οὐκ ἠπορούμην, ὅπως πρᾶξιν πράγματα
ἐμέλετόν μοι; χρ. ὦ σὺ γ' αὖ πιβολῶ, πιθοῦ
καὶ μή μ' ἀπολίπῃς. οὐ γὰρ εὑρήσεις ἐμοῦ.
ζητῶν ἔτ' ἄνδρα σοῦ τρόπου βελτίονα.
μὰ τὸν Δί'. οὐ γὰρ ἔστιν ἄλλῳ, πλὴν ἐγώ.*

Loquitur poëta tanq̃ de ſeipſo, ideo utitur nominatiuo ἐγώ

πλ. ταυτὶ λέγουσι πάντες. νυνὶ δ' αὖ δέμου
τύχωσ' ἀληθῶς ἢ γένωνται πλούσιοι
ἀπεχνῶς ὥσπερ βαλλίοισι τῇ μοχθηρίᾳ.
χρ. ἔχει μὲν οὕτως εἰσὶ δ' οὐ πάντες κακοί.
πλ. μὰ Δί', ἀλλ' ἁπαξαπάντες. καρ. οἰμώξεται ῥᾴδιον.
χρ. σὺ δ' ὡς ἂν εἰδῇς, ὅσα πρὸς ἡμῶν λῷον μέλλῃς
γενήσεσθ' ἀγαθά, πρόσεχε τὸν νοῦν, ἵνα πύθῃ.
οἶμαι γὰρ οἶμαι. ξυνθέᾳ δ' εἰρήσεται.

ταυτὶ τῆς

Nulli mei facturus essem copiam,
Nisi optumis, iustissimisq;. at Iupiter
Luminibus orbum fecit, ut ne quempia
Horum liceret posthac mihi dignoscere.
Adeo ille moribus probatis inuidet.
Chr. Atqui hunc boni, iustiq; laudibus efferunt
Tantũmodo. Plu. agnosco lubẽs. Chr. qd si interim
Rursus diem aspicias, recepto lumine,
Cõmunicares te malis? Plut. minime quidem.
Chr. Inuiseres posthac probos? Plut. sic dico ego.
Huiusce nam uidere longo tempore
Mihi uiros non licuit. Chr. haud mirum, neq;
Enim ego uidens contemplor istiusmodi.
Plu. Nunc me relinquite, nempe scitis omnia,
Quæ scire uos desideraſtis hactenus.
Chr. Non, per Iouem, sed te magis retinebimus.
Plu. Id nunquid ante dixeram uobis, sciens
Quod mihi futuri essetis intolerabiles?
Chr. At te obsecro, acquiesce paucis admodum
Dum te uolo, ne me relinque optume,
Vt maxume queras enim, non quempiam
Certe inuenies, præstantiorem moribus
Me, & per Iouem, nec alius est præterq; ego.
Plut. Hic sermo in ore uersatur omniũ, sed ut
Nacti me fuerint, hinćq; facti diuites,
Reliquos student malignitate uincere.
Chr. Sic res habet, attamen nec omnes diuites,
Mali. Plu. imo` prorsus uniuersi diuitum.
Car. Indulgeas ploratibus longissime. *Imprecatio*
Chr. Vt cuncta porro` intellegas, si manseris,
Quæ nos maneant bona, adhibe quantocyus
Mentem obsecro. ipse enim fauentibus Deis

ταὐτης ἀπαλλάξειν σε τῆς ὀφθαλμίας,
βλέψαι ποιήσας. ΓΛ. μηδαμῶς τοῦτ' ὀργάσῃ.
οὐ βούλομαι γὰρ πάλιν ἀναβλέψαι. ΚΑΡ. τί φῄς
ἄνθρωποσ οὗτός ἐστιν ἄθλιοσ φύσει.

ΓΛ. ὀζύς μὲν οὕτω εἰδῶς τὰ ζύτων μοῦ', ἔμ', εἰ
πύθοιτ' ἄν' ἐπιτείλειε. ΧΡ. νεῦε δ' οὐ δοκῶ σοφῶ.
ὅς τις σεπτὸς παίονται πολυνοσεῖν ἐᾷ;

ΠΛ. οὐκ εἰδ' ἐγώ δ' ἐκεῖνον ὀρρῴωδῶ πάνυ.

ΧΡ. ἄληθες; ὦ δειλότατε πάντων δαιμόνων.
ὅτῳ γὰρ ἔναυ πλὼ διὸς τυραννίδα,
καὶ σὺν κεραυνοὺς, ἀξίουσ τειωβόλου.
ἐὰν γ' ἀναβλέψῃς σὺ, κἄν μικρὸν χρόνον;

ΠΛ. *ἄ μὴ λέγ' ὦ* πόνηρε ταῦτ'. ΧΡ. ἔχ' ἥσυχος.
ἐγὼ γὰρ ἀποδείξωσε τὸν διὸς πολὺ
μεῖζον διωκάμενον. ΓΛ. ἐμὲ σύ; ΧΡ. νὴ τὸν οὐρανόν.
αὐτίκα γάρ. ἄρχει δῆτα τίν' ὁ ζεὺς τῶν θεῶν;

ΚΑΡ. δῆτα τἀργύριον. ἀπολεῖσον γ' ἐς αὐτῷ. ΧΡ. φορῶ.
τίς δῆτ' ὁ παρέχων ἐστὶν αὐτῷ τοῦτ'. ΚΑΡ. ὁδί.

ΧΡ. θύοισί δ' αὐτῷ δῆτα τίν'. οὐ δῆτα τουτονί;

ΚΑΡ. καὶ νὴ δί'. δύσχυν ταίγε πλουτεῖν αὖ πικρῶσ.

ΧΡ. οὐκ οἶδ', ὅδ' ἐστὶν αὖτος καὶ ῥᾳδίως
παύσειεν εἰ βούλοι σ' ταῦτ' αὖ. ΓΛ. ὁ τί δῆτ'

ΧΡ. ὅτ' αὖ εἰς θύσειεν ἀνθρώπων ἔτι,
οὐ βοῶ αὖ, οὐχὶ ῥᾳδίον. οὐκ δῆτ' οὐδέν.

ΧΡ. μὴ βουλομένου. ΓΛ. ὅπως. ΧΡ. ὅπως οὐκ ἔστ' ὅπως
ὠνήσεται δήπουθεν, ἰῶσὺ μὴ πρῶτον
αὐτὸς διδῶς τὸ ἀργύριον, ὡς πεῦ διὸς

ἄ aduerbiũ increpantis.

πονηρὸς cum accentu in ultima, malum significat. Inde πονηρόπολις ciuitas Thratiæ, in qua Philippus macedo congregauit uniuersam malorum præcipue colluuiem ad iustum exercitum usq; Sed cum accentu in prima, significat laboriosum, erumnosumq; à πονεῖν ἔραν, hoc est à laborando terram.

(Sic ſpero)te iſthac liberabo ophthalmia.
Plu. Minime profecto id feceris,quandoquidem ego
Haud admodum uidere geſtio amplius.
Car. Quid audio? quid dicis infauſtiſſime?
Homo iſte natura eſt miſer & miſerabilis.
Plu. Qui cuncta nouit Iupiter,ſcio optume,
Hæc ſtulta ut intellexerit, uos perditum
Statim dabit. Chr. ſed illud interim haud facit,
Qui te huc & huc errare ſinit miſerrime
Plu. Haud ſcio.ſed ipſe illum horreo quàm maxume.
Chr. Tu uera narras? o' Deũm timidiſſime,
Exiſtimas tu illam Iouis tyrannidem,
Aut fulmina ipſa digna uel teruntio,
Tu ſi breui ſaltem reſpicias tempore?
Plu. Ah ne iſta dixeris miſer. Chr.tace obſecro.
Te nanq; ego docebo,& ipſo ſis Ioue
Longe potentior. Plu. age:tu me? Chr. per polũ.
Principio,cuius gratia imperat Deis
Iupiter? Car. ob argentũ, quod illi plurimum eſt.
Chr. At quis Ioui interim ſuppeditat illud? Car.hic.
Chr. Nunquid per hunc Ioui offerunt libamina?
Car. Imo' admodum deſiderant diteſcere.
Chr. Non'ne igitur hic eſt prima rerum occaſio?
Et cauſſa prima? nam,ut uolet, facile omnia
Hæc ſiſtet,ac,phibebit. Plu. at quibus modis?
Chr. Quia nemo poſthac immolaret amplius,
Nemo bouem,nemo placentulam,neq;
Quid aliud iſtiuſmodi,niſi tu uoles.
Plu. Quomodo? cupio enim audire. Chr. ne quære obſecro.
Nam qua uia quis comparabit quippiam,
Ni tu tua adſis omnibus præſentia,
Ni ſubminiſtres tu pecuniam. unde ſi

πλὼ δυώμεθ' ὦ λυσῆ τί, καταλύσεις μόνος.

Πλ. τί λέγεις. δι' ἐμὲ θύουσιν αὐτῷ; Χρ. φημί' ἐγώ.
καὶ νὴ δί', εἰ τί γ' ὄστι λαμπρὸν καὶ καλόν.
ἢ χάρισιν ἀνθρώποισιν, ὦ δέσποτα, σὲ γίνεται.
ἅπαντα ζῳ' ὠλουτεῖν γὰρ ἔοθ' ὑπώπτευκα.

Καρ. ἐγὼ γ' τοι δέομαι μικρὸν ἀργυρίδιον
δοῦλος γεγένημαι. δέομαι δ' μὴ ὠλουτεῖν ἵνα,

Χρ. καὶ τὰς γ' *ἑταίρας φασὶ τὰς κορινθίας
ὅ' ταν μὲν αὐτὰς τὶς πένης πλοῦν τύχῃ,
οὐ δὲ προσέχειν τὸν νοῦν, ἐὰν δὲ ὠλούσιος,
τὸν πλοῦτον αὐτὰς δῆθις ὡς ζόφον φέρειν.

Καρ. καὶ τούς γε παῖδας φασὶ ταὐτὸ ζόφον ὁρᾶν.
οὐ τῶν ἐνόντων, ἀλλὰ τἀργυρίου χάριν.

Χρ. οὐ τούς γε χρηστούς, ἀλλὰ σοὶ πόρνους. ἐπεὶ
αἰτοῦσιν οὐκ ἀργύριον οἱ χρηστοί. Καρ. τί *δαί;

Χρ. ὁ μὲν ἵππον ἀγαθόν. ὁ δέ, κυνίδιον θηρευτικόν.

Καρ. αἰσχυνόμενοι γ' ἀργύριον αἰτεῖν ἵνα
ὀνόματι σοφιστέοισι τὴν μοχθηρίαν

Χρ. τέχναι δὲ πᾶσαι δι' ἐπιορκήματα.
οὐ τοῖσιν ἀνθρώποισιν ἔοθ' εὑρημένα.
ὁ μὲν γὰρ αὐτῶν, σκυτοτομεῖ καθήμενος
ἕτερος δὲ χαλκεύει τις· ὁ δὲ πεντάνεται.
ὁ δὲ, χρυσοχοεῖ, χρυσίον πρὸ τοῦ λαβών.
ὁ δὲ λιποδυτεῖ γ' νὴ δία, ὁ δέ τοι χωρυχεῖ.
ὁ δὲ, κυναφεύει τις· ὁ δὲ, ὠλιγοφορεῖ.

ὁ δὲ

ἕτερος *masculine in bonam partem capitur, secus fœminine* ἑταίρα.

δαί *semper interrogative, et sic differt à* δέ.

Ingruerit ingens quíſpiam Iouis impetūs,
Vel unus ipſe ſufficis diſſoluere
Illíus utcunq; aſperam potentiam.
Plu. Quíd aís? Ioui per me immolāt? Chr. ita dico ego,
Et per Iouem, ſi quíd magnificū, aut ſplendidū,
Aut elegans mortalibus, abs te uno uenit,
Pecuniæ nanq; uniuerſa obtemperant. *Sententia.*
Car. Ego ſiquidem propter minutum argentulum
Inſeruio, æque ac cæteri diteſcere
Cupiens, nihilq; hero reperiri abiectior.
Chr. Quín proſtitutæ apud Corínthum fœminæ,
Si quíſpiam eas paupercúlus tentauerit,
Haud mentem adhíbent: ut aderit autem quíſpiā
Numatior, blande ílico illi applaudere.
Car. Hoc & pueros facere, perhibēt, meritorios,
Haud quaq; amatorum, ſed æris gratia.
Chr. Atqui minimē hoc faciunt boni, ſed turpibus
Tantum dediti rebus: equidem argentum boni
Non ſic petunt. Char. ſed quid potiſſimū petunt?
Chr. Equum ille pulchrum, alter canes uenatícos.
Car. Remoratur illos forte, ne petant, pudor,
Sicq; flagitium uelant honeſti nomine.
Chr. Quín uniuerſæ inuentiones artium,
Et ipſa rerum multiplex aſtutia,
Te propter unum ſunt, tibi debant oīa.
Incidit ille ſedulo coria ſedens,
Alius fabrilem exercet, ipſis follibus
Addictus impigre. deinde quíſpiam
Lignariæ ſtudet, ſtruendiſq; ædibus.
Hic fundit aurum, à te quod ipſe acceperit.
Hic uiuit ſpoliís, hic parietes perfodit.
Alius deinde percolit fulloniam.

ὁ δὲ, βυρσοδεψεῖ γ' ὁ δέ γε πολεῖ κρόμμυα.
ὁ δὲ, ἄλους γ' μοιχὸς; ἀλλ' σέ που πρατίλλεται.

Per ecclesiam hoc loco intelligit Concilium eorum, qui præerant reipub. dicti ab ἐκκαλῶ uoco, quia uocabãtur et rogati ueniebãt.

ΓΛ. οἴμοι τάλας. ταυτί μ' ἐλαύνανε πάλαι.
ΧΡ. μέγας δὲ βασιλεὺς οὐχὶ δι' ὅλου κομᾷ;
ΚΑΡ. *ἐκκλησία δ' οὐχὶ δι' ὅλου γίγνεται;
ΧΡ. τί δὲ, τὰς τειήρεις οὐσὺ πολιροῖς εἰ πέμοι;
ΚΑΡ. τόδ' εἰκρίνθω ξυνικὸν οὐ χ οὗτος φέφῃ;

Belonopólis parasitus Pamphili.

ΧΡ. ὁ πάμφιλος δ' οὐχὶ δι' ὅλου κλαύσεται;
ΚΑΡ. ὁ βελονοπώλης δ' οὐχὶ μιᾷ τᾷ παμφίλου,
ΧΡ. ἀργύριος δ' οὐχὶ διὰ ὅλου πορδεται;
ΚΑΡ. φιλέψιος δ' οὐχ' ἕνεκα σου μύθους λέγει.
ΧΡ. ἠξυμμαχία δ' οὐχὶ δι' ὅλου σὲ τοῖς αἰγυπτίοις;

Hic Philonides ut ditißmuus ita deformitate cantatißimus fuit: adeo ut dixerit quidam: mater enixa est Philonidem asinum, & nihil prætrea passa est mali.

ΚΑΡ. ὁρᾷς δὲ λαΐς οὐ δια' σὲ *φιλωνίδου;
ΧΡ. *ὁ τιμοθέου δὲ πύργος; ΚΑΡ. ἐμπέφι γέσοι.
ΧΡ. τὰ δὲ πράγματ' οὐχὶ δι' ὅλου σὲ πάντα πράττεται;
μονώτατος γὰρ εἶ σὲ πάντων αἴτιος
καὶ τῶν κακῶν κἠ τῶν ἀγαθῶν, ὃν ἴσθ' ὅτι
ΚΑΡ. κρατοῦσ' ἔγωγ' κἂν τοῖς πολέμοις ἑκάστοτε.
ἐφ' οἷς ἂν οὗτος ἐπικαθέζηται μόνος.

Timotheus hic diues admodum fuisse perhibetur & fortunatus. De quo etiam Val. Max.

ἀνδραγαθίας Strenuitas, fortitudo in rebus obeundis.

στρατηγία præfectura imperatorum apud Athenien.

ΠΛ. ἐγὼ τοσαῦτα δυνατὸς εἰμὶ εἷς ὢν ποιεῖν,
ΧΡ. καὶ ναὶ μὰ δία τούτων γε πολλῷ πλείονα.
ὡς τ' οὐδὲ μεσὸς συγγέτον' οὐδεὶς πώποτε.
τῶν μὲν γ' ἄλλων ἔστι πάντων πλῆς μονή.
ὄρωτος. ΚΑΡ. ἄρτων. ΧΡ. μουσικῆς. ΚΑΡ. χαγημάτων.
ΧΡ. τιμῆς. ΚΑΡ. πλακούντ'. ΧΡ. *ἀνδραγαθίας. ΚΑΡ. ἰχάδων
ΧΡ. φιλοτιμίας. ΚΑΡ. μάζης. ΧΡ. *στρατηγίας. ΚΑΡ. φακῆς.

Cũ δ'

Alius ſtudioſus eſt lauandis pellibus.
Hic inficit corium, ille uendit allia.
Hic turpiter præhenſus ipſo in crimine
Adulterij, tui expilatur gratia.
Plu. Hei me miſerum, iſthæc me latebant hactenus.
Chr. Rex nunquid in te magnus, æquo plus ſatis
Superbiens, comatur inſolentius?
Car. Eccleſiam te nõne propter conuocant?
Chr. Quid quod mare infeſtantibus unus ſufficis?
Car. Hic non'ne conductum in Corintho exercitũ
Alit, fouet, nutricat unus omnium?
Chr. Quin propter hunc pœnas dabit ipſe Pamphilus.
Car. Et Belonopolis non'ne cum ipſo Pamphilo?
Chr. Argyrius num pedit huius gratia?
Car. Quin fabulas per hunc agit Philepſimus?
Chr. Decreta non'ne propter hũc auxillia *
Aegyptijs, aduerſus arma Perſidos?
Car. Philonidem Laïs amat huius gratia.
Chr. Quid Timothei turris? Car. utinã inciderit tibi.
Chr. Te propter hæc aguntur equidem ſingula,
Es nanq; ſolus cauſſa & author omnium,
Seu quid ſiniſtre ceſſerit, ſeu dextere.
Plu. Ego tot agundis rebus unus ſum ſatis?
Chr. Et, per Iouem, maiora tu inſuper potes,*
Vt ſcilicet tui ſacietas nemini
Contigerit uſpiam hactenus mortalium:
Seu rerum aliarum contigit ſæpiſſime,
Amoris. Car. & panis. Chr. tum generis muſici.
Car. Bellariorum. Chr. honoris. Car. ac placentulæ.
Chr. Tum fortitudinis inclytæ. Car. tum ficuum.
Chr. Quin etiam honeſtæ dignitatis. Car. deniq;
Panis recocti. Chr. militiæ. Car. leguminis.

At nul-

* *Athenienſes fœdus pauſſerant cum Aegyptijs: quoniam Aegyptij famis tẽpore claſſem Athenieñ. frumento onuſtam miſerant. Quare cum rex Perſidos infeſtare cepiſſet Aegyptum, Græci Aegiptijs auxiliares copias miſerunt.*

Exaggerat affirmationem ſuam

Per Muſicam omnes ſimul artes liberales intelligit.

Talentum aliud erat tempore Homeri, aliud Aristophanis tempore. Nam talentum attiam habebat LX. libras.

Χρ. Ου δ' ἐγένετ' οὐδεὶς μεσὸς οὐδε πώποτε.
ἀλλ' ἰῶ τάλαντά πο λάβῃ ζιακαίδεκα.
ὡολὺ μᾶλλον ἐπιθυμεῖ λαβεῖν ἐκ καίδεκα
καὖν ταῦτ' αἰνύσῃ, πεπαράκονται βούλεται
ἢ φεύγειν, οὐκ εἶναι βιωτὸν αὐτῷ τὸν βίον.
Γλ. ὦ ζοι λέγειν ἔμοιγε, φαίνεσθον πάνυ.
ὡλλὼ σὺ μόνον δέδοικα. Χρ. φαῖζε τὸ πρᾶ.
ὅπως ἐγὼ τὼ δυώαμιν. ἰῶ ὑμεῖς φατὲ,
ἔχειν με, ταύτης θεωτότης γενήσομαι.

Quærenti quidam, cur nam palleſæret aurũ, audiuit, quia timet: timentis eſt enĩ pallere.

Χρ. νὴ τὸν δι' ἀλλὰ Ϛ λέγοισί πάντες ὡς
*δειλότατόν ἐσθ' ὁ πλοῦτος. Γλ. ἴκις' ἀλλά με
ζιχωρύχος τὶς διέβαλλ' εἰς δὺς χαρ' ποτε
οὐκ εἶχεν εἰς τὼ οἰκίαν, οὐδὲν λαβεῖν,
δύρων ἀπαξά παντα τακκλεισμένα.
εἶτ' ὠνόμασέ μου τὼ πρᾶνοιαν, δειλίαν.
Χρ. μὴ νῶν μελέτωσι μηδὲν. ὡς ἐαὐ γενὴ
ἀνὴρ πρόθυμος αὐτὸς εἰς τὰ πράγματα;
βλέπων τ' ἀτωσδείξω σ' ὀξύτορον τᾶ λυχνέως.
Γλ. πῶς δῦν δυνήσει ταῦτα δρᾶζαι θυκτὸς ὢν.
Χρ. ἔχω τίν' ἀγαθὴν ἐλπίδ' ἐξ ὧν εἶ πέμοι
ὁ φοῖβος αὐτὸς. πυθικὼ σείσω δάφνιω.
Πλ. κἀκεῖνος δῦν ξύνοιδε ταῦτα. Χρ. φημὶ ἐγώ.
Γλ. ὁρᾶτε. Χρ. μὴ φόντιζε μηδὲν ὦ δἰαθέ
ἐγὼ γ' οὗ τοῦτ' ἴαθι, ϛ αὖ δεῖμ' ἀποθανεῖν
αὐτὸς ἀφ' ἁ πράξω ταῦτα. καρ. κἀν βούλῃ γ' ἐγώ

ἄλφιτα pro omni uictu ponitur. Extat adagium μηδὲν πρὸς τὰ ἄλφιτα

Χρε. πολλοὶ δ' ἔσονται χ' ἅτεροι νῶν ξύμμαχοι,
ὅσοις δικαίοις οὖσιν, οὐκ ἰῶ* ἄλφιτα
Γλ. παπαί. πονήρου γ' ἔπας ἡμῖν ξυμμαλχῶ.

οὐκ

Chr. At nullius unq̃ factus est tui satur.
Sed si talenta acceperit quis tredecim,
Longe amplius uel sedecim desiderat:
Quæ ut consequutus quispiam, decies quater
Cupit, aut negat se posse uitam ducere.
Plu. Recte admodum, ut uidetur, ipsi dicitis.
Sed uereor unũ. Chr. illud quid est? cedo obsecro
Plu. Qui scilicet potentiæ, qua præditum
Me prædicatis, compos esse possim ego.
Chr. Nunc, per Iouem, uerum esse cõperi, omnium
Quod ore passim dicitur, uidelicet
Plutum esse rerum quippiam timidissimũ.
Plu. Minime profecto. sed domũ fur quispiam
Ingressus haud pasàm, reperiensq̃ omnia
Recluſa, ne quid abstulisse perfidus
Quiret, calumniatus est me, & insuper
Meam prouidentiam, timiditatem uocat.
Chr. Nihil tibi curæ sit uspiam, modo
Face præbeas te promptum in hoc negocio,
Faxo ut uideas uel Lynceo ipso acutius.
Plu. Cum sis homo, tu illud patrare qui potes?
Chr. Ego, ne dubites, erigor certissimam
In spem, fore illud quod mihi Phœbus dixerat,
Cum forte laurum cõmoueret Pythicam.
Plu. Est'ne omnium ille conscius? Chr. sic dico ego.
Plu. Videte. Chr. ne curaueris tu quippiam.
Ego quidem (id quod scire te uolo interim)
Faciam illud, & si oportuerit periculũ
Me adire mortis. Car. id nec ego detrectauerim.
Chr. Eruntq̃ in hac re nobis comites plurimi.
Iustis quibus manentibus, nec supererat
Farinula. Plu. hem q̃ miseros comites prædicas.

Χρ. οὔκ, ἰὼ γε. πλουτήσουσιν ἐξ ἀρχῆς πάλιν
ὅλη' ἴθι σὺ μὲν ταχέως ὁραμῶν. καρ. τί δ' οὐ λέγε.
Χρ. σὺ ξυγγεωργοὺς κάλεσον δύ' ἢ τρεῖς δ' ἵ' ὡς
σὺν ζεῦγεσιν ἀγροῖς αὐτοὺς ταλαιπωρουμένους.
ὅπως ἂν ἴσον ἕκαστος σὺν ταυτοῖ παρῶν.
ἡμῖν μεταδῷ, τὸ δὲ τοῦ πλούτου μέρος.
καρ. καὶ δὴ βαδίζω. σὺ δὲ δ' ἡρεμαδίου.
τῶν σύνδουλέν τις εἰσιν ἐμπάτω λαβών.
Χρ. ἐμοὶ μελήσει σοῦ γ' ὅλη' ἀνύσας φρέαρ
σὺ δ' ὃν ἡράπισε πλοῦτε πάντων δαιμόνων
εἶφ' μετ' ἐμοῦ δεῦρ' εἴσιθ', ἡ γὰρ οἰκία.
αὕτη ὅδ' ἐστίν, ἰὼ δεῖ χρημάτων ὦ τήμερον
μεσὴν ποιῆσαι. καὶ δικαίως κἀδίκως.
Πλ. ὅλη' ἄχθομαι μὲν εἰσιὼν νὴ τοὺς θεούς,
ἐς οἰκίαν ἑκάστο τ' ὀλιγοτείαν πάνυ.
ἀγαθὸν γὰρ ἀπέλαυσ' οὐδὲν αὐτῷ πώποτε.
ἰὼ μὲν γ' εἰς φειδωλὸν εἰσελθὼν τύχω,
ὃν θὺς κατώρυξέ με κατὰ τ' γῆς κάτω.
καὶ αἴ τις προσέλθοι χρηστὸς ἀνθρωπος φύλης
αἰ τῶν λαβεῖν τι μικρὸν ἀργυρίδιον,
ἔξ ἀρνός ὅστι, μὴ δ' ἰδεῖν με πώποτε
ἰὼ δ' εἰς πρᾶον ἀνθρωπον εἰσελθὼν τύχω.
πώρνα ὃς καὶ κύβοισι παραβεβλημένος,
γυμνός θύραζ' ἐξέπεσον σὺν ἀκαρεῖ χρόνῳ.
Χρ. μετρίον γὰρ ἀνδρὸς οὐκ ἐπέτυχες πώποτε
ἐγὼ δὲ ζῶν τὸν τρόπον πῶς εἰμὶ ἀεὶ

χαίρω

Chr. Haud equidem erunt, illis modo si ditescere
Per te liceat ab integro. Sed corripe
Hinc tu gradū uelociter. Car. quid obsecro est?
Chr. Viros agricolas conuoca, illos forsitan
Rure occupatos scilicet laboribus
Offendere licet, quo sit æqua & debita
Vtriscꝫ Pluti portio præsentibus.
Car. Abeo, sed isthanc quispiam carunculam
Accipiet interim exiens, atcꝫ inferat.
Chr. Isthoc mihi curæ fuerit, abi ocyus.
Tu autem Deis longissime potentior
Plute omnibus, ne, quæso te, graueris huc
Mecum ingredi, mecum in domum concedere.
Hæc est enim, quam te hoc die pecunijs
Cumulasse oportet (sic mihi persuadeo)
Vtcunꝫ per fas aut nefas id feceris.
Plu. At, per Deos, haud tibi libenter obsequor
In re mihi molesta plurimis modis:
Nam semper ut pedes alienis ædibus
Forte intuli, nihil bonorum fructuum,
Videlicet rediisse sensi adme hactenus.
Si enim tenaci fecero copiam mei,
Statim ille subtus infimum condit solum.
Ac ut deinde accesserit uir quispiam
Bonus & amicus, æris autem postulans
Minutias duntaxat, ille pernegat
Vidisse me unꝫ. At cum obsequor uiro minus
Frugi, minuscꝫ candido, statim ille me
Siue aleæ obijcit, siue lupanaribus,
Breuiscꝫ tandem nudus eijcior foras.
Chr. Haud hactenus uirum modestum nactus es.
Hui quantum ego hisce moribus præpolleo. *Arroganter dicta.*

χαίρωτε γὰρ φιλόμηνος, ὡς οὐδεὶς ἀνήρ
πάλιν τ' ἀναλῶν, ἵνα κἀπὶ τούτου δέῃ
δὶς ἡσίομεν, ὡς ἰδεῖν σε βούλομαι
καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὸν υἱὸν τὸν μόνον
ὃν ἐγὼ φιλῶ μάλιστα μὰ σὲ. ΓΛ. πείθομαι
ΧΡ. τί γὰρ ἄν τις οὐχὶ πρὸς σὲ τἀληθῆ λέγοι.
ΚΑΡ. ὦ πολλὰ δὴ τῷ δεσπότῃ τῶν ἡμῶν φαλόντες
ἄνδρες φίλοι. νῦ δημόται. νῦ τὸν πονεῖν δρᾶσαί
ἴτ' ἐμμονεῖτε. σπεύδεθ' ὡς ὁ καιρὸς οὐχὶ μέλειν
ἀλλ' ἔστι ἐπ' αὐτῆς τ' ἀκμῆς ἢ δεῖ πρόντας ἀμῦναι
ΧΟ. οὐκ οἶσθ' ὁρᾷς ὁρμωμένους ἡμᾶς πάλαι πρόθυμος
ὡς εἰκός ἐστιν ἀθενεῖς γέροντας ἄνδρας ἤδη
σύ δ' ἀξιοῖς ἵσμως με, δεῖν, πλὴν ταῦτα καὶ φάσμοι
ὅτου χάριν γ' ὁ δεσπότης ὅσον κέκληκεν ἡμᾶς.
ΚΑΡ. οὐκ οὖν πάλαι δή που λέγω. σύ δ' αὐτὸς οὐκ ἀκούεις.
ὁ δεσπότης γὰρ φησιν, ὑμᾶς ἡδέως ἅπαντας,
ψυχροῦ βίου καὶ δυσκόλου ζήν' ἀπαλλαγέντας.
ΧΟ. ἔστιν δὲ δὴ τί. νῦ πόθεν δ' πρᾶγμα τοῦθ' ὅφησιν.
ΚΑΡ. ἔχων ἀφῖκται δεῦρο πρεσβύτην τιν' ὦ φίνηροι,
ῥυπῶντα. κυφόν. ἄθλιον. ῥυσόν, μαδῶντον. νωδόν.
οἶμαι δὲ νὴ τὸν οὐρανόν, καὶ φωλὸν αὐτὸν εἶναι
ΧΟ. ὦ χρυσὸν ἀγγέλας ἐπῶν; πῶς φής φάσον μοι
Δηλοῖς γὰρ αὐτὸν σωρὸν ἥκειν χρημάτων ἔχοντα
ΚΑΡ. πρεσβυτικῶν μὲν δὴ κακῶν ἔγωγ' ἔχοντα σωρόν.
ΧΟ. μῶν ἀξιοῖς φανεῖσας ἡμᾶς ἀπαλλαγῆναι
ἀζήμιος, καὶ ταῦτ' ἐμοῦ βακτηρίαν ἔχοντος
ΚΑΡ. πάντως καὶ ἄνθρωπον φύσει τοιοῦτον εἰς τὰ πάντα
ὑγεῖ-

Chorus.
Mutatio ſtili, nomine digreſſionis. Sunt autem Iambi quadrati catalecticí.

Nam parcitate nemo me anteceſſerit,
Nec liberalitate uincet quiſpiam.
Sed eamus intro, iam uidere te uolo
Meamq́; coniugem, meumq́; filium,
Quem diligo poſt te unice. Plu. credo lubens.
Chr. Quis nanq; nõ tibi ueritatem diceret?

CHORVS ruſticorum.

Carion. Adeſte nũc q̃ ſæpius cũ hero thynnũ comediſtis, Octonarij, catalectici.
Ciues mihi chariſſimi, uiri admodum laboris
Præduri amantes, ite, feſtinate diligenter,
Nec ulla uos cunctandi capiat interim latenter
Occaſio, opportunitas ſe nanq; certa prodit,
Qua uos opemq́; auxiliumq́; adeſſe ſentietis.
Cho. An ſponte noſtra non uides ſubinde concitatos,
Veluti ſenes docet uiros, & uiribus carentes?
Vis forte tecum currã ego æquis paſſibus, priuſq;
Mihi dixeris, cur nanq; herus tuus uocauerit nos?
Car. Iam pridem ego dixi tibi, nec dum tenes me ſatis.
Pollicitus eſt herus uniuerſos uos ſuauiter poſt
Hac victituros, liberatos à laboribus, atq;
Incommodis, obnoxiij quibus hactenus fuiſtis.
Cho. Quid illud eſt? & unde, ceu dicit, negocij ſpes?
Car. Quoniam ſenex acceſſit huc, o' ruſtici, recuruus,
Caluaſter, & rugoſus atq; edentulus, miſerq;
Et per polum carere præputio mihi uidetur.
Cho. O' nuncium aureum, cedo obſecro quid eſt? cedo inquã,
Veniſſe nuncias habentem diuitiarum aceruum.
Car. Imo' qui aceruum ad uos ferat ſenilium malorum.
Cho. Exiſtimas impune abire poſſe te, dolis ut
Nos luſeris? ne crede quæſo, cũ hunc gerã bacillũ.
Car. Talem arbitramini parens natura finxerit me
In rebus omnibus, queam ne quippiam referre

ἥκει θεμὶ εἶναι, ὃ οὐδὲν ἂν νομίζεθ' ὑγιὲς εἰπεῖν;

Χο. ὡς σεμνὸς ὁ ἐπίτειπος, αἰκνῆμαι δὲ σου βοᾶσιν
ἰοὺ ἰού. τὰς κοίνικας καὶ τὰς πέδας ποθοῦσι.

Καρ. οἰ τῇ σορῷ νυνὶ λαχὼν δ' ἐμέμνησο δικάζειν.
σὺ δ' οὐ βαδίζεις. ὁ δὲ χάρων τὸ ξύμβολον δίδωσιν

Χο. διαῤῥαγείης, ὡς μόλις ἦ καὶ φύσει κόβαλος.
ὅς τις φοινακίζεις. φάσαι δ' οὔπω τέτληκας ἡμῖν
ὅτου χάριν μ' ὁ δεσπότης ὁσὸς κύκλῳ δεῦρο.
οἱ πολλὰ μοχθίσαντες, οὐκ οὔσης σχολῆς πρόθυμως
δεῦρ' ἤλθομεν, πολλὼν θύμων ῥίζας διεκπορῶντες.

Καρ. ἀλλ' οὐκ ἔτ' αὖ κρύψαιμι. τὸν πλοῦτον γὰρ ὦ ἄνδρες ἥκει
ἄγων ὁ δεσπότης. ὃς ἡμᾶς πλουσίους ποιήσει.

Χο. ὄντως γὰρ δῆτ' πλουσίοις ἅπασιν ἡμῖν εἶναι;

Καρ. νὴ τοὺς θεούς, μίσθας μὲν οὖν, ἵν' ὧν τ' ὄνου λάβητε.

Χο. ὡς ἥδομαι θ' τέμπομαι θ' οὐ βούλομαι χρῆσθαι,
ὑφ' ἡδονῆς, εἴπερ λέγεις ὄντως τοῦτ' ἀληθῆ.

Καρ. καὶ μὰ τὸν ἐγὼ βουλήσομαι. θρεπτανελὸν τὸν κύκλωπα
μιμούμενος, καὶ τοῖν ποδοῖν ὧδὶ πρεσαλδίων,
ὑμᾶς ἄγειν ἀλλ' εἶα τέκνα θαμὰ ἐπαναβοῶντες
βλιχώμενοί τε πρόβατίων, Dimet. acatal.
αἰτῶντε κιναβρώντα, μηλήων,
ἔπειθ' ἁπτωλημένοι. χαίροισθ' ἁνῤαλιεῖσθε. Quad. catal.

Χο. ἡμεῖς δέγ' αὖ ζητήσομεν, θρεπτανελὸν τὸν κύκλωπα
βλιχώμενοι σὲ τουτονὶ πεινῶντα καταλαβόντες,
πῆραν ἔχοντον, λάχανά τ' ἄγρια δρῶσερά, μὴ ῥᾳδίπαλδον
ἡγούμενον τοῖς προβατίοις.

Dimet. acatale.

εἰ μὴ

Apud Athenienſes eligebãtur iudices perſortẽ literarũ. Dabatur autẽ à principe nota quædã iudicaturis, quã ut illi retuliſſent, accipiebãt in meræde tres obolos Alia ratio, apud, inferos mortui iudicantur adducẽte præcone, ſcilicet Charonte. Voluit igitur irridere ſenes illos dicens eos dignos qui iudicare debeant apud inferos, id quod hactenus negligunt. Nam tã ex urna ſepulchrali electi erãt iudices, apd' inferos, & per Charõta ſymbolo deſtinandi.

Quod integrum, uel quod ſit ipſa ueritate dignũ?
Cho. Proh q̃ uenerandus, dignus eſt contritione dura.
Heu heu queruntur ſcilicet ſuræ tuæ, profecto *Ironicos.*
Deſiderant compedibus atq̃ uinculis ligari.
Car. Abi, quid hic moraris? ut quid literã in ſepulchro
(Quæ ſorte cõtigit tibi) negligis? dat ipſe ſignũ,
Signoq̃ te uocat Charon. ſequere ilico uocantẽ.
Cho. Rumparis oſtentator callidiſſime, ut moleſtus
Es omnibus natura, & inſolenter admodum nos
Deludis hactenus, nec unq̃ reddere certiorem
Curaueris, cur nanq̃ herus tuus uocauerit me
Verum occupati plurimis laboribus, relictum eſt
Vix ociũ tantum, huc ut apte cederemus uſq̃:
Proinde radices thymi compluſculos eundo
Neglexímus, quas interim legiſſe conueniebat.
Car. Verũ amplius uos ego nihil celauerim, o uiri, nã
Attulit herus Plutum, ut beatos faciat uniuerſos.
Cho. Vere ergo nos affluere diuitiis modo licebit.
Car. Imo Midas, ut aures aſini ſumpſeritis, futuri.
Cho. Quàm gaudio ſummo afficior, q̃ geſtio choræam
Agere, ubi uera ſunt, q̃ tu in p̃ſentia es loquutus.
Car. Equidem & ego uolo θρεπανελὸ ſcilicet Clyclopẽ
Sequi, pedeq̃ cõmouens ſic, ducere interim uos
Pergam. ſed eia filiũ clamate, crebriusq̃
Balatum inſtar bidentium. *Dimet. acatal.*
Voces q̃ caprarum edite.
Comitaminiq̃ hircis mage ſcilicet ſalatiores.
Cho. Quæremus at nos te uiciſſatim nouũ Cyclopẽ,
Cythara ſonantem ſcilicet, balatibus ſequentes
Poſt te, fameſcentẽq̃ cõprehendemus atq̃ perã
Habentẽ, agreſte, roſcidũq̃ legẽtẽ olus: ebriusq̃
Oues ut anteceſſeris, *Dimet. acatal.*

θρεπανελὸ *aduerbialiter poſitũ. perſtringit aũt aſperũ diœndi genus, quali uſus eſt Philoxenus poëta Dithirãbicus, in Comœdia cui nomẽ fecerat Cyclops, Quo ſub nomine regẽ Dionyſiũ iuniorem Syracuſanũ amarulentiſſime perſtrinxit, q illũ propter amatã ab ipſo Galatheam, regno expulerat. Cyclopẽ aũt ideo uocabat Dionyſium, quia auiditate uini lippitudinem iam oculorum contraxiſſet, ut iam non duobus ſed uno duntaxat oculo, inſtar Cyclopis, uidere crederetur.*

Aut

εἰ μὴ δὲ καταδαρθέντα τοῦ
μέγαν λαβόντες ἥμισυ σφηκίσκον ἐκ τυφλῶσαι.

Quad. catalec: Καρ. ἐγὼ δὲ τὴν κίρκην γ' τὴν τὰ φαρμακ' ἀνακοκῶσαν.
ἢ σοῦ ἑταίρου τὸ φιλωνίδου πότ' ἀν κεἰνθῳ
Dimet. acatal. ἔπεισεν ὡς ὄντας κάπρους
Quadr. catal. μεμαγμένον σικῶν ἐδώδιμον, κὠτὴ δ' ἔματτεν αὐτοῖς
Dimetr acata. μιμήσομαι πάντας τρόπους
Trim. acatal. ὑμεῖς δὲ χρυλλίζοντες ὥσπερ φιλησίου
Dimet. acatal. ἕστασθε μητρὶ χοῖροι.
Quadr. catal. Χρ. οὐκ οἶδα σε τὴν κίρκην γε τὴν τὰ φαρμακ' ἀνακεκῶσαν
καὶ μαγγανεύουσαν μελιτοῦτταν τε σοῦ ἑταίρου
Dimet. acatal. λαβόντες ὥσπερ φιλησίου
Quadr. catal. τὸν λαρίπου μεμεμυμένοι, τῶν ὄρχεων κρεμῶμεν.
Dimet. acatal. μυσττὸς μέν', ὡς πορ φράτου,
Trim. acatal. τὴν ῥῖνα, σύδ' ἀρίστυλλος ὥσπερ χάσκων ὀρεῖς
Dimet. catal. ἕστασθε μητρὶ χοῖροι.
Quadr. catal. Καρ. δῆτ' εἰ ἀνῶ τῶν σκωμμάτων ἀπαλλαγέντες ἤδη
Dim. acatalect. ὑμεῖς, ἐπ' δῆτ' εἶδος φέρετε
ἀφ' ἑ ἐγὼ δ' ἰὼν ἤδη, λαθραῖα
βουλήσομαι, τὸ δικαστόν
λαβὼν πὺ ἄρτον καὶ κρέας
μαστώμενος δ' λοιπόν, οὕτω τοῦ κόπου ξυνεῖναι

χαίρειν primus scripsit in epistolis Cleon cum iam Athenien. imperij habenas gubernare cœpisset, quẽ hic comico sale perstringit, dicens: Verbũ esse netus iam et obsoletũ. Subiungit aũt suo more aliud, nẽpe δικασ' ζομαι.

Χρ. *χαίρειν μὲν ὑμᾶς ὅστις ὢν αὐτὸς δημότας — Sequuntur rur
ἀρχαῖον ἤδη προσαγορεύειν, δικαιρόν — sus Senar.
ἀσπάζομαι δ' ὁτιὴ προθύμως ἥκετε
καὶ σωφρονικῶς καὶ οὐκ καταβεβλακκυμένως
ὅπως δέ μοι τὴν δίκην συμπαραστάτε
ἕστασθε, καὶ σωτῆρες ὄντες τοῦ θεοῦ
Χο. διαρρήδ. βλέπειν γὰρ αὖ πικρὸν δόξεις μ' αὖθις.
δεινὸν γὰρ εἰ τειχοβόλου μὲν εἵνεκα

ὥστε

Aut forte ſomnum ceperis, Dimeter acatalect.
Magnũ accipientes ſtipitẽ, excæcabimus eqdẽ te.
Car. At ipſe Circen pharmaca miſcentẽ ſequar, pinde
Quæ faſcinauit in Corintho olim ipſius ſodales
Philonidi s, tanq́ in capros, Dimet. acatal.
Coctumq́ ſtercus eſſe compulit, quod ipſa pridẽ
Concoxerat, hanc ſequar ducem. Dimet. acatal.
At uos referti grunietis gaudio, Trimet. acatal.
Matrem ſequentes porci. Dimet. catalect.
Cho. At nos parantem pharmaca Circes, ilicoq́ noſtra
Vel faſcinantem, uel ſodales uſq́ polluentem,
Capiemus, & præ gaudio Dimet. acatal.
(Dulichium modo Laërti filium ſequentes)
A' culeis conabimur ſuſpendere, inſtarq́ hirci
Nares tibi fœdabimus. Dimet. acatal.
Tu, uelut * Ariſtillus, iq̃es, huc ſeq̃mini. Trimet. acat.
Dulcem parentem porci. Dimet. catal.
Car. Sed iſta, ceu calumnias, nunc mittimus. alioq́
Genus loquendi uertite. Dimet. acatalect.
Ego profectus clanculum
Hero interim, uolo quippiam
Panis rapere atq́ carnium,
Ac deuorare, poſtq́ ſedulo incumbere labori.
Chr. Gaudere uos iubeo populares o' uiri,
Rurſus More alloquendi iam obſoleto atq́ ueteri.
Senarij. Saluto uos, quod oppido' nõ ſegniter,
Nec difficulter, ſed ſimul concorditer
Acceſſeritis, procul dubio & in cæteris
Auxillio mihi futuri, & inſuper
Soteres ipſius uidelicet Dei.
Cho. Confide, nam Martem uidebis protinus.
Indignum enim ſi gratia trioboli

Per Circæn hic ĩtelligit Laïden, quæ Philonidem Athenienſiũ, ditiſſimũ quidem, ſed deformem infatuauit, ac, œu ueneficijs, mutauit

Laërtij filius Vlyſſes dictus eſt. qui œpariũ ſuum à teſticulis, ut hic dicit, ſuſpendit, quòd ſcilicet arma tuliſſet ꝓcis contra Vlyſſem. De quo Odiſ. χ.

* Inſuper mordet etiam Ariſtillũ Atheniẽſem, adultũ quidẽ, ſed ignauũ adeo, ut in uicõ nõ ſit ueritus ludere cũ pueris. Erat aũt hic ludus, ut pueri quadrupedum more inœderent. Primœps uero puerorũ, prædensq́ alios, clamabat: Sequimini matrem porci.

ὥστ ζόμεθ ἑκάστοτ' ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ
αὐτὸν δὲ τὸν πλοῦτον παρεῖλω τῷ λαβεῖν.
Χρ. Ὑμιὼ ὁρῶ μὴ βλεμμάτιον τουτονί,
πεσόντα. δῆλος δ' ἔστιν ὅ τι τὸ πρᾶγματος
ἀκήκοέν τι τῇ καδίσει καὶ ζῳ' τάχει
Βλ. τί αὖ δῆτ' ἐστὶ πρᾶγμ' εἶη. πόθεν καὶ τίνι τρόπῳ.
χρεμύλος πεπλούτηκ' ἐξαπίνης; οὐ πείθομαι.
καί τοι λόγος γ' ἰῶ, νὴ τὸν ἡρακλέα πολύς,
ἐνθὶ τοῖ σικουρείοισί τῶν καθημένων.
ὡς ἐξαπίνης αὐτὸς γεγένηται πλούσιος
ἔστιν δέ μοι τοῦτ' αὐτὸ θαυμαστόν, χ' ὅπως,
χρηστόν τι πράττων, οὐ φίλοισ' μεταπέμπεται
οὔκ δῆτ' ἐπιχόει ὄντι πρᾶγμ' ὀργάζεται.
Χρ. δῆτ' οὐδὲν ἀποκρύψας, ὁρῶ μὰ τοὺς θεούς
ὦ βλεμμάτιόν μ' ἄμφνον ἢ χθὲς πράττομεν.
ὥς τε μετέχειν ἔξεστιν, εἴ γαρ τῶν φίλων.
Βλ. γέγονας δ' ἀληθῶς ὡς λέγουσί πλούσιος;
Χρ. ἔσομαι μὲν δῆτ' αὐτίκα μάλ' ἰῶ θεὸς θέλῃ
οὐ γαρ ἴσ' οὐκ ἔστι κίνδυνος ἐν τῷ πράγματι
Βλ. ποῖός τις. Χρ. οἷος. Βλ. λέγ' αὐσας ὅ, τι φῄς ποτε
Χρ. ἢ μὲν κατορθώσομεν, οὖ πράττειν ἀεί
ἰῶ δὲ σφαλῶμεν, ὠδὶ περίφθαιτο πράπαν.
Βλ. τουτὶ πονηρὸν φαίνεται τὸ * φορτίον
καί μ' οὐκ ἀρέσκει. τό, τε γῆς ἐξαίφνης ἄγαν
οὕτως ὦρ πλουτεῖν. τό, τ' αὖ δεδοικέναι
πρὸς ἀνδρὸς οὐδὲν ὑγιές ἐς ἐργασμόν.
Χρ. πῶς δ' οὐδὲν ὑγιές. Βλ. εἶπ κεκλοφώς νὴ δία.
ἐκεῖθεν ἦκες, ἀργύριον ἢ χρυσίον

πράτ τῶ

Theophraſtus, authore Plutar. in Sympoſ. τὸ κουρεῖα ἀοίνον μέτριον ἐκάλει. tonſtrinas cbrietatem abſq; uino uocauit.

Φορτικὸς ſermo dicitur, qui oneroſus eſt, & contradictionem in ſe concludit.

Excluderemur à senatu crebrius,
Ipsumq; Plutum mitterem, cuiq; alteri.
Chr. Atqui uideo ipsum Blepsidemum accedere,
Certum est quod huius quippiam audiuit rei,
Id quod gradu hoc suo exprimit celerrimo.
Blep. Quid hoc rei est? uel unde? uel quo nam modo
Chremylus repente factus est numatior?
Haud credidi hercle, & si frequenter dicerent
Tonsorijs in officinis, diuitem
Factum esse scilicet uirum hunc, hinc nascitur
Miraculum mihi, qui uir hic per omnia
Euaserit felix, ut amicos conuocat.
Minime profecto more patriæ facit.
Chr. Te, per Deos, posthac nihil celauerim,
O' Blepsideme melius atq; heri mihi est.
Huiusq; si uoles, eris & tu particeps,
Es nanq; amicorum ex numero non infimus.
Blep. Diues ne factus es, quod aiunt, optume?
Chr. Ero propediem, si modo annuerit Deus.
At unum inest periculum in negocio.
Blep. Cedo quale? Chr. quale? Blep. quin cedo quod dicturus es
Chr. Nos siquidem ut patrauerimus recte omnia,
Beate agemus semper: at quando interim
Aberrauimus, perditum iri funditus.
Blep. Verba tua contradictionem includere
Videntur, atq; longe onus grauissimum,
Id quod profecto non placet. Nanq; ilico
Alios supra ditari, & oppido simul
Timere, nõ sani, sed improbi uiri est.
Chr. Quomodo nihil sani? Blep. furatus, per Iouẽ, es,
Hic unde modo redis, uel auri scilicet
Argentuli ue quippiam ex templo Dei,

Βλεψίδημος explorator interpretari potest. Eratq; magistratus apud Athenienses, qui mores singulorum obseruabat. Sic dictus ab inspiciendo populum.

πρὰ τῦ θεοῦ. κἄπειτ' ἴσως σοι μεταμελῇ

Χρ. ἄπολλον ἀποτρόπαιε. μαὶ δι'. ἐγὼ μὲν οὔ

Βλ. παῦσαι φλυαρῶν ὦ ἀγάθ' οἶδα γὰρ σαφῶς

Χρ. σὺ μηδὲν εἰς ἐμὲ ϛωνόϛ ζιοῦτο. Βλ. φοῦ.

ὡς οὐδὲν ἀπεχνῶς ὑγιές ὄϛιν οὐδενός.

δίκη' εἰσὶ τῦ κέρδους ἅπαντες ἥπονθ'.

Χρ. οὔτοι μὰ τὼ δήμηϛ' ὑγιαίνειν μοι δοκεῖς.

Βλ. ὡς πολὺ μᾶθέσηχ' ὧν πρότερον εἶχε τρόπων.

Χρ. μελαγχολᾷς ὦν' θρωτενὴ τὸν οὐρανὸν

Βλ. δίκη' οὐδὲ δ' βλέμμ' αὐτὸ κατὰ χώραν ἔχει

δίκη' ἔϛιν ἐπίδηλόν τι τεπανουργικόπ.*

Χρ. σὺ μὲν οἶδ' ὃ κρώζεις, ὡς ἐμοῦ τι κακλοφότος

ζητεῖς μεταλαβεῖν. Βλ. μεταλαβεῖν ζητῶ; πίνθ'

Χρ. τόδ' ὄϛιν οὐ τοιοῦτον, δίκη' ἑτέρως ἔχον.

Βλ. μῶν οὐ κάκλοφας, δίκη' ἥρπακας; Χρ. κακοδαιμονᾷς

Βλ. δίκη' οὐδ' μὲν ἀτιτέρηκας γ' οὐδένα;

Χρ. οὐ δητ' ἔγωγ'. Βλ. ὦ ἡράκλεϛ. φόρε. ποῖ τις δῆτ'

φράσοι τοτ' ἀληθὲς γ' εἰ ἐνθένδε φάσαι.

Χρ. κατηγορεῖς γὰρ πεῖν μαθεῖν τ' πραγμά μου.

Βλ. ὦ τ' αἴ. ἐτώσοι τοῦτ' ἀφ' σμικροῦ πάνυ

ἐνθένδε δι' πρόξαι πεῖν πυθέσθαι τὼ πόλιν

τ' σόμ' ἐπιβύσας κέρμασι τῶν ῥητόρων.

Χρ. καὶ μὲν φίλος γ' αἴ μοι δοκῇς νὴ τὸν θεούϛ

φρεῖς μνᾶς ἀναλῶσαι γε λογίσαϛθαι δώδεκα.

Βλ. ὁρᾷ πίν, ἐνδὶ τῦ ϐήματος καθεδούμενον,

ἱκετηρίαν ἔχοντα μεδὰ τῶν παιδίων

καὶ τ' γυναικός. καὶ οὐ δοίσον τ' αἴ πικρῶϛ

τῶν

πανοῦργος qui omne facinus malũ patrare audet.

Ac ideo forte pœnitentia doles.
Chr. O' Phœbe propulsor malorum, ego per Iouem
Nihil furatus sum. Blep. sine nugas nectere,
O' bone uir, ipse siquidem noui omnia.
Chr. Ah` quæso te, ne suspiceris quippiam
De me siniſtri. Blep. hei cp nihil sani uspiã est,
Sed uniuersi ubicp seruiunt lucro.
Chr. Haud, per Cererem, tu mente sanus es satis.
Blep. Quàm distat ille pristinis à moribus. *Ironicωs dicta.*
Chr. Te, per polum, atra bilis occupat miser.
Blep. Aspectus ipse discrepans à cæteris,
Te, nempe magni criminis, reum arguit.
Chr. Noui quid crocites, scilicet ceu quippiam
Furtim abstulerim, cuius uel ipse particeps
Quæris fieri. Blep. cuius ego quæro particeps
Fieri? Chr. illud haud ita, sed aliusmodi se habet.
Blep. Num nõ furatus es, sed rapuisti quippiam?
Chr. Genio, procul dubio, malo correptus es.
Blep. Nunquid spoliasti fraudibus tu quempiam?
Chr. Nequacp ego. Blep. pròh Hercules, q uertimus?
An abnuis quæ ueritatis sunt loqui?
Chr. Instituis accusationem in me, antecp
Intellegas huius caput negocij.
Blep. Verum o' amice ego illud absoluere queam
Paucis negocium, priuscp intelligat
Hoc ciuitas, si quid capiens pecuniæ,
Ora aduocatorum ilico concluſero.
Chr. Amicus es, certe ut uidetur per Deos,
Qui pro minis tribus imputes duodecim.
Blep. * Sed uideo quendam sessitaturum breui
Contrà tribunal, ac libellos supplices
Manu gerentem, liberis & coniuge

* *Euristhæus post mortẽ Heraulis, & uxorẽ et liberos eius ĩfensissime psequutus est, quæ acæptis secũ liberis, cõfugiebat* πρὸς ϗωμὸν τοῦ ἐλέους, *hoc est ad arã misericordiæ, quæ tũ Athenis in magno honore habebatur, auxiliũ implorans aduersus persequutionẽ Euristæi. Quod facile ab Atheniẽsibus impetrabat. Erat autem, quod*

τῶν ἡρακλεϊδῶν οὐδ' ὅπιοῖω, τῶν παμφίλθυ.
Χρ. οὐκ. ὦ κακόδαιμον. ἀλλὰ σοὺ χρηστοὺς μόνους,
ἔτω γ' καὶ σοὺ δεξιοὺς καὶ σώφωνας
ἀπτὶ πλουτῆσαι ποιήσω. Βλ. τί σὺ λέγεις.
οὕτω πάνυ πολλὰ κέκλοφας; Χρ. οἴμοι τῶν κακῶν
ἀπολῆς. Βλ. σὺ μὲν οἷω σεαυτὸν ὡς γ' ἐμοὶ δοκεῖς.
Χρ. οὐ δῆτ'. ἐπεὶ τὸν πλοῦτον ὦ μόχθηρε σὺ
ἔχω. Βλ. σὺ πλοῦτον; ὁ ποῖον. Χρ. αὐτὸν τὸν θεόν.
Βλ. ἦ που σὺν. Χρ. οὔδον. Βλ. παρ' ἐμοί. Βλ. πρὸς σοί. Χρ. πάνυ.
Βλ. οὐκ ἐς κόρακας πλοῦτος πρὸς σοί; Χρ. νὴ σοὺς θεούς.
Βλ. λέγεις ἀληθῆ; Χρ. φημί. Βλ. πρὸς τῆς ἑστίας;
Χρ. νὴ τὸν ποσειδῶ. Βλ. τὸν θαλάττιον λέγεις,
Χρ. εἰ δ' ἔστιν ἕτερός τις ποσειδῶν, τὸν ἕτερον.
Βλ. εἶτ' οὐδὲ πέμπεις © πρὸς ἡμᾶς σοῦ φίλους.
Χρ. οὐκ ἔστι πω τὰ πράγματ' αὐτοῦ τῷ. Βλ. τί φής,
οὐ ὦ μιξὲ δοῦναι. Χρ. μὰ δί'. δεῖ γὰρ πρῶτα. Βλ. τί.
Χρ. βλέψαι ποιῆσαι νώ. Βλ. τίνα βλέψαι φάσ(ν.
Χρ. τὸν πλοῦτον ὡς πορ τὸ πρόσωπον εἴ γε δεῖ τρόπῳ.
Βλ. τυφλὸς γ' ὄντως δῆτα. Χρ. νὴ τὸν οὐρανόν.
Βλ. οὐκ ἐτὸς ἄρ' ὡσ ἐμὲ ἦλθεν οὐδέ πώποτε
Χρ. ἀλλ' ἵν' θεοὶ θέλωσ ὅτι, νῦν ἀφίξεται.
Βλ. οὐκ οἶω ῥᾴδιον εἰσαγαγεῖν ἐγὼ τινα.
Χρ. τίς δῆτ' ῥᾴδιος ἔστι νῦν σὺν τῇ πόλει,
οὔτε γὰρ ὁμαθὸς οὐδὲν, ἐς οὔθ' ἡ τέχνη.
Βλ. σκοπῶμεν. Χρ. ἀλλ' οὐκ ἔστιν. Βλ. οὐδ' ἐμοὶ δοκεῖ.
Χρ. μὰ δί' ἀλλ' ὅπορ πάλαι πρεσβυάζομαι.

ἐγὼ

Cinctum miſere, inſtar Herculis uidelicet,
Et pignorum illius, quibus de Pamphilus.
Chr. Haud ſic erit inſaniſſime, uerum candidos
Ego & probos, frugiq; homines tantummodo
Reddam affatim locupletiores. Blep. id tu ais?
Furatus es tam multa? Chr. uæ mihi, admodum
Tu perdis inſontẽ. Blep. haud animo te perdere
Mihi, ſed ut arbitror, ipſe perditor tui es.
Chr. Minime profecto, nam o' ſceleſte Plutum ego
Habeo. Blep. ipſe Plutum? qualem? Chr. aperte ipſum Deum.
Blep. At ipſe ubi eſt? Chr. intus. Blep. ubi nã intus optume?
Chr. Mecũ eſt. Blep. apud te Plutus eſt? Chr. ſic dico ego.
Blep. Apage cito ad coruos: apud te Plutus eſt?
Chr. Ita per deos. Blep. an uera dicis? Chr. admodum.
Blep. Tu per deam Veſtam? Chr. per ipſum deniq;
Neptunum. Blep. an illum per marinũ deieras?
Chr. Et ſi alius eſt Neptunus illum adduxerim.
Blep. Nunquid ad amicos illum animus eſt mittere?
Chr. Haud huc negociũ hactenus redijt. Blep. quid hic
Ais? nihil cõmunicabis? Chr. per Iouem
Primũ neceſſe eſt. Blep. quid? Chr. uidentẽ reddere.
Blep. Quem uis uidentem? Chr. Plutũ, uelut olim fuit.
Ble. At nunquid ille cæcus eſt? Chr. ita per Iouem.
Ble. Haud mirum igitur, ſi is hactenus non uenerit
Ad me. Chr. at Deis uolentibus uenturus eſt.
Ble. Oportuit medicum uocaſſe quempiam.
Chr. At quis ea in urbe medicus poſſit eſſe, ubi
Nullus honor artibus? nec ulla præmia
Propoſita ſunt nunc literatis literis?
Ble. Conſideremus. Chr. haud quidem neceſſum erit.
Ble. Quin nec mihi uidetur integrum fore,
Chr. At per Iouem, quod iam prius paraueram

Eſt opti-

ἐγὼ κατακλινεῖν αὐτὸν εἰς ἀσκληπιοῦ.
ὡράτισόν ἐστι. Βλ. πολὺ μὲν δῆτα νὴ τὸν Διόνυσον.
μή νυν διατεῖβ'. ἀλλ' αἴνυε πρᾶττων εἴ τι κἀπί.
Χρ. καὶ δὴ βαδίζω. Βλ. ἀπεύδεναι. Χρ. τοῦτ' αὐτὸ δρῶ.
Γενία. ὦ θερμὸν ἔρτον ἡδύοσιον καὶ πανόμου
τολμῶν τε θραῦν ἀνθρωπαρίω κακοδαίμονε
ποῖ ποῖ. τί φεύγετον. οὐμὴν ἕξετον; Χρ. Ἡράκλεις.
Γε. ἐγὼ γὼ ὑμᾶς ἐξολῶ κακοὺς κακῶς.
τὸ λῆμμα δῆτα τολμᾶτον, οὐκ αὐαισχυντόν.
ἀλλ' οἷον οὐδεὶς ἄλλος οὐδε πώποτε,
οὔτε θεὸς οὔτ' ἄνθρωπος. ὥς τ' ἀπολωλάτον.
Χρ. σὺ δ' εἰ τίς. ὡχρὰ μὲν δῆτ' εἶναί μοι δοκεῖς.
Βλ. ἴσως δεινούς ἐστιν ἐκ φαγῳδίας
βλέπει γέτοι μανικόντι Σ φαγῳδικόν.
Χρ. ἀλλ' οὐκ ἔχει γὼ δᾷδας. Βλ. οὐκ δῆτ' κλαύσεται.
Γε. οἴεσθε δ' εἶναι τίναμε. Χρ. πανδοκεύτριαν.
ἢ λεκιθοπώλιν. οὐ γὰρ αὖ σ' ἔγωνί.
οὐ νεκρὰς ἡμῖν οὐδὲν ἠδυκημένη,
Πε. ἀληθὲς; οὐ γὼ δεινότατα δεδράκατον,
ζητοῦντες ἐκ πάσης μεχώρας ἐκβαλεῖν;
Χρ. οὐκ οἶδ' ὅπως ἔοικε λοιπόν σοι δ' βαρύαθρον γίνεται.
ἀλλ' ἥτις εἶ, λέγειν ἔχεις αὐτίκα μάλα.
Γε. ἢ σφὼ ποιήσω τήμερον δοῦναι δίκην
αὐθ' ὧν ἐμὲ ζητεῖ τὸν αὐτὸν δ' ἀφανίσαι
Βλ. ἆρ' ἔστιν ἡ καπηλὶς ἢ τῶν γειτόνων,
ἢ ταῖς κοτύλαις ἀεὶ μεθυκαλυμμένη;
Πε. γενία μὲν οἶδ', ἣ σφὼν ξυνοικῶ δ' ἐπὶ πολλὰ ἔτη.

Βλ. αἴ αξ

Est optimum, uidelicet Epidaurij
Feratur in templum. Blep. nimium tu per Deos
Insumis ocij, face tandem quod facis.
Chr. En uado. Blep. festina. Chr. id qdē ipse nūc ago.
Pauper O' facinus audax atq; iniquum & impium.
tas. Id quod modo occepistis infaustissimi,
Quo fugitis hinc? an nō manebitis? Chr. Hercules.
Pau. Ego perduam uos admodum malos male,
Ausum quod estis ausi inexcusabile, &
Quale hactenus nemo omnium patrauerit,
Seu sit Deus, siue sit homo, unde peribitis.
Chr. Quæ nam es? uelut pallore perpetuo obsita?
Blep. Forte est Erinnys quæpiam ex Tragœdia,
Etenim furiosum quippiam atq; tetricum,
Videtur ipsa strenue minarier.
Chr. At non gerit faces. Blep. eō igitur acrius
Plorabit ipsa, quo magis contemnitur.
Pau. Quam me putaris esse? Chr. cauponariæ
Artis magistram, aut uenditricem scilicet
Leguminum, alioqui minus clamoribus
Nos impeteres tuis, minus lacesseres,
Cum passa sis iniuriæ per nos nihil.
Pau. Vere ne? tam indignum patrare pergitis
Duo simul facinus, ut ipsis ocyus
Excludar oris uniuersæ Græciæ?
Chr. Igitur tibi præter barathrum restat nihil.
Sed quæ nam es? illud primum oportet dicere.
Pau. Ea sum, quæ faciam luere uos pœnam hoc die,
Delere qui me penitus illac ducitis.
Blep. Hæc nunquid est caupona, uicina improba,
Quæ me modijs toties iniquis decipit?
Pau. Imo` ipsa Paupertas ego sum, quæ impigre

Βλ. αἴναξ ἄπολλον. καὶ θεοί. ὤοῖ τὴς φύγοι.
Χρ. οὗτος, τί δρᾷς ὦ δειλότατον σὺ θηρίον.
οὐ πᾶ μενεῖς; Βλ. ἥκιστα πάντων. Χρ. οὐ μενεῖς;
δῆτ' αὖθις δύο γυναῖκα φεύξομαι μίαν;
Βλ. ὠενία γὰρ ὄδιν ὦ πόνηρ'. ἧς οὐδαμοῦ
οὐδὲν πέφυκε ζῶον ἀχωλέστερον.
Χρ. σὺ θ'. ἀντιβολῶ σε σὺ θι. Βλ. μὰ δί'. ἐγὼ μὲν οὔ.
Χρ. καὶ μὴν λέγω δῆτ' ἦν τὸν ἔρχον πρᾶ πολύ
ἔρχον ἁπάντων δρᾶν ζόμθ' εἰ τὸν θεόν
δῆμον ἀπολιπόν τε ποι φεύξοίμθα
τὼ δί δεδιότε. μὴ δῆτα μαχούμθα.
Βλ. ποίοισιν ὁπλοις, ἢ δυνάμει ὠε ποιθότες.
ποῖον γὰρ οὐθώρακα; ποίαν ἀσπίδα,
οὐκ ἐνέχυρον πίθησιν ἡμιαρωτάτη,
Χρ. θάρρει. μόνος γὰρ οὗτος οἶδ' ὁ θεὸς, ὅτι
φοπαῖον ἀνάσησαι τῶν ταύτης φόπων
Πε. χρύζῃν δὲ καὶ τολμᾶτον ὦ καθάρματε
ἐπ' αὐτο φώρῳ δεινὰ δρῶν τ' εἰ λημμένω;
Χρ. σὺ δ' ὦ κάκιστ' ἀπολθυμένη τί λοιδορεῖ
ἡμῖν προσελθοῦσ' οὐδ' ὅτι δῆν ἀδικουμένη
Γε. οὐδὲν γὰρ ὦ * πρὸς τῶν θεῶν νομίζετε
ἀδικεῖν με, τὸν ὠλοῦτον ποιεῖν πειρωμένω
βλέφαι πάλιν; Χρ. τί δῆν ἀδικθῦμαι τῦτ' τὸ ὦ
εἰ πᾶσιν ἀνθρώποις πορίζομεν ἀγαθόν.
Γε. τί δ' αὖ γ' ὑμεῖς ἀγαθὸν ἐξεύροιθ'. Χρ. ὅ, τι;
σὲ πρῶτον ἐμ βαλόντες ἐμ τ' ἐλάδος.
Γε. ἐμὶ ἐμ βαλόντες; Ὃ τί αὖ νομίζετον
κακὸν δρᾶσαι μεῖζον ἀνθρώποισ'. Χρ. ὅ, τι;
εἰ δοῦ-

φῶρα μὴ solum de fure, sed & de omni crimine dici potest.

Iam annos ſimul uobis cohabito plurimos.
Blep. Quorſum quis, o' Appollo, ſeſe recipiat?
Chr. Quid hic agis, uere timidiſſima beſtia?
Nõ ꝑmanes? Ble. minime quidẽ. Ch. nõ ꝑmanes?
An mulieri uni cedimus uiri duo?
Blep. Inopia quippe eſt, o' miſer, uidelicet
Qua nullubi exitialius uiuit animal.
Chr. Siſte precor hic gradũ. Blep. minime ego ꝑ Iouẽ
Chr. At rem omnium indigniſſimam patrabimus,
Si ſolitarium relinquentes Deum
Ineptiẽtes interim hanc timuerimus,
Alioq́ nos receperimus ceu trãfugæ,
Auſi nihil pugnare contra fortiter.
Ble. At qua potentia? quibus'ue copijs
Freti? ecce quem non thoraca, quæ'ue ſcuta non
Impignorauit illa ſordidiſſima?
Chr. Confide: ſolus enim hic Deus, ſat ſcio, queat
Erigere de illius trophæum moribus.
Pau. Audetis & mutire ſceleratiſſimi,
Deprenſi in ipſo furto, agentes nequiter?
Chr. Verum, peritura peſſime, conuitijs
Quid nos laceſſis? ſiquidem à nobis nihil
Moleſtiæ perpeſſa, nihilq́ iniuriæ?
Pau. Num per Deos exiſtimatis me nihil
Iniuria affici, oppido atq́ lumina
Plutus recipiat? Chr. qualis hæc iniuria,
Si præbeamus uniuerſis quod bonum eſt?
Pau. Quod nam bonũ inducetis? Chr. exturbabimus
Te primum ab uniuerſa penitus Græcia.
Pau. Me ſcilicet exturbabitis? & quod nam obſecro
Maius malum omnibus ſimul mortalibus
Facere queatis? Chr. quod mihi narras malum?

πρὸς τῶν θεῶν. obſecrantis & obteſtantis aduerbiũ eſt: ſiue vñ affirmandi, & μὰ negãdi.

εἰ τοῦτο δρᾶν μελλόντες. ἐπιλαθοί μθά
Γε. καὶ μὰ τὸν τοῦτον σφῶν ἐθέλω δοῦναι λόγον
σ' πρῶτον αὐτὸ κἂν μὲν ἀποφαίνω μόνον
ἀγαθῶν ἁ πάντων οὖσαν αἰτίαν ἐμὲ
ὑμῖν, δι' ἐμέ τε ζῶντας ὑμᾶς. εἰ δὲ μή,
ποιεῖτον ἤδη τοῦθ' ὅ, τι γ' ἂν ὑμῖν δοκῇ.
Χρ. τοῦτ' οὐ τολμᾷς ὦ μιαρωτάτη λέγειν;
Πε. καὶ σὺ γ' διδάσκου πάνυ γὰρ οἶμαι ῥᾳδίως
ἅπαντ' ἀμῦσαι τἀπόδειξιν ἐπώ,
εἰ σοὶ δικαίου φὴς ποιήσειν πλουσίου.
Βλ. ὦ τύμπανα μὴ κύφωνθ' οὑκ αἰρήξετε;
Πε. οὐ δεῖ σε τλιάζειν καὶ βοᾶν πρὸς ταῦτα μάθῃς
Βλ. καὶ τίς δύναιτ' ἂν μὴ βοᾶν ἰοὺ ἰοὺ
ζιαῶ τἀκούων; Πε. ὅς τις ὄζει δῦ φονῶν
Χρ. τί δῆτά σοι * τίμημ' ἐπιγράψω τῇ δίκῃ,
ἐὰν γ' ἁλῷς. Γε. ὅ, τι σοι δοκεῖ. Βλ. καλῶς λέγεις.
Γε. σὺ γὰρ αὖ γ' ἂν ἡττᾶσθε καὶ σφῷ δεῖ παθεῖν.
Βλ. ἱκανοὺς νομίζω δῆτα θανάτους εἴκοσιν;
Χρ. ταύτῃ γε. νῶν δὲ δύ' ἀποχρήσουσιν μόνω.
Πε. οὐκ ἂν φθάνοιτον ταῦτ' πράξαντ'. ἢ τί γ' ἂν
ἔχοιτ' ἂν δίκαιον ἀντιπεῖν ἔπι.
Χο. * δῆτ' ἦ δηχλῶ τι λέγειν ὑμᾶς σοφὸν, ὦ νικήσετε τῷ δί,
εἰ τοῖσδ' λόγοις αὖ τι λέξοντες. μαλακὸν δ' ἀνδώσετε μηδέν
Χρ. φανερὸν μὲν ἔμοιγ' οἶμαι γνῶναι τοῦτ' εἶναι πᾶσιν ὁμοίως
ὅ τι τοῦ χρηστοὺς τῶν ἀνθρώπων δεῖ πρᾶξαι, ἔστι δίκαιον
τοὺς δὲ πονηροὺς τοῦ τἀναντία δῆπου.
τοῦτ' τ' δῆτ' ἡμεῖς ἐπιθυμοῦντες, μόλις εὑρωμὲν ὡς τε γενέσθαι
βούλημα καλὸν ἢ γενναῖον καὶ χρήσιμον εἰς ἅπαν ὄχλον
τῷ γὰρ ὁ πλοῦτος νῷν βλέπει, ἢ μὴ τυφλὸς ὢν πολίνοσῃ,
ὡς τοὺ

τίμημα pœnæ æstimatio. Sic Cicero in. 5. de oratore transtulit, ubi de Socrate loquẽs dicit: quæsiuisse iudicęs ab ipso Socrate πινὸς τιμᾶσ, id est, cuius te dignum œnses Respondit Socrates: Vt alarĭ Prytaneo, id est, publicis expensis.

*Hi uersus uocantur Aristophanici, non q ipse primus inuenerit, sed quia usus est sæpe. Sunt autem Quadrati Anapestici catalectici.

Si quod facturi neglexerimus interim.
Paup. Atqui uolo in præsentia hic ostendere,
Primumq; reddere rationem congruam
Vobis, bonorum esse omnium me scilicet
Caussam unicam, propterq; me uos uiuere,
Quod si minus illud fecero, uos perdite
Sicut uidebitur, malo aliquo, perfidam.
Chr Tu dicere isthæc audes sceleratissima?
Pau. At tu doceri te patere. nam ut arbitror
Facillime monstrauero, tota uia
Errare te, si, ut asseris, tantummodo
Frugi uiros, iustosq; reddas diuites.
Blep. O' tympana, o' cruces, nihil opitulamini?
Pau. Nihil attinet queri, prius q; intellegas.
Blep. Quis audiens hæc continere se queat,
Ne clamitet dolenter heu heu? Paup. qui sapit.
Chr. At quam tibi uis iure pœnam inscripserim
Vt uicta abibis? Pau. quæ uidebit. Ble. bene est.
Paup. At uos manebit hæc eadem, si uicero.
Blep. Nunquid neces sufficere bis decem putas? Ironicῶς.
Chr. Huic quidem, at nobis erunt duæ satis.
Pau. Cur non properatis id facientes? quis queat
Enim amplius quid iure contradicere?

Tetrametra, Anapestica, Catelectica.

Chorus, uõ exædẽs duos uersus. Equidem iam uel aliquid dicere oportet acute & sapienter.
Mittere uero mollia, ut hanc contradicentes superetis.
Chr. Quod iustum sit hominibus iustis benefacere uidelicet, atq;
Contra fieri prauis, ipsisq; atheis, ut puto, manifeste
Nemo est qui inficias ire queat, nemo qui nesciat illud.
Igitur cum facere hoc cupimus, uix reperire licet generosum,
Vtileq; & honestum aliquod simul in re tanta consilium. nam
Vt Plutus rursum aspexerit, haudq; amplius errauerit orbus

ὡς σοὶ ἀγαθοὺς τῶν ἀνθρώπων βασιλεῦται. ἢ οὐκ ἀπολεῖ-
σοὶ δὲ πονηροὺς καὶ σοὶ ἀθέσμως φυξεῖται. ἦ᾽ τα ποιήσει
πάντας χρηστοὺς ἢ πλουτοῦντας δήσουτά, πειθεῖα σέβοντας
καὶ τοι ζεύτου τοῖς ἀνθρώποις τίς ἂν ἔξδύροι πότ᾽ ἄμεινον
Βλ. οὔ τις ἐτώ σοι ζεύτου μάρτυς. μηδὲν τοῦτο γ᾽ ἀνδρώτα.
Χρ. ὡς μὲν γὰ νῦν ἡμῖν ὁ βίος τοῖς ἀνθρώποις διάκεται,
τίς ἂν οὐχ ἥττον ἂν μανίαν. κακοδαιμονίαν τ᾽ ἔτι μᾶλλον
πολλοὶ μὲν γ᾽ τῶν ἀνθρώπων ὄντες πλουτοῦσι πονηροὶ
ἀδίκως αὐτὰ ξυλλεξάμενοι. πολλοὶ δὲ ὄντες πάνυ χρηστοί,
πράττουσι κακῶς ἢ πεινῶσι μετὰ σου τε τὰ πλεῖστα σωίζουσιν
οὐκ ὄν ἔναι φημί ἢ παύσει ταῦτ᾽ ἰὼ βλέπη ποθ᾽ ὁ πλοῦτος,
ὁδόν. ἰοὺ πῦ ἰὼν, τοῖς ἀνθρώποις ἀγαθ᾽ ἂν, μείζω πορίσειεν.
Γε. ἀλλ᾽ ὦ πάντων ῥᾷστ᾽ ἀνθρώπων ἀναπειθέν τ᾽ οὐχ ὑγιαίνω
δύο πρεσβύτα ξυνθιασώτα οὐ λιρεῖν καὶ πραπαίω
εἰ δοκῶ γένοιθ᾽ ὃ πείθ᾽ ὑμεῖς οὐ φημί ἄν λυσιτελεῖν σφῶν
εἰ γ᾽ ὁ πλοῦτος βλέψειε πάλιν διανέμοι᾽ ἐτ᾽ ἴσον ἑαυτὸν
οὔτε τέχνῃ ἂν τῶν ἀνθρώπων. οὔτε σοφίαν μελετῶν
οὐδεὶς ἀμφοῖν γ᾽ ὑμῖν τούτοιν ἀφανισθέντοιν, ἐθελήσει
τίς χαλκεύειν. ἢ ναυπηγεῖν. ἢ ῥάπτειν. ἢ ξοχοποιεῖν.
ἢ σκυτοτομεῖν. ἢ πλινθουργεῖν. ἢ πλύνειν. ἢ σκυτοδεψεῖν.
ἢ γῆς ἀρόσροις ῥήξασ᾽ ἀρότροις, καρπὸν θηρᾶν. ἢ
ἕξῃ ζῆν ἀρτοῖς ὑμῖν ζούτων πάντων ἀμελοῦσιν;
Χρ. λῆρον, λῆρεῖς, ταῦτα γ᾽ ἡμῖν πάνθ᾽ ὅσα νῦν κατέλεξασ᾽,
οἱ θεράποντες μοχθήσουσί. Γε. πόθεν δῆτ᾽ ἔξῃς θεράποντας.
Χρ. ὀνησόμθ᾽ ἀργυρίου δήπου. Γε. τίς δ᾽ ἔσται πρῶτον ὁ πωλῶν
ὅ τ᾽ ἀργύριον κἀκεῖνος ἔχῃ. Χρ. κρδαίνων βουλόμενος τις
ἔμπορος ἥκων ἐκ θεπαλίας πρὰ πωλείσων ἀνδραποδίστων.
Γε. ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἔσται πρῶτον ἁπάντων οὐδείς, οὐδ᾽ ἀνδραποδιστής.
κατὰ τὸν λόγον ὃν σὺ λέγεις δήπου. τίς δ᾽ πωλῶν, ἐθελήσει
κινδυνεύων περὶ τ᾽ ψυχῆς τῆς αὐτοῦ, δοκῶ ποιῆσαι
ὡς τ᾽ αὐτ᾽ ἀρούσῃ ἐπαναπαυθεὶς ἢ σκάψῃ τ᾽ ἀλλά τε μοχθ᾽

Oculis, ipſe ſua conſuetudine tantum homines ſtudioſos
Veri dignabit, atq; illis aderit, fugiet ſed iniquos.
Tandē q; bonos cumulabit diuitijs, & ſacra colentes.
Et quis hoibus mage quiddam conducibile inuenerit unq;?
Blep. Nemo huius ego tibi teſtis ero, illam ne quæſo rogites tu.
Chr. Velut autem humanæ uitæ conditio diſponitur hocce
Tempore: quis non maniā, aut furiā, aut maius quid dixerit illud?
Etenim haud pauci ditantur praui, diuitiasq; legentes
Iniuſte ſcilicet: at contra frugi homines eſuriunt nunc,
Degunt q;, procul dubio, miſere tecum quicunq; habitarint.
Quo circa hanc eſſe uiam duco, ne hæc ſint, ſi lumine Plutus
Donetur, quo incedens commoda hominibus tribuat meliora.
Pau. At uos quibus in cunctis nemo eſt citius mortalibus unq;
Perſuaſus: duo ueteres ſocij nugarum, ſtulticiæq;:
Etenim ſi fiat quod cupitis, prodeſſe illud nego uobis,
Equidem ut Plutus rurſum acceptis oculis aſpexerit, utq;
Se fecerit omnibus æqualem, nemo hominum aliquam uolet artē
Exercere amplius, aut Sophiæ nauare operam, quibus ultro
Ablatis: quis ferrum exercebit? quis compingere naues
Volet? aut quis ſuere? rotasq; parare? aut quis nam incidere lora?
Lateres ue excoquere? aut pelles inficere? aut q̄s ſcindere terram
Optabit aratris? aut Cereris fructum quis colliget almæ
Vobis ſi colere ocia liceat, poſthabitis omnibus illis?
Chr. Nugas nugaris, nanq; hæc omnia quæ nunc enumeraſti.
Famuli ſufficient. Pau. porro famulos unde licebit habere?
Chr. Emere argento curabimus. Pau. at quis nam illos uendere uobis
Velit, argentū cum etiā ipſe habeat? Chr. lucri cupidus, ueniēsq;
Mercator quiſpiam ab ipſa Theſſalia, à multis plagarijs.
Pau. Atqui principio non uſquam fuerit plagarius ullus.
Nam, iuxta quod dicis, quis diues uoluerit hoc facere? atq;
Propriæ omnia paſſim formidanda ſubire pericula uitæ?
Vnde ipſe & arare, & fodere, & reliquos duros ferre labores

Compul-

ὁ δυσκρότητος ξίφους βίον πολὺ οὐκνῶ. Χρ. ἐσπεφαλλώσοι
Γε. ἔτι δ' οὐχ' ἕξεις οὔτ' ἐγκλίνῃ καταδαρθεῖν, οὐδ' ἕξονται.
οὔτε τάπητιν. πῶς γὰρ ὑφαίνῃν ἐθελήσει χρυσίου ὄντος
οὔτε μύροισι μυρίσαι σαυτοῖσ, ὁπόταν νύμφιν ἀγάγηαθον
οὔθ' ἱματίων βαπτῶν δαπανᾶν ὀκοσμεῖσθαι ποικιλομόρφων
καὶ ὅτι τἄλλον πολυτελῆν ὄντι, πάντων τούτων ἀπορουῶτας.
παρ' ἐμοῦ δ' ἔστιν ταυτὶ οὔπορα πάνθ' ὑμῖν ὧν δεῖσθον, ἐγὼ γὰρ
ὄν χειροτέχνω ὡς πορδέωσιν ἐπαναγκάζουσα κάθημαι
ἀλλὰ τὼ χρείαν αὐτὼ τὼ πενίαν. ζητεῖν ὁπόθεν βίον ἕξῃ.
Χρ. σὺ μ' αὖ ποείσαι τί δρώσαι ἀγαθὸν, πολλὼ φώδων ἐκ βαλανείω
καὶ παιδαρίων ὠσπεινώντων, καὶ χαϊδίων πολυσυρτὸν
φθειρῶν τ' ἀριθμὸν καὶ κωνώπων κ' ψυλλῶν. οὐδὲ λέγω σοι
ὠσὼ τῶ πολήθους αἱ βομβοῦσαι πολὺ τὼ κεφαλὼ αὐτῶσιν
ἐξεγείρουσαι καὶ σφάξουσαι, πεινήσεις. δὴ ἐπανίσω
πρὸς δέ γε τούτοις, αὐθ' ἱματίῳ μὴ ἔχειν ῥάκος, αὐτὶ ὃ κλίνης
στιβάδα χοίνων. κόρεων μεστήν. ἢ σοὶ δοῦσα ἐγείρῃ.
κ' φορμὸν ἔχειν αὐτὶ τάπητος σαπρὸν αὐτὶ δὲ πρὸς κεφαλαίῳ
λίθον οὐ μεγάλη πρὸς ᾗ κεφαλῇ. σιτεῖσθαι δ' αὐτὶ μ' ἄρτων
μαλάχης πόρδοσ, αὐτὶ ὃ μάζης, φύλλ' ἰχνῶν ῥαφανίδων,
αὐτὶ ὃ θραύσου. σάμνῳ κεφαλὼ κατεαστός. αὐτὶ δὲ μάζῃσθ'
πιθάκνης πολυραὶ αἰρεωγίαν καὶ ταυτί. ἆρ' ἄγε πολλῶν
ἀγαθῶν πᾶσι τοῖς ἀνθρώποισ ἀποφαίνω αἰτίαν οὖσαν;
Γε. σὺ μὲν οὐκ ἐμὸν βίον εἴρηκας, ὃν πτωχῶν δ' ὠσεκρούφω.
Χρ. οὐκ ὄν δήπου τ' πτωχίαν πενίαν φαμὲν εἶναι ἀδελφὼ
Γε. ὑμεῖς γ', οἳ πορ καὶ θρασυβούλῳ διονύσιον εἶναι ὅμοιον
δὴ οὐχ ὁ ὑμὸς ὧδε πέφυνε βίος. οὔ μὰ δί' οὐδέ γε μέλλῃ
πτωχοῦ μὲν γὰρ βίος ὃν σὺ λέγεις, ζῆν ὅτι μηδὲν ἔχοντα
τῶ δὲ πένητος, ζῆν φειδόμενον. μὴ τοῖς ὄρχεσι προσέχοντα
πολυχίνεσθαι δ' αὐτῷ μηδὲν, μὴ μὲν τοι μηδ' ἐπιλείπειν
Χρ. ὡς μακαρίτω, ὦ δάματορ ὃν βίον αὐτῶ καπέλεξασ
ἐ φοσί-

Cõpulſus,ages uitã magis hac miſerã. Chr. in caput iſta tuũ ſint.
Paup. Haud inſuper in lecto poteris dormire ſuauiter unc̃ꝫ
Cum nulla tapetia ſint. Quis enim texere geſtiat auro
Præſente? nec̃ꝫ ungentis ungere dabitur cum ducereſponſam
Forte uoluerit quis: nec̃ꝫ ueſtibus hinc uerſicoloribus uti.
Igitur quid prodeſt diuitijs florere, atc̃ꝫ omnibus illis
Deſtitui, quæ mecum ſunt uobis ſcilicet omnia abunde?
Ego enim artificem, tanc̃ꝫ regina potens, compeſcere pergo,
Et, duram propter egeſtatem, doceo ipſum quærere uictum.
Chr. Et quid præbere boni poſſes, præter tubercla laua'cri?
Præter puerorum eſurientum, atc̃ꝫ unà ſtrepitum uetularum,
Numerumc̃ꝫ pediclorum, & culicum, & pulicum (nec dicere quic̃ꝫ
Volo de numero) qui ſtridentes circum caput, eſſe moleſti
Nunquam non poſſunt, expergefacientes ſcilicet, atc̃ꝫ
Dicentes: heus fame conſumeris, uerum exſurgito iam nunc
Hinc & pro ueſte dabis centonem: pro lecto, foliorum
Stramentum cimicibus plenũ, quod ſomno exſuſcitet ultro:
Et pro tegumento nobiliori, das ſtragulum: lapidem autem
Ingentem, pro puluinari capitis: panisc̃ꝫ loco, das
Veſci maluæ ramuſclis: quin & pro maza, raphanorum
Folia areſcentia: proc̃ꝫ ſcabello, contritæ caput urnæ:
Pro uaſec̃ꝫ farris, dolioli ruptum latus. Atc̃ꝫ igitur num
Te multorum mortalibus oſtendo cauſſam eſſe bonorum?
Paup. Haud ipſe meam (ut uiſum tibi cum multis) uitam enumeraſti.
Sortem potius mendicorum accuſaſti duram & iniquam.
Chr. Nunquid inopiæ paupertatem nos dicimus eſſe ſororem?
Paup. Vos qui Dionyſion ipſum perhibetis ſimilem Thraſybulo,
Sed non ſic uita mea affecta eſt, nec̃ꝫ per cælos erit unc̃ꝫ,
Mendici uita eſt, qua de tu dicis, nec quippiam habentis:
Pauperis eſt parcere partis, intentumc̃ꝫ laboribus eſſe,
Sic ut, ſupereſſe nihil, nec quicquam deeſſe tamen queat illi.
Chr. Quàm felicem ipſius uitam pauperis enumeraſti.

εἰ φθσάμενος καὶ μοχθήσας, καταλείψει μὴ δῆτα φιῶμαι
Γε. σκώπτ᾽ ἦν πειρᾷ· δ᾽ κωμῳδεῖν, τὸ σπουδάζειν ἀμελήσας
οὐ γνώσκων, ὅ τι τοῦ πλούτου πρέχω βελτίονας ἀνδρας
ἢ τὼ γνώμω ἢ τὼ ἰδέαν, πρὰ τῷ μὲν γὰρ πολλαγροῦντες
ἢ γαστρώδεις καὶ παχύκνημοι ἢ πόνες εἰσὶν ἀσελγῶς.
παρ᾽ ἐμοὶ δ᾽ ἰσχνοὶ, & σφηκώδεις, & τοῖς ἐχθροῖς ἀνιαροί.
Χρ. ὑπὸ τοῦ λιμοῦ γὰρ ἴδρος αὐτοῖς δ᾽ σφηκώδες οὐ ποιεῖς
Γε. πολὺ σωφροσύνης ἥδη δίνω περαιῶ σφῶν. κἀναδιδάξω.
ὅ τι κοσμιότης οἰκεῖ μετ᾽ ἐμοῦ, τοῦ πλούτου δ᾽ ἔστιν ὑβρίζειν
Χρ. πάνυ γοῦν κλέπτειν κόσμιόν ὄντι ἢ σοὶ τοίχους διορύττειν;
Βλ. νὴ τὸν δ᾽ εἶγε δεῖ λαθεῖν αὐτόν; πῶς οὐχὶ κόσμιόν ὄντι.
Γε. σκέψαι τοίνυν γ᾽ ἐν ταῖς πόλεσι τοῦ ῥήτορος. ὡς ὁπόταν μὲν
ὦσι πένητες, πολὺ τὸν δῆμον & τὼ πόλιν εἰσὶ δίκαιοι
πλουτήσαντες δ᾽ ἀπὸ τῶν κοινῶν, πρὰ χρῆμ᾽ ἄδικοι γεγένηνται
ἐπιβουλεύουσί τε τῷ δήμῳ πολεμοῦσιν.
Χρ. ἀλλ᾽ ὑ ψεύδει τούτων γ᾽ οὐδέν καὶ πορφύρα βάσκαν ὅσα.
ἀτὰρ οὐχ ἥπτον γ᾽ οὐδὲν κλαύσει. μηδὲν τοῦτ᾽ ἐκμήσῃς
ὅπ γε ζητεῖς τοῦτ᾽ ἀναπείσειν ἡμᾶς, ὡς ἔστιν ἀμείνων.
πενία πλούτου. πε. ἢ σὺ γ᾽ ἐλέγξαι, ὅπω δικάζει & τοῦτο
ἀλλὰ φλυαρεῖς ἢ πθρυλίζεις. χρ. ἢ πῶς φθύσουσί σ᾽ ἅπαντες
Γε. ὅπ βελτίους αὐτοὺς ποιῶ σκέψασθαι δ᾽ ἔστι μάλιστα
ἀπὸ τῶν παίδων οὗ χαρὶ πᾶς φθύζουσί. φονοῦντας ἀρίστα
αὐτοῖς. οὕτω διαγιγνώσκειν καλεπὸν πᾶγμ᾽ ἐστί. δίκαιον
Χρ. τὸν δία φήσεις ἄρ᾽ οὐκ ὀρθῶς διαγιγνώσκειν τὸ πρᾶγμα
κἀκεῖνος γὰρ τὸν πλοῦτον ἔχει. ταύτῃ δ᾽ ἡμῖν ἀπροπέμπει
Γε. ἀλλ᾽ ὦ κρονικαῖς * γνώμ᾽ ὄντως λημῶντες τὰς φρένας ἄμφω
ὅ ζῆν δή που πένεται. καὶ τοῦτό γε δὴ φανερῶς σε διδάξω
εἰ χρὴ πλουτεῖν, πῶς ποιῶν αὐτὸς τὸν ὀλυμπιακὸν ἀγῶνα
ἵνα σὺ ἕλλῃσθ᾽ ἅπαντας ἀεὶ δ᾽ ἔτους πέμπου ξυναγείρει
ἀνεκήρυττεν

γνῶμας pro λήμας dixit, λήμω autem lippio oculo significat

Chr. Si parce uiuens, atq; laborans, nec quicq; inde relinquat
Ironicῶs. Adeo ut nec sufficiant: qui sint post fata in funere sumptus.
Pau. Conaris liberiore ioco ludere, nec seria tractas,
Vtq; haud cognoscens, quod reddo uiros impense meliores
Quàm Plutus, cum ingenio tum forma. cum illo nanq; podagra
Affecti, uentres, pinguipedes, ac toto corpore crassi
At mecum sunt formidandi hostibus, graciles, tenuesq;.
Chr. Vt sint graciles, fame scilicet illis non nihil auxiliaris.
Paup. Præterea uos nunc ipsa docebo, quanta modestia mecum,
Nanq; & honestas habitat mecum: comes autem iniuria Pluti.
Chr. Si quid honestatis habet furtum, aut alienas perfodere ædes.
Blep. Ita p Iouẽ, ut hæc faciat clàm, ac lateat, quidni? nunqd honestũ est?
Pau. Accipe uel in urbibus ipsos causidicos, ut adhuc inopes sunt.
Iusti sunt in populum, iusti & in urbem, at cum pinguior illos
Fors ex cõmunibus ipsis diuitijs aspexerit, ultro
Iniusti sunt, populoq; insidiantes, turbasq; cientes.
Chr. Porro' nihil hac in re mentiris, ualde licet odiosa
Sis, sed neq; sic non plorabis, nec uero ideo nimium tu
Contende placere tibi, quærens scilicet ostendere nobis,
Quod sit Paupertas diuitijs potior. Pau. uerum minime tu
Hac me in re iure refellere quibis, sed connectere nugas
Frustra conaris. Chr. cur ergo passim cuncti fugiunt te?
Pau. Quoniam meliores ipsos reddo, sicut cernere primum
Licet omnium in ipsis iam pueris, qui se simul instituentes
Optume & ex animo, patres ipsos, non raro fugiunt, tam
Scilicet est ardua res, feliciter ipsum noscere iustum.
Chr. Tu non'ne Iouem dicis nõ quæ sunt optuma noscere rerum?
Nam Plutum habet ipse, hanc autem summo nobis mittit olympo,
Pau. Sed uos o' decrepitis rationibus ambo cæcutientes.
Nam Iupiter est quoq; pauper, quod manifeste ostẽdere pergam:
Etenim si esset diues, quomodo certamine Olympiaco (omnes
Vbi passim Græcos semper in annum quintum congregat ipse)

ἀνεκήρυττον τῶν ἀθλητῶν οὐ νικῶντας στεφανώσας
κοτίνου στεφανῷ ἢ τοι χρυσῷ μᾶλλον ἐχλιῶ. εἰ πῦρ ἐστλάτει.
Χρ. οὐκ οἶδ' οὕτῳ δή που δηλεῖ τιμῶν γὰν πλοῦτον ἐκεῖνος.
φιδόμενος γ' ἢ βουλόμενος τοῦτο μηδὲν δαπανᾶσθαι
λήροις ἀναδῶν οὐ νικῶντας, γὰν πλοῦτον ἐᾷ πρ' ἑαυτῷ.
Γε. πολὺ τ' πενίαν πρᾶγμ' αἴσχιον ζητεῖς αὐτῷ πορίσαι
εἰ πλούσιος ὤν, ἀνελεύθερος ἐσθ' οὕτως ἢ φιλήδονος.
Χρ. ἀλλ' γ' σε ὁ Ζεὺς ὀλοίσειε, κοτίνου στεφανῷ στεφανώσας.
Πε. ὅπ' ἀπολέγειν τολμᾶν ὑμᾶς ὡς οὐ πάντ' ἐς ἀγαθ' ὑμῖν
ὁρᾷ τὴν πενίαν. Χρ. πρᾶτ' ἕκαστος ἔξ ἐστιν οὕτω πυθέσθαι.
εἴτε δ' πλουτεῖν εἴτε τὸ πενιᾶν βέλτιον. φυσὶ γὰρ αὖ τι
οὐκ ἔχοντ' ἢ πλουτοῦντ', δεῖ τινον κατὰ μοῖραν προσάγειν
οὐδ' πένητας τῶν ἀνθρώπων αὖ πάλιν πλεῖν καταθεῖναι.
Dim. catale. ἀλλὰ φθεῖρου καὶ μὴ γρύζῃς
Monom. acat. ἔτι μηδ' ὅτι οἷον
Dimet. acatal. οὐ γὰρ πείσεις, οὐδ' ἂν πείσῃς
Dimet. &c. Γε. ὦ φίλις αὖ γοῦν. κλύεθ' οἷα λέγει;
Χρ. παύσωνα κάλει τὸν ξύσιτον.
Γε. τί πάθω τλήμων.
Χρ. ἔρρ' ἐς κόρακας θᾶττον ἀφ' ἡμῶν.
Γε. εἶμι δῆτ' σοῖ γῆς.
Χρ. ἐς τὸν κύφων' ἀλλ' οὐ μέλλῃν
χλιῶσ' ἀλλ' αὐτεῖν.
Γε. ἢ μὴν ὑμεῖς γ' ἔτι σὺ τανδοῖ
μᾶλλ' πέμψεσθον.
Χρ. τὸ πενοσήσεις νῦν δὲ φθείρου
πρεῖττον γάρ μοι πλουτεῖν ἔστιν

Per præco nẽ ſciliæt Pronunciat athletas, uictores ipſos, eſſe corona
Oleaſtri cingendos, cum id fieri potius oportuit auro,
Siquidem, ut inquis tu, tantum diuitijs uere affluit ille.
Chr. Itaq; hoc ipſo oſtendit, quod Pluto uere impendat honorem,
Dum parcens ſcilicet illi, non uult ex hoc perdere quicq̃,
Cingens uictores nugis, at ſecum ſeruans ſibi Plutum.
Pau. Quin tu aliquid turpius illi paupertate affigere quæris,
Si cum diues ſit, tam ſit parcus, tamq; lucri ſtudioſus.
Chr. Sed Iupiter ultro te perdat, ſerto donans oleaſtri.
Pau. Audetis nunquid contradicere, quod ſint omnia uobis
Bona ꝓpter pauptatẽ? Chr. equidẽ hoc ex Hecate audire licebit,
Præcellere diuitijs, an potius fame marceſcere præſtet.
Et enim iubet ipſa in ſinglos menſes cœnam ponere dites,
Quam, prius ac ponant dites, rapiunt paupertate grauati.
Verum pereas, neq; poſt quicq̃
Mutire auſis.
Equidem haud mihi perſuaſeris uncq̃,
Etiam ſi perſuaſeris iſtud.
Pau. O' urbs Argi
Non auditis qualia dicit?
Chr. Pauſona uocat conuictorem.
Pau. Quid agam miſera?
Chr. Abi, ad ipſos coruos, à nobis.
Pau. Sed quo nam ibo?
Chr. In uincula, uerum cunctari
Neutiquàm oportet.
Sed properare.
Pau. Huc certe uos iterum me mox
Accerſetis.
Chr. Tunc adſis, nunc uero pereas,
Satius nanq; mihi eſt diuitijs
Affluere, ac te longo fletu

Extat adagiũ: παύσωνος πτωχότερος. Pauſon pictor quiſpiam fuit inſigni tenuitate, quẽ admodum apud Iuuenalem Codrus.

σὲ δ' ἐαῦ κλάἰν μαιρὰ τὼ κεφαλώ.

ΒΛ. νὴ δί' ἔγωγε δῦν ἐθέλω πλουτῶν
ἀνωχεῖσθαι μετὰ τῶν παίδων
τῆς τε γυναικὸς καὶ λουσάμενος
λιπαρὸς χωρῶν ἐκ βαλανίου
τῶν χειροτεχνῶν
καὶ τ' ὠνίασ' κατὰ παρδεῖν.

ΧΡ. αὕτη μὲν ἡμῖν ἱππίππος οἴχεται
ἐγὼ δὲ καὶ σὺ γ' ὡς τάχιστα τὸν θεὸν
ἑματαπλωθῶντες ἄπω μὲν εἰς ἀσκληπιοῦ.

ΒΛ. καὶ μὴ διαφθίβω μέν γε, μὴ πάλιν τις ἀῦ
ἐλθὼν διακωλύσῃ τι τῶν προύῤῥιον ποιῆν.

ΧΡ. ὦ παῖ καρίων τὰ γρώματ' ἐκ φορβῆν ἐχρῶ
αὐτὸν τ' ἄγειν τὸν πλοῦτον ὡς νομίζεται
καὶ ταῖλλ' ὅσ' ὄῖν ἔῤῥοδον ἠυρεπισμένα.

ΧΟΡΟΥ.

ΚΑΡ. ὦ πολῖται θησείοις * μεμισύλλιμένοι
γέροντες ἀῤῥόβῳ ἐπ' ὀλιγίσοις ἀλφίτοις
ὡς δύτυχεῖθ' ὡς μακαρίως πεπράγατε
ὄλλοιθ' ὅσοις μέτεστι τοῦ χρηστοῦ βίου

ΧΟ. τί δ' ὄῖν ὦ βέλτιστε, τῶν σαυτοῦ φίλων
φαίνῃ γὰρ ἦμιν ἄγγελος χρηστοῦ τινος.

ΚΑΡ. ὁ δεσπότης πέπαυλεν δύτυχέστατα
μᾶλλον δ' ὁ πλοῦτος αὐτός. ἀντὶ γὰρ τυφλοῦ,
ὄῤῥωμμάτωται. καὶ λελάμπρυνται κόραι,
ἀσκληπιοῦ παιῶνος δύμμασιν τυχών.

ΧΡ. λέγεις

μισύλλω, *in minimas partes seco, quo uerbo frequẽtr usus est Homerus. à quo* μισυλλὴ *panis cauus, quo æu co cleari quodã hauriuntur iura uel oua. Inde* μισυλέω *cauo pane haurio ius uel aliud esculentũ liquidũ, inde* μισυλοῦμαι, *& partic.* μεμισυλλιμένος, *qui est pastus, aut qui implet uẽtrẽ suũ hauriendo ius aut offam pane concauo. In Theseis* αὖτ *.i. ferijs Theseis, ut Plutarc. in de uiris illustribus de hoc ipso Theseo scrib. datæ sũt duitib. carnes, ipsis autẽ pauperib. iura, qui ea cauato pane hauriebant. Sequens uersus* γέροντες ἄνδρες *&c. ad pauperes & senes refertur, non ad eos, qui parũ panis uel farinæ sumpsissent in illis Theseis ferijs, alióqui ωὐ abũdaret. Qđ ergo dicit:* γέροντες ἄνδρες ἐπ' ὀλιγίσοις ἀλφίτοις, *tantum ualet ac si diceret: supra minima farra, etiam senes estis. Nã si paupertati senium quoq; accesserit, maiorem ad miseriam facit. Porrò* ἄλφιτα *uetres nõ tantum pro farina, sed etiam pro qualibet supellectili & copia usurparunt.*

ΧΡ. λέγεις

Sinere,ut caput ipſum confringas.
Blep. At per Iouem ego,ut fuero diues,
Epulari uolo cum ipſis pueris
Cumq́ uxore ipſa, lotusq́
Nitidusq́ uolo exire laua'cro.
Hinc artifices
Temnere pergam,&
Paupertati oppedere triſti.

Rurſus Senaria. *Trimetra Iambica.*

Chr. Sed perditiſſima hæc abiens euanuit.
Nunc conſequens eſt,ut reclinantes Deum
Feramus in phanum Aeſculapíj ocyſſime.
Ble. Ne quid moremur amplius, ne denuo
Veniens uetet aliquis ea,quæ ſunt facto opus.
Chr. Heus tu puer Carion,oportet interim
Efferre lectum, ipſumq́ Plutũ ducere
Vt moris eſt,ac intus exacte omnia
Et rite,quæ paranda ſunt,diſponere.

CHORI *ſpacium.* *

Carion. O' plurimum Theſei in ipſis feriis
Ventrem refecti pane concauo,quibus
Nunc,farra præter admodum pauca, ingruit
Etiam ſenectus ipſa, & uos degitis
Feliciter,quàm uos beate uiuitis,
Aliíq́ quotquot moribus ſtudent bonis.
Cho. Quid eſt tuorum longe amicorum optume?
Videris enim ueniſſe nuncius boni
Cuiuſpiam. Car. egit ipſe feliciſſime
Herus,ſed omnium ipſe Plutus,optume,
Qui pro orbitate luminis nunc denuo
Oculos recepit,atq́ pupillas claruit,
Aeſculapíj benignitate numinis.

* Χορός. *Hic locũ Choro duntaxat reliqt. Cõ ſueuit aũt Chorus introeuntibus ꝑſonis aliqd decantare carmĩs, ſiue in laudẽ bonorũ, ſiue ĩ uituperiũ malorũ. & hoc nominatim longo factũ eſt tẽpore, donec Eupolis ĩ Comœd. Baptis dicta, inæßiſſet Alcibiadẽ. Quare cõmotus Alcibiades Eupolin fluctibus ſubmerſit. Hinc decretũ, ne qs publicæ, nominatimq; quempiã diuitũ acerbius perſtringeret. Id aũcs Ariſtophanes, locũ Chori notauit, ſed Chorũ mĩe itroduxit. Alloqtur aũt Cariõ ſenes et Chorũ, ſup illumina.*

Gaudia to iam Plut.

Χρ. λέγεις μοι χαρᾶν. λέγεις μοι βοᾶν
Καρ. πάρεσθι χαίρων, ὦ τε βούλησθ' ὦ τε μή
Χο. ἀναβοάσομαι δὴν δὴ παιδὰ καλὴ
μέγα βροτοῖσι φέγγος ἀσκληπίον.
Γυ. τίς ἡ βοὴ ποτ' ἐστίν. ἆρα ἀγγελεῖ
χρηστόν τι; δοῦπον γὰρ ὠθοῦς ἐγὼ πάλαι
οἰδον καθήμαι πολυμυθούσατον τινί.
Καρ. ταχέως ταχέως φέρ' οἷον ὦ δέσποινα
ἡ αὐτὴ πίης, φιλεῖς δὲ δῆτ' αὐτὸ σφόδρα.
ὡς ἀγαθὰ συλλήβδην ἅπαντά σοι φέρω.
Γυ. ὦ ποῦ ἐστιν. Καρ. οἱ τοῖς λετομένοις εἴσει τάχα.
Γυ. πρᾶινε τοίνυν ὅ, τι λέγεις αὐτύσας ποτέ.
Καρ. ἄκουε τοίνυν. ὡς ἐγὼ τὰ πράγματα,
ἐκ τῶν ποδῶν εἰς τὼ κεφαλὼ οἱ πάντ' ὀρῶ
Γυ. μὴ δῆτ' ἔμοιγ' ἐς τὼ κεφαλώ. Καρ. μὴ τἀγαθὰ
ἃ νῦν γεγένηται; Γυ. μὴ μὲν οὖν τὰ πράγματα.
Καρ. ὡς γὰρ τάχιστ' ἀφικόμεθα πρὸς τὸν θεόν.
ἅπαντες ἄνδρα, τότε μὲν ἀθλιώτατον.
νῦν δ' εἴ τιν' ἄλλον μακάριον καὶ βυσσαίμονα
πρῶτον μὲν αὐτὸν εὐθὺ θαλάττην ἤγομεν
ἔπειτ' ἐλοῦμεν. Γυ. νὴ δι' βυσσαίμονα ἆρ' ἰὼ.
ἀνὴρ ὑδρῶν ψυχρᾶ θαλάττῃ λουμένος
Καρ. ἔπειτα πρὸς δὲ πέμπτος, ἦμεν τῷ θεοῦ.
ἐπεὶ δὲ βωμῷ πόπανα καὶ πρόθυματα
καθωσιώθη, πέλανος ἡ φαίσου φλογὶ
κατεκλίνομεν τὸν πλοῦτον ὡς πρέπει ἰὼ
ἡμῶν δ' ἕκαστος σιβάδα πρεκαπύζω
Γυ. ἢ ἦν δέ πυθοῦ κἄλλοι δεόμενοι τοῦ θεοῦ
Καρ. εἷς μὲν γε νεοκλείδης. ὃς δὴ μὲν τυφλός;
κλέπτων δὲ τοῦ βλέποντας ὑπορρήνιπτεν.

ἔπορεν

Cho. Gaudia mihi & exultationem nuncias.
Car. Gaudere oportet ſeu uelitis, ſeu minus.
Cho. Celebrabo fœcundum, bonumq; filijs,
Lumen magnumq; mortalibus Aeſclapium.
ΓΩΒ. Quis clamor hic eſt? an boni adfert quippiã?
Etenim hoc cupiens iam pridẽ ego intus p̃ſtolor,
Deſiderans iſtũ uenire nuncium.
Car. Fac quàm citiſſime feras uinum o' hera
Vt & ipſa bibas, id quod libenter admodum
Facis, nam tibi bona cuncta collectim adfero.
Mul. At hæc ubi ſunt? Car. ſtatim exſequentibus ſcies.
Mul. Abſolue tandem ſi quid hic dicturus es.
Car. Accipe igitur; nam ego totũ negocium
Tibi à pedibus uſq; ad caput percenſeam.
Mul. Minime mihi in caput. Car. quid illud? non bona *Iocus.*
Quæ facta ſunt modo? Mul. minime moleſtias.
Car. Vt primum enim peruenimus ad ipſum Deum,
Ducendo tunc uirum quidem miſerrimum,
Nunc uero ab omni parte feliciſſimum:
Primo decenter ad mare ipſum duximus.
Deinde lauimus. Mul. beatus per Iouem, & *Ironia.*
Felix erat, cum tingeretur frigidis,
Vir haud parum ſenex, marinis fluctibus.
Car. Deinde ad ipſum acceſſimus lucum Dei,
Ac poſteaq; placentæ, & ipſa denicq;
Libamina prima rite conſecrata ſunt,
Vulcani ut ipſas thure flammas pauimus,
Plutum reclinabamus, ut decens erat.
Tum uile etiam ſibi quiſq; ſternebat ſtratum.
Mul. Erant ne alij quidam, qui opem peterent Dei?
Car. Vnus Neoclides, qui licet cæcus ſiet,
Omnes tamen ſolet uidentes uincere

τε loco de positum

ἕτοροί * τε πολλοί παντοδαπὰ νοσήματα
ἔχοντες. ὡς δὲ σοῦ λύχνου ἀποσβέσας
ἡμῖν πρήγγειλε καθεύδειν. τῷ θεοῦ

πρόπολος sacrorũ minister, & de uiro dicitur tantum, sicut ἀμφίπολος de fœmina tantum.

* ὁ πρόπολος, εἰπὼν εἴ τις αἴσθηται φόφον,
σιγᾷν ἅπαντες κημοίως κατεκείμεθα
κἀτὼ καθεύδειν οὐκ ἐδυνάμην. ἀλλά με
ἀθάρης χύτρα τις ἐξέπλητε κἀμέ.
ὀλίγον ἄπωθεν τῆς κεφαλῆς τὸ χρυσίδιον
ἐφ' ᾧ ἐσωζόμην δαιμονίως ἐφορτίζει
ἔπειτ' ἀναβλέψας ὁρῶ τὸν ἰόβολα.
τοῦ φθοῖς ἀφαρπάζοντα, καὶ τὰς ἰχάδας
ἀπὸ τ' ὀφαπέζης τ' ἰόβας, μιᾷ δ' ὁδῷ
ὅλην ἦλθε τοὺς δώμους ἅπαντας ἀνὰ κύκλω.
εἴ που πόπανον εἴη τι κατακελημμένον.
ἔπειτα ταῦτ' * ἤγιζον εἰς σάκκον τινά.
κἀτὼ νομίσας πολλὴν οὐσίαν τοῦ πράγματος
ὑδὶ τὴν χύτραν τὴν τ' ἀθάρης αἴρομαι.

Ἤγιζεν. id est sanctificabat. deinde submurmurans aliquid, sanctũ in saccum reponebat tanq̃ diceret cũ sacrificialis nostris: oĩa ad nostrũ rostrũ, per Christũ dominũ nostrum.

ΓΥ. ταλαίνα τ' αὐδᾷς, οὐκ ἐδεδοίκεις τὸν θεόν;
ΚΑΡ. νὴ τοὺς θεοὺς ἔλαθε μὴ φθάσασά με.
ὑδὶ τὴν χύτραν ἐλθὼν ἔχων τὰ σέμματα
ὁ γὰρ ἰόβολος αὐτοῦ μου πρόσθεν διώρυξατο.
τὸ χρυσίδιον δ' ὡς ἤσθετο δήμου τὸν φόφον
τὴν χεῖρ' ὑφῆρει. κἄτα συείξασ' ἐγὼ
ὀδάξ' ἐλαβόμην ὡς παρείασ' ὧν ὄφις
ἧδ' ἀνέσπασε τὴν χεῖρα πάλιν αὖ 'ξέσπασεν
κατέκλασ' ὀδόντα τὴν αὐτοῦ σὺ τυλίξασ' ἡ συχῆ.
ὑπὸ τοῦ δέους βδέουσα δεῖ μύτορον χαλῆς

κἀτὼ

Furando: alíſq; plurimis incõmodis
Grauati aderant. ſed poſteaq; faces Dei
Miniſter extinxiſſet, ipſe ſingulos
Dormire iuſſit, inſuperq; addens ait:
Si quiſpiam audierit tumultus quippiam
Silebit, inde cœpimus decumbere
Ordine, at ego dormire neutiquam interim
Poteram, ſed olla pultis in mirum modum
Me fecerat ſtupidum, parumper diſſita
A` capite aniculæ, ad quam cupiebam perdite
Arrepere: hinc ut forte leuaſſem lumina,
Video ſacerdotem rapientem caricas,
Libationesq; à ſacra menſa. Dein
Luſtrabat aras diligenter ſingulas
In orbe, ſi qua ſcilicet libamina
Relicta forte eſſent: deinde conſecrans,
Et quippiam ſubmurmurans, in ſacculum
Ponebat omnia. quod uidens ego interim
Magnam ratus eſſe ſanctimoniam rei,
Protinus ad ollam ſurgo pultis impigre.
Mul. Vel non timebas ipſum Deum miſerrime?
Car. Imo` timebam ne ille me anteuorteret,
Veniens ad ollam, ornatus uſq; laurea.
Quo de ſacerdos ipſius me fecerat
Paulo` ante certum. porro` anicula ſentiens
Strepitum mei, extendebat ipſa dexteram,
Deinde ſibilans ego, ollam dentibus
Apprendo mordicus, quaſi eſſem ſcilicet
Serpens Paræas, quod ſtatim illa ſentiens
Rurſus manum ad ſeſe celerrime intulit,
Tacite quidem ſeſe contegens, nec muſſitans
Quicquàm, pepedit fele uero acerbius.

Iocus ab inopinato. Aeſculapius corona re dimitus.

κἀτὼ τότ' ἤδη τ' ἀθάρης ὡσπλὼ 'ἔφλεγον
ἔπειτ' ἐπειδὴ μεσὸς ἦν ἀνεπαυόμην.
ΓΥ. ὁ δὲ θεὸς ὑμῖν οὐ προσῄει; ΚΑΡ. οὐδέπω
μᾶλλ' ὄζον ἤδη, καὶ γελοῖον δή τι
ἐποίησα. προσιόντος γὰρ αὐτοῦ, μέγα πάνυ
ἀπέπαρδον ἡ γαστὴρ γὰρ ἐταράχθη τόμου.
ΓΥ. ἤπουσε δῆτα ζῶντ' οὐδεὶς ἐβδελύττετο
ΚΑΡ. οὔκ ἀλλ' ἰασὼ μήν τις ἀκολουθοῦσ' ἅμα,
Σωτηρυθρία σε. χἠ πανάκεια. ἀπεγράφη,
πλὴν ἓν ἐπιλαβοῦσ' οὐ λιβανώτῳ γὰρ βδέω.
ΓΥ. αὐτὸς δ' ἐκεῖνος. ΚΑΡ. οὐ μὰ δι' οὐδ' ἐφόντισεν.
ΓΥ. λέγεις ἄγροικον ἆρα σύγ' εἶναι τὸν θεόν;
ΚΑΡ. μὰ δι' οὐκ ἔγωγ'. ἀλλὰ σκατοφάγον. ΓΥ. αἰτάλαν.
ΚΑΡ. μᾶλλ' ταῦτά γ' οὐδὲν ἐγὼ μὴν σωτηριαλυφάμην
δείσας. ἐκεῖνος δ' ἐν κύκλῳ τὰ νοσήματα
σκοπῶν ὠδυνήθην πάντα κοσμίως πάνυ
ἔπειτα παῖς αὐτῷ λίθινον θυεῖόν
παρέθηκε μὴ δοίδυκα καὶ κιβώτιον.
ΓΥ. λίθινον; ΚΑΡ. μὰ δι'. οὐδὲ τοὐχὶ τόγε κιβώτιον.
ΓΥ. σὺ δὲ πῶς ἐώρας ὦ κάκιστ' ἀπολούμενε,
ὃς ἐκεκαλύφθαι φῂς. ΚΑΡ. διὰ τὸ τεῖβώνιον
ὁ παῖς γὰρ εἶχεν οὐ οὐκ ὀλίγας. μὰ τὸν δία
πρῶτον δὲ πάντων, ζῷδ' νεοκλείδῃ φαρμακον
κατὰ σπλασὸν ἐπεχείρησε τεῖβειν, ἐμβαλών,
σκορόδων κεφαλὰς ζεῖς τρεῖς. ἔπειτ' ἔφλα,
ἐν τῇ θυείᾳ, συμπαραμιγνύων ὀπὸν
καὶ χῖνον, εἶτ' ὄξει διέμιγνος σφήκιον,
κατέσπλασεν αὐτοῦ τὰ βλέφαρ' ἐν κρέμασι, ἵνα
ὀδυνῷτο μᾶλλον, ὁ δὲ κεκραγὼς ὑπὸ βοῶν,
ἔφυγ' ἀναίξας. ὁ δὲ θεὸς γελάσας ἔφη,

ἐν ταῖς θα

Tum pultis ipſe ingurgitabam pluſculum,
Cœpíq; cum eſſem iam ſatur quieſcere.
Mul. Sed nunquid ipſe ad uos Deus conceſſerat?
Car. Non: ſed deinde ridiculi egi quippiam,
Veniente nanq; tunc Deo ualde admodum
Pepe'di, etenim uenter tumeſcebat mihi.
Mul. Num propter iſtud te ſtatim auerſatus eſt?
Car. Non: uerum *Iaſo quæpiam ſequens ſimul
Erubuit, & *Panacæa nares comprimens
Se auertit, nec enim thura pedo ſcilicet.
Mul. Num hic ille? Car. per Iouem nihil perceperat.
Mul. Igitur agreſtem tu mihi narras Deum?
Car. Nõ per Iouẽ, ſed ſcatophagon. Mul. eheu miſer.
Car. Poſt hæc timens, me contegebam protinus,
At ille contemplabatur ægritudines
Omnes, obambulans decenter admodum.
Poſthac puer illi tradidit mortarium,
Paruũ quidem ex lapide, coclear quoq;, & arculã.
Mul. Ex lapide? Car. ſane' per Iouem minime arculam.
Mul. Qui' cernere illud quiueras o' perdite,
Qui dicis inuoluiſſe te? Car. per pallium,
Quod per Iouem non pauca habuit foramina.
Primo igitur omnium Neoclidi pharmacum
Impertiendum terere cœpit, inferens
Tria aliorum capita Teniorum ſcilicet.
Ac inſuper tundebat in mortario,
Succumq; miſcuit atq; ſquillam, poſtea
Autem omnia aceto diluebat Sphettio.
Hinc palpebras inunxit illi, & quatenus
Impenſius doleret, inuertit etiam.
Verum ille clamans, & mage ſemper eiulans,
Elabitur tandem: at Deus ridens, ait:

Filiæ Aeſculapij ſic dictæ à ſignificatione effectus mediciuæ.

Tenus inſula ex Cycladibus una.

A' populo atticæ Sphettienſi.

εἰ ταῦθα νῦν κάθησο καταπωλασμένος.
ἵν' ἐπομνύμενον παύσωσι τ' ἐκκλησίας.
ΓΥ. ὡς φιλόπολίς τις ἔοθ' ὁ δαίμων ὁ σοφός.
ΚΑΡ. μιξὶ δῆτα, τῷ πωλούτωνι πρεκαθέδρα.
καὶ πρῶτα μὲν δὴ τ' κεφαλῆς ἐφήψατο.
ἔπειτα καθαρὸν ἡμιτύβιον λαβών.
τὰ βλέφαρα πολιέψησεν. ἡ παννάκεια δέ,
καπεπέταικ' αὐτῆς τῷ κεφαλῷ φοινικίδι.
κἠπᾶν τὸ πρόσωπον. εἶθ' ὁ θεὸς ἐπόπτυσεν.
ἔβηξε δ' εἰς τὸν δῆν δύο δραχμὰς ἐν τῷ νεῷ,
ὥσθ' ὁρᾶν φυεῖσ' τὸ μέγεθος. ΓΥ. ὦ φίλοι θεοί
ΚΑΡ. τούτωνδ' ὥσθ' ὑπὸ τῷ φοινικίδ' ὥσθ' ὑπὸ δεινῶθ' ἡ συχή,
τὰ βλέφαρα πολὺ ἔλαμπον, ὥς γέ μοι δοκεῖν.
καὶ πλείνσε κοτύλας ἐκπιεῖν οἴνου δέκα
ὁ πωλοῦτος ὢν δέσποιν' αὐτῆς βλέπων.
ἐγὼ δὲ τὼ χεῖρ' αὐτῆς ὑπὸ ἡδονῆς.
τὸν δεσπότην τ' ἤγαγον ὁ θεὸς δ' εὐθέως
ἠφάνισεν αὐτὸν οἴτ' ὄψις, εἰς τὸν νεών.
οἱ δ' ἐπικατακείμενοι παρ' αὐτῷ, πῶς δοκεῖς
τὸν πωλοῦτον ἠσπάζοντο. κἠπὶ τῷ νύχθ' ὅλῃ
ἐγρηγόρεσαν. ἕως διέλαμψεν ἡμέρα.
ἐγὼ δ' ἐτήνουν τὸν θεὸν πάνυ σφόδρα.
ὅτι βλέπειν ἐποίησε τὸν πωλοῦτον ταχύ
τὸν δὲ νεοκλείδην μᾶλλον ἐποίησε τυφλόν.
ΓΥ. ὅσην ἔχεις τῷ δυνάμιν ὦναξ δέσποτα
ἀταρ φάθ' οἱ πού ἐσθ' ὁ πωλοῦτος. ΚΑΡ. ὄρχεται
δῆτ' ἰὼ πολὺ αὐτὸν ὄχλος ὥσθ' ὑφ' ὑμῶν ὅσος.
οἱ γὰρ δίκαιοι πρότερον ὄντες καὶ βίου

ἔχθντες

Sedeto nunc hic oblitus cataplasmate
Mul. O' quàm urbis est amans Deus, quanq; sapiens.
Car. Deinde Plutoni assidebat cominus, *Ludit ioco comico, dicēs: Plutoni pro Pluto*
Primumq; tangebat caput, post accipit
Sudarium, purum quidem, quo palpebras
Detergeret. Panacæa uero sedula
Expandit undequaq; uelum purpuræ,
Primum capiti, deinde uultui. Dein
Ad sibilum ipsius uidelicet Dei,
Duo simul è templo dracones prodeunt,
Miraq; magnitudine. Mul. o' chari Dei.
Car. Qui se sub ipsum purpureum uelum, satis
Placide recipiebant, & (ut uisum mihi)
Ipsas relingebant decenter pal'pebras.
Ac tu priusquàm pocula ebibas decem,
O' domina, hic ipsus Plutus astitit uidens.
Post ipse complodens manus præ gaudio.
Herum excitabam. protinus uero Deus
Euanuit, cum ipsis simul serpentibus,
(Nam ferebantur clanculum in templi abdita)
At qui cubabant interim illic, qua putas
Reuerentia, atq; mentis promptitudine,
Quibus'ue Plutum exceperint tunc plausibus,
Qui donec illuxit dies, uigiles erant:
Sed & ego ualde laudibus extuli Deum,
Quòd Plutum amico conciliasset lumini,
Quodq; Neoclides cæcutiret amplius.
Mul. O' quantam habes potentiam rex optume:
Sed Plutus ipse ubi est: cedo' obsecro. Car. uenit:
Eratq; cum illo, immensa turba, scilicet.
Nam qui studebant iusticiæ, & quibus parum
Substantiæ fuerat prius, illi sedulo,

Ipsum

ἔχοντες ὀλίγον, αὐτὸν ἠσπάζοντο. καὶ
ἐδεξιοῦτ' ἅπαντες ἐκ τῆς ἡδονῆς
ὅσοι δ' ἐπλούτουν οὐσίαν τ' εἶχον συχνήν.
οὐκ ἐκ δικαίου τὸν βίον κεκτημένοι,
ὀφθῆς σωθῆτον ἐσκυθρώπαζόν θ' ἅμα.
οἱ δ' ἠκολούθουν κατόπιν, ἐστεφανωμένοι.
γελῶντες εὐφυμοῦντες ἐκ τυπεῖ τὸ δέ
ἐμβὰς γοργόντων, εὐρύθμοις πεδιβήμασιν.
ἀλλ' εἶ ἅπαξ ἅπαντες ἐξ ἑνὸς λόγου.
ὀχεῖσθε καὶ σπερτᾶτε, καὶ χορδίετε
οὐδεῖς γὰρ ἡμῖν εἰσιοῦσιν ἀγγελεῖ
ὡς ἀλφιτ' οὐκ ἔνεστιν ἐν τῷ θυλάκῳ.

Γυ. νὴ τὼ ἐκάτω γ' ἀπώγ' ἀναδῆσαι βούλομαι
εὐαγγέλιά σ' ἐκριβαίνω τῶν ὁρμαθῶ
τοιαῦτ' ἀπαγγέλλοντα. Καρ. μιῶ μέλ' ἔπι
ὡς ἀνδρὸς ἐγγὺς εἰσιν ἤδη τῶν θυρῶν.

Γυ. φορέ νεῶ ἰοῦσ' εἴσω, κομίσω κατὰ χύματα
ὡς πορνεωνήτοισιν ὀφθαλμοῖς ἐπῶ.

Καρ. ἐγὼ γ' ἅπαν τᾶν σαί γ' ἐκείνοις βούλομαι.

ΚΟΜΜΑΤΙΟΝ ΧΟΡΟΥ.

Πλ. καὶ προσιωδῶ πρῶτα μὲν τὸν ἥλιον
ἔπειτα σεμνᾶς παλλάδος κλυτὸν πέδον
χώραντε πᾶσαν κἠρόπος, ἣν ἐδέξατο.
αἰσχύνομαι δὲ τὰς ἐμαυτοῦ ξυμφοράς.
οἵ οἷς ἄρ' ἀνθρώποις ξυνών, ἐλαύθανον
οὐδ' ἀξιοῦσ' δὲ τ' ἐμᾶς ὁμιλίας.
ἔφυγεν, εἰδὼς οὐδὲν ὁ τλήμων ἐπῶ.

ὡς οὐδ'

Ipſum ſalute impertiebant plurima,
Ac porrigebant dexteras præ gaudio.
At quotquot ante diuites euaſerant,
Iam rerum abunde conſequuti copiam,
Nec poſſidentes iure uictus commoda
Triſte ſupercilium contrahebant turgidi.
Verum ſequebantur coronati interim
Illi, ſimulq; concitantes riſum, Deo
Bona ominabant. Per ſtrepebat uero humus,
Senumq; ſoccus compoſitis inceſſibus.
Sed eia nũc cuncti ſimul ad uerbum meum
Saltate, laſciuite, tum ducite choros:
Abhinc enim nemo, domum ingredientibus
Vobis, utiq; renunciabit amplius,
Quod farra iam defecerint in ſacculo.

Mul. Nunc per Hecaten ego uolo redimire te
Furnaceis, tanq; corona, panibus,
Qui nunciaris fauſta nobis nuncia.

Car. Atqui nihil tibi amplius cunctandum erit,
Quoniam uiri adſunt iam quaſi in ipſa ianua.

Mul. Age nunc ego abiens afferam bellaria,
Tanq; nouis, emptiſq; luminibus Dei.

Car. Ego autem in occurſum uolo illis pergere.

Partiaula Chori.

Plu. Ante omnia ipſum Solem adoro lucidum,
Deinde caſtæ Pallados inclytum ſolum,
Orbemq; totum Cecropis, qui me hoc die
Saluum recepit ſcilicet. Sed me pudet
Vere meorum caſuum, quod hactenus
Ego quidem neſciuerim, cuiuſmodi
Eſſent homines, quibus cum agerem, equidẽ meo
Conſortio dignos fugiebam, neſcius

Θύλακος. Saccus eſt ex ŏrio confectus, ubi reſeruabãtur farra. qd uocabulum adhuc manet apud Cretẽſ. ut annotauit M. Muſuro inde prouerbiũ, Manu ſerendũ, nõ thylaco.

ὡς οὐδ' ἐκεῖν' ἄρ' οὐδὲ ταῦτ' ὀρθῶς ἔδοξον
ἀλλ' αὐτὰ πάντα πάλιν ἀναστρέψασ' ἐγώ.
δείξω δ' ἅπασιν ἀνθρώποις ὅ τι
ἄκων ἐμαυτὸν τοῖς πονηροῖς ἐνεδίδουν.

ΧΡ. βάλλ' ἐς κόρακας ὡς καλεπὸν εἶσιν οἱ φίλοι
οἱ φαινόμενοι πρᾶγμ' ὅταν πάθῃ τις οὐ
νύποτοί γὰρ ἡ φλαῦσοί ταὐτὸ πνεύμα
ἐν δεινυμένοις ἕκαστος οὔνοιάν τινα
ἐμὲ γὰρ τίς οὐ ποιεῖται ποῖος οὐκ ὄχλος
πολὺς ἐφάνησεν ἐν ἀπορᾷ πρόσθυτικός

ΓΥ. ὦ φίλτατος ἀνδρῶν καὶ σὺ νὴ σὺ χαίρετε
φορτίον ὦν, νόμος γ' ὅδι, τὰ καταχύσματα
ταυτὶ καταχέω σου λαβοῦσα; ΓΛ. μηδαμῶς
ἐμοῦ γ' εἰσιόντος εἰς τὴν οἰκίαν
πρῶτα καὶ βλέψαντος, οὐδὲν ἐν φορτίῳ
πρεπῶδές ὄδιν, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς φορτίον
ΓΥ. εἶτ' οὐχὶ δέξῃ ταῦτα τὰ καταχύσματα
ΓΛ. εἶδόν γε πρὸ τὴν ἑστίαν ὡς πορνόμος
ἔπειτα δ' * τὸν φόρτον ἐν φύγοι μὲν αὖ
οὐ γὰρ πρεπῶδές ὄδι τῷ διδασκάλῳ.
ἰχάδια καὶ φωγάλια τοῖς θεωμένοις.
προβαλόντ', ἰὼ τούτοισιν ἐπανακάζῃν γελᾶν

Φόρτον, onus tædij, uel inuidiæ, quo nõ est molestius quicquàm

Fuit hic Xenicus furto obsoniorum infamis.

ΓΥ. δῦ πάνυ λέγεις. ὡς δὲ ξενικὸς οὗτοσί
αὖ ἐστὶν ὡς ἁρπαζόμενος τὰς ἰχάδας.

ΧΟΡΟΥ.

ΧΑΡ. ὦ

Rerum miſer,adeo ut nihil recte egerim,
Porro omnia rurſus iſta pergam inuertere,
Oſtendereq; cunctis ſimul mortalibus,
Quam non libenter,nempe copiam mei,
Malis,iniquis & ſceleſtis fecerim.
Chr. Apage cito ad coruos,ut admodum grauis
Res eſt amicorum numerus ubi quiſpiam
Degere repente cœperit felicius:
Pungunt enim ſimulq; flectunt tibias,
Ac ſinguli ſuam in me beneuolentiam
Aperire geſtiunt,etenim quis ſe mihi
Non ſtuduit inſinuare? uel quæ turba me
Non cinxit ilicet ſenilis in foro?
Mul. O omnium unus uir mihi chariſſime
Tu,itemq; tu,ſaluete pariter plurimum.
Age iam, atq; more patriæ catachyſmata,
Quis ipſa te perfundo ſuſcipe. Plut. minime,
Etenim ingrediente me domum cuiuſpiam,
(Poſtq; ipſe rurſus chara nactus lumina)
Non eſt decorũ efferre rerum quippiam,
Sed inferre magis,diuitesq; reddere.
Mul. Proinde non'ne iſta accipies catachyſmata?
Plu. Intus quidem,atq; apud lares,ut mos habet,
Deinde ſic effugere licebit tædium:
Equidem indecorum ſit magiſtrum fabulæ,
Aut caricas,aut id genus bellaria
Proponere ſcænæ,uel cachinnos interim
Inutiles mouere ſpectatoribus.
Mul. Bene admodum dicis:ſed iſte Xenicus
Surgit uelut rapturus ipſas caricas.

Chori ſpacium notatum,ſed melos deeſt.

Indignatur Chremylꝰ quod in rebus ſecũdis, tam multi accurrerent amici.

καρ. ὡς ἡδὺ πάσχειν ὦ ἀνδρες ἐς βδελυμένως.
καὶ ταῦτα μηδὲν ὑγιὲς ὄντ' οἴκοθεν.
ἡμῖν γὰρ ἀγαθῶν ὑπάρξαντος εἰς τὴν οἰκίαν,
* ἐπεισεπάτησεν οὐδὲν ἀδικήσοντα
οὕτω δ' ὠλουτεῖν ὄντα ἡδὺ πάγματι
ἓν μὲν σιπύη, μεσὴ σιλβικῶν ἀλφίτων.
οἱ δ' * ἀμφορῆς, οἶν οὐ μέλανος ἀνθοσμίου.
ἅπαντα δ' ἡμῖν ἀργυρίου καὶ χρυσίου,
τὰ σκευάρια ὠλλήρωσιν, ὥς τε θαυμάσαι
φέαρ δ' ἐλαίου μεσόν. αἱ δὲ λήκυθοι,
μύρου γέμουσαι. δὶς δ' ὑπὸ δρῶν, ἰχάδων
ὀξὶς δὲ πᾶσα ἦν λοπάδιον © χύτρα
χαλκῆ γέτονε. σῦς δὲ πινακίσκους σὺς σαπρούς
σὺς ἰχθυκρούς. ἀργυροῦς πάρεσθ' ὁρᾶν.
ὁδ' ἵππος ἡμῖν ἐξαπίνης ἐλεφάντινος.
σατῆρσιδ' οἱ θεράποντες * ἀρπάζομεν,
χρυσοῦς. ἀποφώμεσθα δ' οὐ λίθοις ἔτι
ἀλλὰ * σκοροδίοις ὑπὸ ῥυφῆς ἐκάστοτε,
καὶ νῦν ὁ δεσπότης μὲν οἴδον * βουβυτεῖ,
ὧν καὶ φάγον ἦν κριὸν ἐσεφανωμένον
ἐμὲ δ' ἐξέπεμψεν ὀκάπνος. οὐχ οἷός τε ἦν
οἴδον μιᾶς ἰῶν ἔδακνε χαρὰ τὰ βλέφαρά μου.—
Δίκαιος. ἔσου μετ' ἐμοῦ παιδάριον ἵνα πρὸς τὸν θεὸν
ἴωμεν. καρ. ἔα τίς ἔσθ' ὁ προσιὼν οὑτοσί

Δι. ἀνὴρ

ἐπεισεπάτησεν, vocabulum astrense, q. d. irrupit, imusit.

ἀμφορῆς, Nominativus pluralis Atticæ.

ἀρπάζω, ludo par vel impar.

Σκοροδίοις, purgamentum allij.

Βοῦ auget.

Carion, Quàm non amarum eſt, o' uiri, feliciter
Agere, & eo` ſuauius, quo nunc minus
Siet neceſſe efferre quicquàm ex ædibus.
Nobis bonorum aceruus in domum irruit,
Nec quempiam tamen affecimus iniuria:
Adeo eſſe diuitem ſuaue quippiam eſt.
Equidem arca panibus referta candidis,
Et flore uini nigricantis amphoræ,
Auro deinde uaſa & argento omnia
Sunt plena, aduſq; ſcilicet miraculum:
Aſt ipſe oleo ſcatet puteus: olearia
Vero redundant undiq; unguentis grauis
Precij: deinde caricis cœnaculum
Abundat: inde cuncta aceti uaſcula,
Et olla quælibet, & patella quælibet,
Aenea renident: inſuperq; rancidas
Pridem quadras, ipſasq; piſcatorias
Lances, licet modo uidere argenteas:
Sed & ſubito caminus eſt eburneus.
Nos denique ſerui par uel impar ludimus.
Aucti aureis uidelicet ſtateribus.
Nec podicem amplius lapillis tergimus,
Sed ob uoluptatem, alliorum pallijs.
Et nunc (herus equidem coronatus) ſuem,
Hircumq; & ex grege arietem immolat.
Me fumus autem eiecit interim foras,
(Neq; enim potis eram intus manere longius)
Quod mobiles mihi uoraret palpebras.

Nunc uniuerſa ſimul Comœdia in actionem
ſiue in perſonas ſpargitur.

Iuſtus. Huc me puer comitare, dum imus ad Deum.
Car. Quis iſte, quimodo tam inopinate aduenit?

Δι. ἀνὴρ πρότερον μὲν ἄθλιος νῦν δ' εὐτυχής
καρ. δῆλον ὅτι τῶν χρηστῶν τις ὡς ἔοικας εἶ
Δι. μάλιστ'. καρ. ἔπειτα τοῦτ', δέῃ. Δι. πρὸς τὸν θεόν
ἥκω, μεγάλων γὰρ μοὶ σὺν ἀγαθῶν αἴτιος.
ἐγὼ γὰρ ἰκανὴν οὐσίαν παρὰ τοῦ πατρὸς
λαβών, ἐπήρκουν τοῖς δεομένοις τῶν φίλων
εἶναι νομίζων χρήσιμον πρὸς τὸν βίον.
καρ. ἦ που σε ταχέως ἀπέλιπε τὰ χρήματα.
Δι. κομιδῇ μὲν οὖν. καρ. οὐκοῦν μετὰ ταῦτ' ἦλθ' ἄθλιος;
Δι. κομιδῇ μὲν οὖν ἀπὸ μὲν ὧν μοι οὕς τέως
ὑπηρέτησα δεομένοις, ἔξειν φίλους.
ὄντως βεβαίους, εἰδεναι εἰ λῶ ποτέ,
οἱ δ' ἄρ' ἐρρέποντο, κοὐκ ἐδόκουν ὁρᾶν μ' ἔτι
καρ. καὶ κατεγέλων γ' οὖν οἱ δ' ὅ τι. Δι. κομιδῇ μὲν οὖν
αὐχμὸς γ' ὢν τῶν συκοφαντίων μ' ἀπώλεσιν
καρ. δῆτ' οὐχὶ νῦν. Δι. αὖθ' ὧν ἐγὼ πρὸς τὸν θεόν,
προσευξόμενος ἦκω δικαίως αὖθάδε
καρ. δι' εὐβούλιον δέ, τί δοκεῖ σοι πρὸς τῶν θεῶν
ὁ φορεῖον μετὰ σοῦ δι' παιδάριον ζυτί. φάσον.
Δι. καὶ τοῦτ' ἀναθήσον ὄρχομαι πρὸς τὸν θεόν.
καρ. μῶν δῆτ' ἐμνήσθης δῆτ' αὖ αὐτῷ τὰ μεγάλα;
Δι. οὔκ. δῆτ' ἀνόρισόν ἔτι τεῖα δ' δέκα
καρ. τὰ δ' ἐμβάδια. Δι. καὶ ταῦτα συνεχεμαίζομεν,
καρ. καὶ ταῦτ' ἀναθήσον ἐφορᾷς οὕτως; Δι. νὴ τὸν Δία.
καρ. χαρίεν τἀγὼ ἥκω δῶρα τῷ θεῷ φορῶν.

Συ. οἴμοι

Iust. Paulo ante pauper, nunc beatus integre.
Car. Vt arbitror, certe bonorum quispiam es.
Iust. Valde admodum. Car. sed cuius indigus rei?
Iust. Venio ad Deum, qui mihi bonorum ingentiũ
Et author est & causſa: adeptus enim à patre
Haud pœnitendam scilicet substantiam,
Vbiq; diligenter indigentium
Adesse amicorum studebam casibus,
Id commode ad uitam ratus conducere.
Car. Certe cito tuæ reliquerunt te opes.
Iust. Cito admodum. Car. tu nunquid inde eras miser?
Iust. Satis quidem: imo ego arbitrabar: hactenus
Quibus benefeciſſem: inter amicos ordine
Primos futuros, atq; si quis tristior
Forte ingruisset casus, aut necessitas,
Essent parem rependituri gratiam.
Nunc odiunt illi interim, nec amplius
Dignantur aspicere benefactorem suum,
Car. Quin risui exponunt, scio. Iust. uere admodum.
Nam uasculorum siccitas me perdidit,
Car. Sed nõ modo. Iust. horũ gratia uenio ad Deum,
Scilicet adoraturus illum cominus.
Car. At per Deos, quid hoc sibi uult pallium,
Quod iste tecum fert puellus? dicito.
Iust. Etiam hoc deo oblaturus adsum modo.
Car. An forte in ipsis feriis, magnis quidem,
Cerealibus, per hoc initiatus es?
Iust. Minime: sed in hoc iam frigui annis tredecim.
Car. Ast calciamẽta? Iust. & hæc quidẽ conspecta sunt
Vnà hanc glacialem mecũ hyemem traducere
Car. Et ipsa censes offerenda? Iust. maxume.
Car. Lepida profecto dona dedicas Deo.

Duo fuisse initiandi festa paruũ et magnũ, interpres annotauit. Illud Proseopinæ, ĩ quo et papues initiabantur hoc autem Cereris, in quo diuites initiarentur duntaxat. ueſtimentum uero in quo quisq; initiatus fuisset, deo offerebatur.

O' me

Συ. οἴμοι κακοδαίμων ὡς ἀπόλωλ᾽ ἀθλίως.
καὶ τρισκακοδαίμων καὶ πρᾴκις ἢ ὠντάκις
καὶ δωδεκάκις ἢ μυριάκις. ἰού ἰού.
οὕτω πολυφόρῳ συγκέκραμαι δαίμονι.

ἀποτρόπαιος, id est, malorum depulsor.

Καρ. ἄπολλον * ἀποτρόπαιε. ἢ θεοὶ φίλοι
τί ποτ᾽ ἔστιν ὅ, τι πέπονθεν ἄνθρωπος κακόν
Συ. οὐ γὰρ ἑτέρλια πέπονθα νυνὶ πράγματα
ἀπολωλεκὼς ἅπαντα ταὐκτῆς οἰκίας
Δι. ἀλλ᾽ ἦν θεὸν δοῦναι μοι γνώσεσθαι δοκῶ
προσέρχεταί γάρ τις κακῶς πεπλυμένος
ἔοικεν εἶναι τῶν πονηρῶν πράγματος.
Καρ. νὴ δία καλῶς γ᾽ ἔνιπω φίλων, ἀπόλυται.
Συ. ποῦ ποῦ δ᾽ ὁ μόνος ἅπαντας ἡμᾶς πλουσίους
ὑποχόμενος οὕτος ποιήσειν εὐθέως
εἰ πάλιν ἀναβλέψειεν ἀρχῆς ὁ δέ
πολὺ μᾶλλον αὖ ἐστὶν ἀπολωλεκώς.
Καρ. καὶ τίνα δέδρακε δῆτα ταῦτ᾽. Συ. ἐμὲ τουτονί
Καρ. ἢ τῶν πονηρῶν ἤδη καὶ τοιχωρύχων
Συ. μὰ δί᾽ οὐμὲν ἔθ᾽ ὑμῖν ἐστὶν ὑμῶν οὐδενός
ἢ οὐκ ἔθ᾽ ὅπως οὐκ ἐκτέμου τὰ χρήματα
Καρ. ὦ σοβαρὸς, ὦ δαίματορ. εἰσελήλυθεν
ὁ συκοφάντης δῆλον ὅτι βουλιμᾷ
Συ. σὺ μὲν εἰς ἀγορὰν ἰὼν ταχέως, οὐκ ἂν φθάνοις
ὠδὶ τὸν χοχοῦ γ᾽ δεῖ᾽ ἐκεῖσε βλούμενον
εἰπεῖν ἃ σε πανούργηκας. Καρ. οἴμοι ἆρα σύ.
Δι. νὴ τὸν δι᾽ ἀλλὰ τὸν σωτῆρα πολλοῦ γ᾽ ἄξιος
ἅπασι δῆτα τοῖς ἕλλησιν ὁ θεὸς ἔοικ᾽ ὅτι
σοὶ συκοφάντας ἀχολεῖ κακοὺς κακῶς

Συ. ὅμοι

Syco. O' me parum felicem, ut male perij miſer,
phanta. Heu me ter infelicem, & quater & quinquies,
Et duodecies, & millies, heu heu mihi,
Quàm ſum ſiniſtro miſtus aliquo dæmone,
Quàm ſum Genium nactus malorum fertilem.
Car. O' qui mala arces rex Apollo, & cæteri
Chari Dei: quid iſte paſſus eſt mali?
Syco. Quid? non ne rem miſerrimam paſſus ſum ego?
Qui modo domi quæcunq; habebam perdidi
Per hunc Deum: unde iura ni defecerint,
Vtiq; breui redibit illi cæcitas.
Iuſt. Totum ego palàm negotium cognoſcere
Videor: adeſt peruerſe agens uir quiſpiam,
Apparet eſſe adulterini commatis.
Car. Bene, per Iouem, ille ſic perire debuit.
Syco. Vbi ille? ubi eſt qui diuitias rerum omnium
Pollicitus eſt ſe redditurum ſingulis.
Vbi rurſus aſpexiſſet? en multo magis
Quoſdam ille reddidit miſerabiles.
Car. Quem nanq; talem reddidit? Syco, me ſcilicet.
Car. Ergo ex malis eras, & ex furum grege.
Syco. At per Iouem in uobis nec ullus ſanus eſt.
Vnde inducere animum minime queo meum,
Ne credam habere uos meas pecunias.
Car. Vultu ut ferocienti ingreditur, o' Ceres,
Hic Sycophanta, quin palàm eſt quod eſurit.
Syc. Aſt tu in forum uade admodum uelociter,
Vt puniaris in rota illic, factaq;
Tua fatearis improbe. Car. tu plora interim.
Iuſt. Nunc per Iouem magni æſtimandus eſt Deus,
Ab omnibus qui Græciã ſimul incolunt.
Nam Sycophantas, ut malos, perdet male.

Metaphora ducta à forti uino, ut annotauit interpres, quod plurimũ poteſt ferre aquæ

Interpres dicit cõma genus eſſe uiliſſimi nomiſmatis, q. d. adulterinæ monetæ. ducta metaphora à ſignatione reprobati nomiſmatis. Extat prouerbiũ, Πονηροῦ κόμμαλος.

συ. ὤμοι τάλας. μῶν ἢ σὺ μετέχων καταγελᾷς
ἐπεὶ πόθεν θοιμάτιον εἴληφας τοδί
ἐχθὲς δ' ἔχοντ' εἶδόν σ' ἐγὼ τειβώνιον
Δι. οὐδὲν πεοπιμῶδυ φορῶ γαρ τειάμην
τὸν δακτύλιον τονδὶ παρὰ βδελάμου, σφραγμῆς.
καρ. ἀλλ' οὐκ ἔνεστι συκοφάντου δήγματος
συ. ἆρ' οὐχ ὕβρις πολλὴ ταῦτά ἐστί; σκώπτεον
ὅτι δὲ ποιητὸν οὐδὰδ' οὐκ εἰρήκατον
οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ γαρ οὐδὰδ' ἐσὸν οὐδενί.
καρ. μὰ τὸν δι' οὔκων τῷ γεσῷ σάφ' ἴσθ' ὅτι
συ. ἀλλὰ τῶν ἐμῶν γ' ναὶ μὰ δία δειπνήσετον.
Δι. ὡς δὴ παληθείᾳ σὺ μὲδὲ τῦ μαρτύρος
διαρραγείης, μηδενὸς ἐμποεσωλησμένος.
συ. ἀρνεῖσθον; ἔνδον ἔστιν ᾧ μιαρωτάτῳ
πολὺ χρῆμα πεμαχῶν καὶ κρεῶν ὠπτημένων.
ὔὔ ὔὔ ὔὔ ὔὔ ὔὔ ὔὔ
καρ. κακόδαιμον ὀσφραίνῃ τί. Δι. τῦ φύζιο γ' ἴσως,
ἐπεὶ βιοῦτον ἀμπέχεται τειβώνιον
συ. ταῦτ' οἶδ' ἀναχέτ' ἔστιν ᾧ ζῆν μὴ δοκεῖ
τούτου ὑβρίζειν εἰς ἐμὲ οἴμ' ὡς ἄχθομαι.
ὅτι χρηστὸς ὢν φιλόπολις. πάσχω κακῶς.
Δι. σὺ φιλόπολις καὶ χρηστός; συ. ὡς οὐδεὶς ἀνήρ.
Δι. Ὁ μιὼ ἐπορῶ πιθεῖς ἀπόκριναί μοι. συ. βπί.
Δι. γεωργὸς εἶ. συ. μισαγχολαῖ μ' οὕτως οἴει;

Δι. ἀλλ'

Syco. Heu me miſerum: Nunquid etiã tu ꝓſequens
Me riſibus, factus bonorum es particeps?
Deinde ueſtimentum hoc ſplendidũ unde habes
Detrita heri conſpectus à me ín penula?
Iuſt. Haud curo ualde uirulentiam tuam,
Quando hunc ferã mercatũ ab Eudamo annulũ.
Car. Sednõ medetur Sycophantæ morſibus.
Syco. An iſta non ſunt magna contumelía?
Mordens acrius, neqꝫ uero dicitis
Vos interim quid hic agatis. Proinde non
Caret malo iſthæc ueſtra nunc præſentia.
Car. Non per Iouem. Verum tuo bono palàm.
Syco. Vos per Iouem modo ex meis cœnabitis.
Car. Vtinam ipſe ſic cum teſte cœnares tuo.
Rumparis, es nanqꝫ penitus inſatiabilis.
Syco. Negatis? ingens intus eſt, o' peſſumi,
Cum piſcium tum carniumqꝫ copia,
Obſoniorum inciſiones ſcilicet.
ṽ ṽ ṽ ṽ ṽ ṽ ṽ ṽ ṽ ṽ ṽ ṽ.
Car. Homo parum felix, odorat quippiam.
Iuſt. Quoniam eſt amictus uſqꝫ uili penula,
Inuſitata forte ſentit frigora.
Syco. Proh Iupiter, proh cæteri chari Dei.
An iſta ſunt ferenda? Nam conuitium
Iſti faciunt in me graue, ac ideo quidem
Dolenter hæc fero, quod amator patriæ,
Et utilis rebus gerundis, ſim miſer.
Iuſt. Tu ciuitatis amans, bonusqꝫ patriæ?
Syco. Vt præterea non uiuit alius uſpiam.
Iuſt. Atqui interim reſpondeas mihi uelim,
Quod te rogo. Syco. quid uis tibi reſpondeam?
Iuſt. Agricola es? Syco. inſanire me tantum putas?

Ridiculi cauſſa hũc uerſum interſperſit. Sunt aũt interiectiones olfacientis quippiam.

δι. ἈΛΛ' ἔμπορος; συ. ναὶ σιήπομαί γ' ὅταν τύχω.
δι. τί δαὶ τέχνιν τιν' ἔμαθες. συ. οὔ μὰ τὸν Δία,
δι. πῶς δῆτ' διέξεις ἢ πόθεν μισθὸν ποιῶν.
συ. τῶν τ' πόλεως ἐμ' ἐπιμελητὴς πραγμάτων
καὶ τῶν ἰδίων πάντων. δι. σύ; τί μαθών. συ. βούλομαι
δι. πῶς οἷόν τε ἢν ἐὶς χρηστὸς ὢν τοι χωρύκε
ἔἴσοι πονηρὸν μηδέν, εἶτ' ἀπεχθανῇ
συ. οὐ δῆτα πονηρῇ τῷ ἐμαυτοῦ μοιχόλιν
βὐβρίζεσθαι μὲ ὦ κάτω φέ καθ' ὅσον ἂν δύνωμαι;
δι. βὐβρίζεσθαι οἷόν δὲι τὸ πολυπραγμονεῖν;
συ. τὸ μὲν οὖν βοηθεῖν τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις
καὶ μὴ' πιξέπειν πότ' ἰὼν τις ἁμαρτάνῃ
δι. οὐκ οἷόν δικασὰς ἀξεπίτηδες ἡ πόλις
αἄρχειν καθίσησιν. συ. κατηγορεῖ δ' τίς
δι. ὁ βουλόμενος. συ. οὐκ οἷόν ἐκεῖνος ἐμὶ ἐγώ.
ὥς τ' εἰς ἐμ' ἥκῃ τ' πόλεως τὰ πράγματα
δι. νὴ δία τονηρόν γ' ἄρα προσάτην ἔχει
ἐκεῖνος' οὐ βουλοὶ ἂν, ἡ συχίαν ἔχων
ζῆν ἀρτός; συ. ἀλλὰ πολιτικοῦ βίον λέγεις
εἰ μὴ φανεῖται διαφιβήτης τῷ βίῳ
δι. οὐδ' ἂν μεταμάθοις; συ. οὐδ' ἂν εἰδοίης γέμοι
τὸν τολοῦτον αὐτὸν ἢ τὸ κάτω σίλφιον.
δι. κατάθου ταχέως θοιμάτιον. καρ. οὗτος τί λέγει
δι. ἔπειθ' ὑβρίσας. καρ. πάντα ταῦτα σοὶ λέγει.

Comminatio

συ. καὶ μὴν προσελθέτω πρὸς ἐμὶ ὑμῶν αὐθαδὶ
ὁ βουλόμενος. καρ. οὐκ οἷόν ἐκεῖνος ἐμὶ ἐγὼ
συ. ὅμως τάλας ἀποδύομαι μθ' ἡμέραν
καρ. οὐ δῆτ' ἀξιοῖς τἀλλότρια πράττων ἐαθίδν

συ. ὁρᾷς

Iust. Mercator? Syco. ita me fingo, cum fuerit opus.
Iust. Quid ergo? honestā artē didicisti? Syc. minime ego.
Iust. Cum agas nihil, quid & unde uixisti hactenus?
Syco. Tracto negocia ciuitatis publica,
Priuatáq; oĩa. Ius. tu ipse? quid scis? Syco. cõsulo.
Iust. Tu qui queas esse bonus unq; o' furcifer,
Qui tibi odium cõmune passim contrahis,
Idq; ex alienis interim negocijs?
Syco. An ciuitati, o' fatue, (quatenus queam
Pro uiribus) non ego benefaciam meæ?
Iust. Hoc scilicet est benefacere, curiosius
Aegre ardelionem in rebus haud quaquàm suis? Ironia.
Syco. Opemq; ferre constitutis legibus,
Nihilq; concedere ubi quis deliquerit?
Iust. Haud absq; causſa uoluit ipsa ciuitas
Præesse iudices. Syco. quis autem criminum
Delator erit? Iust. uolens. Syco. igiť ego ille sum,
Dum intellegam res ciuitatis singulas.
Iust. At per Iouem, haud est nacta præsidem bonum.
Porro' tibi nunquid placeret ocium
Magis, atq; uitæ scilicet tranquillitas?
Syco. Atqui mihi tu uitam ouiculæ prædicas,
Si nulla sit uitæ occupatio interim.
Iust. Dediscerés? Syco. minime quidem, & si tu mihi
Ipsum dares Plutum, atq; batti Silphium. Germen Cyrenaicũ in
Iust. Celerrime hanc uestem exue. Car. hoc dicit tibi. gentis præcij. De quo
Iust. Deinde calceos. Car. & hæc tibi omnia. Plini. & Dios, in 3. Alij uocant Balsamum.
Syco. Accedat ex uobis uolens huc quispiam.
Car. Igitur ego primus tibi injjciam manus.
Syco. Heu me miserũ exuor palàm clara in die.
Car. Cum tu prorsus aliena agas negocia,
Te uescier dignum interim aura, iudicas?

Συ. ὁρᾷς ἃ ποιεῖς; ταῦτ' ἐγὼ μϐρτύρομαι.
Καρ. ἀλλ' οἴχεται φεύγων ὃν ἦγες μάρτυρα.
Συ. οἴμοι. πϐλιόλημμαι μόνος. Καρ. νυνὶ βοᾷς.
Συ. οἴμοι μάλ' αὖθις. Καϲ. ὅδε σύμοι τὸ τειϐώνιον
ἵν' ἀμφιέσω τὸν συκοφάντην τουτονί.
Δι. μὴ δῆθ' ἱερὸν γάρ ἐϲτι τοῦ πόλου πάλαι.
Καρ. ἔπειτα ποῦ κάλλιον ἀναπεθήϲεται
ἢ πολὺ πονηρὸν ἄνδρα δ' ὅτι χωρύχον
πόλου τον δεῖ κοσμεῖν ἱματίοις σεμνοῖς πρέπει
Δι. τοῖϲ δ' ἐμβαδίοις τί χρήϲεταί τις εἰ πέμοι
Καρ. ὦ ταῦτα πρὸϲ δ' μέτωπον κύτινα δὴ μάλα
ὡς πορκοτίνῳ πρὸς παπαλβύῳ τουτωϊ.
Συ. ἄπειμι γνώϲκω γὰρ ἥπτων ὢν πολὺ
ὑμῶν, ἐὰν δὲ σύζυγον λάβω τινὰ
καὶ σύκινον τὸν ἰχυρὸν ϲῶϲον θέον,
ἐγὼ ποιήϲω τήμερον δοῦναι δίκην.
ὅτι καταλύει πϐλιφανῶϲ εἷς ὢν μόνος
τὴν δημοκρατίαν οὔτε τὴν *βουλὴν πϐθῶν
τὴν τῶν πολιτῶν, οὔτε τὴν ἐκκλησίαν.
Δι. καὶ μὴν ἐπειδὴ τὴν πανοπλίαν τὴν ἐμὴν
ἔχων βαδίζῃϲ, εἰς τὸ βαλανεῖον ϲέχε
ἔπειτ' ἐκεῖ κορυφαῖος ἑϲτηκώϲ, θέρου
κἀπὸ γὰρ εἶχον τὴν ϲάϲιν ταύτην ποτέ.
Καρ. ἀλλ' ὁ βαλανεὺς ἐλξῇ θύραζ' αὐτόν. λαϐὼν
τῶν ὀρχιπέδων. ἰδὼν γὰρ αὐτὸν, γνώϲεται
ὅτ' ἐϲ ἐκεῖνον τὸν πονηρὸν κόμματος.
νῷδ' εἰϲίωμεν ἵνα προϲεύξῃ τὸν θεόν.

ΧΟΡΟΥ.

Χρ. ἆρ' ὦ φίλοι χρόνοντες, ὦδὶ τὴν οἰκίαν
ἀφίγμεθ' ὄντως τοῦ νέου τούτου θεοῦ

*Βουλὴ attiϲæ, ἱερουσία apud Laϲedæmones Senatus dicitur.

Syco. Vide quid agas: ego iſta proteſtor modo.
Car. Sed abíjt ípſe teſtis huc quem adduxeras.
Syco. Heu mihi retẽtus ſum undequaqꝫ. Car. nũc boas?
Syco. Heu denuo ualde. Car. huc mihi iſtam penulam,
Vt hũcce, nempe Sycophantam, ueſtíam.
Aſtantem pueru alloquitur.
Iuſt. Minime quidem: dudum eſt enim Pluto ſacra.
Car. At uero ubi conſecrabitur, decentíus,
Quàm penes hominem furem, uidelicet & malũ?
Ornatus autem honeſtior Plutum decet.
Iuſt. Ad quid crepidis utemur ipſis? dic mihi.
Car. Et has ſimul lubitum eſt uiro admodum improbo.
A' fronte ſtatim, uelut oleaſtro, affigere.
Solebant quæ dijs dicta erant, ad illorum ſacras arbores affig.
Syco. Abeo: equidem multo inferior uobis ſum ego.
Aſt ubi uirum nanciſcar eiuſdem iugi,
Faciam ficulnum, potentemqꝫ hunc Deum
Perinde pœnas ílico dependere:
Etenim palàm unus publicam potentíam
Diſſoluit, anteqꝫ Senatum flexerit,
Aut cæterorum contionem ciuium.
Iuſt. At poſtqꝫ, habens meam panoplian, hinc abis.
Ad balneum fac te recipias ocyus:
Velutqꝫ princeps ſummus illic quiſpiã
Stans altius (quod moris eſt) caleſcito.
πανοπλία, *amatura interpretatur. Significat autẽ* τριβώνιον *illud, quod iam longo uſu, uir iuſtus, penè cõ ſumpſerat.*
Car. At Balneator hunc capiens à culeis,
Per ianuam extrahet foras: Nam ut uiderit
Illum, ílico cognoſcet eſſe ſcilicet
Minime boni, ſed adulterini commatis
Sed nos pedes íntro feramus interim,
Vt ipſe adores huncce protinus Deum.

Chori ſpacium.

An. O' mihi uiri chariſſimi, o' ſenes uiri,
Nunquid recentis ad domum iſtius Dei

Acceſſi-

ἢ τὸ δοῦτο πρᾶ παν ἡ μαρτήκαμεν
χο. ἀλλ' ἴαθ' ἐπ' αὐτὰς τὰσ θύρασ ἀφιγμένη.
ὦ μειρακίσκη, πυνθάνῃ γ' ὡρικῶσ.
γρ. φράσω δῆτ' ἐγὼ τῶν εἴσοδόν τιν' ἀλέξω πιναί;
χρ. μηδαμῶσ· ἐγὼ γὰρ αὐτὸς ἐξελήλυθα
ἀλλ' ὅπ μάλισ' ἐλήλυθας, λέγειν ἐχρῆν
γρ. πέφυνθα δεινὰ μὴ πρᾶ νομί' ὦ φίλτατε
ἀφ' οὗ γὰρ ὁ θεὸς οὗτος ἤρξατο βλέπειν.
ἐβίωτον εἶναί μοι πεποίηκε τὸν βίον.
χρ. τί δ' ἔστιν; ἢ που μὴ σὺ συκοφαντία
ἐν ταῖς γυναιξὶν ἦθα; γρ. μὰ Δί' ἐγὼ μὲν οὔ
χρ. ἀλλ' οὐ λαχοῦσ' ἔπινθ' ἑν ζῷ γράμματι;
γρ. σιώπεις ἐγὼ δὲ κατακίνισμαι δειλάκρα.
χρ. οὔκουν ὁρεῖς ἀνύσασα τὸν κνισμόν τινα
γρ. ἀκούω. λῷ δῆμοι τὸ μιράκιον φίλον.
πονηρὸν μέν· ἄλλωσ δ' εὐπρόσωπον καὶ καλόν.
καὶ χρηστόν, εἰ γάρ του δεήσεἰλω ἐγώ.
ἅπαντ' ἐποίει κοσμίωσ μοι καὶ καλῶς
ἐγὼ δ' ἐκείνῳ πάντα ταῦθ' ὑπηρέτουν,
χρ. τί δ' ἦν ὅπ σου μάλισ' ἐδεῖθ' ἑκάστοτε.
γρ. οὐ πολλὰ δῆτ' ἐν νομίῳ μὲν ἠχθόμην
ἀλλ' ἀργυρίου δραχμὰς ἂν ἢ τὸ εἴκοσιν
εἰσ ἱμάτιον γ'. ὀκτὼ δ' ἂν εἰσ ὑποδήματα
καὶ ταῖς ἀδελφαῖς ἀγοράσαι χιτώνιον
ἐκέλευσεν ἄν, τῇ μηδὲ πεδοιματίδιον.

πυρδντ'

Acceſſimus? an uia prorſus aberrauimus?
Cho. At qui ſcias ueniſſe te quidem ad fores,
Id quod decenter o' puella interrogas?
Anus. Age uero, ego euocabo quempiam foras?
Chre. Minime opus eſt: nanq; ipſe iam primum exeo,
Oportuit magis quid ipſa acceſſeris,
Tuæq; cauſſam acceſſionis dicere.
An. Equidem, o' amiciſſime, moleſta quæpiam,
Ac præter ipſum fas iniqua, paſſa ſum:
Vt enim iſte nunc Deus recepit lumina,
Factum eſt, ego ne queam deinceps uiuere.
Chr. Quid ais? an & tu Sycophantria hactenus
In fœminis fuiſti? An. ego non per Iouem.
Chr. Sed ſorte ceſſit ubi bibendi litera?
An. Ridere pergis me modo inſolentius,
Conſumor autem ego interim prurigine.
Chr. Num tu igitur allatura es huius quippiam?
An. Audi ergo: erat mihi integra iuuenis quidam
Aetate floridus, potensq; uiribus,
Pauper quidem, facie autem honeſta præditus.
Non tam utilis q; charus. inſuper meis
In rebus (ut deſideraſſem quippiam
Auxilliũ) nil ſegniter, ſed candide,
Ciuiliter q; factitabat omnia.
Ego uiciſſim illi miniſtrabam hæc omnia.
Chr. Quid ille rerum à te petebat maxume?
An. Pauca admodum, ut qui me coleret impenſius,
In ueſtimentum nõ magis q; bis decem
Argentuli drachmas: abinde in calceos
Bis quatuor petebat: at ſororibus
Tunicas emere, matriq; ueſtem ſcilicet:
Reiq; frumentariæ non amplius

Alludit ad ſortes literarũ, quas Athenienſes eligendis iudicibus adhibebãt. De quibus nõ nihil ſupra quoq; annotauimus. Cum autẽ deberet dixiſſe ἔκρινες dixit, ἔπινες. q.d. Nõne per ſortem literariã æſsit tibi bibere? Interĩ etiam mulierum temulentiã, comico ioco, perſtringit.

πυρδντ' αὖ' ἐδεύθη μεδίμνων πεπασῶν.
Χρ. οὐ πολλὰ τοίνυν μὰ τὸν Ἀπόλλω ταυτάγε
ἤρηκας. ἀλλὰ δῆλον, ὅπου ἥκυθρο
Γρ. καὶ ταῦτα τοίνυν οὐχ' ὅπεκεν μισητίας.
αἰτεῖν μ' ἔφασκον, ἀλλὰ φιλίας οὕνεκα
ἵνα τυμὸν ἰμάτιον φορῶν, μεμνῆτό μου.
Χρ. λέγεις ὁρῶν τ' ἄνθρωπον ἐν νομῶτα τα.
Γρ. ἀλλ' οὐχὶ νυί γ' ὁ βδελυρὸς τὸν νοῦν ἔχει
τὸν αὐτόν. ἀλλὰ πολὺ μεθέστηκε πάνυ.
ἐμοῦ μὲν αὐτῷ τὸν πλακοῦντα τουτονί.
καὶτ' ἄλλα τἀπὶ τοῦ. πίνακος φαγήματα,
ἐφύτα πεμψάσης. κἄπειπούσης θ' ὅτι
εἰς ἑσπέραν ἥξοιμι. Χρ. πόσ' ἑόρακάς με πέμοι,
Γρ. ἄμητά τε προσέπεμψεν ἡμῖν τουτονί.
ἐφὸς τ' ἐκεῖσε μηδέ ποτέ μ' ἐλθεῖν ἔτι
καὶ πρὸς ὠδὶ τούτοις. εἶτα ἀποπέμπων, ὅτι
πάλαι ποτ' ἦσαν ἄλκιμοι μιλήσιοι.
Χρ. δῆλον ὅτι σοῦ γ' ὁπόσου τις οὐ μαχητὴς ἦν
ἔπειτα πλουτῶν οὐκ ἐθ' ἥδεται φακῇ
πρότου δ' ἐκὸ τ' ἐνίασ' ἅπαντα κατήθιεν
Γρ. καὶ μὰ πρότου γ' ὁ σημβραι, νὴ τὸν θεὸν
ὠδὶ τὴς θύρας ἐβάδιζεν αἰεὶ τὼ ἐμώ.
Χρ. ἐπ' ἐκ φορᾶν. Γρ. μὰ δι' ἀλλὰ τῆς φωνῆς μόνον
ἐρῶν ἀκούσαι. Χρ. τὸ λαβεῖν μὲν δὴ χάριν
Γρ. καὶ νὴ δι', εἰ λυσουμένῳ γ' αἴθοι τόμε
νι τάριον αὖ καὶ βάπον ἐκεῖσε?
Χρ. ἔπειτ' ἴσως ἥττησεν αὖ σ' ἐκ δήματα

Γρ. μα-

Petebat in uictum modios & quatuor.
Chr. Haud multa tu recenſuiſti per Deos.
Palàm eſt quod obſeruauerit te impenſius.
An. Nec iſta ob ullam turpiorem copiam
Se petere dictitabat interim, ſed ut
Sui aliquod erga me euidens oſtenderet
Specimen amoris, utq; ueſtem habens meam,
Haud ulla ſe mei caperet obliuio.
Chr. Narras amore captum hominẽ, miſerũ in modũ,
An. Sed diſtat ille priſtinis à moribus,
Nec, improbus, iam mentem eandem poſſidet.
Etenim ut placentam illi modo, atq; alia id genus
In lance poſita mitterem tragemata,
Annunciaſſemq; interim, ſub ueſperum
Illi affuturum me. Chr. cedo quid fecit tibi?
An. Ipſam mihi rurſus remiſit integram,
Ac præter hoc me certiorem reddere
Curauit, ad ſe ne amplius concederem,
Illudq; poſtremo remittens addidit:
Quod ſtrenui quondam fuerint Mileſij.
Chr. Haud peſſumis, uidelicet illum moribus
Fuiſſe præditum, palàm eſt: quem (poſtea
Quàm ditior eſt factus) nihil iam lens iuuat,
Qui pauper antehac deuorabat omnia.
An. Atqui ille, per Deas, meæ clauſtrum domus
Antehac amator obambulabat crebrius.
Chr. Vt quippiam efferret. An. minime, ſed per Iouẽ,
Audiret ut uocem ipſe duntaxat meam.
Chr. Imo` magis rerum accipiendi gratia.
An. Et per Iouem, ut ſenſiſſet offenſam, ilico
Me Nitarium & Bation uocabat blandiens.
Chr. Vt calceos à te petiſſet forſitan.

Γρ. μυσηείοις δὲ τοῖς μεγάλοις ὀχθυμαίνω
ἐὰν τ' ἀμάξης, ὅτι προσέβλεψέ μέ τις
ἐτυπτόμην δ' ἀπὸ τοῦθ' ὅλην τὴν ἡμέραν
οὕτω σφόδρα ζηλότυπος ὁ νεανίσκος ἦν
Χρ. μόνος γὰρ ἥδεθ' ὡς ἔοικεν ἐαθίων.
Γρ. καὶ τάς γε χεῖρας, παπάλαιον ἔχειν μ' ἔφη.
Χρ. ὁ πότε προτείνοι σ' ἂν γε δραχμὰς εἴκοσιν
Γρ. ὄζειν τε τ' χρόας ἔφασκεν ἡδύμου
Χρ. εἰ θάσιον σ' ἔχεις, εἰκότως γε νὴ δία.
Γρ. Ὑβλέμμαθ' ὡς ἔχοιμι μαλακὸν ἢ καλόν
Χρ. οὐ σκαιὸς ἦν ἄνθρωπος ἀλλ' ἠπίστατο
χρηστὸς καὶ πρόσης τὰ φώδια κατεσθίειν
Γρ. ταῦτ' οὖν ὁ θεὸς ὦ φίλ' ἄνδρ' οὐκ ὀρθῶς ποιεῖ
φάσκων βοηθεῖν τοῖς ἀδικουμένοις ἀεί
Χρ. τί γὰρ ποιήσει φάλης καὶ τοι πλάξεται
Γρ. ἀναγκάσαι δίκαιόν ἐστι νὴ δία.
ἐὰν δὲ παθὼν τοῦτ' ἐμοῦ, πάλιν μ' αἰτεῖ ποιεῖν
ἢ μηδ' ὅ τι δεῖ δίκαιον ἀγαθὸν εἶναι ἔχειν.
Χρ. οὐκ οὖν καθ' ἑκάστην ἀποδίδου τὴν νύκτα σοι.
Γρ. ἀλλ' οὐδέ ποτέ με ζῶσαν ἀπολείψειν ἔφη.
Χρ. ὀρθῶς γε νῦν δέ γ' οὐκ ἔτι ζῆν σ' οἴεται.
Γρ. οὐκοῦν τό γ' ἄλγος κατατέτηκ' ὦ φίλτατε.
Χρ. οὔκ, ἀλλὰ κατασέσηπας ὡς γέ μοι δοκεῖς.
Γρ. Ἀλλὰ δακτύλιόν μοι οὖν ἐμὲ γ' αἰεὶ διελκύσας
Χρ. εἰ τυγχάνοι γ' ὁ δακτύλιος ὢν τηλίκος.

Γρ. καὶ

An. Magnorum etiam mysteriorum tempore
Curru ut sedentem more gentis patriæ,
Me quispiam aspexisset interim, ilico
Tota die duro impetebat uerbere,
Adeo æmulator formæ erat iuuenis meæ.
Chr. Equidem uoluptas illi (ut apparet) fuit,
Tua solus ut posset comedens consumere.
An. Quin & manus habere me pulcherrimas.
Chr. Vt forsitan drachmas dedissent bis decem.
An. Cutem meam redolere suaue quippiam.
Chr. Merito quidem, Thasion ut ipsa infuderas. *Extat prouerbium, θᾶσιον ἐνέγκεις.*
An. Et ora quòd haberem uenusta & mollia.
Chr. Ineptus haud fuit iuuenis, sed nouerat
Lasciuientis anus uorare uiatica. *Prouerb. Anus hirciſans.*
An. Hinc iure dixerim, ista (mihi o' charissime)
Deum minus recte facere, ut qui dictitet
Subinde semper ferre se læsis opem.
Chr. Quid uis tibi fieri? & faciet tibi ilico.
An. Illud uelim quod, per Iouem, iure optumo
Et debet & potest facere: illum scilicet
Vt cogat acceptis referre gratiam
Beneficijs, quæ sponte in illum contuli.
Aut si noluerit, id profecto iustum erit,
Vt prorsus exuatur omnibus bonis.
Chr. At ille noctibus tibi dabat singulis. *Quod scilicet illi interdiu dabas.*
An. Sed ne relicturum asserebat interim,
Dum me maneret uita, siue spiritus.
Chr. Recte quidem: nunc te arbitratur amplius
Non uiuere. An. ah dolore pene' emarcui.
Chr. Minime omnium, sed perputruisti tu magis
An. Per annulum nunc me profecto traxeris. *Prouerb. Per medium anulum traharis oportet.*
Chr. Si ille anulus sit forte cribri circulus.

Γρ. καὶ μὴν δ' μφράκιον τοδὶ προσέρχεται
οὗ πρ πάλαι κατηγοροῦσα τυγχάνω.
ἔοικα δ' ὠδὶ * κῶμον βαδίζειν. χρ. φαίνεται
στέφανον γέ τοι καὶ δᾷδ' ἔχων πορεύεται.
Νε. ἀσωάζομαι. γρ. τί φήσιν. νε. ἀρχαία φίλη.
ὡς λιὰ γεγένησαι τὰ χὴ γενὴ τὸν οὐρανόν.
Γρ. πάλαι γ' ἐγώ. τῆς ὕβρεος ἧς ὑβρίζομαι.
Χρ. ἔοικε δῆτα πολλοῦ χρόνου σ' ἑωρακέναι.
Γρ. ποίου χρόνου τὰ λαὶ τὰ θ' ὃς πρ' ἐμοὶ χθὲς ἦν.
Χρ. τοὐναντίον πέπονθε τοῖς πολλοῖς ἄρα.
μεθύων γὰρ ὡς ἔοικεν, ὀξύτερον βλέπει
Γρ. οὔκ ἀλλ' * ἀκόλαστός ἐστιν αἰεὶ σοῦ τρόπος
Νε. ὦ πανταπόσεισθον καὶ θεοὶ πρεσβυτικοί
οἵ γ' ὑμῶν προσώπων, τῶν ῥυτίδων ὅσας ἔχει
Γρ. ἆ ἆ
τὴν δᾷδα μή μοι πρὸς φερέ. χρ. οὔ μὰ τοί λέγεις
ἐὰν γὰρ αὐτὴν εἰς μόνος σωφρονῇς λάβῃ
ὡς πρ παλαιὰν * εἰρεσιώνην καύσεται
Νε. βούλῃ δῆτα χρόνου πρὸς μεταίξαι. γρ. σοὶ τάλαν
Νε. αὐτοῦ λαβοῦσα κάρυα. γρ. παιδιαὶ τίνα.
Νε. πόσιον ἔχεις ὀδόντας. χρ. ἀλλὰ γνώσομαι
κἄλφ γ' ἔχει γὰρ φεῖς ἴσως ἢ τέτταρας
νε. ἀπόπτυσον εἶτα γὰρ γόμφιον μόνον φορεῖ.
Γρ. ταλαίνατ' ἀνδρῶν οὐχ ὑγιαίνειν μοι δοκεῖς
ὅλως μ' ποιῶν ἐν τοσούτοις ἀνδράσιν.
νε. ὄναιο μὴν γ' αὖ εἴ τις ἐκ σὲ λύσεται.
Χρ. οὐ δῆτ' ἐπεὶ μὴν νῷν καπηλικῶς ἔχει
εἰ δ' ἐκ σὲ λύσεται δόξει τὸ ψεμύθιον
ὄφει κατάδηλα τὸ προσώπου γε τἀρύθημα.

Γρ. χορῶν

κῶμος sodalitium aut comessationẽ interpretari licet. Porrò alia est descriptio Comi Dei, de quo in Tabulis Philostrati.

Ἀκόλαστος dicitur qui detrectat præceptorũ aut parentũ castigationes, à uerbo κωλάζω punio, castigo. Inde per translationem intemperantes & lasciui, quoniam respuũt flagella retionis, dicuntur ἀκολάστοι.

Εἰρεσιώνη ramus oleæ, sed lana circumdatus. Alludit aũt ad oraculũ, quod tempore pestis, acceperãt Athenienſ: nempe quisq; ciuiũ ramum oliuæ, lana inuolutum ad fores domus suæ affigeret. Insuper & panẽ recẽs coctum, tres uræolos scilicet olei, mellis, & uini, pueris per ciuitatẽ discurrentibus ac camẽtibus. oliua fert fiaus, hi enim apendebantur etiam, & affert cotilũ mellis et uini, & tu mulier ebria scaure somnum capias.

Sed ecce adoleſcens aduenit, quo de diu
Verbis amaris, nõnihil conqueſta ſum:
Porro uidetur ad ſodales pergere.
Chr. Palàm eſt: coronam nanq; geſtat & facem.
Iuuenis Saluto uos. An. quid dicit? Iuue. o quondã mihi
Dilecta, per cælum, cito & præter modum
Caneſcis interim. An. miſera ego, quæ impetor
Conuiciis, iniuriarum ceu agmine.
Chr. Videtur abfuiſſe multo tempore.
An. Quod tempus effluxiſſe narras optume,
(Heu me miſeram) qui heri interim mecum fuit?
Chr. Contrarium ergo & reliquis illi accidit,
Nanq; ebrius aliis acutius aſpicit.
An. Minime: ſed eſt intemperatis moribus.
Iuue. O rex maris Neptune, & item ueteres Dei,
Quantum hæc facies rugarum habet ſenilium?
An. ἆ ἆ.
Ne mihi facẽ quæſo admoueas. Chr. recte quidẽ:
Etenim ut uel unicam fauillam ſenſerit,
Protinus oliuæ ardebit ut ramuſculus.
Iuue. Vis interim mecum ludere? An. ubi iam miſer?
Iuue. Hic ſi nuces acceperis. An. quid ludere?
Iuue. Quot ergo habes dentes? Chr. id etiã ego ſciam,
Tres forte quatuor ue habet potiſſimum.
Iuue. At ſolue, quia uici: nec enim pluſq; unicum
Geſtat molarem, atq; hunc decoris gratia.
An. Miſerrime, haud tu mente ſana es præditus,
Qui me lauacrum pergis facere in tot uiris.
Iuue. At lota mundareris ipſa forſitan.
Chr. Minime quidem: quia nunc habet cauponice,
Ceruſa porro ſi abluatur interim
Iſta, laceram uidebis undiq; faciem.

Haud

Ὑρ. γρᾴων αὐτὴρ ὤν, οὐχ ὑγιαίνῳ μοι δοκεῖς.
Νε. πειρᾷ μὲν οὕτω ἴσως σε κἄτα τῶν τιτθίων.
ἐφάπτεταί σου λαγνιάνῳ δοκῶν ἐμέ,
Ὑρ. μὰ τὼ ἀφροδίτω οὐκ ἐμοῦ γ' ὦ δειλυρὲ σύ.
Χρ. μὰ τὼ ἐνάτω οὐ δῆτα. μαινοίμαν γὰρ ἄν
δι' ὧν νεανίσκ' οὐκ ἐᾷ. * τὼ μέρακα
μισεῖν σε ταυτί. Νε. δι' ἐμὲ γ' ὦ φιλτάτω
Χρ. καὶ μὲν κατηγορεῖ γέ σου. Νε. τί κατηγορεῖ.
Χρ. εἶναι σ' ὑβριστὴν φησὶ καὶ λέγειν ὅ τι
παλαι ποτ' ἦσαν ἄλκιμοι μελήσιοι.
Νε. ἐγὼ περὶ ταύτης οὐ μαχοῦμαι μελήσιοι. Χρ. ὅ, τι.
Νε. αἰσχυνόμενος τὼ ἡλικίαν τὼ σὴν ἐπεὶ
οὐκ ἄν ποτ' ἄλλῳ τοῦτ' ἐπέτρεπον ποιεῖν.
νῦν δ' ἅπτομαι χαίρων, συλλαβὼν τὼ μέρακα.
Χρ. οἶδ' οἶδα τὸν νοῦν. οὐκέτ' ἀξιοῖς ἴσος
εἶν μετ' αὐτῆς. Ὑρ. ὁ δ' ἐπιτρέψων ὅστις τις
Νε. οὐκ ἄν διαλεχθείην διεσπεκλωμένῃ
τὼ μυρίων ἐτῶν γε καὶ τεττρακισχιλίων
Χρ. ὅμως δ' ἐπειδὴ τὸν οἶνον ἀξιοῖς.
πίνειν, σωσεκποτέ' ἐστί σοι ἢ τὼ φύγα
Νε. ἀλλ' ἔστι κομιδῇ φύξ παλαιὰ ἢ σὰ πρά.
Χρ. οὐκ οἶδ' ὅτῳ φύγοι τις ταῦτα πάντ' ἰάσεται
νε. ἀλλ' εἴσιθ' εἴσω. τῷ θεῷ γὰρ βούλομαι
ἐλθὼν ἀναθεῖναι σὸν στεφάνοισι τούσδ' οὓς ἔχω
Ὑρ. ἐγὼ δὲ γ' αὐτῷ καὶ φάσω τί βούλομαι
νε. ἐγὼ δὲ γ' οὐκ εἴσειμι. Χρ. θάρρει μὴ φόβου
οὐ γὰρ βιάσεται. νε. πάνυ καλῶς τοίνυν λέγεις.
ἱκανὸν γὰρ κἀτὼ πότερον ἐστὶ πίθου χρόνον
Ὑρ. βάδιζ' ἐγὼ δέ σου κατόπιν εἰσέρχομαι.

Χρ. ὡς

Quãdo infinitiuus ponitur inter duos accusatiuos, primo naturaliter est actiuus, secundus passiuus.

An. Haud arbitror te mente ſana prædi tum:
Et ſi ſenex ſis, & dierum plurium.
Iuue. Hic tentat, & tangit papillas fracidas,
Eoq; poſſe me arbitratur fallere.
An. Non per Venerem, o' nequiſſime omniũ uiruˢm.
Chr. Non per Hecaten. Inſanus eſſem nanq; ego,
Verum o' iuuenis, nunc̃q; hanc puellam odiſſe te
Permiſerim. Iuue. ipſe illam uehementer diligo.
Chr. At te interim accuſat. Iuue. quid autem criminis?
Chr. Iniuriam queritur tuam, & quod dixeris:
Olim fuere ſtrenui Mileſij.
Iuue. Ego ꝓpter hanc nõ conſerã manus. Chr. q̃d hoc?
Iuue. Veneror tuam ætatem, nec illud alteri
Concederem qui faceret: hinc gaudens abi,
Adeoq; tecum iſtam puellam abducito.
Chr. Intellego mentem tuam, non amplius
Dignaris hac cum habere conſuetudinem.
An. Verum quis illi me interim commiſerit?
Iuue. Certe animus eſt redire nunc̃q; in gratiam
Hac cum, nec alloqui unq; amice, quippe quæ
Ter mille paſſa eſt concubitus, imo` amplius.
Chr. Atqui hactenus uinum minime grauatus es
Bibere: tibi nunc & fex bibenda uenerit.
Iuue. At fex pene` uetuſtate computruit ſua.
Chr. Id ſacculus fecis rependet interim.
Iuue. At tu ingredere, ego enim uolo ipſi Deo
Dicare quas gero coronas ſcilicet.
An. Ego quoq; nonnihil uelim dicere Deo.
Iuue. Ego uero minime ingrediar huc. Chr. cõfide tu,
Haud inferet uim ullam tibi. Iuue. bene loqueris,
Sat nanq; rimas huius occluſi hactenus.
An. I præ, ipſa pone te ingrediar chariſſime.

De anu loquitur.

Commota hæc loquitur anus.

Χρ. ὡς δυτόνως ὦ Ζεῦ βασιλεῦ δ' ἡ χελώνιον
ὥς πορ λεπὰς τῷ μειρακίῳ πεποίηται
Καρ. τίς ἔσθ' ὁ κόπτων τὴν θύραν τουτὶ τί μῶν ΧΟΡΟΥ.
οὐδεὶς ἔοικεν, ἀλλὰ δῆτα δ' ἄρτιον
φθεγγόμενον ἄλλως κλαυσιᾷ. Ερ. σέτοι σέτοι
λέξω καείον αὐτὰμμένον. Καρ. οὗτος εἰ πέμοι
σὺ τὴν θύραν ἔκοπτες οὕτωσὶ σφόδρα;
Ερ. μὰ δί' ἀλλ' ἔμελλον. εἶτ' ἀνέωξάς με φθάσας
ἀλλ' ἐκκαλεῖν δεσπότην φέρων ταχύ
ἔπειτα τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παιδία
ἔπειτα σοῦ θεράποντας. εἶτα τὴν κύνα
ἔπειτα σαυτὸν εἶτα τὴν ὦ. Καρ. ἐπέμοι
τί δ' ἔστιν. Ερ. ὁ Ζεὺς ὦ πόνηρε βούλεται
ἐς ταυτὸν ὑμᾶς συγκυκήσας ζύβλιον,
ἅπαξ ἅπαντας εἰς δ' βαράθρον ἐμβαλεῖν.
Καρ. ἦ γλῶτ' ἄρα τῷ κήρυκι τούτων πέμπεται.
ἀτὰρ διατίγε ταῦτ' ἐπιβουλεύῃ ποιεῖν.
ἡμᾶς. Ερ. * ὁπὴ δεινότατα πάντων πραγμάτων
ἤρξατ' ἀφ' οὗ γὰρ ἦρξατ' ἀρχῆς βλέπειν
ὁ πλοῦτος, οὐδεὶς οὐ λιβανωτόν. οὐδάφνην
οὐ θυμιᾶν. οὐχ ἱερεῖον οὐκ ἄλλ' οὐδενί,
ἡμῖν ἐπιθύῃ τοῖς θεοῖς. Καρ. μὰ δί' οὐδέγε
θύσει κακῶς γὰρ ἐστιμελεῖθ' ἡμῶν τότε
Ερ. καὶ τῶν μὲν ἄλλων μοι θεῶν ἦπον μέλει.
ἐγὼ δ' ἀπόλωλα κἀπιτέθριμμαι. Καρ. σωφρονεῖς.
Ερ. πότερον γὰρ εἶχον μὲν πρὰ ταῖς κνημίσιν

πάντ'

Duæ coniunctiones accipiunt η in fine, ὁπὴ & ἐπειὴ.

Chr. O' Iupiter rex, & decenter hæc anus
Adhæret huic iuueni, perinde ac ostrea.
Chori spacium.
Carion. Quis nam domus pulsauit ostium? quid est?
Apparet autem nemo: forte ianua
Mercurius introducitur. Temere obstrepẽs dedit sonũ. Mer. te met uoco
Carion, & exspectare iubeo. Car. heus dic mihi:
Num tu ostium tanto impetu pulsaueris?
Mer. Non per Iouem, sed me uolentem, tu interim
Et anteuertere, & aperire uisus es.
Proinde primum herum euoca, uelociter
Currens deinde heram: deinde liberos:
Deinde seruos: postea autem ipsum canem:
Deinde teipsum: ac ultimo suem quoq;.
Car. Cedo obsecro rerum quid est? Mer. miserrime,
Vos uase eodem destinauit Iupiter
Miscere, & omnes in barathrum trudere.
Car. Nunc lingua tali nuncio præciditur.*
Sed ipse quæso dic mihi, cur est male
Affectus in nos Iupiter? Mer. quia omnium
Facinus grauissimum patrastis, ex quo enim
Rursus recepit Plutus ipse lumina,
Nemo amplius dignatur thura incendere
Aris Deorum: nemo templa cingere
Lauro: placentas nemo auet uel hostias
Ponere Deis, neq; præterea quicq; id genus
Sacrorum homines nobis faciũt. Car. neq; p. Iouẽ
Vnq; facient in posterum, quod hactenus
Nostræ salutis nulla uos cura habuerit.
Mer. Et mihi quidem minor est aliorum numinum
Cura. ipse funditus perij. Car. tandem sapis.
Mer. Ego prius à cauponibus bona omnia,

Λεπάς
Ostreæ genus, uel conchile, qd' petris adhæret fortiter.

Ironicè dictum. tanquã Mercurio desecãda sit lingua. Nam in sacrificijs scindere linguas uictimarũ solebant ueteres, easq; uel præconibꝰ distribuere, uel Mercurio imolare.

πάντ' ἀγαθ' ἔωθεν δῆθ', οἰνοῦ ἦν μοῖρ'
ἰχθάδας ὅσ' εἰπὸς ὄστιν ὁρμιῶ 'θεῖν
νυνὶ δὲ πεινῶν, ἀναβάδην ἀᾶ παύομαι.

Καρ. οὐκ ὄν δίκαιος, ὅς τις ἐποίφς ζημίαν
αὐτίοτε, ποιχῶτ' ἀγαθ' ἔχων. Ερ. οἴμοι τάλας
οἴμοι ϖλακοῦντος τοῦ πεῤάδιτε ϖεμμιόνου

Καρ. ποθεῖς γὰν οὐ πρόντα καὶ μάτην καλεῖς.

Ερ. οἴμοι δὲ κωλῆς λῷ ἐγὼ κατήθιον.

Alludit ad nomen κωλῆς.

Καρ. *ἀσκωλίαζ' αὐταῦθα πρὸς τὴν αἰθρίαν.

Ερ. ϖλακόεντ' ἐρμῶν, ὧν ἐγὼ κατήθιον.

Καρ. ὀδυνήσει πρὸς τὰς ϖλακοῦντ' ἔοικ' ἐπιστρέφων

Ερ. οἴμοι δὲ κύλικος, ἶσον ἴσω κεκραμένης.

Hic Carion facit πορδήν, & ait ταύτην ἐπιπώλης.

Καρ. *ταύτην ἐπιπών. ἀποῤέχων οὐκ αὖ φθάνοις.

Ερ. ἆῤ' ὠφελήσαις αὖτις τὸν σαυτοῦ φίλον;

Καρ. εἶτου δέῃ γ' ὧν δυνατὸς εἰμί σ' ὠφελεῖν.

Ερ. εἶμοι πορίσας αὖῤον τίν' ὃν ϖεπεμμιόν,
δοίης καταφαγεῖν καὶ κρέασ' νεανικόν.
ὧν θύεθ' ὑμεῖς σῦδον. Καρ. ἀλλ' οὐκ ἔνφορα.

σκευαρίων omnis supellex pretiosior.

Ερ. καὶ μὴν ὁπότεπ' *σκευαρίων τὸν δεσπότου
ὑφείλου ἐγὼ σελαν θάνειν ἐποίουν ἀεί.

νασὸς placentæ genus de quo Athe. lib. ult.

Καρ. ἐφ' ὧ τε μετέχειν αὐτὸς ὧ ζοιχωρύχε
ἦκε γὰρ αὖ σοι *νασὸς ὃν ϖεϖεμμιόν.

Ερ. ἔπειτα τοῦτόν γ' αὐτὸς αὖ κατήθιόν

Καρ. οὐ γὰρ μετεῖχες τὰς ἴσας ϖλακοῦντας ἐμοί.

ὁπότεπ' ληφθεὶς ϖανουργήσας ἐγώ.

Ερ. μὴ μνησικακήσῃς, εἰ σὺ φυλλὼ κατέλαβόν.

ἀλλ'

Et mox ſub auroram, placentam melleam,
Ficuſq; habebam, & alia ut æquum eſt ueſcier
Maia genitum, atqui nunc pedem figens pedi.
Ac eſuriens, equidem quieſco turpiter.
Car. Iure hæc pateris, nam tu cum haberes talia,
Alijs tamen damna inferebas crebrius.
Mer. Eheu miſerum me, qui placentam amiſerim,
Qua me hactenus quarto die oblectaueram.
Car. Fruſtra interim abſentem uocans deſideras.
Mer. O' perna, quam nuper uorabam ſcilicet.
Car. Salta pede uno hic interim ſub æthere.
Mer. O' calida quæ hactenus uorabam uiſcera.
Car. Vt uideo, tu dolore laboras uiſcerum.
Mer. O' nuper æqua parte mixtũ poculum.
Car. Hoc ebibe, at & alio ſtatim te proripe.
Mer. Nunquid feres amico opem in re quapiam?
Car. Si huiuſmodi ſit qua iuuare te queam.
Mer. Igitur mihi (ut ſacraſtis intus interim)
Panem laboratum in tabella ſcilicet,
Nouasq; carnes deuorandas porrige.
Car. Haud integrum eſt efferre quicq; horum foras.
Mer. Ego profecto ſi quando ſupellectilis
Precioſioris abſtuliſſes quippiam,
Vt res herum lateret ſtudui ſedulo.
Car. Atqui huius & tu o' furcifer eras particeps:
Frequenter enim hinc placenta cedebat tibi.
Mer. Verum ipſemet hanc deuorabas hoſtiam.
Car. Neq; enim ut ego, tu uapulabas interim,
Si quando captus in aliquo eſſem crimine.
Mer. Noli obſecro, cum tu Phylam occupaueris,
Iniuriæ interim meminiſſe priſtinæ, *Prouerb. Ne memineris malorum.*
Sed me, Deorum gratia, in conſortium

ἀλλ' ὧν σωοίκουν πρὸς θεῶν δέξασθέ με
Καρ. ἔπειτ' ἀπολιπὼν σοὺ θεοὺς οἰκήσω δὲ μὴν εἷς
Ερ. τὰ γὰρ παρ' ὑμῖν ὅστι βελτίω πολύ.
Καρ. τί δέ γ' αὐτομολεῖν ἀσεῖον εἶναί σοι δοκεῖ;
Ερ. πατεὶς γὰρ ὅστι πᾶσ' ἵν' αὖ πράττῃ τις οὗ
Καρ. τί δῆτ' αὖ εἶπο ὄφελος ἡμῖν οἰκήσ' ὤν.
Ερ. πρὰ τὼ θύραν σκοφαῖον, ἱδρύσασθέ με.
Καρ. σκοφαῖον, ἀλλ' οὐκ ὀρθόν ἐσ' οὐδὲν σκοφῶν.
Ερ. ἀλλ' ἐμπολαῖον. Καρ. ἀλλὰ πλουτοῦ μὲν. τί δῆτ'
ὀρμῷ παλιγκάπηλον ἡμᾶς δεῖ φέφυν.
Ερ. ἀλλὰ δόλιον τοίνυν. Καρ. δόλιον; ἥκιστά νε
οὐ γὰρ δόλου νῦν ὀργον, ἀλλ' ἁπλοῦν τρόπων
Ερ. ἀλλ' ἡγεμόνιον. Καρ. ἀλλ' ὁ θεὸς ἤδη βλέπει
ὥσθ' ἡγεμόνος οὐδὲν δεκσόμεσθ' ἔτι
Ερ. ἀναιδέστατος τοίνυν γ' ἔσομαι. καὶ τί ἔτ' ὀρεῖς.
πλούτῳ γὰρ ὅστι τοῦτο συμφορώτατον,
ποιεῖν ἀναιδεστάτους καὶ γυμνικούς.
Καρ. ὡς ἀγαθὸν ἐσ' ἐπωνυμίαν πολλὰς ἔχειν.
οὗτος γὰρ ἐξεύρηκεν αὐτῷ βιότον.
οὐκ ἐτὸς ἅπαντες οἱ δικάζοντες, θαμὰ
ψευδόμενοι σὺ πολλοῖς γεγράφθαι γράμματ' ἦ
Ερ. οὐκ ὧν ἰὼν τούτοις εἰσίω; Καρ. καὶ πλεῖστέ γε
αὐτὸς προσελθὼν πρὸς δ' φέαρ τὰς χιλίας
ἵν' εὐθέως διακονικὸς εἶναί μοι δοκῇς.
Ιερ. τὶς αὖ φάσεις ποῦ 'στι χρεμύλος μοι σαφῶς
Καρ. τί δ' ὅστιν ὦ βέλτιστε. Ιερ. τί γὰρ ἄλλ' ἢ κακῶς
ἀφ' οὗ γὰρ ὁ πλοῦτος οὗτος ἤρξατο βλέπειν
ἀπόλωλ' ὅσον λιμοῦ, καταφαγεῖν γὰρ οὐκ ἔχει
καὶ ταῦτα γὰρ σωτῆρος ἱεροὺς ὢν διός
Καρ. ἦ δ' αἰτία τίς ὅστιν ὦ πρὸς τῶν θεῶν.
Ιερ. δύμην ἔτ' οὐδεὶς ἀξιοῖ. Καρ. τίνος οὕνεκα

Ιερ. ὅτι

Vestrum legite.
Car. Siccine maneres hic, relicto numine?
Mer. Quod uestra sint nostris meliora scilicet.
Car. Num transfugam fieri decorum iudicas?
Mer. Illic patria est, ubi egerit quis prospere.
Car. Quis esset, hic si tu maneres, usus tui?
Mer. Ad ostium me pro strophæo ponite.
Car. Strophæon? atqui nil opus ho die strophis.
Mer. Sed mercibus præficite me. Car. sed diuites
Cum simus, ad quid institorem alere est opus?
Mer. Sed Dolion. Car. ut qd Dolio? haud fuerit opus
Agere dolis, ubi simplices mores ualent.
Mer. Viæ ducem. Car. sed nunc recepit lumina
Deus, ut necesse non sit amplius duce.
Mer. Agonum ero præses: quid hic dicturus es?
Etenim nihil Pluto fuerit mage cõmodum,
Quàm facere agones Musicos, & Gymnicos.
Car. Quàm nõ malum est habere multa nomina,
Hoc nanq; pacto ille sibi uictum repperit:
Ea propter & qui iudicant, potissimum
In plurimis studeant numerari literis.
Mer. Ingrediar ergo. Car. sed laua ante uiscera
Puteum petens hic interim, dum protinus
Mihi uidearis esse minister aptior.
Sacerd. Quis indicabit mihi ubi nam sit Chremylus?
Car. Quid hoc rei est o' optume? Sacer. qd ni q; male:
Vt nanq; rursus ipse Plutus lumina
Recepit, esurio interim, & fame maceror
Miser, nec quod epuler habeo amplius, etiam
Si sim sacerdos sospitatoris Iouis.
Car. Cedo obsecro, quæ caussa te huc adegerit?
Sacer. Nemo amplius sacrificat, Car, qua gratia?

Prouerb. Quæuis terra patria.

Iocus in ambigua significatione. σροφᾶιον enim & ianitorem, & uersutũ significat. uult aũt dicere nõ esse opus posthac uersutijs.

Quoniã

ιδρ. ὅτι πάντες εἰσὶ πλούσιοι. καὴ τοι τότε
ὅτ' εἶχον οὐδέν. ὁ μὲν αὖ ἥκων ἔμπορος
ἔθυσεν ἱρεῖόν τι βοῦς. ὁ δέ τις αὖ
σίκλῳ ἀποφυτῶν. ὅδ' αὖ ἁλλιέρεῖ τόπις
καὶ μετεκάλει τὸν ἱρέα. νῦν δ' οὐδὲ εἷς
θύει τὸ παράπαν οὐδὲν οὐδ' εἰσέρχεται.
πλοῦτῳ ἀποπατησόμενοί γε πλεῖν ἢ μύριοι.

καρ. οὐκοῦν τὰ νομιζόμενα σὺ ζύτων λαμβάνῃς.

ιδρ. τὸν δῆτα τὸν σωτῆρα καὐτός μοι δοκῶ.
χαίρειν ἐάσας, σὺ θάδ' αὐτοῦ καταμένειν·

καρ. θάρρει. καλῶς ἔσται γὰρ τῷ θεὸς θέλῃ
ὁ Ζεὺς ὁ σωτὴρ γὰρ πάρεσθ' σὺ θάδε
αὐτόματος ἥκων. ιδρ. πάντ' ἀγαθὰ τοίνυν λέγεις.

καρ. ἱδρυσόμεθ' οὖν αὐτὴν ὅπῃ δοκεῖ πολίτῃσι.
τὸν πλοῦτον οὖν πρῶτόν τιν' ἱδρυμένον,
τὸν ὁπαδόδομον ἀεὶ φυλάττων τ' θεοῦ.
ὅπῃ ἐκ δότωτις δεῦρο σᾴσας ἥμισυ
ἵν' ἔχων πλουτῇ ζῷ' θεῷ σύ. ιδρ. πάνυ μὲν οὖν.
δρᾶν ταῦτα χρή. καρ. τὸν πλοῦτον ἔξω * τίς καλεῖ.

τὶς in ſecũda perſona

χρ. ἐγὼ δέ τί ποιῶ. καρ. τὰς χύτρας αἷς τὸν θεὸν
ἱδρυσόμεθα, λαβοῦσ' ἰοῦσ' τ' κεφαλῆς φέρε
στεμφύλου. ἔχουσα δ' ἥλθες αὐτὴ ποικίλα.

χρ. ὧν δ' οὕνεκ' ἥλθον. καρ. πάντα σοι παρέξεται
ἥξει γὰρ ὁ νεανίσκος ὡς σ' εἰς ἑστίαν.

γρ. ἀλλ'

Sacer. Quoniam ſimul omnes nunc diuitijs affluunt,
Atqui nihil cum poſſiderent pauperes,
Mercator huc ſe recipiebat quiſpiam,
Sacrificans, ſeruatus à periculis:
Deinde alius quod iuris iram uindicem
Vitaſſet, hoſtiam faciebat libere:
Alius litabat, & domi conuiuium
Faciens, ſacerdotem uocabat ſedulo:
Nunc nemo prorſus omnium ſacrificat,
Nemo amplius templi penetralia appetit,
Præter cacaturi magis decem ☞ millia.

Ventrem purgantes. Ἀποσατέω uentrem expurgo.

Car. Igitur ab his quæ lege ſancita accipis.
Sacer. Imo', ut mihi uidetur, ipſum commode
Sinam ualere ſoſpitatorem Iouem,
Iſthoc☞ permanebo poſthac in loco.
Car. Confide, ſat bene erit, uelit ſaltem Deus.
Adeſt☞ nobis ſoſpitator Iupiter,
Veniens ſua ſponte. Sacer. oĩa bona nuncias.
Car. Porro' reponendus (ſed exſpecta parum)
Eo' loci Plutus fuerit, quo iam prius
Poſitus erat:
In ipſa templi, nempe Pallados, abdita,
Vt illud ipſe ſeruet omni tempore.
Sed afferat huc quis interim accenſas faces,
Quas ipſe præferas Deo. Sacer. recte quidem
Oportet illa nanc☞ fieri ſingula.

Τίς κάλῳ. De incerta aliqua perſona dicitur. Τις autem in ſecunda perſona poſitũ eſt.

Car. Heus tu, quis es? Plutum interim mihi euoca.
An. Porro' ipſa quid faciã? Car. accipe ollas in caput
Tuum, atq; eas gere dum repoſuerimus Deum:
Etenim hic ades uarijs amicta ueſtibus.
An. Cur autem ego ueni? Car. oĩa ex ſententia
Cedunt tibi; nam & iuuenis aderit ſub ueſperum.

Γρ. ἀλλ' εἴγε μήν τοι, νὴ δί', ἐγγυᾷ σύμοι
ἥξειν ἐκεῖνον ὡς ἐμέ, οἴφ τὰς χύτρας.
Καρ. καὶ μὴν πολὺ τῶν ἄλλων χυτρῶν τἀναντία
αὖται ποιοῦσι, ταῖς μὲν ἄλλαις γὰρ χύτραις
ἡ χερσὶν ἕστις ἀνὼ τάπω. ταύτης δὲ νῦν
τῆς χερσός. ἐπιπολῆς ἄφσιν αἱ χύτραι.

Octonarij Catalectici. Anapest. Catalect.

Χο. οὐκ ἔστι τοίνυν γ' εἰκὸς μέλλειν οὐδ' ἡμᾶς, ἀλλ' ἀναχωρεῖν
εἰς τ' οὔπιθεν γὰρ κατόπιν ζύτων ἄδοντας ἕπεσθαι.

ΤΕΛΟΣ.

An. Ego per Iouem, si illum mihi promiseris
In tempore ilico affuturum, ollas feram.
Car. Atqui uideo contrarium, ollis cæteris,
Istæ faciunt: est nanq; spuma in cæteris
Ollis superior, huius autem nunc anus
Ollas, modum præter, superne est cernere.
Cho. Porro haud cunctandũ posthac nobis fuerit, sed pperandum
Interim: oportet enim à tergo, illos cantantes, nos comitari.

Alludit ad uocabulum χραῦς, *quod & anũ & spumam ebullitiõis signũficat.*

FINIS.

ORNATISS.

VIRO ANSELMO EPHORINO, AMICO

suauiß. suo. Eobanus Hessus S.

QVæ tibi præsentum meritis Anselme probata est,
Hæc eadem absentum debuit esse fides.
Sic tua de nobis merita est liberrima uirtus,
Musarumq; tibi non simulatus amor.
Vt si quo merito te prosequeremur honore,
Mensuræ fieret pignus amicitiæ.
Ergo ego quæ potui ærti tibi signa fauoris,
Sed quia nulla habui munera, nulla dedi.
Nunc tamẽ ista tuo quæ dona parauit amico,
Ingenij Thomas dat monumenta sui.
Quæ proprio quanquam cultu satis apta uenirent,
Plus numeris uoluit culta uenire meis.
Accipe & eximio cõmenda munus amico,
Munus plus precio quàm grauitate potens.
Nam quantum sit onus, quàm magni cura laboris
Adseruisse sibi scripta aliena, uides.
Præcipue ut placeant Graiorum uersa Latinis
Auribus, hoc paucis est Ephorine datum.
In primis numeros numeris qui reddere possent,
Vix tibi de multis unus & alter erunt.
Quanquam sunt etiam multi, qui fortiter audent
Carmina Romano uertere græca sono.
Cum tamẽ exhibeant nil, quàm quod fortiter audent,
Præstitit ausuros exhibuisse nihil.
Non tamen ergo sua fraudandi laude fuerunt,
Qui bona de Græcis nostra dedere bonis.
Sic modo Romane quàm plurima Græca loquantur,
Non operæ precium commemorare fuit.
Sic Venatoris Romano carmine Thomæ
Iam loquitur nostr factus Aristophanes.

Non equidem totus, nec enim fuit utile totum
Vertere, quod melius Comica Græca sonent.
Hoc tamen ingenij specimen dedit utile Thomas,
Forsitan exemplum si placuisse queat.
Nam qui nuper erat nostris sine lumine Plutus,
Nunc noua Romana lumina fronte gerit.
Perlege fronte sales hilari, quos Comica multo
Conspersos Charitum Musa lepore dedit.
Inde uale, nec te pigeat meminisse tuorum,
Qui tibi non temere cara recepta sumus.
Longius in nostris seu te sors detinet oris,
Seu iubet Italidos regna subire plagæ,
Viue, uale, & facilis numera bona tempora uitæ,
Quæ tibi sit felix, & diuturna precor.

Τέλος.

LECTORI.

PLacuit in gratiam tuam candide lector, ſubnotare errores, qui in aria eorũ, quos prælo præfecerat Typographus, admiſsi ſunt. Tu ſtudium noſtrum, in hoc nimirum quod prodeſſe uoluimus, boni conſulere non grauaberis. Itaq; B. fólio 2. facie. 2. in margine lege ἔνορκος. qui ſic iurat, ut fidem ei habere poſsis.

C. fól. 3. fa. 2. in margine lege ἀνδραγαθία.

D. fól. 2. fa. 2. uerſ. 13. lege φράσαιμοι. Item fól. 3. fa. 1. uer. 7. lege Thymum. Ibidem uer. 12. lege auxilliumq;, geminata ll litera. Ibidem uer. 14. deæt.

E. fól. 3. fa. 1. repone in marginem: Erat autẽ, quod ſupplicantes ferebant in manu ramus oliuæ, nempe petendæ miſericordiæ ſignum. ἐλαία enim & ἔλεος. hoc eſt diua et miſericordia, quantitate mediæ ſyllabæ duntaxat differunt. Vel ideo portabant, q; Palladis auxilium implorarent, quæ prima apud Athenienſes oliuæ plantationem doauiſſet. Meminit huius aræ Ariſtides in Panathonaico: & Eurip. in Tragœdia de Heraule. Hanc autem hiſtoriã Pamphilus in Tragœdia quadam, ineptus, ac etiam præter decorum introduxerat, quem hic Ariſtophanes comica amarulentia perſtringit. Ibidem fól. 4 fa. 2. uer. 16. lege πανδοκεύτριαμ.

F. fól. 1. fa. 1. uer. 18. lege putatis.

G. fól. 4. fa. 2. uer. 3. lege οἶνον.

H. fól. 3. fa. 1. uer. 25. lege alliorum.

I. fól. 1. fa. 1. uerſum nonũ ſic lege: Bona ominabantur. Strepebat autem humus. Ibidem fól. 4. fa. 1. in margine lege Proſerpinæ.

K. fól. 2. fa. 1. uer. 9. mordetis. Ibidem fól. 3. facie. 2. in margine lege. ἱερθσία.

L. fól. 2. fa. 1. uer. 15. affuturam.

LAZARI BAY

FII VIRI DOCTISSIMI, ANNOTA-
tionum in L. Veſtis, ff. de auro & argento leg.
ſeu de re ueſtiaria, liber nunc primũ typis
excuſus, cum indice haudqua-
quam pœnitendo.

Subiecta eſt & præfationi lex ipſa, quo facilius intelligatur, quid in toto libro tractetur.

BASILEAE APVD IOANNEM
BEBELIVM AN. M. D XXVI.
MENSE MARTIO.

Sign. 6495
IN=03000463O

ILLVSTRISSI-

MO PRINCIPI D. IOANNI A LO= tharingia. S. R. E. Cardinali meritiſſi mo Lazarus Bayfius S. D.

QVom diu, multumq; me ſolicitum haberet huiuſce mei libelli æditio, nõ tam, quod ma leuolorum inuidiam pertimeſcerem: quis enim ſanæ mentis huic labori meo inuide= at? quàm quod rei ueſtiariæ, quam tracto, familiarem peſtem blattas ſcilicet & tineas, in hoc meum opuſculum primo quoq; tempore impetũ fa= cturas ſuſpicarer, tu unus ex omnibus mihi occurrebas, qui ingenij mei mediocritatem, nõ modo autoritate tua tueri & poſſes & uelles, uerum etiam tuæ amplitudinis odore, multo magis quàm mala illa aurea, quæ & medica & citria dicũtur, hanc ſyntheſim meam, ab omni tinearũ impetitione uendica res. Quis eſt em̃ omniũ, aut quotus quiſq; eſt eorũ quidẽ cer te, qui cum muſis, id eſt cũ humanitate & doctrina aliquod habent cõmercium, qui cum hunc libellum tibi nuncupatũ, tibiq; non ingratum: huius denicq; ipſius te patrocinium ſu= ſcepiſſe reſciuerit, eũ ipſum nominis tui titulo pellectus non ſtatim emendum curet: emptum perlegat: perlectum pro= pè dicam, exoſculetur, neque de manibus unquam deponat: & ut in eo plura uideat quæ reprehendenda, quàm quæ lau= dibus efferenda ſint, tuæ certe dignitatis celſitudine permo= tus, à conuicijs linguam abſtineat? Quem uero ad te tuaq; non dicam metuenda: amari enim uis non metui, ſed obſer= uanda potius, magnifica iſta tui oris probitas non rapiat; ge neroſa formæ dignitas non alliciat; ſuauiſſima humanitatis mollitudo nõ inuitet; ſingularis denicq;, raraq; in ampliſſima fortuna Romani ſermonis facundia nõ perſuadeat? Quibus tu dotibus inſtructus & ornatus non Romanos, Germanos, ac Gallos tantũmodo, uelut alter Gallicus Hercules, aures,

oculosq; aureis catenulis, id est, ueneranda quadã suada uinctos, quocunq; uis trahis, sed ipsum quoq; Franciscum regẽ acerrimum ingeniorum æstimatorem, morũ suauitate, quos inte nouit esse præcipuos, ita deuinctum tenes, ut te unum ex omni purpuratorum ordine potissimum delegerit, quem tum in administranda regni mole, consiliorum participem, uel potius principem haberet: tum uero quotidianis epulis communi mensa conuiuam exciperet. Et hercle bene. Quid enim est elegantia tua dignius, cuius tum oratio, tũ uita per difficilem illam grauitatis cum humanitate coniunctam societatem mihi uidetur consecuta? Neq; uero ille unus te adamare contendit, quinetiam ad unum omnes Christiani nominis principes, & eorum nonnulli Gallici nominis hostes, te Gallũ, Gallicarumq; partium, utrumq;, & ob animi celsitatem & ob uitæ integritatẽ ita probant, ut nemo unq; quisquam suum principem conterraneum magis. Nimirum hoc tibi tribuit admiranda quædam uirtutis uis, ac incredibilis ingenij dexteritas, ut te non solum ij qui nunquam uiderint admirentur: sed hostes etiam non uulgari amore prosequantur. Iam uero literatorum, studiosorumq; ordo, cui ultro te Mecœnatem exhibuisti, te ita suspicit, magnam ut in spem ueniam, hasce meas uigilias, quas tuæ amplitudini consecrauimus, futuras illi, te cõmendante gratiosas: quas tamẽ ipsas haud satis scio Iureconsultis quibus scripsimus fore plausibiles, propterea quod minime Accursij, Accursianorumq; morem sectati simus. Quin & necessario pleraq; ex Græcorum fontibus adiecimus: uolui enim autoribus laudandis ineptiarum crimen effugere: quæ uereor ut istis stomachum faciant, eoq; nomine libellum hunc reijciant, qui ab hac transmarina atque aduenticia doctrina abhorrere solent. Porrò autem utriusq; linguæ elegantiarum sectatores, qui ista mea legere non grauabuntur, oratos uelim, primum ut mihi asseueranti credant, me meliores ætatis annos in ediscendis Accursianorũ ineptijs, potius, quàm Vlpiani, aut Pauli responsis, de

sis, de non satis eruditorum amicorum consilio, consumpsis-
se: quorum barbaries ingenium, mentem q̃ meam infusca-
uit, quibus dediscendis non minus mihi fuit negocij, quàm
in ediscendo ad uerbũ, aut Platone, aut Demosthene, aut si-
mul utroq̃: Deinde me sero & cursim Græcas literas arripu-
isse, ac succisiuis, quod aiunt, operis: præterea cogitent, quid
homo cuiusmodi ego & sum & esse prædico, & præ me fero,
præstare possit, in ea præsertim re, quæ ab hinc annos circi-
ter mille doctissimo cuiq̃, ut nihil magnificentius dicã, haud
satis cognita fuit & perspecta. Tum ad extremũ ita fiet, opi-
nor, ut nihil mihi de impetranda ab his uenia sit laborandũ:
etiamsi nõnullis in locis lapsus fuerim, uel pleraq̃ omiserim.
Ego enim, ne forte nesciant, hac lege hoc opus ædo, mihi
post hac ut integrum sit, curta producere, peruersa mutare,
errata denicq̃ ipsa corrigere. Cur enim mihi uix dum triginta
annos nato, semel non liceat, quod propè quinquagena-
rio Budæo licuit, magno natu Erasmus sibi toties per-
misit? Quorum uterq̃ suo studio, labore, & indu-
stria sibi doctrinæ nomine, æternum decus, pa-
triæ, Mecœnatibus q̃ suis nunquam in-
termorituram gloriam cõparauit.
Vale præsul ornatissime.

VLPIANVS.

VESTIS, an ueſtimenta legantur, nihil refert. Veſtimentorũ ſunt omnia lanea, uel ſerica, uel bombycina, quæ induendi, præcingẽdi, amiciendi, inſternendi, iniiciendi, accubandiue cauſa parata ſunt, & quæ his acceſſionis uice cedunt, quæ ſunt inſitæ picturæ, clauiſq; qui ueſtibus inſuũtur. Veſtimẽta omnia aut uirilia ſũt, aut puerilia, aut muliebria, aut cõmunia, aut familiaria. Virilia ſunt quæ ipſius patris fa. cauſa parata ſunt, ueluti togæ, & tunicæ, palliola, ueſtimenta ſtragula, anſitaria & ſaga, & reliqua ſimilia. Puerilia ſunt quæ ad nullum alium uſum pertinẽt, niſi ad puerilem, ueluti togæ, prætextæ, aliculæ, chlamydes, pallia, quæ filiis noſtris cõparamus. Muliebria ſunt quæ matris fa. cauſa parata ſunt, quibus uir non facile uti poteſt ſine uituperatione, ueluti ſtolæ, pallia, tunicæ, capitia, Zonæ, mitræ, quæ magis capitis tegendi, quàm ornandi cauſa cõparata ſunt, plagulæ, penulæ. Cõmunia ſunt quibus promiſcue utitur mulier cum uiro, ueluti ſi eiuſmodi penula, palliúmue eſt, & reliqua eiuſmodi, quæ ſine reprehenſione, uel uir, uel uxor utatur. Familiaria ſunt, quæ ad familiã ueſtiendam parata ſunt, ſicuti, ſaga, tunicæ, penulæ, lintea ueſtimenta, ſtragula, & cætera ſimilia. Veſtis ex pellibus conſtabit. Item ueſtes caprinæ & agninæ ueſtis erunt. Argumento ſunt etiam nationes quædam, ueluti Sarmatarum, quæ pellibus teguntur. Ariſtoteles etiã coactilia ueſti cedere ait, & tegimenta ſubſelliorum huic legato cedere uice margaritarum. Item fibulæ ornamentorũ magis, quàm ueſtis ſunt. Tapeta ueſti cedunt, quæ aut ſterni aut iniici ſolent, ſed ſtragulas & bubolonicas, quæ equis inſterni ſolent non puto ueſtis eſſe. Faſciæ crinales, pedulesq; impilia loco ſunt, quia partem corporis ueſtiunt. alia cauſa

est udonum quia usum calciamentorũ præstant. Ceruicalia quoq; nomine uestis continentur. Si quis addiderit uestem suam, apparet de ea eum sensisse quã ipse in usos suos habuerit. Culcitræ etiam uestis erũt. Item pelles caprinæ & agninæ uestis erunt. Muliebri ueste legata & infantilem cõtineri, & puellarum & uirginum, Pomponius lib. xxij. ad Sabinum, recte scribit. Mulieres enim omnes dici, quæcunq; sexus fœminini sunt. Ornamenta muliebria, sunt quibus mulier ornatur, ueluti, inaures, armillæ, uiriolæ, annuli, præter signatorios, & omnia quæ ad aliam rem nullã parantur, nisi corporis ornandi causa. Quorũ in numero etiam hæc sunt, aurum, gemmæ, lapilli, qui aliam in se nullã utilitatẽ habent. Mundus muliebris, est quo mulier mundior fit. Cõtinentur & eo, specula, matulæ, unguenta, uasa unguentaria, & si qua similia dici possunt, ueluti labocioristus. Ornamentorũ hæc uittæ, mitræ, & semimitræ, lautica, acus'ue, cum margarita, quam mulieres habere solent, reticula, crocofuscia. Sicut & mulier potest esse munda, non tamen ornata, ut solet contingere in his, quæ se mundauerint, lotæ in balneo, neque se ornauerint. Et contra est aliqua ex summo statim ornata, nõ tamen emundata. Margarita ita si non soluta sit, uel quij lapides, siquidẽ exemptiles sint, dicendũ est ornamentorum loco haberi. Sed & si in hoc sint soluti, ut recomponantur, ornamentorum loco sunt. Quod si adhuc rudes sint lapilli, uel margaritæ, uel gemmæ, ornamentorũ loco nõ erunt, nisi alia fuerit mens testantis, qui hæc quoque, quæ ad testamenta parauerat, ornamentorum loco & appellatione cõprehendi uoluerit.

LAZARI BAY.

FII ANNOTATIONVM IN L. VESTIS FF. DE AVRO ET ARGENTO LEG. LIBER.

CAPVT PRIMVM.

SVNT qui putẽt inter ueſtẽ & ſtolã hanc eſſe differẽtiam, ut cũ ueſtis appellatione, omne ueſtimentum comprehendatur, muliebre iuxtà ac uirile, ſtolæ mulierũ tantũ ueſtimenta intelligantur. Quos ſequutus uidetur Vlpianus hic, qui ſtolã inter muliebria ueſtimenta annumerat. Et autorẽ uidetur habere locupletiſſimũ Ciceronem in Antoniana ſecunda, in hæc uerba: Sumpſiſti uirilem togam, quam ſtatim muliebrẽ ſtolam reddidiſti. Ego uero haud magno in diſcrimine ponam, dícátne quis, ueſtem aut ſtolam, cum ex autorũ obſeruatione, quin hæc duo uocabula συνώνυμα ſint, parum abeſſe exiſtimem. Veteres enim ſtolam dixerunt omne quod corpus tegeret, autor Nonius. Cicero quoq; cum muliebrẽ adíjcit, ſentire uidetur ſtolam quoq; uirorum fuiſſe, quod & probari poteſt ex autoribus à Nonio citatis. Græci uero, uel potius quidam Græcarum elegantiarũ ſcriptor, ait, ueſtis, quam ἑσθῆτα uocat appellatione, omne ueſtimentum contineri; ſtolam uero indumenti rationem quandam, ac modum demonſtrare, ut alia ſtola Græcorum, alia Barbarorum. Quo in ſignificatu utitur Plutarchus, cum alibi, tum in Alexãdro: ἐνίκησεν, inquit, ὁ καλούμενος Ἀλέξανδρος, καὶ δωρεὰν ἔλαβε δώδεκα κώμας, καὶ στολὴν περσικὴν χρῆσθαι. hoc eſt: Vicit is qui uocabatur Alexander, gratiaq; illi facta, ut duodecim uicis potiretur, ſtolaq; Perſica uteretur. Stola Perſica ait pro cultu Perſico. Idẽ Plutarchus in Dione, cum de Dionyſio ſeniore loquitur, qui nemine inexcuſſum, in cubiculum admitteret, ſic ait: εἰσῆει δὲ πρὸς

Veſtis appellatio.

Stola.

Synonyma

Stola apud ueteres.

ἑσθής. *Veſtis*

Stola pro cultu

Dionyſius,

αὐτὸμ εἰς τὸ δωμάλιομ, οὔτ' ἀδελφὸς, οὔθ' υἱός, ὡς ἔτυχεμ ἠμφιεσμένος, ἀλλ' ἔδει, πρὶμ εἰσελθεῖμ, ἀποδύτα τὴμ ἑαυτοῦ στολὴμ, ἕκαστομ ἑτέραμ ἀναλαβεῖμ, ὁραθέντα γυμνὸμ ὑπὸ τῶμ φυλαττόντωμ. hoc eſt: Ingrediebat uero ad ipſum in cubiculũ, neq; frater, neq; filius, ut erat indutus, uerũ opus erat ante ingreſſum unũquẽq;, poſito ſuo ipſius cultu, alium ſuſcipere, nudum'q; ita à ſatellitibus uideri. Stola uero dicta uidetur ἀπὸ τοῦ στέλλομαι, quod induo ſignat, ut apud Plutarchum, in Arato: ὁδὲ ἐργῖνος ἐπιλαβὼμ νεανίσκους ἐσταλμένους ὁδοιπορικῶς. hoc eſt, uiatoria indutos, quo uocabulo utitur Budæus in quadam epiſtola, uir de quo dicere ſolet Ianus Laſcaris, quod olim de Tullio dixit Apollonius. Viatoriam uero ueſtem hodœporicam appellat Herodianus, quam uulgo robam curtam dicimus. Herodianus in quinto, ubi de Macrini fuga, qui poſito cultu regio ἐσθῆτά τε ὁδοιπορικὴμ λαβὼμ, καὶ τὴμ κεφαλὴμ ἀεὶ σκέπωμ, νύκτως τε καὶ μεθ' ἡμέραμ ὁδοῖ πόρει φθάνωμ τὴμ φήμημ τ' ἑαυτοῦ τύχης. hoc eſt, Sumptaq; ueſte uiatoria, obtectoq; uſq; capite, noctem diemq; iter faciebat, famam ſuæ fortunæ præueniens. Sic & Plinius cubicula uiatoria dixit libro xxxvij. Et Neronis principis qui ſceptra perſonis hiſtrionum, & cubicula uiatoria unionibus conſtruebat. Nos quoq; fortaſſis haud abſurde dixerimus, cubicula uiatoria lectulos illos, quibus paſſim in comitatu utimur

Stola unde dicta.

Budæus Luſcaris.

Viatoria ὁδοιπορική.

Cubicula uiatoria.

CAPVT II.

Lanarum genera.

IT Vlpianus (ueſtimentorum ſunt omnia lanea) De lanarũ generibus ex Plinio pauca ſubijciã, quandoquidem melius eſt à fontibus haurire, quàm riuulos conſectari.

Hiſpania nigri uelleris præcipuas habet.

Pollentinæ. Pollentia iuxta Alpes.

Vnde apud Martialem lanæ Pollentinæ.

Non tantum pullo lugentes uellere lanas.

Canuſinæ. Canuſium rutuli, quas erythras uocant.

Canuſinæ ruffæ dictæ à Martiale:

Roma magis fuſcis ueſtit' Gallia ruffis.

Canuſinatus. Et Canuſinatum Syrum dicit pro Canuſina ueſte ornato.

Vt Ca-

Vt Canuſinatus noſtro Syrus aſſere ſudet.

Fuluas habet Tarentum, & ſuæ puliginis Hiſtriæ, Liburniæq́ pilo propior, quàm lanæ, pexis aliena ueſtibus, & quã ſola ars ſcutulato textu commendat in Luſitania. Scutulatum uero textum eiuſmodi ferè eſt, qualis cernitur in aranearum telis. Plinius undecimo, cap. xxiij. Quanta arte celant pedicas, ſcutulato rete, ad capiẽdas muſcas circa graſſantes. Eſt aũt ſcutula à ſcuto dicta, Pli. xvij. ubi de Emplaſtratione. Ergo amputatis omnibus ramis, ne ſuccũ auocent, nitidiſſima in parte, quâq́ præcipua cernatur hilaritas, exẽpta ſcutula, cortici, ita ne deſcendat ultra ferrum, imprimitur ex alia cortex par cum ſui germinis mamma. per ſcutulã intelligo corticẽ ad effigiem paruuli ſcuti eximendum ab arbore, & aliũ in eius locum cum germine reponendũ. At uero mollis erat in agro Mutinenſi, cuius meminit Strabo in quinto. Ἔρεαν δὲ τὴν μὴν μαλακὴν, οἱ περὶ μυτίνην τόποι, καὶ τὸν σκόταναν ποταμὸν φέρουσι, πασῶν πολὺ καλίστην. τὴν δὲ τραχεῖαν ἢ λιγυστικὴ, καὶ ἡ τῶν ἐνσόβρων. ἀξιῶ δ' πλέον τ οἰκείας τῶν ἰταλιωτῶν ἀμπέχεται. τὴν δὲ μέσην ἢ περὶ παταύιον. ἀξιῶ οἱ τάπητες οἱ πολυτελεῖς, καὶ γαυσαπῖναι. hoc eſt: Lanam uero mollẽ Mutinẽſis ager, eaq́ regio quæ ad fluuium Scutanam pertinet, fert omnium lõge optimam: hirtam uero Liguſtica, et Mediolanẽſis, ex qua bona pars Italiæ ſeruitior um ueſtitur. Mediocrem autem, ea quæ circa Patauium, ex qua precioſiſſima tapeta & gauſapinæ fiunt. Eſt et hirta pilo craſſo, in tapetis antiquiſſima gratia.

Scutulatus textus.

Scutula

Mutinenſis.

Lanarum colores natiui memorantur quatuor præcipui, etiam ſi Plinius dicat, uel natiuis nomina deeſſe aliquot modis. Albus in Apulia nobilis, ut ait Martialis.

Lanarum colores præcipui.

Velleribus primis Apulia, Parma ſecundis
Nobilis, Altinum tertia laudat opus.

Niger in Hiſpania, & Pollentia, ut diximus, rutilus, qui & ἐρυθρὸς dici poteſt, & à Martiale ruffus. Fuluus & ſuæ puliginis Tarẽtinus. Quis uero ſit fuluus color docet Fronto apud Gellium his uerbis. Fuluus autẽ uidetur de ruffo atq́ uiridi mixtus in alijs plus uiridis, in alijs plus ruffi habere. Sic poë-

Rutilus.

ἐρυθρός.

Fuluus color.

ta uerborum diligentiſſimus fuluam aquilam dixit, & iaſpidem, fuluos galeros, & fuluum aurum, & arenam fuluam, & fuluum leonẽ. Sic Q. Ennius in Annalibus, fuluo ære dixit.

Flauus. Flauus contra uidetur ex uiridi & ruffo & albo concretus. Sic flauentes comæ, & quod mirari quoſdam uideo, frondes olearum à Vergilio dicuntur flauæ. Sic multo ante Pacuuius aquam flauam dixit, & flauũ puluerem, cuius uerſus, quoniam ſunt iucundiſſimi libens commemini.

Cedo tamen pedem lymphis flauis flauũ puluerẽ. Ha-

Flauẽtes comæ ctenus Gellius. Flauentes comæ dicuntur, quæ ſunt crocei coloris, quod uel Ouidiano uerſu probari poteſt, in ſecundo de amoribus.

Seu flauent, placuit roſeis Aurora capillis.

De coloribus ex Gellio. Quando uero in colorum mentionẽ incidimus, qui multi uariíq; in ueſtimentis reperiuntur, ſericis iuxtà ac laneis, addam ex eodem Gellio quæ præcipue ad noſcendos colores facere uidebantur. Ait Gellius eodem capite: Nõ enim hæc ſunt ſola uocabula ruffum colorem demonſtrantia, quæ tu modo dixiſti, ruffus & ruber, ſed alia quoq; hactenus plura quàm quæ dicta abs te Græca ſunt. Fuluus emũ ut flauus, ut rubidus, ut phœniceus, ut rutilus, ut luteus, & ſpadix, appellationes ſunt ruffi coloris. Hactenus Gellius. Aduertendum tamen ex eodem quod phœniceus, rutilus, & ſpadix ſunt

Rutilus. Phœniceus.

Synonyma σωώνυμα, & ſignificãt exuberantiam, ſplẽdoremq; ruboris,

Spadix. quales ſunt fructus palmæ arboris non admodum ſole inco-

Rubidus. cti, unde ſpadicis & phœnicei nomen. Rubidus autem &

Luteus. ruffus atrore & nigrore multo mixtus. Luteus quoq; ruffus

Viridis. eſt, ſed dilucidior. Viridis uero color appellatur quoq; cœru-

Cœruleus. leus, qui à Græcis glaucus dicitur, unde Pallas γλαυκῶπις di-

Glaucus. cta, à ueteribus aũt latinis cœſia quaſi cœlia, à colore cœli, ut

Cœſius. inquit P. Nigidius. Auſonius quoq; de Biſſula latine dixit:

Cœrulus.

γλαυκῶπις θαλάσσης ὄσσος.

Oculos cœrula, flaua comas.

Hoc eſt, ut uulgo loquimur, quæ habet oculos uirides. Illud interim mirari ſubit, quid in cauſa ſit, quod nos Galli ſimul & Germani in puellarum forma oculos cœruleos laudamus

contra

contra uero Romanis ac Græcis puellæ oculis nigris cen-
sentur. Cœrulei coloris uestis dicitur & cymatilis, quia no-
men sortitur ab undis. apud Ouidium.

Cymatilis?

Hic undas imitatur, habet quoq; nomen ab undis.

κῦμα eñ fluctus est. Nec me latet quosdam per cymatilẽ ue-
stẽ apud Plautũ intelligere, undulatã, id est, de camelot. qđ
haud scio an ridiculũ sit. Quod autẽ de luteo diximus, No-
nius ait, Luteum proprie esse croceum. Autor Vergilius, in
Bucolicis.

κῦμα.

Vndulata uestis

plauty in Epidico
alibi somnb
vbi vestes varijs co
lorib; enumerat.

Luteus color.

Iam croceo mutauit uellera luto.

Et alibi.

Aurora in roseis fulgebat lutea bigis.

Sic & oui uitellũ luteum dicimus. Crocota uestis dicta No
nio, unde infectores crocotarij apud Plautũ. & dicitur Cro
cota à croco, ut opinor, quo uocabulo utuntur & Græci κρο
κωτὸς & κροκώτιον; id est, Crocota & crocotula, quæ inter mu
liebria connumerantur. Quo uocabulo quidam putauerunt
rubrum colorem intelligi. Ouidius.

Crocota.

Crocotarij.

plauty in Aulu
laria alibi
terio.

κροκωτός.

κροκώτιον.

plauty in
Epidico

Nec fuerant rubri cognita fila croci.

Vides ut crocum rubrũ dicat Ouidius. Ostrina quoque ab
ostro, qui est subrubeus. Terentius: Interea aspexit uirginẽ
uectari in capite riculam indutam ostrinam. Molochinus in
ueste similis flori maluæ, cuius infectores dicũtur Molochi
narij à Plauto, in Aulularia. Ferrugineus est color ferro ar-
denti haud absimilis, ut quidam putauere, qui & hyacinthi-
nus ex Vergilio, ait eñ: Ferrugineos hyacinthos. Ex No-
nio. Castaneus in uestibus is color quẽ sublata prima sylla-
ba, uulgo taneum dicimus, cuius meminit Ouidius de arte
amandi. Neq; uero alienum uidetur ex Platone in Timæo
pauca de coloribus addere. Græca non adscribam quia sub-
timeo, ne Græcarum literarum expertis nauseam moueam,
quãdo ferè fit, ut facile aspernemur, quæ ignoramus. Marsi-
lius ita uertit. Quod uisum disgregat albũ appellatur. nigrũ
uero quod congregat, motionem profecto acutiorem, alte
riusq; generis ignis incidentem, dispergentemq; uisum usq;

Vides ut crocum rubrũ dicat Ouidius. Ostrina quoque ab ostro, qui est subrubeus.

Ostrina uestis.

Molochinus color.

Ferrugineus.

Castaneus.

De coloribus ex Platone.

ad oculos, orbesq́; ipſos oculorum, meatusq́; ui diuerberantem, liquefacientemq́; ignem eſſe dicimus ex oppoſito obuiantem, cuius occurſu lachryma, corpus ex igni & aqua mixtum effunditur, & uno quidẽ igne uelut è coruſcatione quadam exiliẽte, altero uero penetrante, & ab humore extincto uariq́; creãtur ex huiuſmodi mixtione colores, atq; ipſam paſſionem fulgorem, coruſcationemq́; uocamus, quodq́; id facit ſplendidum atq; coruſcum. Horum medium ignis genus ad oculorum humorem peruenies, illiq́; ſe miſcens, minime quidem coruſcum, ſed ex ipſa ignei radij ad humorem mixtione ſanguineum creante colorem rubeũ nominamus. ſplendidum albumq́; rubro mixtum flauum procreat. Quo autẽ menſuræ modo ſingula ſingulis miſceantur, etiamſi quis nouerit narrare prudentis non eſt, præſertim, cum neq; neceſſarium, neq; ueriſimilem de his rationem afferre poſſit. Rubeum cum albo nigroq́; purpureum generat. Paulo obſcurior, moreus, luteolusq́; fit color, fuluum flaui, fuſciq́; temperatione producitur. Fuſcum uero albi, & nigri confuſione pallorem albi flauiq́; copula generat. Splendidum albo adiunctum obfuſumq́; nigredine cœruleum efficit. Cœruleũ cum albo glaucum creat. Fului nigriq́; temperie color uiridis naſcitur. Hactenus Marſilius. Plura de coloribus dicere ſuperſedi, quoniã hac de re multa pollicetur Marcellus Florentinus, quem etiamſi fato functus eſt, de coloribus copioſiſſime, ſimul & doctiſſime ſcripſiſſe arbitror.

Fulgor.
Coruſcatio.

Rubeus color.
Flauus.

Purpureus.
Moreus.
Luteolus.
Fuluus.
Fuſcus.
Cœruleus.
Glaucus.
Viridis.

Marcellus Florentinus.

CAPVT III.

PVrpureus color in ueſtimentis laudatiſſimus antiquis fuit, cuius autorem fuiſſe ferunt Herculem, ut ſcripſit Iulius Pollux in onomaſtico, ad Cõmodum imperatorem, his uerbis. τύριοι λέγουσι, ὡς ἡρακλῆς ἡράθη νύμφης ἐπιχωρίας. τύρος δ' ἦν τῇ νύμφῃ τοὔνομα. ἔπειτ' ἄρα τῷ ἡρακλεῖ ἡδὺ νύμφη, κατὰ τὸν παλαιὸν νόμον. οἶδα δὲ ὅτι τοῖς ἥρωσι συνῆσαν μέχρι δὴ ἐκκλησίας οἱ κώμοι. ὁ τοίνυν ἡράκλειος κύων κατὰ πέδας ἐρπύσασαν θεασάμενος κῆφυραν προσέχει σκῷ αὐτῆς δήσας κόσμῳ, ὁ μὲν τὴν σάρκα πρίεται τροφήν, ὁδὲ λύθρος

Purpuræ inuentio.

λύθρος ἄρα τὰ χείλη τοῦ κυνὸς αἱμάξας ἐφοίνιξεν. ὡς δὲ ἦκεν ὁ Ἡρως παρὰ τὴν κόρην, αὕτη δὲ θεασαμένη τὰ χείλη τοῦ κυνὸς ἀνθοῦντα ἀληθῆ βαφῇ, οὐκ ἔφη προσήκειν τὸ λοιπὸν τὸν Ἡρακλέα, εἰ μὴ αὐτῇ κομίσειεν ἐσθῆτα τῷ μὲν κυνὸς χρῶμα ἐναλλὰξ ἑαυτῷ. ὁ μὲν τοίνυν Ἡρακλῆς ἄγεύστε τὸ ζῶον, καὶ τὸν λύθρον ἀνελέξατο, καὶ τὸ δῶρον ἐκόμισε τῇ κόρῃ, πρῶτος γενόμενος εὑρετὴς τῷ τυρίῳ λόγῳ τῆς φοινίσσης βαφῆς. hoc eſt: Tyrij ferunt, Herculẽ captũ amore nymphæ indigenæ, quæ Tyrus uocabatur. Sectabatur autem Herculem canis, ut erat mos antiquus. Nosti enim quod simul cum heroibus canes in concionem ingrederentur. Canis igitur Herculeus purpuram per scopulum adrepentẽ conspicatus, ipsius prominentem carunculam mordicus adripuit, & pro cibo usus est cruorĕq; labra canis colore phœniceo infecit. Vt uero rediit heros ad puellam, ipsa conspicata canis labra insueto colore infecta, negauit sibi quicquam posthac cum illo fore, nisi si uestem canis labris speciosiorem afferret. Sic itaq; Hercules concha illa inuenta, cruorem collegit, munusq; puellæ attulit, primus inuentor, ut Tyrij perhibẽt, phœniceæ infectu-
ræ. Hæc ferè ad uerbũ, ut rudiores Græca intelligant. Impe- *Purpuræ usus.*
ratores Romani priuatis purpuræ usu interdixerunt, in titulo: Quæ res uendi non possunt, libro quarto Codicis.
Purpuræ autem appellatione omnis generis purpuram con- *Purpuræ appellatio.*
tineri puto. Itaq; buccinum & conchylium continebitur l. *Buccinum.*
si cui lana, supra de legat. tertio, in uulgatis codicibus legitur *Conchylium.*
fucinum & iacinctum, uel iacinum, & in horum interpreta- *Accursij lapsus*
tione mirandum in modum hallucinatur Accursius, cũ ex
Plinio constet buccinum & conchylium inter purpuræ ge- *Purpuræ usus*
nera adnumerari. Nec admodum placet, quod Nebrissensis *hodie ignotus.*
ianthinum legit. Purpuræ usus nobis est ignotus, quod & affirmat Budæus in lib. de Asse. Mirum tamen uidetur, cũ
Carteia Beticæ prouinciæ olim murices & purpuras nobi- *Carteia*
les fuisse constet, ex Strabone in tertio. ἐνθὲ καρτηία κύρινας δὲ καὶ πορφύρας φασίν. In Sardinia quoq; fuisse constat *Tinctura Sardonica.*
ex prouerbio: βάμμα σαρδωνικὸν ἀντὶ τοῦ ἐρυθρὸν καὶ φοινικοῦν.
Romæ uero purpuræ usum semper fuisse testatur Plinius

his uerbis: Purpuræ usum Romæ semp fuisse uideo, sed Romulo ĩ trabea. Nã toga prætexta, et latiore clauo, Tulliũ Hostiliũ è regibus primũ usum, Hetruscis deuictis satis cõstat.

Purpura insigne magistratuum.

Purpura erat insigne Romanorum magistratuũ, quod & Martialis affirmat, cum ait:

Diuisit nostras purpura uestra togas.

Et ab eodem, purpura ponitur pro magistratibus.

Purpura te felix, te colit omnis honos.

Purpura pro magistratu.

Plinius in decimo, ubi de Gallis: Vt planè digne aliti honoris tantum redeat Romana purpura, id est, Romani magistratus. Purpuræ uiolaceæ precium in libris denarijs centũ.

Cornelius Nepos.

Plinius. Nepos Cornelius q̃ diui Augusti principatu obijt, Me, inquit, iuuene uiolacea purpura uigebat, cuius libra denarijs centum uenibat, id est, decẽ aureis solatis. Subdit Plinius: Successit dibapha Tyria, quæ in libras denarijs mille

Dibapha. Tyria.

nõ poterat emi, id est, mille iulijs, uel cẽtũ aureis solis. Paulo post, dibapha dicebatur, quæ bis tincta esset, ueluti magnifico impẽdio. Dibaphum appellat Tullius epistolarum secundo, ad Cælium: Curtius noster dibaphũ cogitat, sed eum

Dibaphum.

infector moratur. & ad Atticũ: Próinde isti licet faciãt quos uolent conss. tribunos pleb. etiam, deinde Vatinij strumam, sacerdotij διβάφῳ uestiãt. id est, ueste purpurea & bis tincta

Pelagus.

dibapha. Plinius tamen, pelagi, id est purpuræ genus, in libras quinquagenos nummos, & buccini centenos ponit, id

Nummus.

est, quinquaginta solidos & cẽtenos. Nummum pro solido nostro accipio ex Budæo. Vestimenta purpura infecta, eo temperamento, ut eius lapilli colorem reddant, qui ame-

Amethystus.

thystus appellatur, amethystina dicũtur. Plinius lib. xxxvij. Indicæ absolutum purpuræ colorem habent, ad hanc̃q̃ tinguentium officinæ dirigunt uota. Fundit autẽ eum aspectu leniter blandum, nec in oculos, ut carbunculi uibrat, unde Ouidius amethystos purpureos,

Hic baphias, hic purpureos amethystos

Amethystinatus.

Martialis in primo amethystinasq̃ mulierũ uocat uestes, inde amethystinatus, Martialis in secundo.

Hic

Hic quem uidetis greſſibus uagis lentum,
Amethyſtinatus media qui ſecat ſepta.

Iam & ille addito Tyrio, Tyriamethyſtus dictus. Plinius de tinguendo amethyſto: Non eſt ſatis abſtuliſſe gemmæ nomen amethyſtum. rurſus abſolutus inebriatur Tyro, ut ſit exutroq; nomen improbum, ſimulq; luxuria duplex. Tyriũ accipe pro purpura Tyria. Tyros enim quondam inſula à Tyro Phœnicis filio appellata, poſtea uero oppugnantis operibus, continenti iuncta nobilis fuit conchylio & purpura. πολὺ γάρ, ut ait Strabo, ἀξιόλογα πασῶν, ἡ τυρία καλλίσκη φύρα. hoc eſt: Longe enim omnium præſtantiſſima habetur Tyria purpura. Tyrus quondam Sarra dicta, unde Sarrana apud Iuuenalem. Dicunt quoq; abſolute Tyriæ, ueſtes purpura Tyria infectæ. Ouidius:

Tyriamethyſtus.
Tyrium.
Tyros.
Sarra.
Sarrana.
Tyriæ.

Siue erit in Tyriis, Tyrios laudabis amictus.

Martialis in primo:

Hiſpanas, Tyriasq;, coccinasq;.

Tyriæ lacernæ

Tyriæ quoq; Lacernæ. Martialis:

Vt luculenta linat Tyrias mihi multa lacernas.

Quarum precium diſce ex eodem Martiali.

Emit lacernas millibus decem Baſſus,
Tyrias coloris optimi.

Et in Mancinum.

Milibus decem dixi emptas lacernas nũmis eſſe Pompille.

Idem Martialis in Proculeiam, libro x. ueſtis purpureæ immenſum precium ponit, quam trabeam fuiſſe puto, uel togã pictam. Ludit in uxorẽ quæ diuertit à uiro, propterea quod prætor eſſet renunciatus.

Quid, rogo, quid factum eſt, ſubiti quæ cauſa doloris?
Nil mihi reſpondes? Dicam ego, prætor erat.

Conſtatura fuit Megalenſis purpura centum
Millibus, ut nimium munera parca dares.

Megalenſis purpura.

Per Magalenſem purpurã intelligit togam pictam, qua ornabãtur prætores celebrandis Megalẽſibus ludis. Iuuenalis enim inter ornamenta prætorũ adnumerat trabeam.

Cũ non eſſent urbibus illis Prætexa, & trabeæ. & alibi.
Megaleſiacæ ſpectacula mappæ,
Idæum ſolenne colunt, ſimiliq; triumpho
Prædo caballorum prætor ſedet.

Toga picta. Toga enim picta triumphantiũ erat, ut docebo ex Liuio. Quod uero toga picta fuerit prætorũ, docet Lampridius in Alexandro, in hæc uerba: Prætextam & pictam togam nuſquam, niſi conſul, accepit, & eam quidẽ quam de Iouis templo alij quoq; accipiebant, aut prætores aut conſules. Quibus uerbis apparet prætores & cõſules ſolitos accipere prætextam & togam pictam de templo Iouis. Et etiam tunicã, quæ ob id à Iuuenale, ut opinor, tunica Iouis dicitur. Alio uero tempore prætores utebantur prætexta. Plutarchus in Cicerone, de Cornelio Lentulo, qui cum prætor eſſet, magiſtratu ſe abdicauit. σρατηγῶν γὰρ ἐτύγχανε, καὶ τὴν περιπόρφυρον βουλῇ καταθέμενος, διὰ λαξεν ἐσθῆτα τῇ συμφορᾷ πρέπουσαν. hoc eſt. Erat enim prætor, poſitaq; in ſenatu prætexta, fortunæ ſuæ congruam induit. Interpres aliter uertit, ſcilicet purpuream ueſtem. Vter ueritatis ſcopũ attigerit, doctorũ ſit iudiciũ. Nihil mihi ſumo, nihil interpreti detraho. Latius autem explicabo in prætexta eam ipſam eſſe, quam Plutarchus idem περιπόρφυρον appellat. Sed ad Martialem reuertamur, qui cum ait, centũ millibus, HS. intellige, quæ ſumma ære noſtro eſt, cinq mille francs. Cum lacernarum Tyriarũ poſuerit, cinq cens francs. Et ſanè ueſtẽ purpuream emere cinq mille francs, immenſum uidetur, niſi ſi quis de purpura dibapha intelligat, quæ in libras denarijs mille non poterat emi, ut ait Plinius. Atqui fuit tempus cum ἰσοσάσιος ἦν ἡ πορφύρα πρὸς ἄργυρον ἑξεταζομένη, ut ait Athenæus dipnoſophiſtarum libro xij. Vel fortaſſe Megalenſis purpura accipiẽda eſt ea quæ à prætoribus in ornatũ chori in ludis illis, partim emebatur, partim conducebatur, partim etiam commodato rogabat. Cuius meminit Plutarchus in Lucullo, ubi loquit de quodam prætore de ſpectaculis ambitioſe ſollicito, qui cum à Lucullo in chori ornatum chlamydes purpureas peteret,

Tunica Iouis.

Prætexta.

περιπόρφυρος.

Purpuræ Precium.

teret, ἀπεκρίνατο. σκεψάμενος ἂν ἔχειν δώσειν, εἶτα μεθ' ἡμέραν ἠρώτησεν αὐτὸν ὁπόσων δέοιτο. τοῦ δὲ ἑκατὸν ἀρέσειν φήσαντος, ἐκέλευσε λαβεῖν δὶς τοσαύτας. hoc est: Respondit inspecturum si domi haberet, daturumq; postridie uero interrogauit eum, quot sibi opus esset. Illo autem affirmante, centum sufficere, iussit dare bis totidem. Hactenus Plutarchus. Verum cum obfirmate decernere non ausim, uter sensus sit uerior, tamen eorũ alterum uerum esse putabo tantisper, dum quispiam ex eruditorum ordine mihi aliter persuadeat. Porrò autem ex Plinio satis constat immensum purpuræ precium fuisse, cũ ait: Conchylia quoq; et purpuras omnis hora atterit, quibus eadem mater luxuria, paria penè etiam margaritis precia fecit. Et paulo post: Congregantur uerno tempore, mutuoq; attritu lentorem cuiusdam ceræ saliuant. Simili modo & murices. Sed purpuræ florem illum tinguendis expetitum uestibus, in medijs habẽt faucibus. Liquoris hic minimi est in cãdida uena, unde precioſus ille bibitur sanguis nigrantis rosæ colore sublucens. Hactenus Plinius. A conchylio, conchyliata uestis. Cicero in Antonium: Conchyliatis Gnæi Pompei peristromatis seruorum in cellis lectos stratos uideres. *Conchyliata uestis.*

Et apud Iuuenalem:

Conchylia Coa. Iulius Cæsar conchyliatæ uestis usum, nisi certis personis, & ætatibus, perq; certos dies ademit, autor Tranquillus. Murices quoq; purpuræ usum præstant, *Murices.* in Tyro nobiles, ut ait Cælianus. Martialis in primo:

Olidæ uestes murice. Ouidius.

Nec quæ de Tyrio murice lana rubet.

Et erat grauis odoris. Martialis.

Quod bis murice uellus inquinatum.

Inde iocus in Philenem:

Tinctis murice uestibus quod omni,
Et nocte utitur, & die Philenis,
Non est ambitiosa, nec superba,
Delectatur odore, non colore.

Ianthina etiamnum uestimenta, sunt uiolacea purpura in *Ianthina.*

ἴον. fecta. ἴον enim Latini uiolam dicunt. Plinius lib. xxi. Purpureæ latiore folio ſtatim ab radice carnoſa exeũt, ſolæq́ Græco nomine à cæteris diſcernuntur, appellatæ ia, & ab ijs ianthina ueſtis. Sic enim legendum ex emendatiſſimo codice. Martialis in ſecundo.

Coccina famoſæ donas, & ianthina mœchæ.

Flores qui colore commendantur.

Id eſt ueſtimenta purpura uiolacea infecta. Luxuria enim, ut ait Plinius, ueſtibus prouocauit eos flores qui colore commendantur. Hos animaduerto tres eſſe principales. Vnum in cocco, qui in roſis micat, gratius nihil traditur aſpectu. Et in purpura Tyria, dibaphaq́ Laconica. Alium in amethyſto qui in uiola, & ipſum purpureum, quemq́ ianthinum appellamus. Genera enim tractamus in ſpecies multas ſeſe ſpargẽtia. Tertius eſt qui proprie conchylijs intelligitur multis modis. Vnus in heliotropio, & in aliquo ex ijs pleruncq́ ſaturatior: alius in malua ad purpurã inclinãs, alius in uiola ſerotina conchyliorum uegetiſſima. Sic enim legẽdum cenſeo. Nec tamẽ me fallit ab hyacintho flore, cum loto & croco ab Homero laudato, dici etiamnum, hyacynthina ea ueſtimenta, quæ cum eius floris colore certant, uel etiam eiuſdem nominis lapide. Perſius. Hic aliquis, cui circũ humeros hyacinthina læna eſt. Magnum ſanè diſcrimen eſſe, inter amethyſtinum & hyacinthinũ, palàm fit ex Plinio lib. XXXVII. ubi de hyacinthis: Multũ ab eo diſtat hyacinthos, tamẽ è uicino deſcendens. Differentia quod ille emicans in amethyſto fulgor uiolaceus, dilutus eſt in hyacintho, primoq́ aſpectu gratus euaneſcit antequàm ſatiet, adeoq́ non implet oculos, ut penè non attingat, marceſcens celerius nominis ſui flore.

Locus Plinij.

Hyacinthus. Hyacinthina.

Amethyſtini & Iacinthini differentia.

Quibus uerbis uidere eſt, Ianthinum, id eſt, uiolaceum legendum apud Plinium, non autem Iacynthinum. De Iacyntho uerſo in florem Ouidius tranſformationum decimo. Hactenus de purpura. Nec tamen omiſerim adſcribere uocabula, quibus Græci, & in his Pollux, ueſtes purpureas appellãt ea ſunt ἁλουργὶς, πορφυρὶς, φοινικίς. Hoc tamen ultimum potius colorem phœniceum quàm purpuram deſignat. Illud quoq́

ἁλουργίς. πορφυρίς. φοινικίς.

quoq; non omittendum Lacedæmonios in prælijs uſos ueſte quam φοινικίδα diximus, quæ cum ſanguinei coloris eſſet uulneratos fallebat, ſi ſanguis per eã defluueret. Hæc ex Græcorum commentarijs. Quod ſi ea requiris ἀυτοῖς ὀνόμασι. φοινικὶς ἔνδυμα λακωνικὸν, ὁπότε εἰς πόλεμον ἴοιεν ὁμόχρως αἵματι, ὡς ἀμείωστε πληγῆναι συμβαίη, μὴ εἰς φιλοψυχίαν ἀυτοὺς ἐμβαίνειν τὸ αἷμα ὁρώμενον. Purpuræ uero appellatione coccum nõ continebitur, ut placet Vlpiano in leg. Si cui lana. ſupra de legatis 3. Quod ſi uerum eſt non prorſus eadem ſentire uidebitur Matthæus, de ueſte qua induerunt perfidi Iudæi ſeruatorem noſtrum Ieſum Chriſtum, cum Marco, & Ioanne. ait enim. περιέθηκαν ἀυτῷ χλαμύδα κοκκίνην, id eſt, Circumdederãt ei chlamydem coccinam. Marcus uero ait, qui Matthæi epitomen ſcripſit: καὶ ἐνδύουσιν ἀυτὸν πορφύραν. id eſt, Et induunt eum purpura. Ioannes quoq; καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον ἀυτὸν. id eſt. Et pallio purpureo circumdederunt eum. Vides ut Marcus & Ioannes de purpura conueniunt, Matthæus uero, uel Matthæi potius interpres, de cocco ſentit. Quo circa uel interpres in uertendo Matthæo falſus eſt, quod minime affirmare auſim, ſi Ioannes uertit, ut putant, uel Matthæus ipſe, coloris potius rationem habuiſſe uidetur quàm materiæ. Quandoquidem nemo rerum antiquarum peritus, inficiabitur illam purpuream fuiſſe, ſiue chlamys fuerit, ſiue trabea, ſiue toga picta, quæ erant antiqua patrũ munera, mittebanturq; regibus & amicis à P. R. appellatis, ut dicam in prætexta. Verum hac de re curioſus ad ſenatum Sarbonicum referat. Coccum igitur à Dioſcoride κόκκος βαφικὴ dictum, frutex eſt fullonius, cui adhærent grana, quibus fit color ille lanarum præcipuus, cuius copia ſumma in ea parte Hiſpaniæ, quæ Tudertania appellatur, ut eſt autor Strabo in tertio. Sunt qui putant eo abundare Germaniam, eſſeq; id, quod crameſinũ uulgo dicimus. Etiamſi Raphaël Volateranus multæ lectionis uir, exiſtimet id eſſe quod anthillum & anthicellum apud Plinium. Ego nil temere hac de re affirmare auſim. tantum dico à cocco dici cocci-

Coccum.

Locus Matthæi

κόκκος βαφικὴ.

Raphaël Volateranus.

na ueſtimẽta ea quæ cocco infecta ſunt. Martialis in ſecũdo.

Coccina. Coccina famoſæ donas & Ianthina mœchæ.

Iuuenalis.

Quem coccina læna
Vitari iubet, & comitum longiſſimus ordo.

Coccinatus. Vnde coccinatus. Martialis in primo.

Qui coccinatos non putat uiros eſſe.

Signum prælij futuri Roma. Illud uero hac in parte non omittendum uidetur, quod ſcripſit Plutarchus in Fabio, ſignum ſcilicet prælij futuri Ro. imperatoribus fuiſſe tunicam coccinam extenſam ſupra prætorium. ἅμα δ' ἡμέρᾳ τὸ φῶς μάχης σημεῖον ἀξέθηκεν, ἦν δὲ χιτὼν κόκκινος ὑπὲρ τὸ στρατηγικὸν σκηνὴς διατεινόμενος. hoc eſt: Prima luce pugnæ ſignum extulit. Eſt autem tunica coccina ſupra prætorium extenſa. Guarinus haud ſcio quam recte ueſtem purpuream uertit. Vexillum uero erat inſigne, cum ad arma cõcurri oporteret, ut memini me legiſſe in ſecundo commentariorũ Cæſaris. Antequàm uero à cocco & purpura diſcedo, non iniucundum lectori delicato fore arbitror, ſi ex Plutarcho addam memorabilem purpuræ uim & copiam, quæ Suſis ab Alexãdro captis, in ipſius deuenit poteſtatem. Verba Plutarchi ſubſcribam, ea ſunt in Alexandro. ὅπου, φησὶ, καὶ τὴν πορφύρας ἑρμιονικῆς εὑρεθῶσι τάλαντα πεντακισχίλια, συγκαμένης μὲν ἔτη δὲ ἑκατὸν δεόντων διακοσίων πρόσφατον ἔτι τὸ ἄνθος ἔχουσαν καὶ φυλαττόσης. ἄλλον δὲ τοῦτον φασὶν εἶναι τὸν τὴν βαφὴν διὰ μέλιτος γενέσθαι τῶν ἀλουργῶν. hoc eſt: Vbi aiunt & purpuræ Hermionicæ inuenta quinquaginta millia talenta, repoſitæ quidem ab annis fermè ducentis, recentemq; adhuc coloris florem, nouumq; ſeruãtis. Huiuſce uero rei cauſam adferunt, quod

Talentum. infectura purpuræ ex melle facta ſit. Talentum accipe pro pondere. Iam & illud adſcribam ex Athenæo, ubi de ſcena Alexandri, cuius meminit Budæus in lib. de aſſe. καὶ πρῶτοι μέν, inquit, πέρσαι πεντακόσιοι μηλοφόροι περὶ αὐτὴν ἔντος εἰσῆκε σαν πορφυρᾶς καὶ μηλίνας ἐσθῆσιν ἀξιοσημάτους, μετὰ δὲ τούτους πρόσαι τὸν ἀριθμὸν χίλιοι, οἱ μὲν φλογινὰ ἔνδυκότες, οἱ δὲ, ὑσγινοβαφῆ πολλοὶ δὲ καὶ κυάνεα εἶχον περιβόλαια. Et paulo poſt, εἶτα μύριοι πέρσαι

πέρσαι τότε τὴν πρφύραν ἔχον πλῆθος, οἷς ἀλέξανδρος ἔδωκεν φορεῖν τὴν στολὴν ταύτην. hoc est. Et primi quidē Persæ quingenti pomigeri, intus ad prætorium astiterant, purpureis ac melinis uestibus ornati. Post hos uero mille sagittarij, quorum alij flammea induti, alij hysginea, multi uero & cyanea habebāt circumiecta. Præterea Persarum decem millia, & purpuræ ius habens turba, erāt circiter quingenti, quibus Alexander gratiam fecit huiusmodi stola uti. Quod uero apud Athenæum ὑσγινοβαφῆ scriptum est, nos uertimus Hysginea. Est autem Hysginum planta colore flaua, & inde ὑσγινοβαφῆ dicta τὰ ὑπ' αὐτοῦ βεβαμμένα. Hoc legisse memini in scholijs in Nicandrum, si tibi probatus autor. Hysgini uero mētionem facit Plinius li. XXXV. ca. VI. Et Vitruuius in octauo. Quod si uerum est, falluntur qui censent apud Plinium libro nono cap. XLI. legendum, Hysginum. Neq; enim ipse uideo quonam pacto ex cocco & Tyrio simul mixtis fieri posset color flauus, & hysgineus. Quinetiam operæprecium uisum est, memorabilem Sardanapali luxum ex Athenæo subscribere quem nequissimus ille, ad rogum usq;, finemq; uitæ exercens, perseuerauit, qui cum mori destinasset, præter auri, atgētiq; uim incomparabilē, secū pallia, purpuras, stolas innumerabiles in rogo concremauit. Verum non ab re erit, opinor, tragœdiam ipsam ex Athenæo totam perspiciendā proponere. Sardanapalus, quem alij Anacindaraxi filium, alij, Anabaxari aiunt, in regia clausus, à nemine præterquàm ab eunuchis & uxoribus uidebatur. Cū uero Arbaces Medus suorum unus satraparum, per eunuchum Paranesum, ægre impetrasset, ut in regis conspectū admitteretur, illius iussu admissus, uidet eum Medus cerussatum, muliebriq; cultu & cura ornatum, unà cum scortis purpuram carminantē. Erat autem lacte candidior. Cum itaq; Medus id ægre tulisset, qd talis, scilicet ipsis imparet, bellū adornat, collectisq; utrinq; copijs, uictus tandem, fugatusq; ab Arbace Sardanapalus mori destinauit. Qui in regia pyrā, immane quantum altam, cum excitasset, ac in ea ipsa pyra domum ligneam, in qua cu

ὑσγινοβαφῆ. Hysginum.

Sardanapali historia.

bilia strauit, ibicꝙ decubuit cum uxore. Scorta quocꝙ in alijs cubilibus erant. Siquidem tres filios, duasꝙ filias rebus desperatis Ninum emandauerat, regisꝙ oræ illius fidei commendauerat, datis auri talentis 3000. In domo autem illa lignea circumposuit auri mille myriadas, argenti uero, decies mille myriadas talentũ. ut pallia & purpuras, & stolas omni genas. mox ignem pyræ summitti iussit, quæ ardebat totos quindecim dies.

CAPVT IIII.

De lineis uestibus.

LInea) Quod ad linũ attinet, linea tunica à Græcis dicitur λινοῦς χιτών, quam Athenienses talarem gestabant. autor Pollux. Illud non ineptũ fuerit addere, quod de lino asbestino scripsit Plinius. In

Asbestinum.

uentum iam est etiam quod ignibus non absumeretur, uiuũ id uocãt. ardentesꝙ in focis conuiuiorũ ex eo uidimus mappas sordibus exustis splendescentes igni, magis quàm possent aquis. Regum inde funebres tunicæ corporis fauillam ab reliquo separent cinere. Nascitur in desertis, adustisꝙ sole Indiæ, ubi non cadunt imbres, inter diras serpentes, assuescitꝙ uiuere ardendo. Rarum inuẽtu, difficile textu, propter breuitatẽ. Vocatur autem à Græcis asuestinum ex argumento naturæ. Anaxilaus autor est, linteo eo circundatam arborem surdis ictibus, & qui non exaudiantur, cædi. Ergo huic lino principatus in toto orbe. Porrò autẽ Strabo in decimo,

Lapis Caristius.

scribit in Caristo lapidem nasci, quem tondere solẽt, & mox nere, ex quo fiunt χειρόμακτρα, id est, mantilia, quæ sordida facta, flammis emundari solent, non aliter, quàm aquis. ἐνδὲ τῇ, inquit, καρίσῳ ἡ λίθος φύεται, ἣ ξαινομένη καὶ ὑφαινομένη, ὥστε τὰ ὑφάσματα χειρόμακτρα γίνεσθαι. ῥιπτωθέντα δὲ βάλλεσθαι καὶ ἀποκαθαίρεσθαι τὸν πῖνον τῇ πλύσει παραπλησίως. In Aldinis codicibus quædam uocabula supersunt. Tu in hunc modum su

Bulbus lanifer

prascriptum emenda. Est & bulbi genus lanam ferẽs, quod in litoribus nascitur. Habet autem lanam sub primis tunicu lis, inquit Theophrastus apud Athenæum, in secũdo. ὑφαίνεται δὲ ἐξ αὐτοῦ καὶ πόδια καὶ ἄλλα ἱμάτια. hoc est: Texuntur autẽ

χειρόμακτρα.

ex ea fascíæ pedales, & alia uestimẽta, ut & Phænias ait. χειρόμακτρα

ῥόμακτρα δὲ καλεῖται, inquit Athenæus in ix. ᾧ τὰς χεῖρας ἀπε-
μάττοιτο. id est: quo manus abstergebant. Plinius xix. capite
secundo. Theophrastus autor est, esse bulbi genus circa ri-
pas amnium nascens, cuius inter summum corticem, eamq́
partem qua uescuntur, esse laneam naturã, ex qua mapalia,
uestesq́ quondam conficiebantur. Sed neq́ regionẽ in qua
id fiat, neq́ quicquam diligentius, præterquàm eriophoron *Eriophoron.*
id appellari. Plinius quoq́ in xij. multa refert de arboribus
Persicæ insulæ, lanigeris, quem, si non est molestum, uide.
Neq́ enim in hunc libellum nostrũ transcribere est animus.
Quin & alia pleraq́ prudentes sciẽtesq́ omisimus, ne in im-
mẽsum ijs, quæ Græci uocant ἀπροσδιόνυσα, uolumen excre
sceret. Byssus etiamnum lini species in India nascens, iam ue *Byssus.*
ro & Aegypto, ex arbore lanicium quoddam fit, ex quo ue-
stem factam quis lineam magis dixerit, quàm laneam. Sola
enim crassitudine à linea differt, autor Pollux. Plinius uero
circa Oelim in Achaia gigni autumat, mulierum maxime
delicijs.

CAPVT V.

VEl Serica.) Seres gens Indica Stephano de urbi- *Seres.*
bus. Sunt & qui eos inter Schytas adscribãt, qui
spectant ad orientem æstiuum. Vermiculus qui-
dam apud eos est, qui σὴς appellatur, ac sericum
inde appellatum procreat. Quod & sentit Pollux in septimo *Sericum unde dicatur.*
ad Commodum. Cuius uerba placitum est subscribere. Ἔνιοι
δέ, inquit, καλοῦσι σῆρας ἀπὸ τοιούτων ἑτέρων ζώων ἀθροίζειν φασὶ
τὰ ὑφάσματα.

Vergilius.

Ignoti facie, sed noti uellere Seres.

Martialis quoq́ serica, pro ueste serica usus est: *Serica.*
Nec aliter dentes, quàm serica nostra reponis.

Apud Tacitum in secũdo, sirica scriptum est, pro serica.
Proximo senatus die, multa in luxum ciuitatis dicta à Q. Ha
terio consulari, Octauio Frontone prætura functo, decre-
tumq́, ne uasa auro solida, ministrandis cibis fierent, ne ue-
stis serica uiros fœdaret. Tacitus quoq́ imperator, ut Flaui- *Tacitus imperator.*
us Vopiscus scriptũ reliquit, holosericæ uestis usum, omni-

Holoſericaueſtis. bus uiris interdixit. Eſt autem holoſerica ueſtis tota exſerico, nulla alia materie, qua primus Romanorũ uſus eſt Antonius Heliogabalus, autor Lampridius. *Subſerica.* Subſerica uero, eſt cuius ſubſtamen ex ſerico eſt, cuiuſmodi fortaſſe uideſ id quod Satin de bruges uulgo dicimus. Holoſericæ ueſtis precium immenſum fuiſſe cõiecio, ex Flauio Vopiſco in Aureliano, his uerbis: Veſtem holoſericã, neq; ipſe in ueſtiario ſuo habuit, neq; alteri utendam dedit. *Aureliãi dictũ* Et cum ab eo uxor ſua peteret, ut unico pallio blateo ſerico uteretur, ille reſpõdit, abſit, ut auro fila penſentur. Libra enim auri tunc libra ſerici fuit. Hactenus Flauius. *Blateus color.* Blateũ pro purpureo interpretatur Baptiſta Aegnatius. Neq; uero cuipiam mirum uideri debet, quandoquidem antea conqueritur Plinius, tam longinquo *Serũ barbaries* orbe peti, ut in publico matrona transluceat. Adde quod gens illa, unde ſericum petitur, nullum cum cæteris mortalibus habet commercium. Quod Stephanus ait, ἀπροσμιγὲς ἀνθρώποις. Nunc paſſim in Italia, & in ea Lucæ, magna uis & copia monachorum neſcio quorum, quos refert Procopius, uermiculorum ſemen, id eſt, ut ita dicam, ouula, imperatori *Serinda ciuitas* Iuſtiniano Cõſtantinopolim ex Serinda Indiæ ciuitate, attuliſſe, unde toti fermè Europæ copia facta. Eſt mihi ſoror *Martha Bayfia* Martha nomine, quæ iſtiuſmodi lanicio uelut altera Pallas, ſummopere delectatur, quæ me iſtorũ uermiculorum naturam docuit. Appetente uere oua, piſcium ouis haud abſimilia linteolo adhæreſcentia, radijs ſolis exponunt, caloreq; fouent. Quo fit ut uermiculi excludantur, quos primum lactucis, mox mori folijs enutriunt. quibus iam grandioribus penulas cuiq; chartaceas, ut ita dicam, uel inuolucra potius, diſtribuunt, quibus incluſi, mirabili naturæ opere lanicio ſeſe inuoluunt, cui color partim candidus, partim flauus. Ammi- *A. Marcellinus de Seribus.* anus Marcellinus lib. xxi. aliter ſentire uidetur, cuius uerba libitum eſt adſcribere. Agunt autem ipſi quietius Seres, armorum ſemper et præliorum expertes, ut qui hominibus ſedatis & placidis eſt ocium uoluptabile, nulli finitimorũ moleſti. Cœli apud eos iucunda, ſalubriſq; temperies, aëris facies

cies munda, leniumq; uentorum commodissimus flatus, & abunde syluæ sublucidæ, à quibus arborum fœtus aquarum aspergínibus crebris, uelut quædam uellera mollientes, ex lanugine & liquore admixtam subtilitatem tenerrimam pectunt, nentesq; subtegmina, conficiunt sericum ad usus ante hac nobilium, nunc etiam infimorũ sine ulla discretione proficiens. In qua opinione fuisse uidetur Vergilius, cum ait:

Folijs depectunt uellera Seres.

Et Plinius in sexto. Seres lanicio syluarũ nobiles, perfusam aqua depectentes frondium caniciem.

Vestis serica olim Medica dicebatur, autor Procopius libro primo de bello Persico. *Medica uestis.*

CAPVT VI.

VEl bombycina.) Bombyces telas aranearum more texunt, inquit Plinius, ad uestem luxumq; fœminarum, quæ bombycina appellantur. Quod et dixisse uidetur Pollux in septimo ad Commodum, his uerbis. τὰδὲ ἐκ βομβύκων, σκώληκές εἰσιν οἱ βόμβυκες, ἀφ' ὧν τὰ νήματα τὰ ἀνύενται, ὥσπερ ὁ ἀραχνης. Bombycum telam prima retorqueri, rursusq; retexere inuenit in Co, mulier Pãphile, Platis filia, non defraudanda gloria excogitatæ industriæ, ut denudet fœminam uestis bombycina. Martialis. *Bombyces.* *Bombycina.* *Pamphile Coa.*

Fœmineum lucet sic per bombycina corpus.

Quæ à Co insula, Coa uestis appellatur. Propertius. *Coa uestis.*

Quid iuuat ornato procedere uitta capillo,
Aut tenues Coa ueste mouere sinus? Ouidius.
Siue erit in Cois, Coa decere puta.

Viri quoq; utebãtur, quod probri uice arguit Plinius his uerbis; Nec puduit has uestes etiam uiros leuitate usurpare, propter onera æstiua, intantũ à lorica gerẽda discessere mores ut oneri sint etiam uestes. Assyria tamen bombyce fœminis cedimus. Consideranti uero mihi, atq; animum conuertenti ad ea quæ Plinius de Coa bombyce scriptum reliquit, isti uermiculi, quos apud sororẽ nutriri uidimus, ij ipsi sunt qui bombyces à Plinio describuntur. Cuius uerba, obsecro te candide lector, mecum etiam atq; etiam cõsidera. Etenim

Quid proprie sericum.

si uerum est, falluntur, qui sericum putant esse quam uulgo setam dicimus, quamq; conficiunt isti uermiculi, qui passim in Italia & Gallia lanicij causa nutriuntur. Verba Plinij hæc sunt. Fieri autẽ primo papiliones paruos, nudosq;. Mox frigorum impatientia uillis inhorrescere, & aduersus hyemẽ tunicas sibi instaurare densas, pedum asperitate radente foliorum lanuginẽ in uellera. Hanc ab his quoq; cogi, subigiq; unguium carminatione, mox trahi inter ramos, tenuari ceu pectine, postea apprehẽsam corpore, inuolui nido uolubili, tunc ab homine tolli, fictilibusq; uasis tepore & furfurũ esca nutriri, atque ita subnasci sui generis plumas quibus uestitus ad alia pensa dimitti. Quæ uero capta sit lanificia humore lenteſcere, more ceræ, mox in fila tenuari iunceo fuso.

CAPVT VII.

De uestibus aureis.

Nec est quod mireris, hic iureconsultum, nullam de aurea ueste fecisse mentionem. Nam ad ea potius debet adaptari ius, quæ & frequenter & facile, quã ad ea quæ perraro eueniunt. τὸ γὰρ ἅπαξ ἢ δὶς, ut ait Theophrastus, παραβαίνεσθαι οἰνομοθέτας. Necq; enim tam frequens erat usus panni aurei, temporibus illis, quàm est hodie, quo uel hippotoxotæ nostrates, nec nisi prosciſſo utuntur. Sed tamen tunica aurea triumphasse

T. Priscus.

Tarquinium Priscum Verrius apud Plinium tradit. Asseueratq; idem Plinius, se uidisse Agrippinam Claudij principis uxorem, ædente eo naualis prælij spectaculum, assidẽtem ei

Cornelius Tacitus.

indutam paludamento auro textili, sine alia materie. Quod uero de paludamento aureo ait Plinius, Cornelius Tacitus, qui in historia conscribenda Plinium non semel sequutus uidetur, non paludamentũ dixit, sed chlamydem auratam. Vt aũt nihil insit discriminis, inter paludamẽtũ & chlamydẽ, tamen non idem uidetur auratũ dicere, & auro texili nulla alia materie. Verba Taciti non grauabor subscribere, quando non parum facere uidentur, ut mens Plinij apertior fiat & di

Expensus locus Taciti.

lucidior. Ea sunt in xij. Sub idem tempus inter lacum Fucinum, amnemq; Lyrin, perrupto monte, quo magnificentia

operi

operis à pluribus uiseretur, lacu in ipso nauale prælium ador natur, ut quondam Augustus, structo cis Tyberim stagno, sed leuibus nauigijs, & minore copia ædiderat. Claudius tri remes, quadriremesq́, & undeuiginti hominum millia arma uit cincto ratibus ambitu, ne uaga perfugia forent, ac tantũ spacium amplexus, ad uim remigij, & gubernantium artes, impetus nauium, & prælio soliti in ratibus prætoriarum co= hortium manipuli, turmæq́ adstiterant, antepositis propu= gnaculis, ex quis catapultæ, balistæq́ tenderentur. Reliqua lacus classiarij rectis nauibus obtinebant, ripas & colles ac mõtium ædita, in modum theatri multitudo innumera com= pleuit, proximis è municipijs, & alij urbe ex ipsa, uisendi cu pidine, aut officio in principem. Ipse insigni paludamento, neq́ procul Agrippina, chlamyde aurata præsidere. Vides ut quod Plinius paludamentum auro textili dixit, Tacitus, chlamydem auratam dixerit, sed tamen Plinio testi oculato fides potius habenda. Ouidius quoq́ pallæ aureæ meminit. Ipse deus uatum palla spectabilis aurea.

Palla aurea.

Porrò autem utebantur auro intexto, inuento regũ Asiæ in Attalicis maxime. Plinius in octauo. Aurum intexere in eadem Asia inuenit Attalus rex, unde nomẽ Attalicis. Quin & illud adscribendum duxi, quod de Aureliano Vopiscus, habuisse uidelicet in animo, ut aurum, neq́ in cameras, neq́ in tunicas, neq́ in pelles, neq́ in argentum uerteretur, dicẽs: plus auri esse in rerum natura, quàm argenti, sed aurum per uarios bractearum, filorum & liquationũ usus perire, argen tum autem in suo usu manere. Idem Vopiscus autor, Taci= tum imperatorem auro clauatis uestibus interdixisse. Nam & ipse autor Aureliano fuisse perhibetur, ut aurum à uesti= bus & cameris & pellibus submoueret. Auro clauatæ uestes quæ sint, docet Ioãnes Baptista Aegnatius, uir doctissimus, in scholijs suis in Lampridiũ, & alios. Ait enim eas esse, quæ clauos aureos haberẽt, credo ex Festo Pompeio, apud quem legere est, clauata, dici uestimenta clauis intexta, aut calcia= menta clauis cõfixa. Sed cum addit, Nos flores appellamus,

Attalus. Attalicæ.

Dictum Aureli ani.

Baptista Ae= gnatius.

Clauata.

Claui aurei. haud satis quid uelit, intelligo. Si enim de ijs quos boutõs & fers dor, & orfres, dicimus, illi prorsus assentior, de qbus sentire uidetur Iureconsultus in l. Cum aurum. cum l. se. supra eodem. Quemadmodũ, inquit, claui aurei & purpurei, pars sunt uestimentorum, & si non sunt claui uestimentis consuti tamen ueste legata contineri. Si uero de illis floribus intelligat, qui eorum artificio uestibus inseruntur, quos acupictores dicimus, uide tu lector etiam atq; etiam, ne te tanti uiri autoritas decipiat. οὐ γὰρ πρόγε ἀληθείας τιμιτέος ὁ ἀνὴρ, καίπερ ὢν ἐλλόγιμος ἐν τοῖς πάνυ. Siquidem Vlpianus, ut

Insitæ picturæ. diuersa adscripsit hac ipsa lege insitas picturas, & clauos aureos, cum ait: Et quæ his accessionis uice cedũt, quæ sunt insitæ picturæ, clauiq; qui uestibus insuuntur. Quintilianus li. iij. Vt affert lumen clauus purpuræ loco insertæ, ita certe neminem deceat intexta pluribus notis uestis. Quibus uerbis

I. Gillius. Gillius noster censet elici posse unicum tantum clauum purpureum adijci tunicæ, quæ ob id dicatur tunica laticlaui & latus clauus, quod haud scio an uerum sit. Quod autem ait

Pictæ uestes. Vlpianus, insitæ picturæ, inde pictæ uestes dictæ, quas iam apud Homerum fuisse constat. Plin. unde triumphales natæ. Iuuenalis.

Et latum pictæ uestis considerat aurum.

Babylon Colores diuersos picturæ intexere Babylon maxime celebrauit, & nomen imposuit. Plurimis uero licijs texere, quæ

Polymita. πολύμιτα appellant, Alexandria instituit. Martialis.

Hæc tibi Memphitis tellus dat munera, uicta est
Pectine Niliaco iam Babylonis acus.

CAPVT VIIJ.

Zonæ. Præcingẽdi, ut cingulum, ut zona, & quæ præcingendi causa parari solent.

Quod uero ad zonam pertinet, illud non omiserim quod Strabo lib. Geogra. quarto scriptũ reliquit, Gallos olim solitos dare operã, ne obesi fierẽt, & uentricosi, punireq; iuuenem certam zonæ mẽsuram excedentem. Verba Strabonis subscribam. Tu qui

Græce

Græce neſcis ipſa tranſmitte. ἴδιον δὲ καὶ τοῦτο. ἀσκεῖν γὰρ ἑαυτοὺς μὴ παχεῖς εἶναι, μηδὲ προγάστορας. τὸ μὲν ὑπερβαλλόμενον τῶν νέων ἐν τῇ ζώνῃ μέσον ζημιοῦσθαι. Succincti dicuntur milites, quod breuioribus ſagis utentes altius cincti uidẽtur. Accincti quo que gladio. Tacitus in undecimo. Ferũtq; militem, quia ual lum non accinctus, atq; alium, quia pugione tantum accin= ctus foret morte punitos. Nonnunquam uero ignominiæ cauſa cogebãtur milites tunicati & diſcincti foſſam fodere, præſentibus, ſpectãtibusq; alijs militibus. Qua pœna uſum Lucullum in eos milites, à quibus in quodã prælio fuga cœ= pta, autor Plutarchus, in Lucullo. ἀλμίαν τινὰ τοῖς φεύγουσιν νομισμένην προσέβαλε, κελεύσας ἐν χιτῶσιν ἀζώστοις ὀρύξαι δώδε= κα πόδας τάφρον ἐφεσώτων ἡβηθεμένων τῶν ἄλλων στρατιωτῶν.

Succincti.
Accincti.
Diſcincti.

Cæſar item Auguſtus pro delictorum genere uariſs ignomi niſs milites affecit, ut ſtare per totum diem iuberet, ante præ torium, interdum diſcinctos, tunicatosq;. autor Tranquillus

Cæſar Augu= ſtus.

Cæterum hoc in loco, bona tua uenia, lector candide, Iure= conſultum agam. Aduerte tu rabula, quia eſt de pane lucran do, ait Vlpianus præcingendi, non autem accingendi. Si em̃ accingendi dixiſſet, ueſtimentorum appellatione gladius cõ prehenderetur. quod nequaquam uidetur rationi conſenta= neum. De armis quæ tegendi cauſa parari ſolent, dubium ui deri poteſt. mouet quæſtionem, primum, quod loricam anti qui lineam geſtabant, ac ipſe Magnus Alexander, qui Aſiæ imperium obtinuit, lorica linea uſus dicitur, ut memini me legiſſe apud Plutarchum in Alexandro. Et thoracibus lineis antiquos pugnaſſe teſtis eſt Homerus. Deinde quod iſtiuſ= modi arma tegumenta corporis appellat Liuius his uerbis. Arma his imperata, galea, clypeus, ocreæ, lorica, omnia ex ære hæc, ut tegumenta corporis eſſent. Poſtremo quod hu= ius legis contextu uidetur militaria omnia comprehendere. Ait enim: Vt ſaga & reliqua ſimilia. Saga enim militũ ſunt, ut aliâs dicam. Quare ſi proponatur Sempronius miles teſta mento ita cauiſſe: Omnia mea ueſtimenta Caio Sceuæ cõtu bernali meo do, lego, quæſtio eſt, an huic legato, arma quæ

Præcingere, ac= cingere.
Lorica linea.
Thoraces li= nei.
Saga.

tegendi causa parata sunt, quibus & utebatur Sempronius le gato cedant. Respondeo secundum ea quæ proponantur, non cedere. Siquidem alia causa uestimentorum, alia armorum. Vestimenta enim inuenta sunt, ut nos à frigoribus, calore, & imbre tutarentur, arma uero, ut à telorum impetu. Cũ igitur separata sint, eorũ separata quoq; ratio sit necesse est. Si mihi non credis, citabo tot iura, glossas singulares & unicas, quot unquam Barbatius in suis consilijs.

Vestimenta. Arma.

CAPVT IX

Toga quæ fuerit.

Eluti togæ) Tunicæ toga superimponebatur, uel tunicis potius. Nec mihi uelim fidem ut adhibeas, nisi autorem laudarim ἀξιόπιστον, Plutarchum scilicet, qui in Tiberio & Caio sic ait: ἀυτοῦ δὲ τοῦ Ἀβεζίου φεύγοντος ἀντελάβετό τις τῶν ἱματίων. ὁ δὲ τὴν τήβεννον, id est, togam, ἀφεὶς ἠλθ φεύγων, ὥν τοῖς χιτῶσιν ἐσφάλη. Quibus uerbis apparet, cum quis Tiberij uestimenta comprehendisset, abiecta toga eum aufugisse, tunica tum & cecidisse. Toga erat Romanorum. Augustus igitur, uisa quondam pro concione pullatorum turba, indignabundus acclamitans: En ait, Romanos rerum dominos, gentẽq; togatam. Et sanè fuit tempus, quom fex uulgi non temere unquam Romæ toga uteretur, sed sola tunica. Quamobrem plebem Romanam Tacitus tunicatum populum appellat. Cuius uerba extant in oratorum dialogo. Quod sæpius uulgus imperitum & tunicatus hic populus transeuntis nomine uocat, & digito demonstrat. Quod uero τήβεννον Plutarchus dixit, Athenæus τήβενναν dixit, in quinto, ubi de Antiocho, πολλάκις δὲ ὢν τὴν βασιλικὴν ἀποθέμενον ἐσθῆτα τήβενναν ἀναλαβών, περιῆν κατὰ τὴν ἀγορὰν ἀρχεσιάτων. Meminit & in decimo, ijsdem fermè uerbis. Toga quoq; pro pacis artibus. Cassius ad Tullium. Est enim tua toga omnium armis felicior. Enimuero antiquitus, uel in bello togis utebantur Romani, autor Plutarchus in Coriolano. ἦν δὲ τότε τοῖς ῥωμαίοις ἔθος, εἰς τάξιν καθισαμένοις, ἠλ μέλλοσι τοὺς θυρεοὺς ἀναλαμβάνειν, ἠλ περιζώννυσθαι, τὴν τήβεννον, ἅμα ἠλ σιαθήκας ἀγράφους γίνεσθ

Tunicatus populus.

τήβεννος. τήβεννα.

Toga pro pacis artibus.

γίνεσθ τρίωμ ἢ πεντάζωμ ἐπακουόντωμ ὀνομάζοντας τὸμ κληρονόμομ.

hoc eſt: Fuit autem temporibus illis mos Romanis, ut in acie cõſtituti, priuſquàm clypeos reciperent, togaſq; præcingerent, teſtamenta in porcinctu facere, tribusq; aut quatuor audientibus, hæredem nominatim inſtituere. Et hoc erat teſtamentum quod procinctum appellatur à Iuſtiniano, titulo de teſtamentis. Poëtæ togulam uſurpant pro toga, ni fallor, *Teſtamentum procinctum.* *Togula.*

Martialis.

Trita quidem nobis togula uiliſq;, putriſq;,
Denarijs tamen hanc non emo Baſſe tribus.

Et in ſeptimo.

Pro togula debes, hoc ad te pertinet Olle.

A toga fit togatus & togatulus. ut apud Martialẽ undecimo *Togatus.* *Togatulus.*

Iam parce laſſo Roma gratulatori,
Laſſo clienti, quàm diu ſalutator,
Anteambulones, & togatulos inter
Centum merebor plumbeos die toto. Et in eodem.
Hoc quiſquàm ferat, ut tibi tuorum
Sit maior numerus togatulorum.
Librorum mihi ſit minor meorum.

Cum ait Martialis, centum plumbeos pro centum quadrantibus accipe, quibus hodieq; Romani utunt & quatrins uocant uulgo, corrupto uocabulo, ut ferè fit, ita tamen ut mirum quantum deſciuerit. Quod enim Latini quadrans dicebant, hodie Romani dicunt quatrin, quorum decem duodecim denariolis, id eſt duodeno permutantur, ut prolixiſſime docuit Budæus in libris de aſſe. Budæus inquã ille, qui uelut alter Mercurius, mira ingenij felicitate, dicam, an induſtria, rem nummariam iam pridem antiquitatis tenebris inuolutam, uel immerſam potius, uelut ab inferis reuocauit. Quo nomine ſtudioſorum ſanè nullus duntaxat eorũ, à quibus liuor abeſt, quin illi hoc tempore plurimum debeat, & debere fateatur, ſi qui ſint qui inuideant,

Plumbei. *Quadrant.* *G. Budæi laus*

Rumpatur quiſquis rumpitur inuidia.

Per centum quadrantes ſportulam intellige, quæ togatis *Sportula.*

dabatur à potentioribus, ut deducerentur & reducerentur per urbem incedentes. Martialis.

Si matutinos facile est tibi rumpere somnos
Attrita ueniet sportula sæpe toga.

Idem Martialis:

Nec uocat ad cœnam Marius, nec munera mittit,
Nec spondet, nec uult credere, sed nec habet.
Turba tamen non deest sterilem quæ curet amicum.
Heu quàm perfatuæ sunt tibi Roma togæ.

Solebant enim Romani togati potentiores comitari per urbem. Tullius ad Atticum primo. Quom ad forum stipati gregibus amicorum descendimus. Quod ipsi Martiali erat permolestum. quippe qui inter cæteras uitæ felicitates togã raram optet. Versus ipsius quoniã uisi sunt iucundissimi, & ad uerbum ediscendi, lubentes commeminimus.

Togarara.

Vitam quæ faciunt beatiorem
Iucundissime Martialis, hæc sunt.
Res non parta labore, sed relicta,
Non ingratus ager, focus perennis,
Lis nunquam, toga rara, mens quieta,
Vires ingenuæ, salubre corpus,
Prudens simplicitas, pares amici,
Conuictus facilis, sine arte mensa,
Nox non ebria, sed soluta curis,
Non tristis thorus, attamen pudicus,
Somnus qui faciat breues tenebras.
Quod sis esse uelis, nihilq; malis.
Summum nec metuas diem, nec optes.

Togam raram optat, id est, ne cogatur bene mane togatus circumuolitare limina potentiorum, salutationis defuturus officio. Nec tanti putat esse sportulã illam, quæ cuiq; in dies singulos dabatur, centum scilicet quadrantes. Ea summa nummi nostratis ualet decem solidos. De qua Iuuenalis in prima. Sportula primo

Centum quadrantes,

Limine parua sedet turbæ rapienda togatæ.

Et paulo

Et paulo post.

Densissima centum
Quadrantes lectica petit.

Et apud Martialem sexcentis in locis. Fuit tempus quom toga commune uestimentum esset diurnum ac nocturnum, & muliebre & uirile. Postea uero mos fuit, ut mulieres adulterij conuictæ uirili toga indutæ, in publicum procedere cogerentur, ut legi apud Isidorum non omnino pessimum autorem. Cui adstipulari uidetur Martialis, cum ait: *Adulterij poena.*

Coccina famosæ donas, & ianthina mœchæ.
Vis mage, quæ meruit mittere, mitte togam.

A toga, togatus. Inde Lucullus, piscinarius Xerxes togatus, à Magno Pompeio dictus, ut testatur Plinius. Vt uero Plutarchus refert, à Stoico Tuberone, his uerbis in Lucullo ηὐλιαύτας ἐναλίους κτίζοντα ὁ σωϊκὸς τυβέρων θεασάμενος, ξέξλω ἐκ τυβέωνος προσηγόρευσεν. hoc est: Et maritimas ædes excitãtem conspicatus Tubero Stoicus, Xerxem eum togatũ appellauit. Interpres uertit Xerxem ex togato homine. id quã recte, uel mediocriter eruditi iudicabũt. A toga quoq; dictæ comœdiæ togatæ, quæ Romanorũ, palliatæ uero quæ Græcorum. Iuuenalis: *Togatus. Xerxes togatus. Comœdiæ togatæ.*

Impune ergo mihi recitauerit ille togatas?

CAPVT X.

SAturnalibus per quinq; dies S. P. Q. R. togas reponebant, & syntheſibus utebantur, & erât uiliores uestes. Martialis in apophoretis. *Synthesis.*

Dum toga per quinas gaudet requiescere luces,
Hos poteris cultus sumere iure tuo.

Synthesis quoq; accipitur pro tota ueste in uestiario composita, in leg. Titia, §. Semproniæ, infra. Synthesis enim Græcũ uocabulũ compositionem notat. Nec hoc loco necessarium puto aliorũ deliramenta super hac re referre. A toga Galliæ pars dicta togata, quod eius regionis homines toga passim uterentur. Et est Italiæ pars quæ intra Padũ, Rubiconemq; ac Apenninũ montem est, ut Plinius docet & Ptolemæus. σύνθεσις. *Gallia togata.*

Martialis.

Gallia Romanæ nomine dicta togæ.

Hispani togati Dicti quoq; Hispani togati, & stolati, qui Beticam incolũt, Latinorũq; ius adepti sunt, & in quorum agris coloniæ Romanorũ deductæ. Autor Strabo in tertio, ἤδη δ' ἦν, inquit, τῶν ἰβήρων ὅσοι ταύτης εἰσὶ τῆς ἰδέας σολάτοι λέγονται καὶ τογάτοι. Toga ti etiamnum dicuntur pacis amatores. Tullius lib. quarto ad Atticum: Ergo erimus ὁπλῖται, qui togati esse uolumus. *Togati pro pacis amatoribus.*

Toga pura. Toga pura, tyrones, nouæq; nuptæ induuntur. Plinius in octauo ubi de C. Cæcilia loquitur. Ea prima texuit rectã tunicam, qua simul cũ toga pura tyrones induuntur, nouæque nuptæ. Tullius ad Atticum. Et si Ciceroni meo togam purã cum dare Arpini uellem, hanc eram ipsam excusationem relicturus ad Cæsarem. Et alibi nõ semel. Toga pura quid sit, si nescis, disce ex Plutarcho in Antonio. ἐγγράφων μὲν εἰς ἐφήβους τὸν κλεοπάτρας παῖδα καὶ καίσαρος, τὸ δὲ ἀπόρφυρον καὶ τέλειον ἱμάτιον ἀντύλλῳ τῷ ἐκ φουλβίας περιτιθείς. hoc est: Adscribens inter ephebos Cleopatræ filium & Cæsaris, iustam uero & sine purpura uestem Antyllo suo ex Fuluia filio imponens. Hoc ideo uerti ad uerbum, ut Græcarum literarũ rudes intelligerent, eam uestem, quæ toga pura à Cicerone dicitur, ἀπόρφυρον, id est, sine purpura, & τέλειον, id est, iustam, & ut opinor, uirilem dici à Plutarcho. Nec me fallit alibi à Plutarcho dici ἀνδρεῖον ἱμάτιον, in Bruto scilicet, his uerbis: οἱ δ' ἄλλοι πρὸς κάσσιον ἀθροισθέντες τὸν υἱὸν αὐτοῦ, τὸ καλούμενον ἀνδρεῖον ἱμάτιον ἀναλαμβάνοντα κατήγομεν εἰς ἀγοράν. Hoc est: Alij Cassio congregati, eius filium sumentem uirilẽ togam, deducebant ad forum. Quod si quis negaret eandem esse uirilem & puram, quod ad masculos, conuincam ex Tranquillo in Augusto, his uerbis: Legata, uel partes hæreditatum, & à quibuscunque hæredibus relicta sibi, aut statim liberis eorum concedere, aut si pupillari ætate essent die uirilis togæ, uel nuptiarum. Quod ait, uel nuptiarum, pro puellis accipio, quæ ut inquit Plinius, toga pura eo ipso die induebantur, quæ in nouis nuptis inepte uirilis diceretur. At in masculo & *togæ ἀπόρφυρος & τέλειος* *ἀνδρεῖον ἱμάτιον.* *Eadem est uirilis & pura.*

lo & toga pura, & toga uirilis, nisi fallor, dici potest. Nec me fallit Perottum aliter scripsisse, quare fit ut subsistam. Nec tamen te moueat, quod Plutarchus alibi, καθαρὰς ἐσθῆτας, ἢ καθαρόμιμάλλον dixerit, id est, si uerbum è uerbo uelis puras uestes, & purum palliũ. Ego enim pro candido accipiendum uel ipsius Plutarchi uerbis cõprobabo. Plutarchus in Catone, ubi ait, uiros Antiochenses ad excipiẽdum Pompei libertum Demetrium, festo cultu ornatos. ἐσθῆτας δὲ, inquit, καθαρὰς ἔνιοι, ἢ στεφάνους εἶχον, id est: Vestes quoq; candidas nonnulli & coronas habebãt. Interpreti condonandũ, quod puras uerterit, uerbum è uerbo. Ipse enim Plutarchus hanc eandem historiæ partem in Pompeio retexens, ἢν ἐσθῆσι λευκαῖς, id est in candidis uestibus ait. Sic & in Aemilio. ἐθεῶντο καθαραῖς ἐσθῆσι κεκοσμημένοι. Sic meo quidem iudicio, toga pura dicebatur, cui nulla purpura prætexta erat. Posita uero prætexta, uirilem togam sumebant Romani, decimasexta annorum ætate, ut conijcere est, ex Tranquillo in Augusto, in hæc uerba. Duodecimum annum agens, auiam Iuliã defunctam pro concione laudauit. Quadriennio post, uirili toga sumpta. Ipse tamen permisit liberis senatorum, quo celerius reipub. assuescerent, protinus uirilem togam, latum clauum induere. autor Tranquillus. Porrò autem prætexta dicebatur cui purpura prætexitur, quam Plutarchus in Sertorio περιπόρφυρον appellat. οἱ δὲ πατέρες, inquit, ἥδοντο θαυμασῶς τοὺς παῖδας ἐν περιπορφύροις ὁρῶντες. hoc est: Patres uero mirifice lætabantur, cum prætextis ornatos filios cernerent. Et in Romulo. γέροντα μὲν ἄγουσι δι' ἀγορᾶς εἰς καπιτόλιον ἐν περιπορφύρῳ, βοῦλλαν αὐτῷ παιδικὴν ἄφαντες. hoc est: Senem ducũt per forum in Capitolium, in prætexta, bulla puerili illius collo apposita. Interpres purpura pro prætexta posuit, haud scio quàm bene. Tuum lector sit iudicium. Prætextatos quoque pueros Plutarhus περιπορφύρους appellat, his uerbis in Publicola. ἐπὶ τούτοις ὁμήρους ἔδωκαν ἓξ εὐπατριδῶν περιπορφύρους δέκα, καὶ παρθένους ποσάυτας. Hoc loco interpres, præter consuetudinem, feliciter uertit, Horum gratia decem prætextati, toti

καθαρόμιμάλλον.

Pura pro candida.

Virilis toga.

Prætexta.

περιπόρφυρος.

Prætextati.

demq; uirgines ex patritio genere obsides dati. Quid autem sit prætexta, rem hactenus paucis cognitam, à nemine certe, quorum scripta legerim, satis explicatam, ego σὺν θεῷ μέντοι, aperiam. Prætexta dicebatur ea toga cuius oræ & circuitus purpura prætextus erãt. Hac de re περιπόρφυρος à Plutarcho dicta, quasi habens in circuitu purpuram intextam. Quemadmodum enim apud Pollucem, περίλευκον dicitur uestis ex purpura, uel alio colore in circuitu album intextum habens, sic περιπόρφυρος, meo quidem iudicio, dicitur uestis, ἧς ἄλλου χρώματος ἐν τῷ περιδρόμῳ ἔχουσα πρφύραν ἐνυφασμένην, & cuius limbus erat purpureus. Quod & uelle uidetur Macrobius in primo, capite sexto, cum ait: Cum toga cui purpura prætexitur. Et Liuius quartæ decadis, xl. in hæc uerba: Purpura uiri utimur prætextati, in magistratibus, in sacerdotijs, liberi nostri prætextis purpura togis utũtur. Magistratibus in colonijs, municipijsq; togæ prætextæ habendæ ius est. nec id, ut uiui solum habeant tantum insigne, sed etiam ut cũ eo crementur mortui. fœminis duntaxat usum purpuræ interdicemus. Id enim Liuius lib. secundo tertiæ decadis: Hispani linteis prætextis purpura tunicis, candore miro fulgentibus, constiterant. Huius loci me admonuit alter seculi nostri Liuius Paulus Aemilius, uir doctrinæ singularis. Athenæus in sexto. χιτῶνας περιπορφύρους appellat. ἀλλαχοῦ μὲν ἀμπεχόμενοι περιβόλαια καὶ χιτῶνας ἐνδεδυκότες περιπρφύρους, hoc est: Purpureis amicti circũiectis, & tunicas induti prætextas. Quibus uerbis palàm fit prætextam dici togam purpura in circuitu contextam. Neq; enim tunicæ illæ miro candore fulgerent, si totæ contextæ purpura fuissent.

Prætexta quid proprie.

περίλευκον.

Paulus Aemilius.

χιτῶνες περιπόρφυροι.

Iam et hoc uerbum prætexo, uideo usurpari à probatis autoribus pro eo quod uulgo dicimus bordare, & cooperire bordũ. Ausonius: Tu Auguste uenerabilis, districtus maximo bello, assultantibus tot milibus barbarorum, quibus Danubij ora prætexitur, id est cooperta & bordata. Aldini codices habent protexitur. Sed magis placet ut prætexitur legas Cicero in secundo de diuinatione; Atq; in Sibyllinis ex primo

Prætexo.

mo

mo uersu cuiusq; sententiæ primis literis illius sententiæ car=
men omne prætexitur. Ouidius quoq;, prætexta pro borda=
ta usus est isto uersu.

Quid referam Baias, prætextaq; littora uelis?

Plinius quoq;, prætexta tuguriorum posuit in xvi. Cortex è fago, tilia, abiete, picea in magno usu agrestium, uasa, corbes que, ac patentiora quædam, messibus conuehendis, uinde=mijsq; faciũt, atq; prætexta tuguriorum, hoc est, ut interpre=tor, borta tecti ipsorum tuguriorum. Georgius Merula Di= onis interpres in Traiano, prætextam purpuram appellat, in ipso statim principio. Ego omni asseueratione affirmare au=sim Georgium non intellexisse, quid esset in Dione περιπορ=φύρῳ, et uertisse purpurea. Et fortasse in Græco codice, quẽ uidere mihi non contigit, scriptum est τηβέννῳ περιπορφύρῳ, id est toga prætexta. Quod si uerum est falsus est ipse, at alij fermè ad unum omnes, quorum quidẽ scripta uulgata sunt. *Georgius Me=la.*

Prætextæ apud Hetruscos originem inuenere, ut inquit Pli nius. Quod & sentire uidetur Strabo in quinto, λέγεται δὲ καὶ ὁ θριαμβικὸς κόσμος, καὶ ὑπατικὸς, καὶ ἁπλῶς ὁ τῶν ἀρχόντων ἐκ ταρκυνίων δεῦρο μετενεχθῆναι, hoc est: Aiũt aũt & triumphalia, & consularia, ac omnium ferè magistratuum, ex Tarquinijs huc delata. prætexta enim magistratuum erat, ut docuimus ex Liuio, qua utebantur censores, qui erant uelut in apice, & culmine dignitatis constituti. Athenæus dipnosophistôn. xiiij. καὶ παρὰ ῥωμαίοις οἱ τιμηταὶ, μεγίστη δ' ἀυτη ἀρχὴ, τὴν τηβεν=πόρφυρον ἐνδεδυκότες, καὶ ἐστεφανωμένοι πελέκῃ τὰ ἱερὰ καταβαλ λομ, hoc est: Apud Romanos & Censores, maximus uero is magistratus est, prætextam induti, coronaq; redimiti securi uictimam mactabant. *Prætextæ origo.* *Prætextæ usus Censores.*

Cæterum regnante Romulo, cum ca=pitolio à Sabinis capto, medio in foro signis collatis dimi=carentur, matronarum intercursu inter duas acies, prælium sedatum est, quamobrẽ mulieribus honores à Romanis per= multi sunt delati, primum his transcribentes uia cedere, dein de præsente muliere obscœnum nil dicere, nec nudum aspi=ci: præterea ne causam dicerent apud eos iudices, qui de cæ= *Mulierum priuilegia apud Romanos.*

Bulla.

de sunt cõstituti, postremo, ut earum pueri bulla aurea ornarentur & prætexta. Plutarchus in Romulo, φορεῖν δέ, inquit, τὴν παῖδας ἀυτῶν τὴν καλουμένην βοῦλλαν, ἀπὸ τοῦ σχήματος, ὅμοιον περιφόλυγι περιδεδεμένον τι, καὶ περιπόρφυρον. Interpres cũ quid περιπόρφυρον uellet, non satis intelligeret, omisit. Neq; uero

Macrobius.

nescius sum Macrobium aliter scriptum reliquisse. Sed apud me maior Plutarchi autoritas. Tu Macrobiũ uide cap. sexto libri primi.

Tullus Hostilius.

Tullus Hostilius rex Romanorum tertius, primus prætexta usus est. Plinius. Nam toga prætexta & latiore clauo Tullum Hostilium è regibus primum usum, Hetruscis deuictis, satis constat. Plutarchus in Romulo ait, ipsum quoq; Romulum prætexta usum, his uerbis: ἁλουργῆ μὲν ἐνεδύετο χιτῶνα, καὶ τήβεννον ἐφόρει περιπόρφυρον. hoc est: Induebatur enim tunica purpurea, gestabatq; togam prætextam. Quare pugnantia dicere uidentur Plinius, & Plutarchus, diuersos, ut opinor, autores sequuti. Etiamsi pro Plutarcho stare uideatur Liuius, in primo, his uerbis: Me haud pœnitet eorum sententiæ esse, quibus & apparitores, & hoc genus ab Hetruscis finitimis, unde sella curulis, unde toga prætexta sumpta est: numerum quoq; ipsum dictum placet. A prætexta amicitia prætextata dicta, iam inde à puero cœpta, apud Martialem. Prætextati quoq; cognomentum Papirio inditũ uulgatissimum ex Valerio, Gellio, & Macrobio. Prætextatus quoq; dicitur qui, qui nondum posita prætexta, togam uirilem sumpsit. Tullius in secunda in Antonium: Tenes ne memoria prætextatum te decoxisse? Prætextatum dicit eum qui pupillari ætate esset. Est & qui prætextam inter triumphalia ornamenta adscribat, cum tamen ex Tacito, & Plutarcho constet triumphalium ueste non contineri. Tacitus in xij. Et ludicro Circensium, quod adquirendis uulgi studijs ædebatur, Britannicus in prætexta, Nero triumphalium ueste transuecti sunt, spectaret populus hunc decore imperatorio, illum puerili habitu, & perinde fortunã utriusq; præsumeret. Plutarchus in Mario. καὶ πρῶτόν μὲν, inquit εἴτε λαθὼν ἑαυτὸν εἴτε τῇ τύχῃ χρώμενος, ἀγροικότερον ἐν τῇ θριαμβικῇ κατασκευῇ

Amicitia prætextata.

Prætextatus Papirius.

Prætextatus q

An triumphantium sit prætexta.

τασκευῇ, ταχὺ δὲ τὴν βουλὴν ἀχθεσθεῖσαν αὐθόμως ἐξανέστη, καὶ μεταλαβὼν τὴν περιπρφύραν αὖθις ἦλθε, hoc est: Et adfuit, siue sui oblitus, siue fortuna rustice elatus triumphalium ueste, mox uero senatũ id ægreferre sentiens, abijt, assumptaq; statim prætexta, reuersus est. Lege interpretem, & quàm nihil hac in re uiderit, intelliges. Tacitus xvij. Ipse Vitellius à monte Miluio insigni equo paludatus, accinctusq;, senatum & populum ante se agens, quo minus ut captam urbẽ ingrederetur, amicorum consilio deterritus, sumpta prætexta, & composito agmine præcessit. Quibus uerbis planũ fit, prætextam, saltem temporibus illis, triumphalium non fuisse. Cicero in oratione pro Cluẽtio togam prætextam adnumerat inter ornamenta senatoria, his uerbis: Senatorem hoc quæri non posse propterea, quod ea conditione proposita, petere cœpisset, quodq; permulta essent ornamẽta, quibus eam mitigare molestiã posset, locus, autoritas, domi splendor, apud exteras nationes nomen, & gratia, toga prætexta, sella curulis, insignia, fasces, exercitus, imperia, prouinciæ. quod tamen de senatoribus intelligit, qui magistratum adepti sunt. Trabea uero erat triumphantium & toga picta. Plinius: Pictas uestes, iã apud Homerũ fuisse, unde triumphales natæ. Verba autẽ Homeri, si quis forte requirat, hæc sunt: τὴν δ' ἕυρ' ἐν μεγάρῳ, ἣ δὲ μέλαν ἰσὸν ὕφαινεν, Δίπλακα, μαρμάρεον, πόλεας δ' ἐνέπασεν ἀέθλους, Τρώων τ' ἰπποδάμων, ἠδ' ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων. Pictas uero uestes, ni fallor, ἀνθινὰς appellãt, quarũ multa mentio apud Athenæum, Strabonem, & alios. Ausonius: Trabea ut in pace consulum, sic in uictoria ducis triumphantis. fortasse inde trabeæ cõsulares dictæ ab Ammiano, quæ tamẽ palmata quoq; dicebatur, credo à uictoria. Mar.

Palmataq; ducem, sed cito redde togæ.

Ausonius: Palmatam, inquis, tibi misi, in qua D. Cõstantius parens noster intextus est. Quibus uerbis & superioribus, Ausonius eãdem, opinor, consularem uestem, modo trabeã, modopalmatam, modo pictã appellat. Plinius tamen uidetur pictam & trabeam, ut diuersa posuisse in octauo. Trabeã

Toga prætexta.

Ornamenta senatoria.

Trabea.

ἀνθιναὶ uestes.

Trabeæ consulares.

Palmata toga.

ἀλυσγίς. Græci ἀλυσγίδα uocant. Plutarchus in Romulo, ἀυτὸς δὲ πρὸς πάθκτο μετὰ τῶν ἀρίσων ἀλυσγίδι κεκοσμένος. hoc est: Ipse uero præsidebat cũ optimatibus trabea ornatus. Eam fuisse mentem Plutarchi, asseuerare ausim, cum Romulum trabeatum fuisse cõstet ex Plinio, Vergilio, & Ouidio. Interpres aliter uertit, id quàm recte, doctorum sit iudicium. Hoc loco non omittendum duco, quod de toga picta scripsit Festus Pompeius: Picta quæ nũc toga dicit, antea purpurea uocitata est, eratq; sine pictura. Eius rei argumentum est, pictura in æde Vertumni, & Consi. Quarum in altera M. Fuluius Flaccus in altera T. Papirius Cursor triumphãtes ita picti sunt. Quæ uero essent triumphantium ornamẽta, quorum frequẽs mentio apud Tacitum & Plutarchum, Liuius in x. secundi belli Punici docet, his uerbis: Ibi Masiniſſam primum regem appellatum, eximijsq; ornatum laudibus, aurea corona, aurea patera, sella curuli eburnea, & scipione eburneo, toga picta, & palmata tunica donat. Addit uerbis honorẽ, neq; magnificentius quicquam triumpho apud Romanos, neq; triumphantibus ampliorem eo ornatu esse. Quibus uerbis, ni fallor, annumerantur ea, quibus ornabantur triumphantes. His ipsis etiam uerbis palàm fit, quæ sint illa antiqua patrum munera, quorum meminit Tacitus in quarto: Missusq; est è senatoribus qui scipionem eburneum, togam pictam, antiqua patrum munera daret, regemq; & socium, atq; amicum appellaret. Togam pictam alibi Liuius purpureã appellat, in primo belli Macedonici: Dona ampla data, quæ ferrent regi, uasa aurea, argentea q; , togaq; purpurea, & toga prætexta. Quare fallũtur, qui togam prætextam pro purpurea sumpsere. Quin & his Liuij uerbis adducor, ut credam, uestẽ illam, quam sacri Euangelij scriptores purpuream, & purpuram dixerunt, fuisse togam purpuream, quæ & picta diceba tur, in seruatoris nostri ludibrium scilicet, tanq; à S.P.Q.R. missam illi, qui se regem Iudæorum diceret, ut mentiebãtur Iudæi. Trabearũ tria sunt genera, ut scribit Suetonius. Vnũ quod dijs sacratur, & est totum purpureum; alterũ quod est regum,

Toga picta.

Triumphantiũ ornamẽta.

Antiqua munera.

Toga purpurea.

Vestis Christi.

Trabearum genera.

regum, quod etiam purpureum est, sed albo infectum. Tertium est augurale, purpura & cocco mixtis infectũ. In funebri pompa utebantur & equites trabea, si Tacito credimus, qui in tertio de funere Germanici, sic ait: Igitur tribunorum centurionumq; humeris cineres portabantur. præcedebant incompta signa, uersi fasces, atq; ubi colonias transgrederentur, atrata plebes, trabeati equites, pro opibus loci, uestem, odores aliaq; funerum solennia cremabant. Et sanè fuit tempus quum trabeæ essent equitum, ut coniecto ex Martiale, in quinto in Didymum.

Trabeæ usus in funere.

Trabeæ equitum.

Theatra loqueris, & gradus, & edicta,
Trabeasq;, & idus, fibulasq;, censusq;,
Et pumicata pauperes manu monstras.
Sedere in equitum liceat, an tibi scamnis
Videbo Didyme, non licet maritorum.

CAPVT XI.

PAludamẽtum erat imperatorum.) Omnia quoq; militaria ornamenta dici in libris auguralibus ait Festus. Liuius paludamẽtum pro ueste militari, etiam eius qui non esset imperator posuit, in primo: Cognitoq; super humero fratris paludamento sponsi, quod ipsa confecerat, soluit crines, & flebiliter nomine sponsum mortuum appellat. Paludamẽtum enim illud erat unius Curiatiorum, quorum nemo, ut arbitror, imperator in Albanis fuit. Vnde paludati. Cælius ad Ciceronem: Consules autem, quia uerentur ne illud senatus consultum fiat, ut paludati exeant. Iuuenalis in sexta.

Paludamentũ.

Paludati.

Cumq; paludatis ducibus, præsente marito
Ipsa loqui recta facie, strictisq; mamillis.

Tullius ad Cassiũ: Pansa noster paludatus ad tertiũ Calend. Ianuarij profectus est. Paludamento quoq; utebantur & augustæ, ut diximus, in aureo paludamento Agrippinæ. Quod si in uestimentorum ratione, quæ subinde mutat, nouis rebus antiqua uocabulorum nomina fas sit, dicerem id uestimenti genus cui intexti lilirorum flores, quodq; induti

Paludamentũ Galliæ.

reges Gallorũ depingi ſolent, id Latine paludamentum dici poſſe. Græci aliâs circumlocutione enunciant, quemadmodum & Latini. Plutarchus in Cæſare, ubi de Pompeio, qui in prælio Pharſalico, ut equitatum cui maxime confidebat perterritũ, pulſumq; uidit, ſe in prætorium recepit, equoq; nactus, detracto paludamento aufugit. ἀπεδύσατο γάρ, inquit, τὴν ἐναγώνιον, καὶ στρατηγικὴν ἐσθῆτα, φεύγων δὲ πέπρυσαν μετὰ λαβὼν ὑπεξῆλθεν. Cæſar belli ciuilis tertio: Pompeius iam cũ circa uallum noſtri uerſarẽtur, equum, detractis inſignibus, imperatoriis, decumana porta ſe ex caſtris eiecit, protinusq; equo citato Lariſſam contendit. Plutarchus in Lucullo ἐφεστρίδα, ut opinor, pro paludamento poſuit, ubi de ornamentis Luculli, iamiã prælio̅ inituri aduerſus Tigranem. θώρακα γάρ, ait, ἔχων σιδηροῦν φολιδωτὸν ἀποσίλβοντα, καὶ στρωτὴν ἐφεστρίδα. hoc eſt: Thoracem ferreum habens ſcammoſum, et ſplendidum, ac fimbriatum paludamentum. Interpres uertit Punicam epheſtrida, credo quod in ſuo ipſius exẽplari fuerit καρκωτὴν, quod tamen haud prorſus diſplicet. Idem Plutarchus in Craſſo, φοινικίδα pro paludamento purpureo dixit: λέγεται δὲ, inquiẽs, ἡμέρας ἐκείνης, τὸν στράτωνα, οὐχ ὥσπερ ἔθος ἐστὶ τοῖς ὑπατεύουσι, ἐν φοινικίδι ἐλθεῖν, ἀλλ' ἐν ἱματίῳ μέλανι. hoc eſt: Fertur eo die Craſſum, non purpureo, ut Romanorum imperatorum mos erat, paludamento, ad milites proceſſiſſe, ſed pallio nigro. Paludamentum uero fuiſſe imperatorum planum fit ex Tranquillo in Cæſare. Alexandriæ circa oppugnationem pontis, eruptione hoſtium ſubita compulſus in ſcaphã, pluribus eodẽ præcipitantibus, cum deſiliſſet in mare, nando per ducentos paſſus euaſit ad proximam nauem, elata læua, ne libelli quos tenebat madefierent, paludamentum mordicus trahens, ne ſpolio potiretur hoſtis. Vtebantur & Græci equites eo genere ueſtis, quã ἐφαπτίδα appellat Athenæus in quinto, his uerbis. πάντες οἱ προειρημένοι εἶχον περφυρᾶς ἐφαπτίδας, πολλοὶ δὲ καὶ διαχρύσους καὶ ζωωτάς. hoc eſt, belluatas ephaptidas. Macedones pro paludamento chlamyde utebantur. Plutarchus in Alexãdro, qui cum uidiſſet Darium à ſuis interfectum,

ἐφεστρίς.

φοινικὶς.

Paludamentũ imperatorum geſtamen.

ἐφαπτὶς.

Macedones.

terfectu, τὼ ἑαυτοῦ χλαμύδα λύσας ἐπέβαλε τῷ σώματι, ᾗ περιέσκεπε, hoc eſt: Sua ipſius ſoluta chlamyde mortuo iniecit ac circumtexit. Simul & Pyrrhus cum quodam in prælio uideret ſe unum ab omnibus Romanis appeti, τὼ χλαμύδα καὶ τὰ ὅπλα παραδοὺς ἑνὶ τῶν ἑταίρων μεγακλεῖ, τῆς δ' ἐκείνου ἔσκυτινὰ καταικρύψας ἑαυτὸν ἐπῆγε τοῖς ῥωμαίοις. hoc eſt: Chlamyde & armis uni amicorum Megacli traditis, illiuſq; armis ſeipſum tanquam occultans, in Romanos impetum fecit. Interpres uel hæc non intellexit, uel quod magis puto, corruptum Plutarchum habuit. Chlamys inter puerilia hic recenſet ab Vlpiano, qua Numa primus Romanorũ regũ uſus eſt, cũ legationẽ Iſaurorũ excepiſſet, rationẽq; eorũ habitus percepiſſet. autor Suidas. Qua coccina uſum imperatorẽ Alexandrũ teſtat Lãpridius. Chlamydis effigies & terræ habitabilis eadem fuiſſe tradit. Strabo in ſecũdo. ἔστι δὲ καὶ χλαμυδοειδὲς σχῆμα τῆς οἰκουμένης. Erat aũt Græcorũ, et maxime Macedonũ. Plutarchus in Eumene. ἦν δὲ τῷ μὲν Εὐμενεῖ, καὶ καυσίας ἁλουργεῖς καὶ χλαμύδας διανέμειν, ἃς ἦν δωρεὰ βασιλικωτάτη παρὰ μακεδόσιν. hoc eſt: Licebat eñ Eumeni cauſias purpureas, et chlamydes diargiri, qđ inter dona regia præcipuũ habebat à Macedonibus. Cauſia ut illud interim ſcias, erat capitis tegmẽ, quã Budæus appoſitiſſime uſurpauit, p galero Cardinaliũ coccino Licet enim uni Romano põtifici, ut quondam Eumeni, cauſias ἁλουργεῖς id eſt purpureas, ut chlamydes coccinas, cæteraq; Cardinalium ornamẽta, arbitratu ſuo, certe hoc iure utimur dilargiri, μὴ γὰρ γένοιτο nũdinari. Quibus Plutarchi uerbis palàm fit chlamydes fuiſſe Macedonum. Ille igitur Magnus Alexander incredibili gaudio elatus eſt, cum eius architecti ſitum Alexandriæ in formam chlamydis deſcripſere, quem metatus eſt Dinocrates ad effigiem Macedonicæ chlamydis, orbe gyrato lacunoſam, dextra læuaq; anguloſo procurſu. autor Plinius & Strabo in ſeptimo. Iam uero & Demetrius ille Poliorcetes chlamydem intexẽdã locauit, in qua, ut ait Plutarchus, erat εἴκασματῶ κόσμῳ τῆς κατ' οὐρανὸν φαινομένων, quæ tamẽ mutatione tẽporũ inchoata relicta eſt. Athe

Numa.

Chlamydis effigies.

Cauſia.

Romani pontificis autoritas.

Alexandriæ ſitus.

Dinocrates.

Demetrius Poliorcetes.

næus in xij. asseuerat perfectas fuisse Demetrij chlamydes, colore nigricãte sublucentes, in quibus erat polus depictus, aureas stellas habens, & duodecim signa. αἱ δὲ χλαμύδες, inquit, αὐτὸν ἦσαν ὄρφνινον ἔχουσαι τὸ φέγγος τῶν ἀστρων. τὸ δὲ πᾶν ὁ κόσμος ἐνύφαινετο χρυσοῦς ἀστέρας ἔχων καὶ τὰ δώδεκα ζώδια. Iam nec illud supra fidem esse uidetur, quod ait Appianus in eo libro qui Mithridaticus inscribitur. Interpretis uerba subijciam, quando Appiani Græci nulla mihi copia. Ea sunt ubi de triumpho Pompeij ex Asia agit. Pompeius ipse curru lapillis, auroq; splendente ferebatur, chlamydem, ut aiunt, indutus Alexandri, qui Macedonibus præfuit, si tamen id credere dignum est. Putãt quippe illam in his quæ Mithridates ex Cleopatræ rebus in Co reperit, inuentam fuisse. Nec id absurdũ uideri debet, quandoquidem Pompeius quandam similitudinẽ oris habuisse uidetur ad Alexãdri imagines. Plutarchus in Pompeio. ἦν δ' ἔτις καὶ ἀναστολὴ τοῦ κόσμου καὶ τρέμα, καὶ τῶν περὶ ὄμματα ῥυθμῶν ὑγρότης τὸ προσώπου ποιοῦσα μᾶλλον λεγομένῳ καὶ φαινομένῳ ὁμοιότητα πρὸς τὰς Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως εἰκόνας. ἦ δὲ καὶ τοὔνομα πολλῶν ἐν ἀρχῇ συνεπιφερόντων οὐκ ἔφυγεν ὁ Πομπήιος, ὥστε καὶ χλευάζοντας αὐτὸν ἔνιους ἤδη καλεῖν Ἀλέξανδρον. διὸ καὶ λέγουσιν Φίλιππος ἀνὴρ ὑπαλικὸς συνηγοροῦν αὐτῷ, μηδὲν ἔφη ποιεῖν θαυμαστὸν εἰ Φίλιππος ὢν φιλαλέξανδρός ἐστι. Nec quisquam mirabitur, chlamydem illam tanto tempore duraſſe ab Alexandro scilicet ad Pompei ætatem, modo qui legerit Plinium in octauo, qui ait, Seruij Tulli prætextas duraſſe annis quingentis sexaginta, nullasq; teredonũ iniurias sensisse. Ab eo em̃ ipso tempore, quo Alexander natus est, ad Ciceronis consulatum, quo consule Pompeius, aut paulo post, triumphauit, uix anni sunt trecenti uiginti, ut ex Eutropio colligere est. Athenienses quoq; chlamyde usi sunt in prælijs, paludamenti uice. Plutarchus in Crasso de Nicia loquens, qui si bellandum esset aduersus Lacedæmonios, ἐπεδύόμενος τὴν χλαμύδα καὶ τῇ κλέωνος ἀπειρίᾳ, καὶ θρασύτητι, νᾶυς καὶ ἄνδρας, καὶ ὅπλα, καὶ στρατηγίαν ἐμπειρίας ἄκρας δεομένῳ παραδιδούς.

Chlamys Alexandri.

Pompeij & Alexandri similitudo.

S. Tulli prætextæ.

Athenienses.

CAPVT

CAPVT XII.

AIt Vlpianus: Tunicæ.]Aulus Gellius lib. ſeptimo noctium Atticarum ait, antiquitus Romanos primo quidē ſine tunicis toga ſola amictos Quare nec uidetur reprehendendus Cato, qui de more maiorum ſolebat ſtatim à prandio ad forum deſcendere, ac ibi cum amicis deambulare, nullis nec calceis, nec tunica. μετ' ἄριστον δὲ, inquit Plutarchus in Catone πάλιν, ὥσπερ εἴθιστο, καταβὰς εἰς ἀγορὰν ἀνυπόδητος, καὶ ἀχίτων περιπατῆσαι μετὰ τῶν φωκήθων. Cuius moris nō meminiſſe uidetur Plutarchus, indicās eū nō ſeruaſſe decorū prætoriæ dignitatis, ꝙ ſine calceis & tunica ius diceret, cū maiores nō uſos tunica ſatis cōſtet. Neꝙ em̄ fruſtra Ennius Carthaginēſiū iuuētutē tunicatā appellat. Poſtea uero, inquit Gellius, ſubſtrictas & breues tunicas citra humerū deſinētes habebāt, quod genus Græci dicunt ἐξωμίδας, qua uſum Catonē maiorem, cū brumæ tēpore ruſticaretur, autor Plutarchus. ἐπανελθὼν δέ, inquit, εἰς τὸ χωρίον, ἂν μὲν ἢ χειμὼν ἐξωμίδα λαβὼν, θέρους δὲ γυμνὸς ἐργασάμενος μετὰ τῶν οἰκετῶν. Quando uero in Catonis mentionem incidimus, illud in illo miratur Plutarchus, quod iam ſenex poſt cōſulatum & triumphum adeptū, nulla unquam ueſte uſus ſit, quæ centum denariorum precium excederet. ἑκατὸν μὲν γάρ, οὐδέποτε φησὶ, φορέσαι πολυτελεστέραν ἑκατὸν δραχμῶν. hoc eſt, denariorum, quis ad quadrantem reſpondēt Iulij, quibus utuntur hodie paſſim in Italia, qui centum denarij nummo noſtrate uiginti francicis æſtimari poſſunt. Iam & in opſonium ipſe Cato diem triginta aſſes inſumebat, hoc eſt triginta bayochos, noſtro uero more, triginta ſolidos. Maſſilienſium quoꝙ frugalitas celebrari ſolet, quod apud eos mulierum dos maxima centum aureos non excederet, ueſtimēta ad quinꝙ aureos. quæ tamen ſumma Catonis precio centum ſolidis noſtris maior eſt. ἡ γὰρ μεγίστη προῖξ αὐτοῖς ἐστὶν ἑκατὸν χρυσοῖ, καὶ ἑκατὸν εἰς πέντε, καὶ πέντε εἰς χρυσοῦν κόσμον. πλέον δὲ οὐκ ἔξεστι. autor Strabo. Straboni tamen refragatur id quod græci prouerbij uice uſurpant: εἰς μασσαλίαν

Tunicæ.

Catonismos.

Tunicata iuuētus.

ἐξωμίδες.

Catonis frugalitas.

δραχμαί.

Maſſilienſium frugalitas.

Nauigare in Maßiliam.

πλέυσειας, ἡλικίης μασσαλίαν ἥκεις. Aiunt enim ipſos Maſſilienſes nimis delicatò ac molli, muliebríq; cultu uſos, inſuper cà pillum unguentatum muliebrem in modum religare. Vnde natum prouerbium. Verum illi prouerbio non aſſentior, cũ apud me maior ſit M. Tullij autoritas, qui pro Flacco ait, Maſſiliæ diſciplinam ac grauitatem non ſolum Græciæ, ſed haud ſcio an cunctis gentibus anteponendam iure dicã, quæ tam procul à Græcorum omnium regionibus, diſciplinis, linguaq; diuiſa, Gallorum gentibus, barbarorum fluctibus alluatur, ſic optimatum conſilio gubernatur, ut omnes eius inſtituta laudare facilius poſſint quàm æmulari. Sed qd opus illis ethnicorum teſtimonio, cum Lazarus amicus ab Ieſu ſeruatore Chriſto uocatus, hanc unam potiſſimum ſedem delegerit, in qua ueriſſima dei dogmata mortales edoceret, mirificaq; ad reuocandã errabundam plebeculam, prodigia oſtentaret. Sed ad tunicas reuertamur. Manicatis tunicis indui non ſine probro ſolebant, ut autor eſt Gellius, qui eas græco uocabulo χειριδώτας appellat. Politianus in Herodiano, manulcatas uertere, Plautũ imitatus, maluit, quàm cum Cicerone dicere manicatas. Qui cum in gregem Catilinæ inuehitur, ſic ait: Quos pexo capillo nitidos, aut imberbes, aut barbatos uidetis, manicatis & talaribus, ac ſtrictis tunicis amictos, non togis. Vergilius quoque uidetur non ſine probro dixiſſe:

D. Lazarus.

Tunicæ χειριδώται.

Politianus.

Manicatus.

Et tunicæ manicas, & habent redimicula mitræ.

Mulieres tunicis utebantur longe, lateq; diffuſis ad ulnas cruraq; aduerſus oculos protegenda, quorum ima erat carni proxima, unde iocus Martialis in Leſbiam.

Ima tunica.

De cathedra quoties ſurgis, iam ſæpe notaui,
Pædicant miſeram, Leſbia te tunicæ.

Obſeruaui & apud Ouidiũ, tunicã in ſingulari accipi pro tunica illa quæ ima erat, qua hodie linea utimur, ut olim Athenienſes talari & linea utebantur, autore Polluce. Ouidius in amoribus,

Tunica quæ uulgo camiſia.

Sic etiam tunica tangitur illa ſua. & in tertio.

Illic

Illic nec tunicam tibi sit posuisse pudori.

Et alibi.

Pugnabant, tunica sed tamen illa tegi.

Tunicam accipe pro ea quæ carni proximior, quam ut mihi uidetur, tunicam lineam, uel imã dicere possumus. Sunt qui interulam uocitent. Athenæus χιτώνιον ἐχέσαρκον appellat in decimotertio, ubi de Phryne scorto nobili. ἐχέσαρκον γὰρ χιτώνιον ἀμπέχετο, hoc est: Tunicula carni proxima amiciebatur, quam camisiam dicimus. Vtebantur & tunica, quæ media dici potest, cuiusmodi ferè est tunica rubea, qua brumali tempore utimur. Erat & alia tunica quæ his superindu ebatur. Nostri rustici uocabuli græci uestigia retinentes, ho cheton appellant, quasi dicas ὀχιτών, alij saye. Neqꝫ uero cui piam mirum uideri debet, siquidem olim Druidæ Gallorum sacerdotes, publicis priuatisqꝫ rationibus Græcis literis utebantur, ut legimus in sexto commentariorum Cæsaris. Quin & Ephorus apud Strabonẽ Gallos φιλέλληνας appellat. μονοχίτωμ græcis is est, quem tunicatũ dicimus, id est sola tunica amictum. Plutarchus in Antonio de Cleopatra loquẽs, quæ ualetudine affecta, in lectulo iacens, ut Augustum aduentantem resciuit, tunicata exilijt obuiam, seqꝫ ad pedes eius strauit, & abiecit. ἥδε, inquit, ἔτυχε μὲν οὐσιβάδι κατακειμένη κατωφενῶς, εἰσιόντι δ' αὐτῷ μονοχίτωμ ἀναπηδήσασα προσπίπτει. Idem in Sylla. οἱ τὸ φιμβρίου στρατιῶται μονοχίτωνες ἥσπάτοντο τοὺς ἐκείνου μονοχίτωνες. hoc est tunicati, & en ocheton, ut uulgo loquimur. Si interpres Plutarchi aliter uertit, uel fallor, uel falsus est. Athenæus quoqꝫ in primo. καὶ ἀνδριάντας αὐτῆς ὧν Ἀλεξανδρείᾳ ἐσάναι φησὶ, κατὰ τὰ πλεῖστα μέρη τῆς πόλεως μονοχίτωνας, ξυμμεμιγμένους ὧν ταῖς χερσίν. hoc est: Statuas ipsius in Alexandria collocasse ait, in multis ciuitatis partibus tunicatas, manibus rhytum tenentes. Id est poculi genus. A tunica fit tunicatus. Martialis.

Interula.

Camisia.
Tunica media

Druidæ.

Galli φιλέλληνες.
μονοχίτωμ.

Rhytum.
Tunicatus.

Formosam faciem nigro medicamine uelas,
Sed non formoso corpore lædis aquas.
Ipsam crede deam uerbis tibi dicere nostris,

Aut aperi faciem, uel tunicata laua. Ouidius.
Aſtiterit tunicata, moues incendia, clama.
Sed timida caueat frigora uoce roga.

Quies tunicata Tunicata, id eſt in camiſia. Proinde facetiſſimus poëta quiẽ tunicatam appellat, id eſt liberam ab opera togata.

Quos Fauſtine dies, qualem tibi Roma Rauennam
Abſtulit? ô ſoles, ô tunicata quies.

Solebant enim, ut diximus, Romani togati deducere & reducere magiſtratus, & eos, qui dignitate uel ætate, uel opibus præcellerẽt, in domum, in forum, in tẽpla, uel alió. Quæ

Opera togata. opera togata à Martiale uocitatur.

Exigis à nobis operam ſine fine togatam.
Non eo, libertum ſed tibi mitto meum.

Et in nono.

Denarijs tribus inuitas, & mane togatum
Obſeruare iubes atria Baſſe tua.
Deinde hærere tuo lateri, præcedere cellam
Ad uetulas tecum plus minus ire decem.

Toga rara. Quare in uita beatiore togam raram optat. Domi enim Romani commorantes, togam reponebant, & uiliori ueſte utebantur, quam non inepte fortaſſe domeſticam dixeris. Tul-

Tunica domeſtica. lius in ſecundo de finibus: Aut etiam ut ueſtitum, ſic ſententi am habeam, aliam domeſticam, aliam foreſem. Herodianus in Maximo. ἁρπάζουσι τοὺς πρεσβύτας. περιῤῥήξαντες δὲ ἃς εἶχον περὶ τοῖς σώμασιν ἐσθῆτας λιτὰς, ἅτε οἴκοι διατρίβοντες. hoc eſt Corripiunt ſenes, laceratis quibus amiciebantur, ueſtibus, uilioribus ſanè, utpote, qui domi ſeſe continerent. Et itẽ Plutarchus in Sylla ait. ἐσθῆτα δὲ ἄλλην μὲν οἰκουρῶν, ἄλλην δ' εἰς ἀγορὰν προερχόμενος. hoc eſt: Veſtem aliam, cum domi maneret, aliam cum ad forum deſcenderet, uel procedẽs. Tunicam la-

Tunica lati claui. ti claui inſigne erat ſenatorũ, ſenatumq; ab equite diſtinguebat. Plinius lib. xxxiij. Annuli diſtinxere alterum ordinem à plebe, ut ſemel cœperant eſſe celebres, ſicut tunica ab annulis ſenatum tantum. Tranquillus in Auguſto: Sumenti uirilẽ togam, tunica lati claui reſuta ex utraq; parte ad pedes decídit

dit. Fueruut qui interpretarẽtur, non aliud ſignificare, quàm quod is ordo cuius inſigne id eſſet, quandoq; ei ſubiiceretur id eſt ordo ſenatorius ſcilicet. Tunica lati claui, latus clauus etiamnum appellatur. Martialis in Gelliam. *Latus clauus.*

Dum te poſſe negas, ni lato Gellia clauo
Nubere, nupſiſti Gellia ciſtigero.

Tacitus in Dialogo. Equidem, ut de me ipſe fatear, non eum diem lætiorem egi, quo mihi latus clauus oblatus eſt.

Quintilianus xi. Cui lati claui ius non erit, ut tunicæ prioribus oris infra genua paulum poſterioribus ad medios poplites uſque perueniant. Nam infra mulierum eſt, ſupra centurionum. Lati claui ius, eſt dignitas ordinis ſenatorij. Dicitur & clauus. Tranquillus in Auguſto: Togis neq; reſtrictis neq; fuſis uſus eſt: Clauo nec lato, nec anguſto. Tunica lati claui, ſiue latus clauus, antea quidẽ dicebat, tunica palmata à latitudine clauorum, quæ nunc à genere picturæ appellatur. Verba ſunt Sexti Pompei in uocabulo, picta, paucis additis. Cum uero ait, quæ nunc à genere picturæ appellatur, accipe ab ipſis clauis purpureis, qui tunicis inſeruntur, appellari tunicam lati claui. Quibus clauis purpureis mappæ quoque ad limbum, ut opinor uariari ſolebant. Et hoc eſt quod ait Martialis. *Ius lati claui.* *Clauus.* *Tunica palmata.* *Claui in mappis.*

Et lato uariata mappa clauo.

Quare cum apud Liuium identidem legas, tunicam palmatam, accipe pro tunica lati claui, quam Græci χιτῶνα πλατύσημον appellant. Strabo in tertio. οὗτοι δὲ ἤδη ἐνδύσασθαι λέγονται πρῶτοι τοὺς ἀνθρώπους χιτῶνας πλατυσήμους. Hactenus quæ de lato clauo comminiſci potuit, hæc ſunt, ita tamẽ, ut ingenue fatear, mihi planè non liquere, ſicut nec illis maiorum gentiũ ſcriptoribus, qui ante me natum, hac in re hallucinati ſunt. *χιτῶν πλατύσημος.*

Tunica phœnicea ſignum erat prælij futuri, quam aliâs coccinam appellat Plutarchus, ut diximus in cocco. Plutarchus in Bruto. πρόκειτο μὲν τῷ βρούτῳ χάραξ, ἤδη τῷ καισὶ σύμβολον ἀγῶνος, φοινικοῦς χιτῶν. Et in Pompeio. κατὰ τάχος πρόδηλα ἐκέλευσε προθεῖναι τὸν φοινικοῦν χιτῶνα, τοῦτο γὰρ μάχης *Tunica phœnicea.*

ξωμιδίοις ὅδι σύμβολον. hoc est: Extemplo ante prætorium iussit proponi tunicam phœniceã. Hoc enim Romanis pugnæ signum. Alibi coccinã appellat Plutarchus, credo, quia idẽ ferè color. Quod ait Iurecõsultus, tunicæ, hoc ideo, quia pluribus tunicis utebãtur. Et Augustus quaternis interdum tunicis, autore Tranquillo, muniebatur. Quare apud Ouidiũ fastorum secundo.

Tunica coccina

Exuerat tunicas uteri, manifesta timore
Proditur indicio ponderis ipsa sui.

Et in eodem.

Dat tenues tunicas Getulo murice tinctos
Dat teretem zonam, qua modo cincta fuit.

Tunica latoye

Tunica quoq; apud Celsum pro eo ponitur, quam taygã uulgo dicimus, his uerbis: Vel ex ictu aliquo rumpitur tunica, quæ deducere ab inferioribus partibus intestina debuit. Sũt & tunicæ apud eundem, testiculorum inuolucra. Sic etiam Persius non ineleganter, cepe tunicatum appellat.

CAPVT XIII.

Pallium.

PAllíola.]Pallium erat Græcorum. Tranquillus in Augusto: Sed cæteros continuos dies interuaria munuscula, togas insuper & pallia distribuit, lege proposita, ut Romani Græco, Græci Romano habitu uterentur. Pallium quoq; erat

Pallium philosophorum.

philosophorum. Gellius lib. nono. Video inquit Herodes barbam & pallium, philosophum nondum uideo. Pallia in-

Pallia cõmunia

ter communia uestimenta annumerantur Vlpiano hic, quæ promiscua appellat Tacitus, in tertio. Promiscuas uiris & fœminis uestes. Pallijs etiamnum in lecto utebantur. Ouidius in amoribus.

Nec in lecto pallia nostra sedent.

Martialis.

Gutta pallia nec fefellit ulla.

Iuuenalis in sexta.

Tunc corpore sana
Aduocat Archigenen, oneroſaq; pallia iactat.

Pallia tunicæ imponebantur, ex prouerbio. Tunica pallio proximior. Quod si uerũ est, tum Carũ mulierum alæ non erant consutæ, erantq; Romanæ φαινομηρίδες, quemadmodum & Spartanæ. Quod & Ouidianis uersibus probari potest, cum ait

Tunica pallio propior.

Pallia si nimium terræ demissa iacebunt
Collige, & in munda sedulus effer humo.
Protinus officij precium patiente puella
Contingent oculis crura uidenda tuis.

Neq; enim efferendo pallio aperirent crura, si alæ utrinq; cõsutæ essent, etiamsi Plutarchus dicat: ἔτι δὲ μᾶλλον ἡ περὶ τὰς παρθένους φυλακὴ κατέσκληται τῷ νόμῳ πρὸς τὸ θῆλυ καὶ κόσμιον. ἡ δὲ τοῦ λυκόργου παντάπασιν ἀναπεπταμένη καὶ θῆλυς οὖσα τοῖς ποιηταῖς λόγον παρέχηκε. φαινομηρίδας τε γοῦν αὐτὰς ἀποκαλοῦσι, ὡς Ἴβυκος, καὶ ἀνδρομανεῖς ἰσοροῦσιν, ὡς Εὐριπίδης. Et paulo post. τὰ γοῦν ὄντα τοῦ παρθενικοῦ χιτῶνος αἱ πτέρυγες οὐκ ἦσαν ἀνεζωσμέναι κάτωθεν, ἀλλ' ἀνεπτύσσοντο, καὶ σωεγύμνουν ὅλον ἐντῷ βαδίζειν τὸν μηρόν. hoc est: Itemq; custodia quæ ad uirgines pertinet, à Numa cohibita magis est ad muliebrem cultum & ornatum. Custodia uero Lycurgi planè aperta nimis. Siquidem muliebris cum sit poëtis ioci ansam præbuit. φαινομηρίδας enim ipsas appellant, id est, quarum aperta sunt femora, ut Ibycus. Et paulò post: Nimirum pinnæ uirginalis tunicæ non erant consutæ, sed explicabantur aperiebantq; totum incedẽdo femur. Hactenus Plutarchus. Quibus uerbis apparet Spartanas mulieres solitas incedere sola tunica amictas, cuius alæ non erant consutæ. Quod & Romanis obseruatũ arbitror ex Ouidio, ita tamen, ut tunicis pallia uel stolæ superimponerent. Neq; enim, ut mihi quidem uidetur, aliter capi potest sensus Ouidianus, nisi si quis dixerit, quod efferendo pallio simul & efferebantur tunicæ, quod magis amentis fuisset quàm amantis. Cæterũ tunica illa, cuius pinnæ dissolutæ aliquatenus erant, & qua utebantur Spartæ χιτὼν appellatur à Iulio Polluce, in onomastico ad Commodum. A pallio fit palliolum, quod laneum erat. Martialis.

φαινομηρίδας.

Spartanarũ cultus.

χιτὼν

Succida palliolo uellera quinqꝫ petit.

Mulierum etiam erat. Iuuenalis. Aut cum
Vxorem comœdus agit, uel Dorida nullo
Cultam palliolo, mulier nempe ipsa uidetur.

Palliolatus. Inde palliolatus. Tranquillus in Claudio: Ob hanc eandẽ ualetudinem & gladiatorio munere, quod simul cum fratre memoriæ patris ædebat palliolatus, nouo more præsedit.

Martialis in nono:

Hanc uolo, quæ facilis, quæ palliolata uagatur.

A pallio fit palliolatus, id est, pallio munitus. Gellius lib. nono: Adijt nobis præsentibus palliolatus quispiam, & crinitus. Erant etiamnum pallia cœnatoria, quorum meminit Martialis.

Pallia cœnatoria.

Pugnorum reus, ebriæqꝫ noctis
Cœnatoria mittat aduocato. Et in xi.
Ad cœnam uenies, sed sic diuisa recumbes,
Vt non tangantur pallia nostra tuis.

Et in apophoretis, ubi in lemmate est, cœnatoria, subaudiẽdum pallia. ait enim:

Nec fora sunt nobis, nec sunt uadimonia nota.
Hic opus est pictis accubuisse thoris.

Palla Gallica. Interpres fœde lapsus est. lege ac ridebis. Porrò autem palla Gallica ad formã nostri palletoci manicati uidetur accessisse, si Martiali credimus:

Dimidiasqꝫ nates Gallica palla tegit.

Quid uero sit palla Gallica docet Strabo in quinto. ἀντὶ δὲ, inquit, χιτώνων χιτοῦς χειριδωτοὺς φέρουσι μέχρι ἀιδοίων καὶ γλουτῶν. hoc est: Tunicarum uice pallas manicatas gestant, ad uerenda usqꝫ nates qꝫ medias pertingentes. Quæ uerba Martialis uersum uidẽtur interpretari. Palla ab Horatio honesta dicta mulierum erat, ut quidam opinantur. Martialis.

Palla honesta.

Fascia te, tunicæqꝫ tegunt, obscuraqꝫ palla.

Vtebantur & citharœdi. Ouidius in xi.

Ille caput flauum lauro Parnaside uinctus,
Verrit humum Tyrio saturata murice palla.

Et tra-

Et tragœdiæ. Idem Ouidius amorum tertio. *Palla tragœdi utebantur.*

Fronte comæ torua, palla iacebat humo.

Quare falluntur ij qui mulierum tantum fuisse putant, in quibus & noster Sipontinus, uir alioqui de lingua Latina non pessime meritus. Marcus Varro de lingua Latina ait, pallã ideo dici quod foris palàm sit. Eratq; palla longa ad terram usq; promissa, ut apparet in Ouidiano uersu. Quam ob id appellat Vergilius, *Sipontinus lapsus.* *Palla unde dicta.*

Pro longæ tegmine pallæ.

Endromis dicta uidetur, quod eo genere uestis, ἐν δρόμῳ, id est, in cursu & palæstra uterentur, quam pinguem, hirsutamq;, & uilli lõgioris fuisse cõstat ex Martialis lib. quarto. *Endromis.*

Hanc tibi Sequanicæ pinguem textricis alumnam,
Quæ Lacedæmonium barbara nomen habet.
Sordida, sed gelido non aspernanda decembri,
Dona, peregrinam mittimus Endromidem.
Seu lentum ceroma teris, tepidum'ue trigona,
Siue harpasta manu puluerulenta rapis:
Plumea seu laxi partiris pondera follis,
Siue leuem cursu uincere quæris Atam.
Ne madidos intret penetrabile frigus in artus,
Néue grauis subita te premat iris aqua.
Ridebis uentos hoc munere tectus, & imbres,
Nec sic in Tyria sindone tutus eris.

Iuuenalis taxat mulieres Romanas, quæ endromide purpurea uterentur, in sexta.

Endromidas Tyrias, & fœmineum ceroma

Quis nescit? Quod uero ait Martialis, sindone, ut obiter id intelligas, σινδὼν, ut ait Pollux, est amictus ex lino Aegyptiaco, quod nunc dicrossum appellatur, dicta, ut opinor, quia primum in Sidone urbe huiusce modi amictus fieri cœpit, ob id Tyria à Martiali dicta. Erant em̃ uicinæ urbes Tyrus & Sidon. Hoc eo adieci ut intelligeres quæ scripta sunt in Matthæo: Et cũ accepisset corpus Ioseph, inuoluit illud sindone munda. De sindone cõuenit Matthæus, Marcus & *Sindon quid, & unde dicta.*

lucas, uerum Ioannes ait: καὶ ἔδησαν αὐτὸ ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων. hoc est: Et obuinxerunt illud othoniis cum aromatibus. Quod si Pollucí credimus, ὀθόνη apud Homerum magis ἠ ἐρίου, id est, ex lana, quàm ἐκ λίνου, id est, ex lino erat. Sindon uero inter linea uestimenta adscribit ab ipso Polluce. Quare puto Ioannem per othonia lintea intellexisse, rectè & uertisse Erasmum, etiam si aliter sentiat Pollux.

ὀθόνη.

Othonia.

CAPVT XIIII.

QVod ait Vlpianus, Ansitaria, quid uelit ingenue fateor me plane nescire. Consului uetustissimos codices, quorum in altero legi ansitapa, in altero, Anticapa. Quo circa si mihi permittis diuinare, uel potius coniectura uti, puto legendum amphitapa. Nam amphitapæ dicuntur uestes utrinque uillosæ. Lucilius libro primo.

Amphitapa.

Psilæ atq; amphitapæ uillis ingentibus molles.

Varro, Manio: Alterum bene acceptum dormire super amphitapa bene molli. Athenæus ἀμφίταπον dixit in quinto: ταύταις δ' ἀμφίταπα ἀλουργεῖς ὑπέστρωντο τῆς πρώτης ἐρέας. id est: Hisce amphitapa substernebantur è molli lana. Quæ & amphimalla dicuntur. Strabo in quinto. τὴν δὲ μέσην οἱ περὶ πατάουιον ἧς οἱ τάπητες οἱ πλουτελεῖς καὶ γαύσαπες, καὶ τὸ τοιοῦτον πᾶν ἀμφίμαλλόν τε καὶ ἑτερόμαλλον. hoc est: Mediocrẽ uero lanam, ager Patauinus, ex qua tapeta fiũt laudatissima, & gausapinæ, cæteraq; eiusdem generis amphimalla & heteromalla. id est, quæ utrinq; uillosa sunt, uel in altero tantum, cuiusmodi ferè sunt mantę uulgo dictæ, quas Massiliæ fieri uidimus, quæ & amictus & stragulæ uestis usum nautis, & nauigantibus præstant. Hodie ueste serica heteromalla utimur, quam uillosam, & uillutam uulgo dicimus, quemadmodum & lanea heteromalla, quam trippam, nisi fallor, appellamus.

Amphimalla.

Serica uillosa.

CAPVT XV.

AIt Vlpianus, & saga.]Sagum militum erat, quod & inter familiaria adscribitur ab Vlpiano. Tullius. Itur ad saga. Nostri mlites g litera sublata uocabuli Latini

Sagum.

tini ueſtigia retinent, Saum uel ſayon appellantes. id genus ueſtis, quod armis ſuperinduitur, alij acouſtramentum, ut prætoriani. Cicero ad Trebatium: Quamobrem camino luculento utendum cenſeo. Idem & Mutio & Manilio placebat, præſertim qui ſagis nõ abundares. Quod uero ait, idem & Mutio, iocatur Tullius in Trebatium iureconſultum, qui bus moris eſt aliorum autoritate ſuam ipſorum comprobare ſententiam. Græci unico uocabulo, ut opinor, περιθωρακίδια appellant, ea quæ ſuperinduebantur armis. Plutarchus in Artaxerxe. ὡς δὲ μόλις σωθῆναι τὰ περιθωρακίδια φοινικᾶ, λευκοῖς χρωμένων τῶν βασιλικῶν ἁπάντων ἔγνωσαν πολεμίους ὄντας. Lapus feliciter interpretatus eſt: Qui ubi uix rubra ſagula conſpicati ſunt, quod regiæ partis omnes albis uterentur, agnouerũt ſtatim hoſtes eſſe. Strabo uocabulo Latino utitur in tertio. ἐν βασιτανίᾳ δὲ μελανείμονες, τὸ πλέον δ' ἐν σάγοις. hoc eſt. In Baſtetania uero nigris ueſtimentis utuntur ad unũ omnes, magnam ferè partem in ſagis. Vtebantur & Luſitani ſagis, ut autor eſt Strabo in tertio, quibus operiebant captiuos, ex eorum uiſceribus uaticinaturi. Quod immanius mihi quidẽ uidetur, quam quod Galli quondam feciſſe ferunt, ſontes ſcilicet, ac damnatos dijs immortalibus immolaſſe. Plutarchus in Galba ἐσθῆτα στρατιωτικὴν appellat, quod nos, ut opinor ſagũ Extat lex militaris Caij Gracchi, apud Plutarchum in Tiberio, in hæc uerba. ἐσθῆτα μὲν κελεύων δημοσίᾳ χορηγεῖσθαι, καὶ μηδὲν εἰς τοῦτο τῶν μισθοφορᾶς ὑφαιρεῖσθαι τῶν στρατευομένων. hoc eſt: Sumptu ut publico ſaga militibus præberẽtur, nihil hac de re ſtipendio militari diminuto. A ſago fit ſagulum. Liuius in lxx. Hæc omnia ſagulo gregali amictus. Vergilius. Virgatis lucent ſagulis.

Tacitus de moribus Germanorum: Nudi aut ſagulo leues, nulla cultus iactatio. Et paulo poſt: Tegmen omnibus ſagũ, fibula, aut ſi deſit, ſpina conſertum. A ſago fit ſagatus.

Martialis.

Vis te purpureum Marce ſagatus amem?

Tranquillus in Cæſare dictatore: Conuiuatum aſſidue per

Mos iuriſconſultorum.

περιθωρακίδια.

Lapus interpres.

σάγοι.

Luſitani.

Lex militaris.

Sagulum.

Sagatus.

prouincias duobus triclinijs, uno quo ſagati, palliatiue, altero quo togati, cum illuſtrioribus prouinciarũ diſcũberẽt. Saga Liguſtica celebrantur à Strabone in quarto. Tunicæ quoque illic fieri ſolitæ. Abolla quoq; militũ erat, ut Nonio Marcello placet. Vnde iocus Martialis in Criſpinum, qui poſita abolla, togam ſumpſerat.

Saga Liguſtica.
Abolla.

Neſcit cui Tyriam dederit Criſpinus abollam
Dum mutat cultus, induiturq; togam.

Et apud Iuuenalem nõ ſemel. Iam uero & lænam militarem fuiſſe Nonio placet, quam Græci χλαῦναν uocitãt. Plutarchus in Numa. καὶ γὰρ ἃς ἐφόρουν οἱ βασιλεῖς λαῦνας ἰόβας φησὶν εἶναι. hoc eſt: Etenim quas geſtabant reges, lænas, Iuba chlænas ait eſſe. Palliſs ſuperinduebantur hiberno tempore, ſi Martiali credimus.

Læna.
χλαῦνα.
Chlæna.

Tempore brumali non multum læuia proſunt
Calfaciunt uilli pallia ueſtra mei.

Quod & prouerbio fit manifeſtum. ὦ θέρει τὴν χλαῦναν κατατρίβεις, ἐπὶ τῷ μὴ καθ' ὥραν τοῖς ἀναγκαίοις χρωμένων. hoc eſt: Aeſtate lænam deteris. In eos qui non ſuo tempore rebus neceſſarijs abutuntur. Vtebantur & cœnatorijs pallij uice. Iuuenalis in quinto.

Aeſtate lænam deteris.

Plurima ſunt, quæ
Non audent homines perfuſa dicere læna.

Martialis, ubi de Luſco conuiua furaciſſimo.

Et tectus lænis ſæpe duabus abit.

Nec tamen me fallit fuiſſe quoq; apud Græcos genus ueſtis quæ χλανὶς diceretur, ut eſt apud Herodotum, ubi de Dario.

χλανὶς.

Nec hoc loco omiſerim Gallos olim ſolitos ſagis uilloſis utiquas lænas appellabant. Strabo in quarto. ἡδ' ἐρέα, τραχεῖα μᾶλλον δὲ, ἀφ' ἧς τοὺς δασεῖς σάγους ὀξυφαίνουσιν, οὓς λαῦνας καλοῦσιν. hoc eſt: Lana uero hirta, uilloſo pilo, ex qua ſaga pexa crebra contexunt, quas lænas appellant. Valerius amiculum dixit. χλανίδος meminit & Athenæus in quinto. πρῶτοι μὲν οἱ τὸν ὄχλον ἀνείργοντες στελλωτοὶ πορφύρας χλανίδος. οἱ δὲ φοινικίδας ἀμφιεσμένοι. Illud fortaſſis quiſpiam mirabitur quod in

Lenæ uilloſæ.
Amiculum.

eodem

eodem dixit Athenæus χλαῖναν quam Plato τρίβωνα appellat in sympoſio. Alcibiades loquitur. ὑπὲρ ἐμοῦ τρίβωνα κατακλινεὶς ἐμοὶ τουτοί. Athenæus uero, οὔτ' ὢν ἀλκιβιάδης σωκρατικοιμήθη ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ γενόμενος χλαῖναν. Cicero ubi de Dionyſio in tertio de natura deorum, in fine. Pellenicæ lænæ celebrantur antiquis uictoribus athletis præmij loco dabãt. Pollux. Strabo in octauo. ὅτι δὲ καὶ κώμη πελλήνη, ὅθεν καὶ αἱ πελλήνικαὶ χλαῖναι, ἃς καὶ ἆθλα ἐτίθεσαν ἐν τοῖς ἀγῶσιν. hoc eſt. Eſt & uicus Pellene, unde & Pellenicæ lænæ, quas & præmia conſtituerãt in certaminibus ludicris. *Pellenicæ lænæ.* *Pellene.*

CAPVT XVI.

Lacerna, quaſi lacera, quod capite minus ſit Sexto Pompeio. Quam militum quoq; fuiſſe conſtat. Propertus in quarto. *Lacerna.*

Texitur in caſtris quarta lacerna tuis.

Ouidius faſtorum ſecundo.

Mittenda eſt domino, nunc nunc properate puellæ
Quamprimum noſtra facta lacerna manu.

Erant & lacernæ, quibus uterentur Romani cum ſpectaculis operam ſedentariam præſtarent, & togæ ſuperinduebantur ad arcenda frigora. Martialis. *Vſus lacernarum.*

Amphitheatrales nos commendamur ad uſus
Cum tegit algentes noſtra lacerna togas.

Iuuenalis in nona:

Pingues aliquando lacernas,
Munimenta togæ, duri, craſſiq; coloris.

Rurſus Martialis in octauo.

O quantos riſus pariter ſpectata mouebit
Trita palatina noſtra lacerna toga.

Tranquillus: Dedit negocium ædilibus, ne paterentur, in foro, circóue quemquam conſiſtere, niſi poſitis lacernis togatum. Lacernis candidis utebantur in ſpectaculis, ſi Martiali credimus, qui ludit in Horatium, qui nigra lacerna ſpectaculis aderat. *Lacernæ candidæ.*

Spectabat modo ſolus inter omnes

Nigris, munus Horatius, lacernis,
Cum plebs, & minor ordo, maximusq́;
Sancto cum duce candidus sederet,
Toto nix cecidit repente cœlo.
Albis spectat Horatius lacernis. Hactenus Martialis.

Catonis fides. Concedebatur aliquando, honoris ergò, toga uti prætexta in spectaculis, ut S.P.Q.R. admiratus Catonis fidem & sedulitatem in conseruanda Cypria gaza, ultro ei præcipuam detulit præturam, concessitq́;, ut toga prætexta in spectaculis publicis uteretur. Plutarchus in Catone. ἡ δὲ τὰς θεὰς ἀυτὸμ ὤ ἐσθῆτι περιπορφύρῳ θιάσασθαι. Lacernis utebantur & mulieres. Iuuenalis in prima.

Lacernis & mulieres usas.

Ipse lacernatæ cum se iactaret amicæ.

Ipsi in plerisq; Italiæ ciuitatibus matronas uidimus lacernatas, eo ipso tempore, quo per urbem mirifice tẽperato gressu incedunt. Fortasse uero non inepte dixerim nostros iuris tã diuini, quàm humani doctores, eo enim uocabulo gaudẽt, lacernatos, cum cappis quas uocant, pellitis ornati, tyronibus suis prolytarum, lytarumq́; insignia largiuntur, pro sensus ratione an pro censu nihil habeo dicere. Sacerdotes quoque qui Canonici dicuntur, lacernis nigris ornantur, ut cucullo, cum in ædis choro sedentario diuinos Dauidis uersus, alternis ultro citroq́; uicibus decantant: tẽpore uero æstiuo, utuntur amictu pelliceo, quem ab amiciendo, opinor, uulgo aumiciam uocant. Quinetiam uidentur lacernæ esse eæ, quibus Cardinales Romæ obequitando, triumphantiummore utũtur, sacerdotij, ut ita dicam dibaphici ius adepti, cum cucullo & Causia purpurea, quam nonnulli capellum rubeum uocant. Qui ne nimium hac de re glorientur, sciant lacernas quoq; pauperiorum fuisse. Iuuenalis in tertia.

Doctores nostri seculi.

Canonici.

Cardinalium cultus.

Lacerna erat & pauperum.

Quid quod materiam præbet, causasq́; iocorum,
Omnibus hic idem, si fœda & scissa lacerna.

Martialis ad Mamurianum:

Cerea si pendet lumbis, ac trita lacerna.

Nobiliores illustriores q́; lacernis non utebantur, nisi pluuio

uio tempore, ut in ſpectaculis. Quare Tullius obiectat Antonio, quod rediſſet in urbem cum Gallicis & lacerna. In ſecunda Philippicarũ ſic ait: Nam quod quærebas quomodo rediſſem, primum luce, non tenebris, deinde cum calceis & toga, nullis nec Gallicis, nec lacerna. In uulgatis codicibus ſcriptum eſt caligis. Tu ex Gellio lib. xiij. Gallicis legas. nos galozas dicimus. Erant enim & quædã lacernæ, quibus pluuioſo tempore uterentur. Plinius xviij. cap. xxv. ubi de uirgiliarum occaſu: Ergo ex occaſu eius de hyeme augurãtur, quibus eſt cura negociatoris inſidiandi auariciæ. Nubilo occaſu pluuioſam hyemem denunciant, ſtatimq; augentur lacernarum precia. Hactenus Plinius. Quæ lacernæ dicebant & penulæ. Aulus Gellius libro xiij. T. Caſtritius rhetoricæ diſciplinæ doctor, qui habuit Romæ locum principem declamandi & docendi, ſumma uir autoritate, grauitateq;, & à D. Adriano in mores literasq; ſpectatus, cũ me præſente, uſus ſum enim eo magiſtro, diſcipulos quoſdã ſuos ſenatores uidiſſet die feriato tunicis & lacernis indutos, & Gallicis calceatos: Equidem, inquit, malluiſſem uos togatos eſſe. Pigitũ eſt ſaltem cinctos eſſe & penulatos. Vides ut quos lacernis indutos dixerat, uocat penulatos. Penulam enim abuſiue nobiliſſimi ueteres dixere omne quicquid tegit. Penula utebantur arcendis pluuijs. Aelius Lampridius in Alexandro: Penulis intra urbem, frigoris cauſa, ut ſenes uterẽtur, permiſit, cum id ueſtimẽti genus ſemper itinerariũ, aut pluuiæ fuiſſet. Matronas tamen intra urbem penulis uti uetuit, in itinere permiſit. Iuuenalis in quinta.

Locus Ciceronis reſtitutus.

Gallicæ.

Penula.

T. Caſtritius.

Penulati.

Penulæ uſus.

Fremeret ſæua cum grandine uernus
Iupiter, & multo ſtillaret penula nimbo.

Quintilianus: Galba penulam roganti, non poſſum commodare, inquit, domi maneo, cum cœnaculum perplueret. Idem Galba, penulam roganti reſpondit, non pluit, non eſt opus tibi. ſi pluit, ipſe utar. Quod autem uiatoria fuerit, Tullius ad Atticum xiij. probat: Sed ego, inquiens, ita egi, ut nõ ſcinderem penulam. Prouerbij uice uſurpauit Tullius, ut

Penula uiatoria.

Scindere penulam.

loquimur, non sustinuit ut scinderem mantellum, quo apud me remaneret. Et paulò post: Horum ego uix attigi penulã, & tamen remanserunt. Idem Tullius pro Milone. Cum alter ueheretur in rheda penulatus, unà sederet uxor. & paulò post: Quid minus promptum ad pugnam, cum penula irretitus, rheda impeditus, uxore penè constrictus esset: Erat & penula scortea, scorta enim ueteres pelles nominabãt, cuius meminit Martialis.

Scortea penula.

Ingrediare uiam cœlo licet usq; sereno,
Ad subitas nusquam scortea desit aquas.

Penula scortea utuntur ij, qui solenne habent uisere ædem D. Iacobi Caleci, uel uoti, uel nũmi causa, brodes uocamus.

Pesagarij cursores.

Vtunt & pesagarij cursores, qui à Gallia Lugdunensi, quinto aut sexto demum die Romam aduolant, subinde per stationes mutatis equis. Græci penulam φαινόλην uocant. Paulus ad Timotheum secunda: τὸν φαινόλην ὃν ἀπέλιπον ἐν Τρωάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, id est: Penulã quam reliqui Troade, apud Carpum, cum uenies apporta. Hieronymus in tertio aduersus Pelagium dialogo, uertit lacernã, siue penulã, ut inquit Erasmus in annotationibus. quod cum Gellio conuenit, qui, ut ferè eadem posuit lacernam & penulam, ut diximus. Athenæus ĩ tertio, πᾶι λευκὲ δός μοι ἄχρηστον φαινόλην, hoc est: Puer candide da mi inutilem penulam. Nos uocabuli Græci uestigia seruamus, μανδύην Græci, nos manteau dicimus. Pollux in septimo, ἡ δὲ μανδύη, ὅμοιόν τι τῷ καλουμένῳ φαινόλῃ. id est: Mandya uero simile quiddã habet cum ea quæ penula uocatur. Quod uero Lampridius scribit, Alexandrũ senioribus permisisse, ut intra urbem penulis uterentur, quis forsitan mirabitur, cum orandis causis, penula munitos fuisse constet ipsos etiam oratores, ex Tacito, in oratorum dialogo, his uerbis: Quantum humilitatis putamus eloquentiæ attulisse penulas istas, quibus astricti, & uelut inclusi, cum iudicibus fabulamur. Hactenus Tacitus. Namq; ij, sub quorum persona differit Tacitus, ante Alexandrum imperatorem fato functi sunt. Quin et Tacitus ipse, ut mihi quidem uidetur.

φαινόλης.

Lacerna & penula penè pro eodem.

μανδύη.

Mandya.

Penula usos oratores.

Cornelius Tacitus.

Quare in tanta, non ſolum rerum, ſed etiam autorum diuerſitate, eorumq; probatiſſimorum, nihil planè decernere auſim. Quæram uero omnia, dubitans plerunq;, & mihi ipſe diffidens. Tantũ hoc dico, rem ipſam ueſtiariam uariis temporibus, haud prorſus eandem rationem retinere potuiſſe.

Penula gauſapina erat crebra, & uilloſa, qua hyberno tempore & frigido uterentur. Martialis.

Penula gauſapina.

Is mihi candor ineſt, uillorum gratia tanta,
Vt me uel media ſumere meſſe uelis.

Quidam his uerſiculis putauerunt penulã gauſapinam inter theriſtra, id eſt, æſtiua ueſtimẽta annumerari. Verum, ni fallor, falluntur. Senſus enim Martialis eſt. Penulæ dicit talẽ ineſſe candorem, tantam ineſſe uillorum gratiam, ut etiam ſi hyberno uſui ſit adſcripta, tamen qs penulæ ſpecie captus, eam uel media ſumere meſſe uelit. Vſque adeóne iudicio caruere Martialis interpretes? Et ille κέρας ἀμαλθείας, de quo lactis hauſtum gallinacei ſperare poſſis.

Theriſtra.

Martialis locus.

CAPVT XVII.

VEluti ſtolæ.) Vides ut iureconſultus, ſtolam annumerat inter ea ueſtimenta, quibus uir, ſine repreheníone uti non poteſt, licet aliter obſeruetur à Græcis, & Latinorũ antiquiſſimis, ut diximus in principio huius opuſculi. Poſtea uero ad matronarum ueſtẽ hoc uocabulũ translatum eſt, quæ demiſſa erat ad imos uſq; pedes, & cuius extremam partẽ ambibat inſtita aſſuta, quæ erat faſciola quædam, ſiue limbus. Patrum noſtrorum memoria matronæ illuſtriores inſtita utebãtur, quos goddetos uulgo dicebant. Ouidius.

Stola etiam uiros uti.

Stola mulierebris.

Inſtita.

Eſſe procul uittæ tenues inſigne pudoris,
Quæq; tegis medios inſtita longa pedes.

Et aliâs.

Ecquid ab hac omnes rigida ſubmouimus arte,
Quas ſtola contingi, ſumptaq; uitta uetat?

Inde ſtolatum, matronale atq; honeſtum dicimus. Martial.

Stolatum.

Quis floralia ueſtit, & ſtolatum

Permittit meretricibus pudorem?

Limbus. Quod uero instita dicatur et limbus probat Vergilij uersus:

Sidoniam picto chlamydem circundata limbo.

Et Ouidius:

Quàm limbus obibat
Aureus, ornabant aurata monilia collum.

Sunt qui dicant limbũ, muliebre uestimẽtum fuisse, citentq; Plauti locũ, textores limborarij, quo non satis probat quod *Capitia.* uolunt, etiã si id Marcellus uelle uideat. Capitia. capitiũ Varroni dictum quod pectus capiat, hoc est, comprehendat. Et est capitis tegmen, à capite dictum, ut opinor. Quod si uerũ est, in mulieribus id capitiũ dicemus, quod in matronis cappam appellamus, quo undatim crispo utuntur Parrisinæ.

CAPVT XVIII.

Zona. Zonæ hic iureconsultus inter muliebria adnumerat. Martialis.

Longa satis nunc sum, dulci sed pondere uenter
Si tumeat, fiam tunc tibi zona breuis.

Zona erat & uirorum. Zona quoq; erat uirorum, in qua solebant deferre nummos. Inde præceptũ illud domini, apud Matthæũ: Ne possideatis aurũ, neq; argentum, neq; æs in zonis uestris. Extat Gracchi dictum, in oratione, quam ad populum in concione habuit: Itaq; Quirites, cum Roma profectus, zonas quas plenas argenti extuli, eas ex prouincia inanes rettuli. Alij uini amphoras, quas plenas tulerunt, eas argento plenas domum reportarũt. Plutarchus in Tiberio, pro zona βαλάντιον uertit, his *Βαλάντιον.* uerbis. μόνος δὲ τῶν στρατευσαμένων πλῆρες τὸ βαλάντιον εἰσενηνοχὼς, κενὸν ἐξενηνοκέναι. Etiã si idẽ Plutarchus aliâs his uerbis utat in Lucullo scilicet. οἱ δ' ἄγοντες αὐθόμενοι, πεντακοσίους ὑπερωσμένον ἀπέκτειναν. Illud uero non omittendũ quod scripsit Athenæus in primo, reges Persarum & Aegyptios dare solitos reditum tributorum Alexandriæ ciuitatis uxoribus suis in zonas Socrates quoque apud Platonem in Alcibiade priore ait: ἐπεί ποτ' ἐγὼ ἤκουσα ἀνδρὸς ἐξιόντος τῶν ἀναβεβηκότων παρὰ βασιλέα, ὃς ἔφη παρελθεῖν φώραν πάνυ πολλὴν ἀγαθήν.

ἀγαθὴν, ἐγγὺς ἡμερησίαν ὁδὸν, ἣν καλεῖν τοὺς ἐπιχωρίους, ζώνην φῆ βασιλέως γυναικός, εἶναι δὲ καὶ ἄλλην, ἣν αὖ καλεῖσθαι καλύπτραν, καὶ ἄλλας πολλοὺς τόπους, καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς, εἰς τὸν κόσμον ἐξημμένους, τὸν φῆ γυναικός, καὶ ὀνόματα ἔχειν ἑκάστους τῶν τόπων ἀπὸ ἑκάστου τῶν κόσμων. Porrò autem latis zonis utebantur & mulieres apud Illyrios, quæ præcingũt uentrem latis zonis quando bibũt, & hoc primum mediocriter præstringunt. Cum uero acrius bibunt, magis semper cogunt, comprimuntq; zonam. Verba Athenæi subscriberem, quem laudo autorem, ni uerear lecturis stomachum facere. Erat & cinctus & cingulum à cingendo, ut inquit Varro. Alterum uiris, alterum mulieribus attributum. A quo & cinctura dicitur. Tranquillus in Cæsare dictatore: Vsum enim lato clauo ad manus fimbriato, nec ut unquam aliter super eum cingeretur, & quidem fluctiore cinctura. Vnde emanasse Syllæ dictũ, optimates sæpius admonentis, ut male præcinctũ puerũ cauerẽt. De baltheo dubitari potest, an uestimentorum appellatione ueniat. Et magis est, ut armorum nomine comprehendatur, quandoquidem baltheum Varro inter arma adscripsit, dictũ quasi bullatũ cingulũ. Tacitus quoq; xvij. recenset, inter armorũ ornamenta, in hæc uerba: Manipuli quoq;, & gregarius miles, uiatica sua, & baltheos, phaleras q; insignia armornm argento decora, loco pacuniæ tradebant. Græci ζωστῆρα appellant. Plutarchus in Camillo: ἀπολυσάμενος τὴν μάχαιραν, ἅμα καὶ τὸν ζωστῆρα προσέκνε τοῖς σαθμοῖς. hoc est: Gladium unà cũ baltheo exutum lancibus apposuit.

Illyricæ mulieres.

Cinctus.

Cingulum.

Cinctura.

Syllæ dictum de Cæsare.

Baltheus.

Baltheus unde dictus.

ζωστήρ.

CAPVT XIX.

Mitra.

Mitræ) Mitra utebantur matronæ. Varro de lingua Latina: Mitra & reliqua ferè in capite. Postea addita cum uocabulis Græcis. Vtebantur & reste, hoc est fasciola, qua capillũ in capite colligaretur. Erat autẽ reticulum, quod capillum contineret, nos cophiã uocamus. Capital quoq; à capite dictum, quod sacerdotale, inquit Varro, in capite nunc solent habere. Sic rica à ritu, qd Romano ritu sacrificium fœminæ cũ faciunt, capita uelant.

Restis.

Reticulum.

Capital.

Rica.

CAPVT XX.

Pileus. πιλίον.

PIleus, quod & pileum dicitur, in plurari, ut quidã putant, uel quod ex pilis fieri soleret, uel quod pilos capitis tegeret. Græci τὸ πιλίον. Plutarchus in M. Catone τὸ πῖλίον ἐκεῖ, ἀρχὴ τῶν ζώνων ἐπιλελησμένων. Et capitis tegimen fuisse patet ex Martiali.

Si possem, totas cuperem misisse lacernas
Nunc tantum capiti munera mitto tuo.

Et aliâs.

Dumq; decent nostrum pilea sumpta Iouem.

Mos manumittendi seruos.

Mos fuit Romanis, ut eorum serui libertatem assecuti pileũ capite tonso gestarent. Plautus: Vt ego hodie raso capite caluus accipiam pileum. Plutarchus in Tito, οἱ γὰρ ἄνδρες οὗτοι καθάπερ ἔθος ἐστὶ τοῖς οἰκέταις, ὅταν ἐλευθερωθῶσι, ξυρέσθαί τε τὰς κεφαλὰς, καὶ πιλίᾳ φορεῖν, ταῦτα δρᾶσαντες αὐτοὶ θριαμβεύοντι ὡμαῖζείποντο. hoc est: Viri enim illi, qui mos seruorum est cum libertate donantur, rasis capitibus pileati in triumpho Titum

Serui pileati.

comitabantur. Hactenus Plutarchus. Serui quoq; cum pileati uenibant, eorũ nomine uenditor nihil præstabat, ut Cælius Sabinus scriptũ reliquit. Cuius rei causam esse ait, quod eiusmodi conditionis mancipia insignia esse in uendundo deberent, ut emptores errare & capi non possent, neque lex uendundi operienda esset, sed oculis iam perciperent, quod nam esset mancipiorum genus. Hæc Gellius noctium Atticarum septimo.

Tiara.

Tiara erat capitis tegmen orientis. Ouidius in undecimo de Mida rege.

Tempora purpureis tentat uelare tiaris.

Putarchus inter Medicam stolã adnumerat in Antonio, qui in publicum filios produxit, ἀλέξανδρον μὲν ἐν ἐσθῆτι μηδικῇ, τιάραν καὶ κίταριν ὀρθὴν ἐχόσῃ, hoc est: Alexandrum Medica uestem, tiaran & citarin rectam habente. Hierony. ad Fabiolã. Quarum genus est uestimẽti rotundũ pileolũ, quasi sphæra media sit diuisa, ut pars altera ponatur in capite. Hoc Græci

Galerus.

& nostri tiaram, nonnulli galerum uocant. Plutarchus in Artoxerxe, ἀποπίπτει δὲ τῆς κεφαλῆς ἡ τιάρα τοῦ κύρτου, hoc est: Decidit à capite

à capite tiara Cyri. Quo in loco pro galea accipi uidetur. Hesychius enim ait, quandoq; esse περικεφάλαιον, quod antiqui dicebant ueluti σέμμα, autor Pollux. κίταρις, quam nonnulli cidarim uocant, Persarũ quoq; regum insigne erat, si recta gestaretur. Plutarchus in Artoxerxe. ἀνέδειξε τὸν Δαρεῖον βασιλέα πεντήκοσον ἔτος γεγονότα, καὶ τὴν καλουμένην κίταριν ὀρθὴν φέρειν ἔδωκε, id est: Designauit Darium regẽ quinquaginta annos natum, permisitq;, ut eam quæ citaris appellatur, rectam gestaret. Cidaris quoq; capitis ornamentum regum Armeniæ, quod & diadema appellatur. Plutarchus in Lucullo. τὸν Τιγράνην δ' αὐτὸς ἑαυτὸν γυμνὸν, καὶ ἄνοπλον φέρων ὑπέρ ἵππε πομπήϊον, καὶ τὸ διάδημα ἀπὸ κεφαλῆς ἀφελόμενος ἔθηκε πρὸ τῶν ποδῶν. hoc est: Ipse uero Tigranes nudus & inermis ante Pompeium procidit, sublatum'que à capite diadema ante pedes posuit. Quod hic diadema dixit Plutarchus, citarim in Pompeio appellat his uerbis. καὶ τέλος, ὡς πρὸς αὐτὸν ἦλθε πομπήϊον ἀφελόμενος τὴν κίταριν ὥρμησε πρὸ τῶν ποδῶν θεῖναι. hoc est. Postremo, ut ad ipsum Pompeiũ uenit, sublato è capite citare, ante pedes collocare pergit. Vides ut cum de eodem Pompeio & Tigrane eadem referat, quod Lucullo diadema dixerat, in Pompeio citarim uocet. Quare puto utrumq; simul iunctum, insigne regiũ esse, ut de tiara & cidare recta diximus, ex Plutarcho in Antonio. Quin Suidas & Hesychius citarẽ & tiaram eadem existimasse quosdam scripserunt. Cidaris uero, ut ait Pollux, appellatur & Cyrbasia, & pileus. τὴν δὲ κυρβασίαν καὶ κίδαριν, καὶ πῖλον καλοῦσι. Ludouicus Cælius in antiquis suis lectionibus legit anaxyris, quam & cyrbasiam dicunt falsus corrupti exemplaris errore. Legendum enim in Polluce τὴν δὲ, non, τὴν καὶ. Salustius: Tunicas uersicolores æneis succincti baltheis, togasq; annectentes fibulis circumductis purpura, subtegmine puniceo, quas trabeas uocant. Est enim gentilis ea uestis Romanis ualde honorifica & quos apices uocant, capitibus imponentes pileos altos, in speciem coni eductos, quas Græci κυρβασίας appellant. Diadema ornamentum capitis regum insigne. Ta-

Tiara pro galea.
κίταρις.
Cidaris.
Diadema.
Cidaris.
Cyrbasia.
Ludouicus Cælius.
Diadema.

citus in quinto: Surena patrio more Tiridatem insigni regio euinxit. Paulo post subdit, delectum capiendo diademati diem hunc concelebrauerant. Surenæ enim gentilibus ius erat, nouo rege primũ diadema ponere, ut palàm sit ex Plutarcho in Crasso, in hæc uerba: Ἦν γάμος μὲν οὖν ἐξ ἀρχῆς ἐκείνῃ τῷ βασιλεῖ γαμουμένῳ πάρθων ἐπιτιθέναι τὸ διάδημα πρῶτος. Reginæ quoq; eo insigni ornabãtur, ut docet Plutarchus in Lucullo, de Monima Milesia altera Xerxis uxore, cuius magna fama & honor apud Græcos, ὅτι τὸ βασιλέως πειρῶντος αὐτῆς, ἡλλ μυρίους πενταχιλίους χρυσοῦς προπέμψαντος ἀντέχε μέχρι οὗ γάμον ἐψήφοντο σωθῆναι, ἢ διάδημα πέμψας αὐτῇ βασίλισσαν ἀνηγόρευσε, hoc est: Quod regi ipsam attentanti, præmissisq; quindecim aureorum millibus euocanti nõ paruerit, donec de matrimonio conuentum fuerit, missoq; diademate reginã salutarit. Aureum pro centũ solidis nostris accipe, ut docuit Budæus ex Tranquillo & Plutarcho & Tacito. Erat autem diadema fascia quædam, qua caput circumligabant, unde illa cuius modo mentionem fecimus, Monima, cũ à capite diadema abstraxisset, collo aptauit, seq; suspendit. περιῶσασα φῆ κεφαλῆς τὸ διάδημα ζῷ' τραχήλῳ περιῆψε, ἢ ἀνίστησεν ἑαυτήν. Et cũ corporis grauitate laqueus ille confractus esset, ô execrandum, inquit, diadema. Neq; in tam tristi mihi ministerio profuisti. A diademate, Metellorum unus dictus diadematus, ut inquit Plutarchus, in Coriolano. ὅτι πολὺν χρόνον ἔχων περιενόσει πῦρ ὁ μετέωρον. Quare quidam non indocti apud Plinium in septimo diadematis legunt, his uerbis: Et hoc dicebat, iam Balearicis & Creticis, & diadematis, iam Macedonius ipse. Etiam si nonnulli putent legendum, non diadematis, sed Numidicis, ex Plutarcho in Lucullo, in ipso statim principio, quum ait, auunculum Luculli fuisse Metellum eum, qui Numidicus est cognominatus.

Diadema & reginarum fuisse.

Aureus.

Monima Milesia.

Metellus diadematus.

Locus Plinij.

Vitta.

Vitta tegimen capitis matronarum. Tibullus.

Sit modo casta doce, quamuis non uitta ligatos
Impediat crines, nec stola longa pedes.

Vestales uirgines.

Erat quoq; Vestalium, qua cum plaga utuntur eæ, quæ perpetuam

petuam uirginitatẽ deo uouerunt, unicũ dei filium ſponſum agnoſcentes. Erat aũt plaga grande tegimẽ lineũ, qua hodie mulieres Romanæ utunt, cuius diminutiuũ eſt plagula, cuius meminit Vlpanus hic. Calanticæ etiã meminit Vlpianus in ſeq. & erat tegmẽ muliebre capitis. Cicero: Tu ne cũ mentirentur pedes fuſci, cũ calanticã capiti accõmodares. κωνῆ pileus erat Lacedæmoniorum. Strabo in ſexto, ubi de origine Tarantí loquitur, σωέκειτο μὴν, inquit, τοῖς ναικινθίνοις ἐν τῷ ἀμυκλαίῳ σωτελεσμὸν τοῦ ἀγῶνος, ἡνίκα τὴν κωνῆν περιθῇ ὁ φάλανθος, ποιεῖσθαι τὴν ἐπίθεσιν. Loquitur de inſidijs quas Lacedæmoniorum Helotes, id eſt, mancipia uocati & partheniæ populariibus ſtruxerant. Conuenerat, inquit, cum Hyacinthinis, ut inſultus initium fieret in populares, quando habita in Amyclæo ludorum celebritate, Phalãthus capiti cynam imponeret. Cynam paulò poſt idẽ autor, ut opinor, ex Ephoro, pileum Laconicum appellat, licet aliter rem ipſam narret. Xynæ quoq; meminit Athenæus. xiiij. τοῖς δὲ εἵλωσιν πᾶν ὑβρισικὸν ἔργον ἐπιτάττοντι πρὸς πᾶσαν ἀγοραν ἀτιμίαν. κωνῆν δὲ γε ἕκαστον φορεῖν ἠνάγκες. Heſychius uero ait, petaſum, eſſe pileum Archadicum, quibus uerbis palàm fit, petaſum fuiſſe tegmen capitis, unde petaſati dicti. Tranquillus in Auguſto: Domi quoq; non niſi petaſatus ſub dio ſpaciabatur, hoc eſt, uelato capite. Athenæus in quinto. ἐπὶ δὲ πάντων τὸ πωμὰ ναβεβήκει παιδάρια χιτῶνας ἔχοντα ἡνιοχικοὺς, ἡλῳ πετάσους Et in xij. ubi de Alexandro. ἐν δὲ τῇ σωσσίᾳ τάπη πέδιλα ἡλῳ τὸν πέτασον. Marcus Tullius in epiſtolis ad Caſſium: Sed petaſati ueniunt comites, ad portas expectare dicunt. Cauſia etiã capitis erat, quæ purpureæ dabantur à regibus Macedonũ ut diximus. Erat enim Macedonum cauſia. καυσία πῖλος μακεδονικὸς πῆ ἀ μλωάνδῃ, ait Pollux, in x. ut tiara candys, ut ἀναξυρίδες Medorum & Perſarum. Erat autem Candys tunica quæ regis erat haliporphyros, aliorum uero purpurea, ut ait Pollux. Atqui Alexãder Magnus, uti ferũt, anaxyridas, candyn, tiaramq; ſemper repudiauit. Erant autem anaxyrides feminalia, ſeu brachæ, ut inquit Suidas, Heſychius, & etiã,

Plaga.
Plagula.
Calantica.
κωνῆ
Helotes
Cyna.
Xyna.
Petaſus.
Petaſati.
πέταρῃ.
Cauſia.
Candys
Anaxyrides.

ut audio Eustathius, in Homerum Iliados secũdo. Quod & Strabo dixisse uidetur, cum ait, in quarto, ubi de cultu Gallorum: σαγοφορεῖσι δὲ καὶ κομοτροφοῦσι, καὶ ἀναξυρίσι χρῶνται περιπεταμμέναις. hoc est. Sagis utuntur, & comã nutriũt, oblongisq; feminalibus, quas unico uocabulo brachas dicere possumus. Idẽ Strabo autor est, ἀναξυρίδας Persarũ quoq; fuisse, his uerbis: ἐωθὲς δὲ τοῖς ἡγεμόσι, καὶ ἀναξυρὶς τριπλῆ. χιτὼν δὲ χειριδωτός, τριπλοῦς, ἕως γόνατος. ὁ ὑπενδύτης μὲν λευκός, ἄνθινος δὲ ὁ ἐπάνω. ἱμάτιον θέρους μὲν πορφυροῦν ἢ ἄνθινον, ἄχρι παρὰ πλησία ταῖς πτῶ μάγων, ὑπόδημα κοῖλον διπλοῦν, τοῖς δὲ πολλοῖς χιτὼν ἕως μεσοκνημίου, καὶ διπλοῦς. ξάκος δὲ σινδόνιον περὶ κεφαλῆς. hoc est, Persarũ principes uestis uice uti bracha tripla duplaq;, & manicata tunica ad genua usque promissa, cuius suffultura uticq; candida, exterior uero pars picta. Eorũ pallium æstate purpureũ, uel uariũ, hyeme uero pictum: tiaræ haud absimiles, eis quas magi gestant, calciamentum cauum ac duplũ; uulgus autẽ tunicam ad mediam usq; tibiã gestant, eamq; duplam: fascia uero sindonica caput euinciunt. Erant aũt brachæ Gallorũ transalpinoũr, Britonumq;. Martialis.

ἀναξυρίδες.

Brachæ

Quod ueteres brachæ Britonis pauperis.
Quibus & pudenda tegebantur. Iuuenalis.
Mittentur brachæ, cultelli, frena, flagellum.

Tacitus xvij. Ornatũ ipsius municipia & coloniæ in superbiam trahebant, quod uersicolore sagulo brachas, tegmen barbarũ indutus, togatos alloqueret. Plutarchus in Othone ἐκείνων δὲ κενίνας, οὔτε χῆμα δημοτικὸς, ἀλλ' ἐπαχθὴς καὶ ἀλλοκότου σώματος μεγάλου, γαλατικῶς ἀναξυρίσι καὶ χειρίσι ἐνεσκευασμένος. Quibus uerbis eadem ferè quæ apud Tacitum retulisse uidetur Plutarchus. Vnde brachati dicti Narbonenses ut ait, Plinius. Iuuenalis in octaua.

Galli brachati.

Vt brachatorum pueri, Senonumq; minores. Nunc uero etiam brachatis & transalpinis nationibus. Scitum est illud Tranquilli: Gallos Cæsar in triumphũ ducit. Idem: In curia Galli brachas deposuerunt, latum clauum sumpserunt. De brachis, etiam ut opinor, dictum prouerbialiter, ut de re in-

Prouerbium.

ſolita, ἀμαθὴς ἀναξυρίδα περιθέμενος πᾶσιν ταύτην ἐπιδείκνυσι. hoc eſt. Imperitus bracham indutus, omnibus eam oſtentat. Neque uero puto ἀναξυρίδα ſubligaculum fuiſſe, quod tantũ, ut opinor, pudendorum uelamen erat, neq; femora contegebat, ut brachæ & ἀναξυρίδες, quæ & ob id feminalia dicuntur à probatiſſimis autoribus. Subligaculi uero meminit Tullius officiorũ primo: Scenicorũ quidem mos tantam habuit à uetere diſciplina uerecundiam, ut in ſcena ſine ſubligaculo prodeat nemo. Græci περίζωμα uocant. Plutarchus in Romulo: ἐν περιζώμασι γυμνοὶ διαθέουσι. Et Athenæus, ni fallor, διαζώσφας appellat, in xiiij. αἱ θετταλαὶ αὗται ὀρχηστρίδες, καθάπερ αὗται ἔθος ὄντων ἐν ταῖς διαζώσφαις γυμναῖς ὠρχοῦντο, qđ dictũ fortaſſis eſt ἀπὸ φθοσφύος. Quare quod ſcriptũ eſt in epiſtola Pauli ad Epheſios, ad finem: ἐστηκότες περιζωσάμενοι τὰς ὀσφῦς ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, uerti potius debuit: Succincti ſubligaculo, uel ſuccincti ſimpliciter, quàm baltheo. Nihil em̃ cõmune lumbis cũ baltheo. Nec te moueat, quod doctiſſimos mouiſſe uidetur, quod ſcilicet ſupra mentionẽ fecit, πανοπλίας. Poſt hæc enim ſubdit, de calciamentis, quæ nec armorũ appellatione ueniunt, nec ueſtimentorũ, ſi iureconſultis credimus.

Feminalia.
Subligaculum.
περίζωμα.
διάζωσφα.
Locus Pauli.

CAPVT XXI.

ARiſto, etiam coactilia ueſti cedere ait.) Coactilia, inquit Aegnatius iureconſultis dici uidentur pelles, ſeu lora, quibus inuoluũtur, adligantur'ue ueſtimenta, quæ omnia inſtrumenta uiatorij ſint. Hactenus Aegnatius. Quibus uerbis uidetur id ſignificari, quod Græci φάσκολον dicunt, Itali ualize, nos uero malle. Ego ante quàm hæc Aegnatij uerba legiſſem, aliter ſentiebam, ſiquidem meminerã me legiſſe apud Plinium in octauo: Lanæ & per ſe coactæ ueſtem faciunt, unde coactilia dicta putabam, ea quæ uulgo feltra appellamus. Nũc uero tanti uiri autoritate permotus ſubſiſto. Quod ſi uerum tibi, lector, uidebit, quod nos ante uulgata Aegnatij ſcholia opinati ſumus, auſim & ego opinari bis ad eundẽ lapidem Aegnatiũ offendiſſe. Neq; enim pertinaciter in Pertinace Capitolini legendũ: tabernam coactiliariam, ut cenſet Aegna-

Coactilia.
Baptiſta Aegnatius.
φάσκολον.
Locus Capitolini.

tius, sed coctilitiam potius, id est, eam in qua coquebantur li
gna ne fumum facerent, quorũ meminit Vlpianus in l. ligni
Ligni acapna. appellati supra de leg. 3. & de uerb. sig. his uerbis, Sed & ti=
tiones, & alia ligna cocta, ne fumũ faciant. Quæ etiam à Mar
tiali ligna acapna dicuntur, quæ & forsitan coctilia dicuntur
à Trebellio Pollione in D. Claudio, in hæc uerba: Ligni quo
tidiani pondo mille si est, copia, sin minus, quantũ fuerit, &
coctilium quotidiana batilla quatuor. Quæ Iulius Pollux in
ξύλα κάυσιμα decimo ξύλα καύσιμα appellat. Quod uero apud Plinium in
octauo, post hæc uerba suprascripta, in uulgatis codicibus le
Locus Plinij. gitur: Indumenti usum ueniunt, legendũ, in tomenti usum
ueneunt. Cuius loci me admonuit, uolo enim suæ cuiq; indu
Christophorus Longolius. striæ honor reddatur, Christophorus Longolius, uir mecum
ijsdem Græcarũ literarũ studijs, ueluti sacris initiatus, eoq; nomine mihi amicissimus. Ille em̃ unus in causa fuit, uti post habitis rabularũ alcertationibus, quibus audiendis in supre=
ma Parisiorũ curia tempus tereremus, Romam unà cum eo ad capiendum ingenij cultum concederem, cuius immaturo interitu, Romanæ, Græcæq; literæ damnũ nõ mediocre fe=
cerunt, cuiusq; singularem, tum doctrinam, tum uirtutẽ ad=
mirati Romani, eum non petentem ciuitate donarunt. Labo
ris enim improbitate, ingenijq; felicitate eò gradum fecerat.
Vnde si porrò fatorũ clementia uitæ diem prorogante adni
sus fuisset, peruenire ad summa, & doctissimo cuiq; in utriusq; linguæ facultate æquari potuisset. Latine quidẽ loquen=
do nescio an habuisset parem neminem. Quod si quis meum
hac in re testimonium eleuet, ut hominis Longolij amicissi=
Germani Brixij uersus in C. Longolium. mi, Germani Brixij carmẽ legat, uiri utriusq; linguæ studio=
sissimi, tum uero poetæ felicissimi.

Longolio uix dum digresso matris ab aluo
Dixerat Aonidum nomine Mercurius,
Cresce infans, tibi ab ingenij, linguæq; disertæ
Dotibus, olim ingens, me duce, fama aderit.
Quam primis postquam sibi conciliasset in annis
Longolius fuso, nocte, dieq;, oleo.

Ne

Tum deus eloquij ueritus, si debita fati
Ordine uixisset tempora Longolius,
Ne sibi præriperet linguæ decus, inuidus illum
Contactum uirga sustulit ante diem.

Εἰς τὸ αὐτὸ τοῦ αὐτοῦ.

Κείμηλος ἐμ μυσσῶμ κόλπωοις ἀντήνορος ἐντὸς
πείχους, λογγόλιομ μοῖρ' ὁλοὴ δάμασεμ.
τῷ ξα ἓξ πόλιος στέφανομ δωρήσατο δώμη
ἀσείῳ γέραϊ ξεῖνομ ἀμειβομένη.
εἵνεκα τῶντε λόγωμ, καὶ λέξιος εἵνεκα κομψῆς
εἵνεκα φρ διδαχῆς, εἵνεκα τῆ χαρίτωμ.
δύσμορε λογγόλιος, φατὸμ ὣς, θάνες ἐμ νεότητι
καί περ ἐὼμ ζωῆς ἄξιος ἀθανάτ.

Hæc Lazarus Bayfius cõmentabatur, emendaturus, immutaturusq́, si quid sit, quod à uarietate iudiciorum desideretur.

INDEX GRAECOLATINVS IN LIBRVM L. BAYFII *de re uestiaria per ordinem abecedarium.*

A Bolla pagina 50
Acapna ligna. 64
Accinctus. 23
Accursij lapsus. 7
Adulterij pœna. 27
Aestate penulam deteris. 50
ἀλυργίς. 12,34
Amethystus 8
Amethystinatus 8
Am. Marcellinus 18
Amiculum 50
Amicitia prætextata 32
Amphimalla 48
Amphitapha eadem
ἀμφίταπος. eadem
ἀναξυρίδες. 61,62
Anaxyrides eadem
ἀνδρεῖον ἱμάτιομ 28
ἀνδρομανεῖς. 45
An triũphantiũ fuerit prætexta. 32
ἄνθιναι uestes. 33
Arma 24

Asbestinum linum 16
Attalus 21
Attalicæ eadem
Athenienses 38
Augustus Cæsar 23
Aureliani imp. dictum 21.18
Aureus numus 60

B

Babylon 22
Βαλάνινον 56
Baltheus 57
Baltheus unde dictus 57
Βάμμα σαρδωνικόν 7
Baptista Aegnatius 21.& 63
Blateus color 18
Bombyces 19
Bombycina eadē
Brachæ 62
Brixij uersus in Longolium 64
Buccinum 7
Budæi laus 2.& 25
Bulla 32
Bulbus lanifer 16
Byssus 17

C

Calantica 61
Camisia 41
Canusinæ lanæ 2
Canusinatus eadem
Candys 61
Causia eadem
Canonici 52
Capitia eadem
Capital 57
Cardinalium cultus 52
Carteia prouincia 7
καθαρὸν μάλλον 29
Catonis fides 52
Catonis frugalitas 39
Catonis mos eadem
Censores 31
Centum quadrantes 26
χειρόμακτρα 16
χιτῶνες περιπόρφυροι 30
χιτὼν πλατύσημος 43
χιτώνιον ἐχέσαρκον 41
κίτρις 59
χλαῦνα 50
χλαῦνα, quæ & τρίβων 51
Chlænæ uillosæ 50
Chlamys Alexandri 38
χλανίς 50
Christophorus Longolius 64
Cingulum 57
Cinctura eadem
Cinctus eadem
Clauata 21
Claui aurei 22
Claui in mappis 43
Clauus quid sit 43
Clauus latus 43
Coa uestis 19
Coactilia 63
Cocta ligna 63
Coccina 14
Coccinatus eadem
Coccum 13
κόκκος βαφική. eadem
Cœruleus color 4.& 6
Cœrulus eadem
Cœsius eadem
Colores apud Gellium 4
Color castaneus 5

Colores ex Platone eadem
Colores lanarum 3
Color ferrugineus
Color fuluus 3
Color molochinus 5
Color phaniceus 4
Color ruffus 3
Color Rutilius 3.4
Comœdiæ togatæ 27
Conchylium 7
Conchyliata ueſtis 11
Coruſcatio 6
Cornelius Nepos 8
Cornelius Tacitus 20.54
Crocota 5
Crocotula eadem
Crocotarij eadem
κροκτός eadem
κροκώδων ibidem
Cubicula uiatoria 2
Cyrbaſia 59
κῦμα 5
Cymatilis eadem
Cyna ſeu κυνῆ 61

D

De uaſtibus aureis 20
διάζωσφα 68
Dibapha Tyria 8
δίβαφον 3
Diadema 59
Diadema rerginarum 60
Diadematus Metellus eadem
Dictum Aureliani 21
Dictum Syllæ de Cæſare 57
Dionyſius ſenior 1
Diſcinctus 23
Doctores noſtri ſeculi 49
δραχμαί 39
Duaydæ 41

E

Endromis
ἐφαπτίς 47
ἐφεστρίς 36
Eriophoros bulbus eadem
ἐρυθρός 17
ἐωθής 3
ἑπερόμαλλον 1
ἔριφοι 48
ἐριφίδες 39

F

Feminalia 63
Ferrugineus color 5
Flauentes comæ 4
Flores colore nobiles 12
Frugalitas Catonis 39
Frugalitas Maſſilienſium eadem
Fulgor 6
Fuluus color 3.6
Fuſcus color eadem

G

Galerus 58
Gallia togata 27
Galli Brachati 62
Galli φιλέλληνες 41
Gallicæ 53
Germani Brixij uerſus 64
Georgius Merula 31
Glaucus color 4.& 6
γλαυκῶπις 4
Gul. Budæus 2
Gul. Budæi laus 25

H

Helotes 6
Hercules inuenter purpuræ eadem
Hiſpani togati
Hodæporica ueſtis 2

Holoserica uestis 18
Hyacinthus 12
Hyacinthina eadem
Hysginum 15
ὑσγινοβαφῆ eadem

I

Iacobus Gillius 22
Ianus Lascaris 2
Ianthina 12.11
Illyricæ mulieres 67
Ima tunica. 40
Instita 55
Insitæ picturæ 22
Inuentio purpuræ 6
ἴον 12
Iurisconsultorum mos 49
Ius laticlaui 43

L

Lacerna 51
Lacernarum usus eadem
Lacernæ candidæ eadem
Lacernis & mulieres usas 52
Lacerna erat & pauperum eadem
Læna 50
Lænæ uillosæ eadem
Lanarum genera 2
Lanæ Canusinæ eadem
Lanarum colores 3
Lanæ Mutinenses eadem
Lanæ Pollentinæ 2
Lapsus Accursij 7
Lapsus Sipontini 47
Lapus interpres 49
Lapis Caristius 16
Laticlauius 43
Latus clauus 22
D. Lazarus 40
Lex militaris 49
Ligna acapna 64
Ligna cocta eadem
Linei thoraces 25
Lineæ uestes 16
Limbus 56
Linum asbestinum 16
Locus Ciceronis 53
Locus Capitolini 63
Locus Pauli 63
Locus Matthæi 13
Locus Plinij 12 & 60.64
Locus Taciti 20
Locus Martialis 55
Longolij laus 64
Lorica linea 23
Lucullus 23.27
Ludouicus Cælius 59
Lusitani 49
Luteus color 4.5
Luteolus 6

M

Macrobius 32
Macedones 36
μανδύη 54
Manicatus 40
Manulcatus eadem
Marcellus florentinus. 6
Martha Bayfia 18
Massiliæ laus 40
Massiliensium frugalitas 39
Medica uestis 19
Medica tunica 41
Megalensis purpura 9.& 10
Metellus diadematus 60
Mitra 57
Molochinus color 25
Monima Millesia 60
μονοχίτων 41

Moreus color 6
Mos Catonis 39
Mos iuriſconſultorum 49
Mos manumittendi ſeruos 58
Mulierum priuilegia apud Rom. 31
Murices 11

N

Nauigare in Maßiliam 40
Numas 37. Nummus 8

O

ὁδοιπορική 2
Opera togata 42
Ornamenta ſenatoria 33
Oſtrina ueſtis. 5. Oſtrũ. ead.
ὀθόνη. 48
Othonia eadem

P

Palla aurea 21
Palla Gallica 46
Palla honeſta eadem
Palla unde dicta. 47
Palla tragœdorum eadem
Pallia cœnatoria 46
Pallium 44
Pallia communia eadem
Palliolatus 46
Pallium philoſophorum 44
Palmata toga 33
Palmata tunica 43
Pamphile Coa. 19
Papirius prætextatus 32
Paulus Aemilius 30
Pelagus. 8 Pellene 51
Pellenicæ lenæ eadem
Penula ſcortea 54
Penula uſos oratores 54
Penula gauſapina 55
Penula uiatoria 53
Penulatus eadem
Penulæ uſus 53
περίζωμα. 63
περίλθυκον. 30
Peſagarij curſores 54
περιπόρφυρος 10. 29
πέτασος 61
Petaſus eadem
Petaſati eadem
φάσκολον 63
φαινομηρίδαι 45
φαινόλης 54
Phœniceus color 4
φοινικίς 12. 36
Pictæ ueſtes 22. 33
Pileus 58
πίλιον 58
Pileati ſerui eadem
Plaga 61. Plagula eadem
πλατύσημος χιτών 43
Plumbei 23
πόδεα 16
Pollentia 2
Pollentinæ lanæ eadem
Politianus 40
πολύμιτα 22
Pompeius Alexandro ſimilis 38
πορφυρίς 12
Præcingere 23
Prætexta 10. & 30
Prætexta unde dicta. 29
Prætexta quid proprie 3
Prætextæ uſus 31
Prætextæ origo 31
Prætextata amicitia 32
Prætextati pueri 29
Prætextatus 32

Prætexta an sit triumphantium ead.
Precium purpuræ 8.& 10
Precium tyriarum 9
Promiscuæ uestes 44
Prouerbium 62
Pura uestis, id est candida 29
Purpuræ inuentio 6
Purpuræ usus 7
Purpuræ precium 8.& 10
Purpura pro magistratu 8
Purpura insigue magistratuũ. eadem
Purpureus color 6

Q

Quadrans 25
Quid proprie sit sericum 20
Quies tunicata 42

R

Raphaël Volateranus 13
Restis 57.
Rica
Rhytum 41.
Rubidus 4.
Rutilus
Reticulũ eadem
eadem
Rubeus 6
Rufus color 3
3.& 4

S

Saga 23.
σάγοι
Sagatus
Sagulum
Saga Lygustica.
Sarra 9.
Sardanapalus 15
Scindere penulam 54
χιτὼν χιτῶν 45
Scortea penula 54
Scutula 3
Scutulatus textus eadem
Seres 17
Sericum unde eadem
Sagum 48
49
eadem
eadem
50
Sarrana eadem
Serica eadem
Serum barbaries 18
Serinda ciuitas eadem
Serica uillosa 48
Sericum quid proprie 20
Serui pileati 20
Signum prælij futuri 14
σὴς ἀρὸς 17
Sindon 47
Sipontini lapsus eadem
Spartanarum cultus 45
Spadix 9
Stola quid sit 1
Stola apud ueteres eadem
Stolatus 55
Sportula 25
Στέλλομαι 2
Stola muliebris 55
Stola unde dicta 2
Subligaculum 63
Subserica uestis 18
Succincti 23
Syllæ dictum 57
σώθεσις 27

T

Tacitus imperator 17
Talentum 19
Tarquinius priscus 20
Testamentum procinctum 25
τήβεννα 24
τήβεννος eadem
Theristra 55
Thoraces linei 23
Tiara 58
Tiara pro galea 59
Tinctura Sardonica 7
T. Castritius 53
Toga 24

Toga pro pace. 24
Toga pura 28
Toga ἀπόσφυξος eadem
Toga rara 28. & 42
Toga τέλος 28
Toga prætexta. 33
Toga purpurea 34
Toga picta 10. & 34
Togati 28. Togatus 25. 27
Togatulus 25
Togatæ comœdiæ 27
Togula 25
Togata opera 42
Trabearum genera 34
Trabeæ usus 35
Trabeæ equitum eadem
Trabeæ consulares 33
Trabea prætorum eadem
Trabea triumphantium 9
Τρίβων 51
Triumphantium ornatus 10. & 34
Tudertania 13
Tullus Hostilius 32
S. Tulli prætextæ 38
Tunicæ quæ 30. & 24
Tunica Iouis 10
Tunica ima 40
Tunica media 41
Tunica coccina 44
Tunica domestica 42
Tunica laticlaui eadem
Tunica latoye 44
Tunicæ χειριδωταί 40
Tunicatus 41
Tunicata iuuentus 39
Tunicatus populus 24
Tunica phœnicea 43
Tunica pallio propior 45
Tunicata quies 42
Tyriamethystus 9
Tyriæ eadem
Tyriæ lacernæ eadem
Tyrium eadem
Tyrus eadem

V

Versus Brixij in Longolium 64
Vestales 60
Vestimenta 24
Vestis appellatio 1
Vestes aureæ 20
Vestis holoserica 18
Vestis Christi 34
Vestis undulata 5
Vestis ostrina 5
Vestis & stola eadem
Vexillum 14
Viatoria 2
Viola 12
Virilis toga 29
Viridis color 4. & 6
Vitta 60
Vndulata uestis 5
Vsus lacernarum 58

X

Xerxes togatus 27
Xyna 62
ξύλα καύσιμα 64

Z

Zona 22. & 56
ζωστήρ. 57

FINIS.

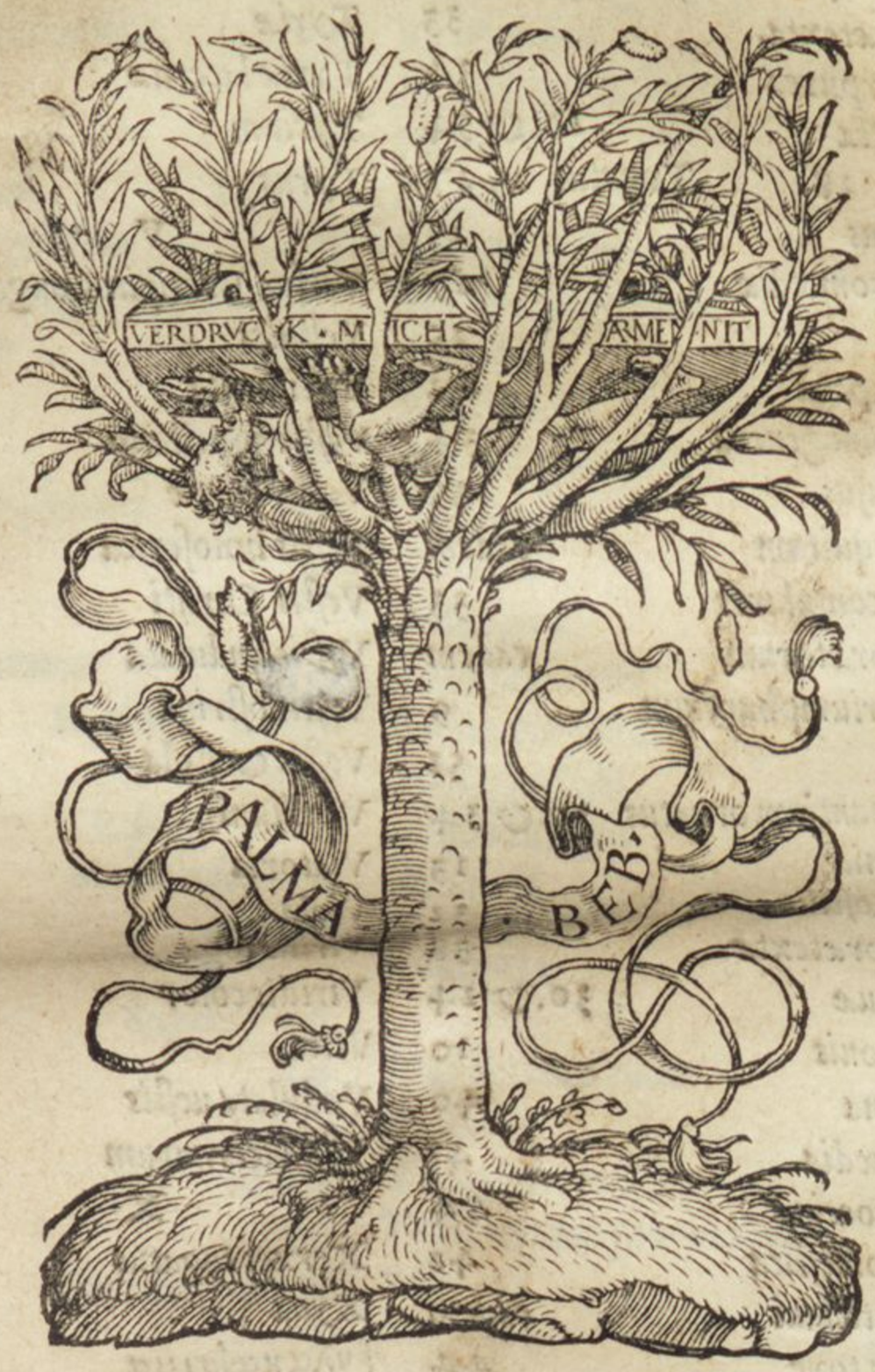
VERDRVCK · MICH
ARMEN NIT
PALMA
BEB

APVD INCLYTAM

HESIODI

ASCRAEI POETAE VE/
TVSTISSIMI, OPERA
ET DIES.

NICOLAO VALLA
INTERPRETE.

Cum marginarijs adnotamentis.

GERMANIAE BASILEAM.

PIO II PONT.

MAX. NICOLAVS VALLA.

SIuacat Aenea rerum digniſſime præſul:
Gratacꝫ ſunt animo carmina noſtra tuo:
Perlege quæ quondam dulci modulatus auena
In Latios auſus uertere Græca modos.
Aſcræi inſpiciens ἡμέρας καὶ ἔργα poetæ
Græcia quo quondam floruit Heſiodo,
Hæc fuerant fateor plectro meliore canenda:
Hic opus ingenĩj quippe ſenilis erat.
At quia non nullos tam magna ſuperbia uates
Eleuat: ut nulla Græca in honore putent,
Sum tamen hoc auſus bis ſeptem & quatuor annis:
Dum mea labuntur luſtra trahente dea,
Sumpſimus & tenueis Græcorum è fontibus hauſtus:
Mixtaćꝫ cum Græca lingua latina fuit.
Quicquid id eſt ad te uatum clariſſime uates
Mittimus, es Clario non minor ipſe deo.
Suſcipe & Heſiodum placido complectere uultu.
Hic quocꝫ iudicio ſtetćꝫ cadatćꝫ tuo.

τέλος.

6496.
IN=030000 4631

HESIODI ASCRAEI

POETAE OPERA ET DIES. GEORGICON LIBER, NICOLAO VALLA INTERPRETE.

PIerides Musæ quarum uiget inclyta cantu
Fama ducũ & uestri nomẽ imortale parẽtis
Dicite cur hoim pars hæc sine nomine uitã
Ducat ? & illius cur fama æterna per altum
Euolet ? hæc Iouis est magni diuina uoluntas:
Ille etenim altitonans summi regnator olympi
Excitat imbelleis animos : & fortia corda
Debilitat: duce quo fortuna inimica superbos
Deprimit: atq; humileis clarum super æthera tollit.
Tum mala mens hominis meliorem inclinat ad usum
Et capiunt molles crudelia pectora cultus.
Exaudi qui cuncta polo specularis ab alto:
Cui nihil ignotum est, sanctissima dirige iura
Iustitiæ. liceatq; mihi fraterna monere
Pectora: & ignotos uiuendi ostendere mores.
Sunt geminæ in terris quibus altercantur in unum
Mortales causæ: uaria quoq; mente trahuntur.
Vna quidem studium laudabile sedula curat:
Altera crudeli rerum depascitur haustu,

Pierides musæa Pierio antro ubi genitæ dicuntur.

Hominũ diuisio.

Fraterna, id est, Persæ fratris.

Exercitia hominũ.

Bella cupit,pugnæq; exercet iniqua tumultus,
Inuiſum atq; atrox peſtis genus,hanc tamen ipſi
Mortales fugiunt,tandemq; uolentibus hanc dijs
Exoptant,huius nequeunt cohibere furores.
Illam autem prius obſcuræ genuere tenebræ.
Pater Sa.i. Iuppiter. Sed fato meliore,pater Saturnius illam,
Et generi humano,& terræ radicibus imis
Impoſuit,ſegnes artus & inertia corda
Excitat.alter enim ſegnis, cui uita manebat,
Alterius ſpectans cumulos,mora nulla,boueſq;
Iungit,& impreſſo terram diuertit aratro.
Siue domum curat, ſiue inſerit,alter ad artes
Vicinum uicinus agit. laudabilis hæc eſt
Pugnandi ratio,fugienda ſed altera,ſub qua
Inuidet aut figulus figulo uel egenus egeno,
Siue faber fabro,dulciſq; poeta poetæ.
Hæc mea dicta precor toto cape pectore PERSE.
Nec te crebra foro ſpeculantem iurgia uulgi,
Forum iudiciale. Auocet à ſtudijs, pugnandi inimica uoluntas.
Nemo forum ſequitur, quem non fouet annua meſſis
Et bene clauſa domi Cereris gratiſſima dona.
Hæc quærenda prius. dehinc ſi uacat i pete uulgus
Et fora,in alterius rebus certamina pone.
At non illud ages iterum germane quod olim
Auſus es infelix, litem hanc data iura reſoluent.

Scis quondam inter nos patria eſt partita facultas.
At tu nil iuſta multum plus parte uereris
Tecum efferre rapax.corruptus munere iudex
Ille tuo eſt,ſub quo tota hæc ſententia pendet:
Ignarus.non nouit enim q̃ dulcius,aut q̃
Sit melius toto medium,ſeu uiuere malua
Vtilius,quantum uili ſeu uiuere porro.
Hos ueterum uictus occultauere ſuperni,
Inq̃ polo retinent cæleſtes, tempore quorum
Sat fuit una dies tenui exercenda labore,
Vna quieſcenti tibi dehinc alimenta parabat
Annua,tunc poteras temonis robora fumo
Exploranda dare, & nulli iuga curua premebant
Terga boum,nullum muli ſenſere laborem:
Hos uoluit faciles uiuendi abſcondere mores
Ira Iouis, quom ſe deceptum fraude Promethi.
Senſit, & illius cauſa mortalibus auxit
Curarum moles,ſurreptumq̃ abdidit ignem.
Reddidit hunc iterum terris,curuáq̃ latentem
Surripuit ferula cauto puer ille tonanti
Iapetionides, iacto qui fulmine gaudet.
Luſit fraude ſua, ſubitam tamen arſit in iram:
Hæc puer effatus nubis collector aquoſæ,
Iapetionide cuius prudentia cunctos
Conſilio excellit, magnum ſpreuiſſe tonantem

q̃.i.q̃to. Dimidiū meli⁹ toto.
Malua herba.
Temo eſt currus cō/ nexiua haſta.
Prome/ theus ignē Iouis fura/ tus eſt.
Iapetus pa ter Prome/ thei.Flac. primo car. Audax Ia/ peti gen⁹.

Arte tua gaudesq; dato mortalibus igne
Heu nociture tibi generi nociture futuro.
Tale mali genus excutiam quo pectore toto
Exultent homines, cupidi sua damna ministrent.
Subrisit fatus diuum pater atq; hominum rex
Vulcanum aspiciens, atq; illi talia mandat.
Vade celer speciem è terra, mixtóq; liquore
Confice mortalem cui uocem & robora iunge.

Pandora

Sitq; ea uirgineæ cælestis imago puellæ
Quam sibi quisq; uelit, dea quam doctissima Pallas
Instruat: & uarias percurrere pectine telas:
Adijciat capiti facilem Venus aurea formam,
Curet ut assidua stimulata cupidine corpus,
Fallacemq; addat mentem & fallacia uerba

Cylleni⁹, id est, Mercurius.

Interpres superum uictor Cyllenius Argi.
Dixerat: imperio Iouis annuit æqua uoluntas
Cælicolum, extemplo fingis Vulcane puellam
Virginis ora deæ similem, quam glauca Minerua
Cinxit, & ex omni fulgentem parte poliuit.

Charites, id est, grꝫ. Pitho, dea oceani & Tethyos filia.

Huic etiam Charites: etiam celeberrima Pitho
Aurea candenti posuere monilia collo,
Effusæq; comas ori de flore coronam
Vernali tribuere deæ. tamen Attica Pallas
Illam præcipuo formæ decorauit honore.
Et superum interpres uictor Cyllenius Argi

Fallacem

Fallacem attribuit mentem & fallacia uerba:
Sic pater altitonans diuino iusserat ore.
Quandoquidem dederat sua munera quisq; deorum
Mercurius merito Pandoram nomine dixit,
Exitiale malum mortalibus & fera pestis.
Postq; autem tantos confecit Iuppiter astus
Mercurium ad magnum iubet ire Epimethea: dono
Cui ferat hanc,qui nil ueritus præcepta Promethi
Scilicet à magno caperet ne inuitus olympo.
Cepit,& accepto nouit sua damna Epimetheus.
Nam prius humano generi secura manebant
Tempora: nulla mali species aut cura laboris
Morborumq; genus: tristem qui funeris atri
Corripuere uiam, quibus omnis frangitur ætas
Viuere dulce fuit quondam: sed tegmen ab urna
Dum Pandora leuat totum exiliere per orbem
Curarum infestæ effigies,spes sola remansit
Intus: & è labris ima sub parte resedit.
Obstitit impositum:nam tegmen abire uolenti,
Sic qui fulmen agit nubis collector aquosæ
Iusserat:innumeræq; etiam mortale uagantur
Per genus infandæ species, quibus æquor & omnis
Terra infecta tumet:morbi noctesq; diesq;
Sponte sua sine uoce ruunt,namq; ab Ioue summo
Ablata est illis quæcunq; potentia fandi.

Pandora, id est, oīm donum

Epimetheus frater Promethei, id est, post rem uidens, sicut Prometheus prouidens.

Ne inuitus, credo legendum interrogatiue.

Sic qui fulmen, id est Iuppiter.

Sic

Sic impune parens offenditur ille deorum.
Si uacat o frater, si non audire recusas
Ordine plura canam, genus immortale creatum
Aurea sæcula. Ac mortale simul credendum est. aurea primum
Sæcula diȝ superi totum sparsere per orbem,
Tempore quo cæli imperium Saturnus habebat:
Tunc homines diuum uiuebant more: neqȝ illos
Anxia curarum moles, operumq́ labores
Lassabant, aberat tristi cum mente senectus.
Semper & in ualido regnabant corpore uires,
Nulla mali labes, conuiuia læta placebant.
Mors similis somno fuit, atqȝ uberrima tellus
Omnia liberius nullo cogente ferebat,
In commune bonum. nec quisq̃ȝ inuidit habenti.
Quàm felix ætas? erat omnibus una uoluntas:
Et taciti lætos soluebant pectora in usus.
Aurea postq̃ȝ hominum paulatim defuit ætas,
His pater altitonans meritos adiunxit honores,
Sub terris habitare dedit. qui numina facti,
Et genus humanum sancte quoqȝ iura tuentur.
Iustitiæ tenebris circumfusiqȝ peragrant.
Terrarum fines & opes mortalibus augent,
Argentea sæcula. Proxima successit terris argentea proles
Auro deterior sensúqȝ & moribus impar.
Tunc sibi quisqȝ suæ fecere sub ubera matris,

Otia

Otia mortales,paulatim adoleuit in annos:
Ingenij rude principium,quo decolor ætas
In proprijs etiam laribus rude pectus agebat.
Aucta tamen postꝙ ad summos peruenerat annos
Viuendi breuius spacium fuit:anxius ardor
Curarum incumbens aderat, quas improba mentis
Gaudia fecerunt. alterna iniuria nunꝯ
Destitit,& nulla in superos reuerentia:nullos
Sacrorum ritus ætas argentea uidit.
Hanc deus extinxit meritam flammatus in iram.
Postꝙ hominum occuluit argentea sæcula tellus
Non tamen illorum sine nomine uita recessit.
Sub terrisq; dei sedes coluere secundas.

Tertia post illam successit Aenea proles — Aenea ætas.
At nihil argento similis,Dryadumq; creata — Dryades quercuū nymphæ.
Sanguine dura quidem, robustáq; pectora tendens
Tota feri misero Martis feruebat amore.
Nulla quies illi,nullum ius,durior ætas
Ipso adamante fuit uultu metuenda superbi:
Cui nunꝯ inuictum robur,forteśq; lacerti
Defuerant humeris,tunc ærea tela, domusq;
Omnis in ære labor,non ferri emerserat usus.
Hæc autem proprio proles consumpta furore
Ad gelidi loca nigra Iouis sine honore recessit.
Et quanꝯ extiterit inuicto robore: ab atra

Morte tamen uicta est: solis lumenq; reliquit.
Aetas heroum quarta. Heroum extinctio
Postq; autem occulta est, atq; Aenea corruit ætas
Quarta fuit soboles melior, cui plurima toto
Iustitiæ hærebant animo præcepta uerendæ
Diuinum genus Heroum, primumq; uocari
Semidei immensos illi potuere per orbes,
Hos insanus amor Martis: belliq; nephandi
Cadmus filius Agenoris
Ardor, Agenoridæ septem prope mœnia Cadmi
Aedipodæ imperij causa consumpsit: & alti
Hos maris undisoni fluctus, quom Pergama classes
Argolicæ peterent, ubi pallida mortis imago
Vlciscitur, uindicat Tyndaris, id est, Helena
Desuper incubuit, dum iusto ulciscitur ense
Tyndaris. hos etiam toto diuisit ab orbe
Iuppiter, & uitæ meliorem tradidit usum.
Elysij
Elysiosq; dedit colles habitare profundi
Littus ad oceani, felix & sancta propago
Hic ubi uernat humus: ubi dulcia poma quotannis
Ter gremio effundit nutrix uberrima tellus.
O utinam non me quinta cum stirpe creassent
Fata: sed ante mori, seu post licuisset oriri
Ferrea ætas qnta
Ferrea nunc ætas, quam curæ & mille labores
Nocte dieq; premunt, paulatimq; illius instant
Exitio. sic dijs placitum, sed prospera tanto
Fata etiam uenient aliquando in turbine rerum:
Nec minus hæc infanda hominum delebitur ætas:

Cum

Cum matura annis illorum tempora cani
Inficient crines,natis nec ut ante parentes:
Nec patribus nati ſimiles,nec ab hoſpite tutus — Metamor. primo.
Hoſpes erit:ſanctum corrumpent fœdus amici.
Et furet arma ciens inter diſcordia fratres.
Viuet honoris inops hominum properata ſenectus:
Nec pudor effractos ſenio obiurgare parentes.
Infelix ſoboles legem & præcepta deorum
Neſcit:& inualido non hæc alimenta parenti
Iuſta ſuo reddet,quid enim q̃ iniqua rapaces
Apparet uſq̃ manus,urbeſq̃ & mœnia narrem — Apparet.il diſponat
Alterna delata manu?iuratáq̃ fallent
Numina, iuſtitiæ nulli tribuentur honores.
Pulſa gemet Bonitas,illum uenerabitur orbis
Cui mala mens ſuadet fera crimina,tota iacebit
Tota quidem orbato tecum Reuerentia uultu.
O dea Iuſtitiæ ſoboles,en improba lædet — Iuſtitia
Si probus ullus erit, quem contra inſurget iniqua
Voce furens factum affirmans,altrixq̃ malorum
Inuidia incedet fatali turbida uultu.
Protinus humanas ſedes Aſtræa relinquet: — Aſtræa
Diua ſuos pariter tendet Reuerentia curſus — Pudicitia
Ad ſuperos nitido uelatæ corpus amictu.
Mille recedentes illæ mortalibus ægris
Non ceſſanda tamen rerum mala ſemina linquent.

At nunc te moneam quanꝯ ſapis omnia iudex
His intende animum, ſed quid iuuat iſta monere?
Stultus maiori quicunq; reſiſtere tentat
Vincitur, & magno pœnas ſubit inde pudore.
Aſtur auis rapax
Sic ego ſum tanꝯ uolucris quam prenderit aſtur:
Prenſáq; ſublimes agitur philomela per auras.
Hæc dolet infelix ungui tranſfixa recuruo.
Quam contra horribili raptor ſic intonat ore,
Quid miſera exclamas? te multo fortior aſtur
Te premit, huc adſis, quo te meus egerit ardor.
Et quanꝯ bene ſuaue canas, mihi cœna futura es
Si iubet: aut dimiſſa iterum remeabis in auras.
Sic fatus, tacuit pennatus & impiger aſtur:
Tu modo iuſtitiam cole, nulla iniuria PERSE,
Fatale, id eſt, ſupplicium
Tecum habitet: fatale gerit ſecum illa, nec illam
Vllus amat niſi mens cui uilis, & improba ſurgit:
Vir bonus hanc inferre timet. quod ſi intulit acti
Pœnitet: & magno contriſtat corda dolore
Eſt uia iuſtitiæ melior qua uincitur omnis
Omnis ad extremum ueniens iniurius ardor:
Quid dicam? q; nunꝯ aliquid dementia noſcit
Ni modo paſſa prius: ſic qui male iura miniſtrat
Peierat, id eſt, periurium committit
Peierat, & tandem dementi panditur error.
Eripe iuſtitiam: corruptus munere iudex
Ius uiolat: dolet hæc, & nulli uiſa per orbem

Triſtis

Triſtis it, & lachrymans pœnam mortalibus orat
Qui uiolant iura : & recti ſacra fœdera rumpunt.
Verum ubi iuſtitiæ ſancti ſeruantur honores — Iuſtitiæ bona
Iudicióq; pares & ciuis & aduena pendent :
Vrbs uiget: augetur ſoboles: pax læta uagatur
Pax iuuenum nutrix, nunc̃q; his fatalia bella
Præparat altitonans, nullis in rebus egeſtas
Imminet, in quenc̃q; nulla eſt offenſio: dulci
Quos iuuat interdum genio alleuiare labores
Terra quibus large fundit ſua ſemina: & altæ
Montibus innatæ mittunt ſua munera quercus
Glandiferæ in ſummo: media tamen arbore muſſant — Muſſant ſuſurrant in cauato robore
Vndiq; apum ingentes acies, ueſtemq; miniſtrant
Lanigeræ pecudes, per ſe magis omnia florent.
Non his externas merces uehit ardua puppis.
Omnia dat tellus. quid enim q; iuncta marito
Et patribus ſimiles emittit fœmina partus.
Non datur hoc quibus illa placet uiolentia iuris.
Hos ad ſupplicium uocat alti cura tonantis.
Sæpe ſubit pœnas plebs tota miſerrima tantum
Vnius ob noxam, peſtis furit atra per urbem:
Et male ſuada fames, paulatim deficit omne
Vulgus, & hic uacuos oſtendunt tecta penates.
Fœmina nulla parit. Sic ſæuit Iuppiter, erga — Erga, ſup. illos
Quos malefacta iuuant, qui ſi modo forte cruentum

Militiæ exercent ſtudium mora nulla,ſiniſtro
Marte cadunt:uel ſi potius iuuat ire per altum:
Fluctibus in mediſs ſummergitur obruta puppis.
Vos igitur qui iura datis,conuertite mentem
Ad tales hominum pœnas,diuina poteſtas
Mortales circumuolitans uidet improba:quorum
Iudicia emergunt multorum in damna deûmq;.
Ignorant monitus genus hi mortale pererrant:
Innumeri tenebris circumfuſiq; tuentur.
Iuſtitiæ ſacra iura domant genus omne malorum.
Aſtræa Illa quidem uirgo eſt ſupero Ioue nata parente
Nomine clara ſuo,cœtúq; uerenda deorum:
Quam ſiquis uiolet lachrymans ſua fata parentis
It Iouis ante pedes: & lamentabile fundens
Humanos queritur mores,ac debita poſcit
Supplicia in populos:tu iudex cauſa malorum
Qui uiolas ſacra iura deæ, iam dirige mentem:
Ius cole,in alterius te nulla pecunia uertat
Nota. Damna.nocet ſibi qui cuiq; nocet,& male ſuadet
Ille ſibi,in quenq; ſi quis male iura miniſtrat.
Cuncta uidet pater omnipotẽs , & quod mihi tecũ eſt
O iudex modo ſi lubeat ſpeculatur ab alto
Nil latet hunc,aut hoc quales tribuantur honores
Iuſtitiæ in populo,quam non ego pectore toto
Nec mea progenies coleret,poſtq; orbe ſub iſto

Spreta

Spreta iacet bonitas & ius iniuria uincit:
Inuito Ioue ni fierent,hæc accipe frater:
Hæc animo meditare:iniuſtum pone furorem:
Ius quoq; frater ama, ſine quo genus omne ferarum
Credimus alterno certatim corpore paſci.
At nos inſtituit uitæ melioris origo.
Iura dedit pater omnipotens,ea pectore toto
Si quis habet,decus æternum pia præmia reddet.
Iuppiter affligit ſi quis pro teſte uocatus
Peierat:ac merito penſatur culpa nocentis
Supplicio:offendens ius.ille offenditur unà:
Ex quo obſcura quidem nulli quoq; cognita ſurget
Poſteritas:iuſto de ſanguine nata propago:
Clara caput tollet patrio ſeruata decore.
Hæc quoq; quæ referam ſtultiſſime concipe frater:
Quàm facile innumeras uitiorum amplectimur artes:
Haud procul illa habitant,breuis eſt uia qua ſit eundũ,
Eſt uia uirtutis contraria,ſudor anhelus — Via uirtutis
Hanc ſequitur:quæ ſe ſcopuloſis ardua cliuis
In longum prorumpit iter,riget aſpera primo
Ingreſſu:leuis eſt poſtq; alta cacumina tanges.
Optimus hic ſeſe qui nouit cuncta magiſtro
Proſpiciens rerum fines meliora ſequutus:
Dignum laude uirum parentem recta monenti — Parentẽ .i. obedientẽ
Credimus:ille tamen ſibi qui non conſulit,aut qui

Alterius præcepta fugit,uir inutilis extat.
Ergo age frater ades generoso è sanguine PERSE
Neu fuge fraternos monitus,operare laborem:
Alma Ceres ornata caput sua dona ministret.
Segnis. Sic tibi plena domus. segnem crudelis egestas
Opprimit, hunc homines odio superiq; sequuntur
Torpenti similem fuco:cui spicula surgunt
Horrida distensumq; fauis consumit edendo
Semen apum,piger ipse sedet: uitatq; laborem.
Tu modo curam operi quantum potes adijce frater.
Horrea sic rumpunt messes:sic copia rerum,
Sic pecus augetur,sic tu mortalibus & dijs
Gratus eris.segnes animos & inertia corda
Oderunt,operi laus est imponere curam.
Turpe sed hinc prohibere manus, incumbe labori:
Forsitan ad studium torpentia pectora uertes:
Dum partas ostendis opes, uirtutis adeptus
Nomen & æternum laudis decus utere quæso
Arte, para uictum,uiolare aliena nephandum est.
Fac superis æquandus eas, incumbe labori:
Nec pudeat, pudor hic multos inhonestus egentes
Fiduciæ laus Secum habet, auget opes fiducia:qua melior res
A superis non it: proh rerum insana cupido
Relictꝰ.s. pudor Proh animis infusa lues, iam nulla pudoris
Cura,iacet passim longe post terga relictus:

Tu coleris, duce te paulatim corruit ille
Diſs inuiſus homo, cui mens intenta rapinis
Iuuigilat: neq; enim ſemper felicia durant:
Nec minus omnipotens pœnis affligit eiſdem
Qui ſeruum offendit, uel qui ſanctiſſima frangit
Fœdera amicitiæ, ſeu qui cum coniuge fratris
Non pauet infandos coitus fraternus adulter.
Vel qui in pupillos audet uim ferre nephandam:
Vel qui in longæua confectum ætate parentem
Horribili uoce inſurgit, uixq; abſtinet illi
Verbera: non impune tamen ſtat pœna nocenti.
Poſt obitum. depone igitur tam falſa ſuperbæ
Mentis conſilia, & melioribus utere quæſo.
Thure pio uenerare deos, iſs tempore in omni
Et munde & pure liba cum clara niteſcet
Sole dies: aut cum nox circumfuſa tenebris
Abſcondit terras caſto torrenda ſub igne
Hoſtia mactetur: hymnos cane, thura miniſtra.
Vt tibi diſ faueant, immenſaq; copia rerum
Hinc tibi naſcatur, multis ut egentibus ipſe
Subuenias: non ut uiuas germane rapina.
Conuiuas inter ſi uis diſcumbere amicus,
Non hoſtis, ueniat primum uicinia. nam ſi
Aduerſi quicq; acciderit de more repente
Primum illa occurret, quæ ſi ſine ueſtibus eſſet

Criminū genera

Sacrificiū ſuadet

Nuda etiam ueniet, quod nec tibi sanguine iunctus
Non aget: iste sibi uestes atq; omnia ponet.
Improba damnosa est uicinia, sed proba si sit
Vtilis, hæc igitur cupienda est pectore toto
Tanq; laudis opus. neq; enim lamenta refundes:
Amississe bouem, proba si uicinia tecum est:
Acceptum metire & eodem pondere redde
Vicino tibi, ut hic iterum succurrat egenti.
Res male parta mala est; damnosáq; semper ab illa
Ergo caue, nec te uincant in amore sodales.
Illum adeas qui te: fac mutua munera reddas:
Sponte datum capias, scelus est letale rapina:
Quicunq; & si magnum aliquid largitur amico.
Lætatur: quicunq; iacit de fronte pudorem,
Et rapit alterius quanq; infima, turbat amici
Viscerá q; & mentem cui uis illata rapinæ.
Adde parum paruo, paruo superadde pusillum,
Fiet & hoc magnum, infelix pelletur egestas:
Si modo rem cumules, hominem non lædit habere.
Cuncta domi: nocet esse foris. q; dulce bonumq;
Præsens accipere: atq; absente carere molestum est:
Tunc bene potandum cum plena effundit ab alto
Vina cadus: tunc parcus eris cum parte Lyeus
Defluit è media, sed cum declinat ad imum
Spumantes iterum cyathos & pocula sume.

Plena uina, hoc est, cadus plenus.

Quicquid

Quicquid polliceare homini ſeruetur amico:
Si quicq̃ cum fratre tibi eſt, teſtem adĥce rebus
Subridens, nocuit non credere, credere ſemper.
Ne ue tuam alliciat meretrix caue fœmina mentem.
Rem totam uorat illa nimis dum blanda uidetur.
Heu q̃ damnoſum eſt mulieri fidere cuiq̃.
Rem patris acceptam melius fouet unicus hæres.
Auget & hanc, at tu plures in morte relinque
Ex te ortos: nam plura pater Saturnius illis
Attribuet, ſed te ſi cæcus tangit habendi
Ardor adhuc, fragiliſq̃ placet tibi gloria rerum
Hæc age quæ moneam: & uarios operare labores.

Nec ſemp nec nunq̃ credendū.

HESIODI ASCRAEI LIBER SECVNDVS DE AGRICVLTVRA.

CVm cælo emergũt ſublimi ab atlãtide notæ
Pleiades: truncanda Ceres, moriẽtibus illis
Mitte i aratra boues, latitare ea ſydera dicũt
Viginti totideḿq̃ dies, annóq̃ uoluto
Apparent iterum, maturam incidere meſſem:
Rurſus & incipiunt dentata falce coloni.
Hanc legem agricolæ atq̃ habitantes littora ſeruant.
Aut qui pingue ſolum, uallóſáq̃ tecta tenerent
Nudus ara, nudúſq̃ ſere, & mete corpore nudo

Agricolandi tempus & ratio

Si tempestiuos agrorum ducere cultus
Augeriq; illos magnis successibus optas,
Ne ue aliena roges interdum pauper egenus.
Quod si ad nos supplex iterum fortasse redibis:
Non iterum dabimus, iuuat exercere labores
Improbe, quos inter mortales diua potestas
Sortita est ne tristis inops cum coniuge mœsta
Aut cum natorum misera comitante caterua
Victum à uicino rogites,dare negliget iste
Bis uel ter fortasse dabit.dehinc si petis ultra
Proficies nihil:at tu plurima uerba refundes.
Orabisq; iterum frustra tamen. artibus ut te
Iampridem admonui inuigila: atq; incumbe labori.
Dira fames procul hinc abeat,tua debita solue.
Imprimis tibi conde domum, pretióq; ministram
Dehinc eme,quam possis custodem adiungere bobus.
Pone domi quantum toto tibi sufficit anno.
In rebus spes est alienis irrita: nam si
Hic dare forte neget,tu semper pauper egebis.
Tempora labuntur,operum quoq; deficit usus.
Ad cras rem differre nocet:nunq; horrea nunq;
Implet iners aut qui tempus producit, habenda est
Cura operi,turgescet opus. mala mille molestant
Affliguntq; hominem cui segne & inutile corpus,
Cum bene se posuit rapidi uis ignea Phœbi,

Ac

Ac pater omnipotens fœcundis imbribus æther
Deſilit in terras, & languida membra reſumunt
Iampridem amiſſas æſtiuo in tempore uires.
Nam breue ſol hominum ſupra caput aſtat ab alto
Ac de nocte magis currus exercet agendo.
Tunc operum multo ante memor diſcinde ſecuri
Syluam incorruptam, tunc germina deſinit arbos
Fundere, datq; ſuas uolitare per aera frondes.
In tres tende pedes mortaria, contineat tres
Piſtillus cubitos, pedibus quoq; confice ſeptem
Temonem, qui ſi fuerit protentus in octo
Hinc tibi malleolus crebros formetur in ictus:
Palmarumq; trium rota ſit, uariisq; repone
Ligna efficta modis, ualidamq; in montibus altis
Quære uel effuſo campi ſuper æquore pinum
Aeſtiuam, compone manum qua firmet arator
Temoni cuneis dentaliq; alliget imo
Torqueat & fortes illa durante iuuencos.
Binaq; præterea tectis ſeruentur aratra.
Sic melius: nam ſi caſu diſcinditur unum,
Reſtat adhuc aliud ualidos agitare iuuencos.
Temonem ex ulmo uiridi ſeu confice lauro.
Stiua ſit ex pino, dura dentalia quercu.
Duc in aratra bouem, nono qui uiuat in anno.
Apta ætas operi matura eſt: franget aratrum

Bos iuuenis minitans iuuenili prælia cornu:
Et rixam exacuens opera imperfecta relinquet.
Quære quater decies annorum ætate bubulcum
Quadrifidus panis & ofellas cæſus in octo
Sit cibus huic,recto ſulcabit uomere terram
Si maturus erit. ſtudium intermittet arandi
Iunior:aſpicienſq; pares ætate colonos
Ibit ad hos,ludoſq; ciet laſciua iuuentus.
Ergo non melior iuuenis,neq; ſemina uerſæ
Spargere humi:quantum terræ menſura requirit.
Contemplare etiam quom grus è nubibus altis
Aſſiduos agitat clangores nunciat imbrem
Venturaḿq; hyemem,tempuśq; indicit arandi.
Angit & illius mentem cui nulla boum ſpes.
Tunc redeant feſſi plena ad præſepia tauri.
Tunc proprios operare boues & plauſtra:ſed inquis
Non habeo,dabit hic,facile eſt petere atq; negare
Mentis inops alius quid enim componere currum
Tunc uolet,ignarus non nouit quantus in illo
Sit labor:& centum compagibus inſita ligna
Quæ debent multo ante domi prouiſa reponi.
Præterea cum tempus adeſt reſcindere campum
Fortius inſiſtas operi exercere miniſtros.
Nam uertenda duplex tibi ſicca atq; humida tellus.
Vere nouo ueniant celeres ad aratra iuuenci

Fertilis ut grauida culmus procumbat arista.
Neu te decipiat cum semina colligit æstas.
Sit noua cui studeas tellus inarata quotannis.
Terra recens large natis alimenta parabit.
Plutonem imprimis uenerare, atq; annua sacræ
Vota refer Cereri, quom stiuæ innixus agendo
Incipis exercere boues, stimulóq; fatigas
Sic immensa tibi surgent Cerealia dona.
Semina quom terræ committis ponè sequatur
Seruulus, atq; auibus rastro fata læta recondat.
Optima crede iuuat rerum prudentia cunctos,
Læditur aduerso qui negligit omnia fato.
Si sit pingue solum, grauidæ inclinantur aristæ
Felicesq; operum successus ab Ioue summo.
Hinc capies neq; sub tectis extendat arachne
Fila, sed immensæ replebunt horrea messes:
Tunc gaude & cani florentia tempora ueris
Lætus agas: quom te incassum crudelis egestas
Aspicit, & parto turget domus atq; aliena
Re tibi non opus est tua pluribus adiumentum:
Fit sterilis tellus medio uersata sub æstu:
Hincq; solo residens imas falcabis aristas:
Auersos religans culmos, tenuisq; sequetur
Spes uitæ, pauci te mirabuntur ab agris:
Parua sub exiguo referentem farra canistro.

Pone. i. iuxta

Difficile

Difficile interdum mutabile noſcere tempus.
Mobilis & uaria eſt alti natura Tonantis.
Ac ſi tardus aras, tarde tibi ſolus aranti
Afferet auxilium: ſi largis imbribus æther
Tris noctes totidemq; dies non ceſſat ab alto:
Donec replerit ualidi ueſtigia tauri.
Coccys auis luctuoſa
Tempore quo querna reſidens ſuper arbore coccys
Exululat, gaudentq; hominum mortalia corda.
Vere ſub aprico ſit tardus forſitan eques:
Qui tempeſtiuo diuerrit uomere terram:
His intende animum, nec florida tempora ueris
Te lateant, glacialis hyems tibi cognita ſurgat:
In qua incumbendum eſt: nec te ulla taberna moretur:
Aut narrata loco ſub aprico fabula tardet:
Dũ frigẽt, id eſt, torpent & pigreſcunt frigore
Dum frigent alĩ, uir rem tamen impiger auget:
Surge igitur nec te paupertas opprimat illo
Tempore: dira fames tenues facit eſſe lacertos:
Elatoſq; pedes & crura tumentia multo
Sanguine. ſegnis inops & ſpe ſuſpenſus inani.
Inclinat mentem ſceleri & meditatur iniquos
Vnde paret uictus: hominem ſpes nutrit egentem:
Irrita cui nihil eſt: & tota luce uagatur.
Dum media elapſa eſt æſtas: properate miniſtri.
Condite dic caſulas: nam ſemper non erit æſtas.
A Iano menſem dictum caue, nubibus ille:

Letales

Letales bobus glacies & frigora ducit.
Thracius insurgit boreas,& turbine facto
Disturbat maria ac campos,syluaq́ sonantem,
Alticomas quercus: annosáq robora pinus
Diruit ex alto & ualles iaculatur ad imas:
Syluarum auditur fragor undiq.sed fera duros
Arrigit ipsa pilos, caudaq́ in cruribus angit.
Quin etiam quibus est uillis densissima pellis
Perforat ille quidem sætosáq pectora transit.
Nec se defendunt dura sub ueste iuuenci.
Et miseræ algescunt hyrsuto crine capellæ.
Vincit ouis boream instantem fultóq repellit
Tegmine lanarum, sed non obsistitur illis:
A senibus curuo facit hos incedere collo.
Non tamen ad teneram penetrat boreale puellam
Frigus.at illa domi cui nondum nota libido
Matris apud charæ gremium sedet:atq hyemales
Non sentit glacies, & tota nocte quiescit.
Atq oleo teneros interdum perluit artus
Tum polypo durum est gelidis habitare sub undis:
Nec uidet unde sibi uenetur in æquore prædam,
Alleuietq famem,proprios tum deniq in artus.
Vertit atrox rabiem immensam: sic imbribus atris
Turbatur mare,sic atra caligine cælum.
Sol quoq ad æthyopas radios & lumina fundit

Rarus apud Graios.fugiunt animalia curui
More ſenis.ualles imas & dente trementi
Concaua ſaxa petunt,nemorum tenebroſáq; tecta.
Tunc quoq; ne noceant hyemes tibi protegat artus
Mollis chlena tuos,cui tecta ex ordine recto
Pauca:ſed aduerſo ducantur plurima fila:
Sitq; ea cruretenus:uetat hæc per corpora ſetas
Surgere.& inſtanti prohibet dureſcere uento.
Tegmina ſint pedibus taurorum è pelle cothurni.
Nec nocet hos inflare pilis,ut frigora uincas.
Hœdorum teneras neruo bouis inſue pelles:
Ac dorſo ſuſpende:tegant capita alta galeri
Ne madeant aures.borea ſpirante cauendum eſt
Frigoribus.tunc ros cælo diffuſus ab alto
Educat & Cererem ſacros operumq; labores:
Ille quidem ui uentorum è fluuialibus undis
Tollitur in ſublime: & matutinus in agros
Deſilit.interdumq; expectat tempora noctis
Interdum borea nubes agitante procellas
Vertitur in uentoſam hyemem.fuge prouidus illam.
Acceleretur opus : pete tecta obſtantia uentis:
Ne forte obſcuro nebularum infuſus amictu
Immadeas,largoſcq; imbres pluat humida ueſtis.
Paſcua tunc carpant q̃uis non pinguia tauri:
Quippe leuis labor & longa ſub nocte quieſcunt:

Nutrimentum

Nutrimentum ingens,uobis uberrima mando
Agricolæ, facilíq; dies transire labore.
Hæc seruanda tibi donec nox æqua diebus:
Atq; iterum satio committit semina terræ.
At dum sexdecies sol arduus occidit undis
Hybernum post solstitium,sacrosq; relinquens
Oceani fluctus sublimi Arcturus olympo
Exoritur:primumq; cupit splendescere sydus.
Tunc uites incide:noui neq; nuncia ueris
Antiquos iterans questus præcedat hyrundo.
Dum tamen immensos effundit Pleïas æstus:
Prosiliensq; umbrosa petit plantaria limax
Tellure è sicca.tunc uinea nulla ligonem
Sentiat:acceleréntq; uncata falce ministri
Maturam in segetem.nec te pulcherrima tempe
Detineant segnem: matutiníq; sopores:
Eia age rumpe moras:pelle ocia segnia pelle:
Dum uocat alma Ceres, robustáq; collige farra:
Pone domi quantum toto tibi sufficit anno
Mane operi assurgens : operis pars tertia mane
Conficitur.labor haud grauis est.de mane uiator
Longum linquit iter.taurosq; exercet arator.
Præterea sua dum scolymus florentia mittit
Germina:& in ramis dulces resonare cicadæ
Sole sub ardenti incipiunt trepidantibus alis:

Tempe loca Thessaliæ amœnissima.

Scolymus agrestis herba a Plinio quoq; sic dicta.

Fit capra tunc mollis, tunc ſunt dulciſſima uina:
Fœminá q̃ urenti Veneris prurigine corpus
Appetit inſanos coitus, laſſantur ab æſtu
Membra uirûm: tantuḿq̃ poteſt uis ignea Solis:
Tunc licet ardores gelida releuare ſub umbra
Fontis ad apricos latices ſemperq̃ fluentis
Murmur aquæ: faciles quam circum leniter auræ
Aſpirant zephyris plerunq̃ agitantibus illas.
Hic hilares lætus cyathos & pocula ſume
Biblina ter infuſa magis quæ temperet unda.
Hic tibi ab uberibus caprarum caſeus adſtet:
Quæ nullos paſcant fœtus, hic lactea liba:
Hic tibi ſylueſtris ponatur caro iuuencæ:
Quæ nondum enixa eſt, hic mollior hœdulus adſit:
Et iaceas ſaturus patula ſub tegminis umbra.
Surge tamen cælo dum fulget Orionis aſtrum,
Tempus adeſt: Cereri ſacras terat area fruges
Ad uentos poſita atq̃ ingenti æquata cylindro:
Nec niſi libratæ ducantur ad horrea meſſes:
Poſtq̃ autem ſatis ad uictum tibi contulit æſtas:
Continuo cui nulla domus ſit quære miniſtrum.
Adde etiam ancillam quæ ſit ſine prole: moleſtum eſt
Ac graue ſeruitium illius quam cura remordet
Natorum, blandire cani, paneḿq̃ miniſtra:
Peruigil ante fores ſedet ille, domuḿq̃ tuetur.

Biblina papiracea, aut byblina a byblo oppido phœniciæ.

Ter infuſa & caro iuuencæ, mendoſæ ſyllabæ, ſicut Orionis, cuius penulti. longa.

Dente

Dente rapax:furiq̄ altis latratibus inſtat.
His propere exactis fœnum,paleaſq̄ reconde:
Hemionos quantum ſatis ac nutrire iuuencos.
Inde laboranti requies præbenda colono
Tempus:& exhauſtis pariter iuga demere tauris.
Dum tamen in media cæli ſtatione refulget
Syrius:Orionq̄ loco ſplendeſcit eodem:
Et roſea Arcturi cernit Pallantias aſtrum:
Tunc uuas tenero abſcindens de corpore matrum:
Per bis quinq̄ dies tepido ſub ſole iacentes
Pande:dies etiam molleſcant quinq̄ ſub umbra
Dehinc torque & capiant uegetes iucunda Lyæi
Munera.ſed ſydus cum deficit Orionis
Pleiadeſq̄ Hyadeſq̄ cadunt meminiſſe iuuabit
Protinus impreſſo ſubuertere uomere terram.
Stat tempeſtiuo cuncta exercere labore.
Si tamen infeſtum iuuat ire per æquora:& alta
Puppe uehi, moneo ne quando ab Atlantide natas
Orion ſequitur:totóq̄ excludit olympo
Vt uideas illas medio ſubmergere ponto
Nauigio incumbas,mare tunc tollentibus euris
Obſcurum undoſos iaculatur ad æthera fluctus.
Tunc igitur iaceant religatæ ad littora puppes
Saxorum obnixæ obicibus: ne forte ruentes
Diſcutiant uenti,pateat pars ima carinæ

Hemionos, id eſt, mulos.

Ne pluuiam excipiens putri marceſcat ab imbre.
Inſtrumenta domi naualiâq; arma quieſcant
Penſa:gubernaclíq; exploret robora fumus.
Interea Cereris ſacros operare labores:
Nec prorſus fugiendus ager,labatur in altum
Aequor amica ratis dum non magis unda tumeſcit:
Nec refluunt uaſti ſublato gurgite montes
Cenſu. Vadat onuſta tamen cenſu reditura ſuperbo.
gaza,aut mercibus. Sic meus ille quidem genitor dum pauper egeret
Errabat maria alta ſecans,fluctuſq; profundos.
Ille olim Aeolidam curuatáq; littora linquens
Appulit huc,non ſpe lucri commotus auara.
Durum opus exercere inuiſa urgebat egeſtas.
Ille uagus demum prope tempe Heliconia ſedem
Aſcræa Aſcræam incoluit, cæli in regione moleſta,
Frigore nunc nimio, nunc quæ intolerabilis æſtu eſt.
Tempore quoſq; ſuo iuuat exercere labores.
Nauigium ante omnes,cuius ſi te ulla remordet
Cura:placetq; altos ſulcare per æquora fluctus
Dum faciles ſpirant uenti & furor ille quieuit.
Ne te inuiſa fames alieno uiuere parto
Cogat:& inuitus multorum debitor extes:
Vade nec in cymba,ſed te uehat ardua puppis
Ingentes referant cenſus ingentia mercis
Pondera.præterea quæ ſint aptiſſima nautis

Tempora narrandũ eſt,quanꝯꝫ mihi parua ꝑ undas
Vita fuit:uixꝯꝫ ex illa tantum Aulide curſus
Littus ad Eubœum,ſub quo omnis Græcia quondam,
Dum pelago deſæuit hyems conuenit in unum:
Et merito infandos fatum iuratur in hoſtes.
Inde mihi placuit non longe ad Chalcida curſus,
Huc ubi magnanimũ genus Amphidamantis Achiui
Conſtituunt populis certamina,& inclyta quondam
Munera defuncti ponunt in honore parentis.
Hic ego me dulcis referentem præmia cantus
Auratos memini tripodas, quos ſponte dicaui
Muſarum ante aras, quibus antra Heliconia curæ:
Ille ubi me primum dulcem docuere poeſim:
Tantum igitur mihi res naualis cognita ſurgit:
Dicam aliquid tamen,& uarios pandam ætheris uſus:
Hæc etiam nobis aſpirauere Camœnæ.
Aequora tuta legant inſtructo remige puppes,
Quom decies quinꝯꝫ eſt ſeries exacta dierum
Aeſtiuum poſt ſolſtitium & iam deficit æſtas.
Nam neꝯꝫ tunc claſſes medio nec nauita ponto
Obruitur: ni forte uelit Iouis alta poteſtas:
Aut deus ipſarumꝯꝫ parens Neptunus aquarum,
Exitus omnis in his rerum manet exitus omnis
At lenes ſpirant zephyri tranquilla quieſcunt
Aequora:tunc celerem uentis committe carinam.

Aulis

Fatum.i. excidium.

Zephyri in Vere ſpirant

Vadat

Vadat onuſta,tamen reditum properare memento:
Quàm prius ipſa nouos fundant uineta liquores.
Autumniq; imbres & hyems infauſta procellis:
Aut notus inſurgat pluuia rorantibus alis:
Incumbatq; mari totumq; euoluat ab imo.
Exercent etiam ſtudium nauale ſub ipſo
Vere nouo:quom ſe tam latas arbor ab alto
Induit in frondes, quantum ueſtigia cornix
Pandit humi depreſſa,ſilet tunc nabilis unda.
Aſt ego nauigium graue tunc,ſemperq; moleſtum
Crediderim:hoc naturæ homines leuitate nephanda
Subtraxere:agitant diuerſa pericula fluctus.
Et tamen ire placet,quanq; mors dura ſub undis
Diuitiæ fiunt hominum: atq; inſanus habendi
Ardor,ad hæc animum germane intende parumper.
Concipe fraternos monitus:maria alta ſecando
Fac tecum ne cuncta uehas:maiora reſerua.
Nec nimis eſt oneranda ratis,ſit ponderis æqui
Quicquid in hac durum eſt aduerſo occurrere fato
Fluctibus in mediis currus diſcinditur omnis.
Si grauius ſuper inſtat onus:ſeruare memento
Menſuram in rebus & idonea tempora ad uſus.
Quom prope ter decies tibi uita elabitur annos
Nota Coniugij tempora Connubium maturum aderit:decimumq; puella
Exigat & quartum,ſed quinto nubat:& illa

Virgo

Virgo sit, atq; habitet prope te, cui sedulus astes:
Sedulus inspicias artemq; usumq; puellæ.
Hæc age ludibrio, ne te uicinia cantet:
Coniuge nil melius casta: nil turpius illa — Vxor bona
Que uenerem prurit sine fine & prostat ad omnes
Semper: & exitio superimminet illa uirorum.
Nemo etiam fratris in amore æquetur amicus: — Fraternus amor
At par si quis erit sit amandus tempore in omni: — Fœdus tenendum
Nulla ex te inceptum fœdus discordia soluat.
Mentiri scelus est, præstat compescere linguam
Infandam si uim tibi quisq; inferret amicus — Amico reconciliari decet
Aut ore aut manibus, surge & te ulciscere, redde
Redde uicem duplicem, q; si illum pœnitet acti
Ac pœnam implorans iterum te exoptat amicum
Suscipe, uile quidē est homines noua quærere semper
Fœdera amicitiæ: multos si frater amabis — Amandi nec multi, nec nulli.
Non laudo, nullos etiam. medium sit in isto.
Si tibi corda tument, uultus non indicet iram: — Ira occultanda.
Turpe sequi sceleratum hominem, maledicere cui — Maledicere turpe
Infandum est: qui iam uita laudatur honesta.
Nunq; à te nunq; misera obiurgetur egestas. — Paupertatis laus
Diuinum donum est diuumq; æterna uoluntas.
Illa quidem quæ sæpe uiri sublime molesta
Impedit ingeniumq; uetat super alta leuari.
Qui loquitur parce linguam nec in omnia soluit: — Taciturnitatis bona.

Theſaurum præ ſe gerit ille: ea gratia magna eſt
Vt linguam moderes, penſatáq; uerba loquaris.
Si quenq; uerbo lædes, læderis & ipſe.

Conuiuandi ratio

Grata in amicorum uenias conuiuia ſumptu
Communi: dato particulam, gratiſſima ſunt hæc.
Aere Ioui uinum ſeu diis de mane cauendum eſt
Illauta libare manu: tum uota precando
Incaſſum fundes nulli exaudita deorum.
Solis ad aſpectum nec quenq; mingere fas eſt.

Superſtitio priſca

Nocte ſub obſcura recto neq; corpore nudo,
Nox quia ſacra deis media, nec credimus illud
Poſſe licere uia, ſi declinetur ab illa,
Eſſe etiam uetitum, diuus uir & omnia noſcens
Hærens parietibus ſedet atq; exponit urinam
Intus: ubi orbatæ tenuis latet angulus aulæ.
Non coitu polluta ſacros genitalia pandas
Ante ignes, neq; cum dulci tibi coniuge præſtet
Concubium ut generes, dum mœſto à funere triſti
Mente redis: ſuperum ſacra, ſed lætus ab ara.
Credimus inuiſum ſuperis ſemperq; moleſtum:
Qui natat aſſiduo labentia flumina curſu,
Quin ſit lota manus prius: & pia uota precesq;
Fuderit: ante ipſas ſupplexq; orauerit undas.
Infandum ante aras ungues incidere: cum diis
Sancta facis, ſcelus eſt cyathos imponere uaſi
Dulcia lactis, ſenas ſi quando impleueris ollas

In quo

In quo uina latent, ſacros operare lebetas.
Nil tibi cum in ſacris etiam hinc lauiſſe nefandum eſt.
Perfice tecta prius q̃ cornix garrula ab alto
Nunciet atram hyemem. ruit hæc inimica procellis:
Fac ſedeat bis ſex, quibus ætas exigit annos:
Aut totidem menſes natorum cara propago
Sede ſub inſtabili iuuat hoc omnemq; repellit
Segniciem: facit eſſe agiles & ad omnia promptos.
Fœdum ac turpe uirum eſt thermis muliebribus uti:
Hoc prorſus fugiendum etiam ſtat talibus atrum
Supplicium. ante aras ſuperũ obiurgare nefandũ eſt:
Sacra miniſteria ac diuinos ſpernere cultus:
Nec licet in fluuio neq; fontis mingere in unda.
Eſt quoq; turpe aliud uetitum: fuge peſſima famæ
Nomina. fama malum facile in ſublime leuatur.
Eſt graue ſufferri nimium nimiumq; moleſtum.
Difficile ut taceat. nunq̃ delabitur illa
Sedula quæ uarias populi penetrauit ad aures
Eſt dea fama quidem, ſunt ipſi numina famæ.

SIt tibi præterea ſeries ſeruanda dierum: Dierum ratio
A Ioue natæ omnes, ſunt à Ioue tempora nata.
Vltima menſis erit nullo exercenda labore.
At genio utendum eſt: illa omnes feſta per urbes
Ducitur: illa forum claudit, neq; iura reſoluit. Calendarium antiquum
Prima dies ſacra eſt, & quarta, & ſeptima: prima

Natus Apollo die radiantia lumina fudit.
Luce de in quarta felix ducenda sit uxor.
Omine captato sunt omnia prospera rebus:
Et licet incuruam trabibus componere nauim:
At quintas fuge namq; illarum pallidus Orcus.
Tum diræ Eumenidum facies toto orbe uagantur:
Castigant si qua in terris periuria, falsum
Affirmant quæ lis alterne agitata creauit.
Sexta dies tristem ostendit mulieribus ortum
Læta uiris: multiq; etiam nascuntur in illa:
Quis mala mens fallax animus fallacia uerba:
Et qui concubia exercent arcana per artem,
Hac ouium fœtus licitum castrare uel hœdos:
Mandra, spelunca, cubile. Et licet infixa pecudes circundare mandra.
Scindimus octaua fœto genitalia tauro
Castramusq; sues. felix est ponere plantas.
Nona uiros gigni uel amica sorte puellas.
Luce uiris decima fastos quoq; credimus ortus.
Venáq; post decimam felix incidere uites:
Et tempestiuam segeti supponere falcem:
Hoc curat bis sexta etiam felicior illa,
Arachnei, araneus Stamina & ex alto tenuissima torquet Arachne.
Ingentem accumulant formicæ farris aceruum.
Et iuuat arguto percurrere pectine telas:
Tunc quoq; syluestres licitum castrare iuuencos.

Tertia post decimam plantaribus optima surgit,
Spargere semen humi,pallet contraria semper.
Quartáq; post decimam mulierum prospera natu
Ac prensos domitare boues ualidosq; labori
Hemionos,canibus faciles adiungere cultus.
Ac lenire manu pecudicq; imponere mores:
Atq; aperire cados,& dulcia fundere uina.
Sextáq; post decimam plantaribus inuida surgit
Opportuna,uiros nasci, sed iniqua,puellas
Aut nasci,aut thalamos petere aut hærere maritis.
Septima post decimam Cereris terat hordea sacræ:
Ingentemq; licet ferro discindere syluam,
Ac uarias aptare trabes,quibus ardua tecta
Moliri:ac structam possis agitare carinam.
Nonáq; post decimam felix est cum dea surgit
Lutea: sed medium cæli quom uenit in orbem
Fit grauis:ex media ad finem letissima fulget.
Proxima lux sapientem hominem diuina creandi
Insigni uiget officio, nec luce dolendum est.
Post illam quarta sacra est, ea læta trahantur
Gaudia. quinta dies post hanc iuga curua iuuencis
Ponit & hemionos & colla exercet equorum:
Altáq; ueliuolas deducit ad æquora puppes:
Quàm pauci nouere & recto nomine dicunt:
Sunt harum humano generi seruanda dierum

Hemionos, mulus & mula dicitur

Dea.s. luna

Tempora: quippe illud magnis ſucceſſibus augent.
Sunt aliæ ancipiteſq; tamen ſine mente, neq; ullo
Officio excellunt: hanc alter laudat & illam:
At paucis natura illarum cognita ſurgit.
Nam nunc ipſa dies totum complectitur orbem
More piæ matris, ſæuæ modo more nouercæ,
Nunc fulget, nunc atra latet. felixq; beatus
Ille quidem qui dijs gratus, cui cognita ſunt hæc,
Omniaq; inſpiciens rerum ſe exercet ad uſus.

HESIODI ASCRAEI POETAE VETV-
STISSIMI OPERVM ET DIE-
RVM, NICOLAO VAL-
LA INTERPRE-
TE, FINIS.

BASILEAE APVD IOANNEM
FROBENIVM MENSE
FEBRVARIO.
AN. M D XVIII.

γίνεσθε φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις,

Prudens simplicitas amorǫ recti.

ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί.

IN INCLYTA GERMANIAE BASILEA.

M. D. XVIII.

197.

HOMERI ΙΛΙΑΣ, GLAREANO INTERPRETE

D. Valentinus Obel dono dedit ipsa die Georgij Anno MDXX

M. Georgius Sparbrot scripsit.

Quintilianus, lib: 10 de Homero hec habet verba. Igitur vt Aratꝰ ab Iouis imperio incipiendum putauit, nos ita rite capturi ab Homero videmur, hic tam grandi ore quam ille exordiendum existimauit. Ipse autem vir, fontibus ex quibus omnes hausere, arbitror eloquentie partibus exemplum & ortum dedit. Hic vtique in magnis rebus sublimitatem, in humilibus proprietatem sic pauit, vt non tantum ad delectationem, verum & ad fidem narrationis mirabilis, nec poetica modo sed oratoria virtutibus numerosissimus. Hec Quint: Scribit aut preter hymnos & Batrachomyomachia, duo opa quoꝝ maius vocatur Ilias ab Ilio i. Troia 24. voluminibus secundum alphabeti ordinem. Describit aut prelium aliquot dierum inter Grecos & Troianos aute urbis Troie menia. Alterum opus appellatur Odyssea ab Vlysse totidem voluminibus ac eodem alphabeti ordine.

Iliadis argumentum est hoc: Cum Grecorum obsederet Troiam exercitus incidit inter Achillem & Agamemnona Grecorum duces, quoꝝ alter fortitudine cetꝝ precellebat, alter potentia & imperio. Cumꝫ ex Achilles abstineret ab armis iratꝰ quoniam Grecis & duci Agamemnoni multo fortiores fuere Troiani. Frustra aut missa legatione ad placandum Achillem Troiani eo vsqꝫ adigebant Grecos vt muris succederent, cum non indigne ferens Patrocly Achillis socius, accepta ab eodem armis cu Myrmidonibꝫ Achillis subditis Troianos repulit, interfecto aut dolo Hectoꝛ Patroclum occidit, cuiꝫ deposita armis, cui re commouit Achillem, vt inita rurꝫ cu Agamemnone gratia. Atꝫ ab Vulcano accepta

tis nõis armis Troianos nũasset, Hectorémq; ne gsperata
patrũ ante Troiana mœnia occidat, ac domũ à Priamo
acceptis corpus patri reddidit.

Odysseæ Argumentũ.

Vlysses post captam Troiam decennio in mari errauit de
tentq; à Calipso in insula Ogygia, interea multi ergo
nobiles proci Penelopẽ reg Ithacæ inuitabat nõ sine rabie,
ra grauiq; ptinacia filiũ Vlyssis ac Telemachi filij. Vlysses
aut cũ redijsset in patria auxilio Palladis, multisq; ghmolys
à procis sub specie mœdici afflictꝰ esset tãdem eos occidit,
ac de eis vltionẽ accepit, recepta sua Penelope, nupsq; quod
in Ithaca iubebat renũciat. Porro Ilias tragœdiæ speciẽ
habet, triste ẽm argumẽtũ tractat funesq; tristitiam in mor
te Hectoris sumit. Odyssea vero lætum habet finem, in repa
te patria Vlixe & familia. Vtrq; magno iudicio &
no opꝰ duo ostenderit exemplar. Nam sex priores libri
Aeneidos respondent odysseæ. Septimus. &c. Iliadi. Cæte
Virgil: abstinuit à cruentis certe motq; gestis. vt à fabu
la Hominis mono libro Iliados & cruẽtis alijs.

Argũ

ARGVMENTVM
PRIMÆ HOMERI RAP.
sodix .f. cõsute cathleue

Chryses sacerdos Apollinis profectus ad nauale Grecor, volens redimere filiam suam Chryseida, cũ reuertus aut, sed ptã cũ gmmelia agratulis ab Agamemnone suppliauit Apollini aduersus Grecos, qui ste aut facta & multis (vt dicemus trat) perditis Ecitũ Achillis cõgregauit, Calcgato vtro manifestante vtra causam, & iubente Achillem placare Deum Agamemnon iratus surrexit in Achillem & ipsig domũ reputat Briseida. Ille vero irascitur Grecis. Cui dehs aut filius precate ad cohum gscendens petijt ab Ioue vt troianos fortiores Grecis faceret. Iũno aut intelligens hoc, insurrexit aduersg Ioue donec tos dissoluit. Vulcanq; uinũ fundens in poculo aureo, dijq; reliqũ diti cõmuniter celebrates in somnũ verterunt.

ΙΛΙΑΔΟΣ Prima Homeri Rapsodia

PRIMVS liber habet suppliationis Chryse, festum, & ireity, inimicitias reg

IRAM DIC DEA PELIDE ACHILLIS,
Perniciosam, quę mfinitos Grecis Labores intulit.
Multas vero generosas ãas Plutoni ante fatatem dora misit.
Hroũ, ipsos vero distractionis feuit causq;,
Volucribusq; dabq; Iouis aut pficiebatur voluntas.
Ex quo certe primũ discesserut litigates.
Atridesq; rex virorq;, & diuus Achilles.

Quis

Quis furor ipsos deos in lites comisit pugnare.
Latonę & Iouis filię, ille tum regi iratus
Pestem per exercitū comunit omnia, perbat aut miles
Prosperta ex Chryse indigne affecit sacerdotem
Atrides, ille. tum venit celeres ad nauis Grecos
Redemptūrq; filiā, ferensq; ingentia redemptionis premia
Coronā tenēs in manibq; laeue gestans Apollinis,
Aureo in sceptro, & supplices rogauit oes Grecos
Atridasq; maxime duos duces militū, Atridęq; & alij fortes Grecī
Vobis quidem Dij celites, domos habentes,
Expugnare Priami urbem feliciter uteq; domū redire
Filiā aut mihi date caram, & ite uero redemptionis premia suscipite,
Ueneramini Iouis filiū late iaculatorem Apollinē.
Tum uero, alij oes quidem in fauore annuerunt Grecī
Uenerarię sacerdotem, & splendida accipere redemptionis premia.
Sed nō Atrides Agamemnoni placuit in animo,
Sed male dimisit, superbum insuper oratorē dixit.
Ne te senex cauas ego nauta iuxta de pudam,
Aut nunc immoratum, aut in posterū reuersū redeuntem,
Ne tibi forte nō protexit sceptrū, & corona Dei,
Illam ego nō reddā, priusq; uxorem etā senectę occupabit
Nostra in domo in argis longe à patria.
Telam texentem, & mecū lectum obambulantem.
Sed vade ne me irrites magis, salus ut rectius cedas.
Sic ait, timuit uero senex & paruit sermoni,
Ibat tacitus ad littus strepitū maris.
Multa vero subinde procul uersum uocē. supplicauit senex,
Apollini regi cui pulchricoma pepedit Latona

Audi

Verba Chryse ad Grecos ex treitu de redde da filia Chrij sedi

Responsio Agamemnonis indigne nata

Aude me argētū habens arcū qui Chrysen dominis obtines
Cellaq; dīuina Tenedoq; potenter dominaris
Si unquam tibi grato u templo sacrificaui,
Aut si certe unq; tibi pinguia femora uredi
Taurorq; atq; caprarū hoc mihi effice desyderiū,
Poenas luat Greca mea lachrimas tuis telis
Sic ait, precas, hec audiit Phoebq Apollo
Descendit aut ab olympi uerticeq, uultq arcu
Areu humeris gestans obductumq; pharetrā.
Cū exitu aut sagitte ab humeris irati
Ipso moto ille mouebat, nocte similis .i. minabatur
Sedebat deinde procul a nauibq, postea uero cedē immisit,
Horridq aut clangor processerat ab argētео arcu
Mulas quidem primū inuasit & canes celeres,
Ceterq postea ipsis Grecis telū amaq; mittens,
Facilitq; est, quoties aut ciris mortuoq; ardebat frequens
Nouē diebq quidem per exercitū uolitabat telū dei
Decima uero die ad coetū uocauit exercitū Achilles,
Ipsi enī in animo mouit Dea albis lacertis Iuno,
Cura iubebat Grecoq; quoniā fani mouebatur.
Hij uero postq̄ conuenerūt cōglobatiq; facti sunt
Hiisce surgens interfatq; est pedibq uelox Achilles,
O Atride nunc nos ruinosq; oberrabimus puto
Redeaturos esse, si quidem mortem utiq; effugere poterimus
Simul una bellumq; domarel pestis Grecos.
Sed age certe aliquē uatem interrogemus aut sacerdotem.
Aut thā somniorq; interpretem, etenim et Iouis est
Qui dicere queat quare tantum irasatur Phoebq Apollo
Siue certe ille precibq; succenset aut hecatombe
Si forte agnoq; odorem / caprarumq; pinguiū
Velit accipere, à nobis ut pestem auertere.

Supplicatio Chrysis ad Apollinem de peste Grecos extinguenda

Tela apollinis in exercitu Grecorum, ira pestis orta.

Achilles conuocat concilium instante Iunone

Oratio Achillis ad Agamemnonem in concione

Sacer

Sans ille seloquūtq; cōsedit. surrexit
Calchas ingēs Calchas tistoris filiq; angur longe optimus,
Cretēsq; optimus Qui nouerat & ipse presentia tpūq; futura prospiciebat,
It nāmq; dux fuit Cretēsq; ad Ilion.
Sua propter dimicationē cui ille prebebat Phoebo Apollo.
Calchas oratio ad Achillē O qui fuit inter tot troas, frūdis cōsciusq; est, & dixit,
O Achilles ingēs me Ioui chare dictu,
Iram Apollinis longe timulatis regis.
Sans tq; dea, tu vtro pollices, & mihi iura
Sydera mihi promptq; verbis & mandes animo adesse velis,
Sans tm̄ puto vereq; mihi iri, qui multo orbi
Grecis potentior est, & ille furet Greci,
Potens tm̄ rex quotus iracundie viro abstinuerit.
Etiāsi tm̄ vna vltq; & tandem die supprimat,
Sed tm̄ mi presto dextra vna dente lacerat,
In precordijs suis, tu vtro ssydera quo facto me seruabis.
Responsio Achillis ad vatem Calchan Tunc respondes alloquūtq; est pedibus ocior Achilles,
Animoq; fretus valde prologuitur vaticinū eruditq; scitus
Quo tm̄ Apollinē Ioui chare, cui tu o Calchas
Supplicas, Grecis vaticinia apperis
Nullq; me vinctū & supra terrā tuā aspicietem
Tibi cānas inexpa manus iniurias manu intulerit
Vniuersoq; Grecor, etiāsi Agamemnōs dextris
Qui me excellentissimq; tonge in dextrā gloriat esse.
Calchas ixpe ut cāt sum pestis Tu vero ssortaq; est, & loquūtur vates mysticus labia,
Hecq; sanc ille precibus flectetur mecq; Hecatobe,
Sed propter sacerdotem quē iniuria affecit Agamemnō.
Hecq; reddet filiā, necq; accepit redemptionis premia
Ob id certe cladem inferet, late vastabitq; etiā inseret.
Hecq; ille prius à peste grauis manu sedabit
Q; patri chare reddatur nigris oculis puella,
Immedita tu redempta agatur q; sacra Hecatobe
In Chrysen, tū sanc ipsum placatis flectemus. Hoc

Hoc fans vlte sic loquūtq; pdit. is aūt furore ast
Heros Atrides late dominus Agamēnon
Tractatq; furore aūt nō immodicā precordiā intima,
Implebatur, oculi vero ei igni ardenti assimilabantur
Celegatem primū torue aspicit allocūtq; tt:
Diuinator malor nūq; mihi placitu dicis
Semper, vbi mala sūt animo vates vaticinari
Bonū aut nūq; dicis, sermonē nēq; effecisti.
Et mor inter Greos vaticinas loquēris,
Quod erit by gratia ipsis Greis Apollo dudū ferat
Inuisterta quod ego frustq; Chrysidis pretiosa redemptionis premia
Non voluerim suscipere, quamā longe malim ipsam
Domi habere, etiā sum ego Clitemnestra magis volue,
Virgine nupta Deore, quoniā no ipsa, tt mihor
Nēq; corpe, neq; animo, neq; arte, neq; opibz.
Sed etiā si vobis reddere nūsq;. Siquidem hoc melg,
Volo ego populū, salua esse, atq; ipse fine,
Celeri mihi dona etiāno apparate, vt no solus
Greuor, absq; dono sim, quoniā neq; decet.
Videtis ea hoc ois. Quod mihi dona dudū alio.
Hinc respondebat deinde celeribz vocibz Achilles:
Atride gloriosissime, auarissime omē.
Quo pacto dabit tibi donū ex magnanimi Greci.
Nullū locum sūmq; publica bona posita multa
Sed ea quę ex vrbibz prędatis sumq;, ea diuisa sunt.
Exercitui aūt no decet recollecta hec rursq; adimere,
Sed tu quidem mitte dona deo mittē, ceteri Greci
Triplo, quadruplo; postmodū, siquidem vnq; Iupiter
Dabit vrbem Troiā latis muris expugnare.
Hunc, respondens, allocūtq; est potens Agamēnō:
Non sic, quamvis sis, bony Deo similis Achilles

Oratio Agamēnonis ad Calchantem vat

Responsio Achillis ad Agamēnonē.

Oratio Agamēnonis ad Achillem

Deū

Dispice ratiocinatione, quoniã no vincis, nisi mi ssuadebis.
An vis vt tu ipse habeas domũ? ego tibi mi vacuã
Sedem indigetem, vbi tibi aut mi redderet dñm.
Bene res se habebit aut qd sumis tibi, aut Auctar pedeto Ornatio uno uictore desertu
Sed sigidem dabimus domũ, magnanimi Greci
Conspectus deo. vt tẽpestatem fugerat,
Si aut no dederit, ego sane ipse capi potero.
Aut tu, aut Atrei vadis domũ, aut Ulysses
Dũa rapies, ille vero iracundus Grecũq; imperator
Sed sane quidẽ hic posita ostenta uersy. f.?
Nunc age nauẽ nigrã deducamq; in mare diuum.
Remigio, aut studiose, nidumq; Hecatobi vero
Impositum, ipam vero Cryseida pulcras ornas habetem,
Ascendere iacamq; vng aut alquis duX. vt prudẽs sit.
Sin Arax sim Aidomeneq. sim diuq Ulysses
Sim tu Pelide cui immanissimus iroq;
Vt nobis Apollinẽ placet sacrificio exhibete.
Achilles ad Agamemnona
Hinc sani torui aspectu allocutus est pedibq; velox Achilles:
Hei impudẽtẽ mentis aurei lucro intendes
Quomodo alquis timbreq; verbis acquiret Grecoq;?
Aut in expeditionẽ ibimus, aut cu viris fortibus pugnare?
Ho em ego Troianos gratia vtri pugnabo
Hinc pugnabuq, quania mihi culpabiles sunt
Ho em vnq; meus bouis rapuerut, nec equos quidem,
Nec vnq; in Phthia fertili frugifer viros perdet
Fructum ferenti, quado valde multa interiunt,
Mollesq; umbrose, marisq; sonos.
Sed tibi o multi impudens simul stemmus vt tu gaudeas
Vltionẽ acquirens Atridas hinc mulctando
Aduersus Troianos quos bouibus nec equis. nec auris
Atq; tha nisi domi ipse ablatus esse minitaris.
Pro quo multu laborauu, dederut aut mihi filij Greciq;

Nunc

Nunq̃ quidem tibi de ꝓ̃no obtuto dona, ꝓ̃uocatsuq̃ Cretę
Troiamq̃ despopulatus, bene habitatũ oppidũ aliquod,
Sed hoc qdem plus nimultuose belli
Mauq̃ mę despexisti, ostęq̃ pr aliquãdo diuisso prede abst.
Tibi domũ multo prestatiq̃, ego vero parũq̃ gratęq̃.
Incedo, habens, ad nauis fessiq̃ laborani bellus.
Nunc vado ad Phtã, quoniã multo satiq̃ est.
Domũ redire cũ nauibq̃ vostratis, neq̃ te pũto,
Hic sine honore tustem, diuitias & opes accumulatusq̃ esse.
Huic respondit murrey, rex virorq̃ Agamẽno. Responsa Agamẽnonis
Abi sane, siquidem aliq̃ tibi cõmoditat, neq̃ te ego
Oro, gratia mei manere, adsut mihi & alij,
Qui me venerabunt potissimũ vtro cõsilio Iupiter,
Diuinaq̃ mens vtro mihi te à Ioue meritam regi,
Semper enim tibi lesq̃ odio bellaq̃ fugęq̃.
Si longe fortior es Deq̃ hoc tibi dedit,
Domũ profecto cũ nauibq̃ tua tuis & tuis sociis.
Mirmidonibq̃ fugare, tui vtro nulla habito cura.
Neq̃ tamen irate, minor aut tibi sic,
Quãdiu à me aufert Chryseida Phœbus Apollo
Hanc quidem ego cũ nauiq̃ mea & meis sociis
Mittam, ego aut rapta Briseida pulchras etnas habitum.
Ipse profecto ad tentoriũ tuũ muneq̃ vt bene scias.
Quanto potentior sim te, formidet aut & alig,
Et ꝓ̃no mihi logui. & cõtari te contrario.
Sic ait, Achilli vtro dolor ebortq̃ est, cordq̃ aut illi Dubitat deliberato Achillis
Intra precordia cũdebta bifariã deliberabat,
An ipse gladiũ acutũ stringẽs ab latere,
Alios quidem perturbaret, Atridẽ vtro occideret,
An ira cõpesceret, cohibereq̃ animũ,
Tũ ille hęc cogitabat in ẽo, & in mente Traxit

Exaugurat gladiu Achillis

Trahit ex vagina ingentem gladiu, venit aut Pallas
De celo, premisit em Deu albis lacertis Iuno,
Ambos ex equo eo amasq; curasq;
Pallas probat Achillem ab enagitatione
Stabat retro, crinito aut capillo prendit Achillem
Soli visa, aliosq; vero nullq; videbat
Obstupuit aut Achilles conturbatusq;, etenim vero agnovit.
Palladem. Athena, horribiles vero illi oculi lucebat.
Verba Achillis ad Palladem
Et ipsam allocutus, verba allata dicebat,
Cur nec à capra nutriti Iovis filia venisti?
An, ut contumacia videres Agamemonius Atrida?
Sed certe tibi dico, quod & perficiu in puto
Suo superbia celeriter abigenda amu perdat
Verba Palladis ad Achillem
Hinc rursq; allocuta est Dea glaucos habens oculos Pallas:
Veni ego sedatura, tua furore. Iugulem parentis
Coelitq, premisit aut me Dea albis lacertis Iuno,
Ambo ex equo eo diligensq; curasq;.
Sed age desine ab ira, neq; gladiu trahe manu,
Sed certe verbis quidem vulnera, utut fuerit.
Sic enim dea quod & perficiu erit,
Abigenda tibi ire tota dubitate splendida dona
Columetis gratia, hoq tu vero sedare, parebis nobis.
Responsio Achillis ad verba Palladis
Huic, respondens dixit, pedibq velox Achilles:
Decet quidem vtiq; neq; o Dea sermone parere
Quamvis eo iratu, sic tm sit,
Quamq; dijs paret oppidoq; audiat tu.
Dixit, & pugno argenteo capulo cohibuit iram grave.
Pallas rursq; cor tu ascendit
Rursus in vaginu immisit, ingentem gladiu atq; parvit
Stirpem Palladis. illa ad coelu ascendit,
Ad domu à capra nutriti Iovis, ad dæmones alios.
Achilles vtiq; deposuit ira
Achilles vero rursq; convicatoriis verbis
Atriden allocutus est, & nullus desiit ab ira
Vino gravato canis, oculos habens, cor aut cervi.

Nunq; n bellū cū militby armari,
Atq; ad nſedias ire cū ſtmatby Greco
~~Dona nūſerre cūcūq; tbi~~
Anſus ſtisti ad, dgnach nbi cst vidtus ſſt,
Q; multo melby rst ſper exercitū latū Greco
Dona nūſerre, cuicūq; nbi cobrarū dixt,
Publica demōras, rex ſubiect vtilby impas
Sane, fm. o Atride, mr animi mitid.
Sed nbi dica, & nſuppe magnū mramētū mro
Certe ſpe doc ſcriptg, quod mgt ſolia & ramos
Proferet, ſedtragq; primu ſertons m mollby aurgit.
Atq; reflorebit arcū. n. ipſm ſerog coorſit,
Tobaq; & corticem, mr mrtg ipm filij Greco
In manby ferut indicis, cui legis
Ab Ioue ſeruat. doc tbi magnū ſuerit mramētū,
Qua abnādo Achilles deſiderū mmadet filio Greco
Ois qby mētibq; poteris gratūs trustis
Audacho eſſe, cūdo amici ſub Hectore bomicida
Morietes cadent, tu mtra te am distrahes,
Iratq; & ofthmū Greco mētibq; bonorasti.
Sic ait Phebes ſcriptg aut ieit m terram,
Aureis clauis ſpmetu. ſedet aut ipſe.
Atrides aut ex altera parte mſarebat, is vero Hector
Siquis bogq; ſurrexit dulcis Phebiq; cocionator
Cuiq; ac lingua multo dulcior ſluit vox,
Hunc ea die ſtatis mortalū bom,
Trāſtrat cui ante tu, ſimul mtritū trat, atq; mti ſubrat,
Qui mtis tos bene prudens Economy rst, & allocuty rst:
Pater q; nigens dolor Greca terra mmadet:
Q; ſane gaudebit Priamq; Priamiq; fily,
Atq; Troiani ſturme gaudens poterit m ano,
Si vobis bec ea audierint audtrant diſcedtby.

Achilles vraty adm
ſus Agamemnona
Iurat

Agamēnō et
indignandy

Hector ſranibo

Hectoris ſoli

Qui

Qui antellatis consilio Troyes, antellati etiã pugnãdo,
Sed perite, ambo aut inuicti estis uti,
Iam tu quidum ego & meliority quia vos estis
Viris gustatis fu, & uiuã ut alii stimpserut.
Nunq̃ tu tales vidi uiros ntq̃, vidibo,
Quales Pirithoũq̃ Dryantiq̃, regemq̃ Caneũq̃
Exadiumq̃ & Dis æquandu Polyphemũ,
Thesẽq̃ Aegide adsimilem immortalibꝫ,
Fortissimi certe alii terrestriũ nutriẽsimi Ioue
Fortissimi quidem erant, & cũ fortissimis pugnabãt,
Feris montanis & horribilibꝫ feriebant.
Et cũdem duces ego cõuersabar & Pelo profectꝫ
Longe ex aliena terra, vocarãt enim ipsi,
Et pugnabat pro viribꝫ, ego cũ illis aut nullꝫ,
Hodie cũ nec nunc fortes sunt terrestres pugnauerint,
Et cudens nra gsilia audiebat, parebatq̃ sermoni,
Vos quidẽ parete & vos, parere satig est,
Nunq̃ tu Iunc cudimus ouerati sis. spolia puellã,
Sed sine cuenadurodu illi primu dederut domu, filij Troyes.
Apostrophe ad Achillem — Nunq̃ tu o Achilles velis colendere cũ rege,
Et cotrario, quãdo nunq̃ tyrannus fortig es honorem,
Sceptriger rex cui Iupiter gloriã dedit
Si vero tu fortior es Dea te peperit mater,
Sed ille potentior est, quoniã pluribꝫ imperat.
Apostrophe ad Agamemnona — O Atride, tu vero cõpesce tuã irã, cessatq̃ ego,
Supplicato Achilli, vt remittat irã, cui nges oibꝫ
Murg Grecis est, belli mali. Hinc,
Respondet Agamemnon Nestori de minis Achillis — Hinc respondes allocutꝫ est rex Agamemnõ:
Certe hec vtiq̃ vera o senex & officio locutꝫ es,
Sed ille vir vult supra ois esse alios,
Oibꝫ quidem imperare vult, oibusq̃ uberi

oibꝫ

Orby dominari, qby mutuŋ parẽdu est fulo.
Si vero ipm fugiẽtem sectmr. Dij sorte rxistentes.
Eam ne ob causam illi comistrat comitatoria Apollo?
Huic vero interpellans respondit diuꝰ Achilles;
Sane vero miserꝺ, & mlligꝺ prtꝺ vocari possem,
Si qdem tibi oẽm rem cocederem quodcuŋ dixeris,
Alijs certe hic mpa, tu sane mgs
Iube, tu tm ego mplig tibi obedire volo.
Aliud aut tibi dica, tu ri mete ponito tua,
Nam iby qdem mutuŋ ego pugnantes obpugnã,
Mqꝺ tecu, neq; cu quoq; alio, gmina mihi auferetis vlq; qdedistis
Aliosq; vero aiꝰ mihi sunt, ceteꝝ ad nauẽ spiatu,
Hosq; nõ quoq; feres rapetis inulto us,
Sed age meus tecu, vt scia etiã hij.
Cotinuo tibi sanguis nigeꝝ defluet circa hastam.
Vt hij cotrarijs fugnantes verbis,
Surrexerũt. Soluerunt cotinuo in xta nauis Greci.
Achilles quidem ad tentoriũ & nauis remabiles
Ibat, cuŋ Menetij filio Patrocle, & suis socijs.
Atrides vero nauem celerem in mare deduxit
Remiges vero misissent viginti, Hecatomben etiã,
Imposuit deo, Chryseida vero pulchras genas habentem
Collocarunt, ducis, dux vero ingressꝰ est versutꝰ Vlysses
Hij vero postqꝺ ascenderat, solcarunt humida via.
Mulctes vero Atrides purgari iussit.
Hij vero purgabant, & in mare sordes proijciebat,
Sacrificabat aut Apollini ppetuas Hecatombas.
Taurosq; atq; capras, in xta litty maris irruptꝰ.
Nidor vero ibi ad cœlũ ascendit circumvolutꝰ fumo.
Vt illa quidem ibi rxercebant, in rxercitu nro Agamẽno

Duis //

Quicunq; ab hoc pstrum mouerit vel Achilli,
Sed ipse Talthybiq; & Eurybatem alloquutus est,
Hij ipse erat precans, & sedi humili,
Ite ad tentoria pelidæ Achillis,
Manu asprehendentes adducite Briseida, pulchris genis.
Si vero no dabit, ego ipse rapiam,
Venies cu pluribus, quod illi erit molestius fuerit.
Sic loquutus ingressus est sub mœnia terrore adiecit,
Illi mouit erat ad litus ruere vrogantes.
Verumtamen ad tentoria, & nauis venerunt,
Hunc adduxerunt, in Itaq; tentorio & manum nigra
Sedentem, neq; lauit, nos videt quisq; est Achilles,
Illa quidem tacitus, & verebat regem,
Stabat, neq; ipm alloquebatur neq; interrogabat.
Ceterq; illi agnouit sua in mente, dixitq;
Salueto precones, Iouis nuncij, atq; vtq; vtroq;
Propius accedite, neq; mihi vos culpabiles, sed Agamemnon.
Qui vos premisit Briseidis gratia puellæ,
Sed age Iouis genite Patrocle educ puellã
Et illis da ducere, illi vero ipsi, testes erunt.
Et ad Deos beatos & ad mortales homines,
Et ad regem immanem, si vnq; vsq;
Necessitas mei incidebat, inultabilem seruitutem arcere,
Alijs sum, cu illi, pernicosa mihi furit,
Atq; quicq; erit despicere simul presentia & futura,
Quo facto esse, apud nauis, salui fugerit Greci,
Sic ait. Patroclq; aut obtemperauit socio,
Et duxit aut è tentorio Briseida pulchras genas habentem.
Dedit aut, vt adducerent, hij statim redierunt ad nauis Grecor.
Illa vero inuita, simul cu illis ibat mulier. ceterq; Achilles.

Lacry-

Lachrimas sterilem à sociis sedebat statim separatus
Littus ad maris cani, victus in nigro ponto,
Multa aut matri clara, supplicauit manus extendens:
Mater quoniã me fecisti, vtiq; breuis vitæ futuræ,
Per honorem vtiq; mihi debebat olympius præbere,
Iupiter altitonans: nunc vero neq; me breuis vitæ honorans
Quã sane me Atrides late dominus Agamemnon
Vtrauit est, rapuit tm habet dum esse primas.
Sic dixit lachrimas, fluit audiit mater vltrada
Sedens in profundo maris apud patrem senem. I. Pletra
Repente aut exiuit è cano mari, tanq; nebula,
Atq; ante ipsum sedebat lachrimatem,
Manuq; ipsum demulsit, sermoneq; protulit, & hæc explicuit.
Fili cur fles, quis vero te mœstat dolor?
Eloquere ne ocla mihi, vt sciamus ambo.
Hanc ergo tristem genus allequuta est pedibus vitox Achilles
Scis, quid tibi dea sancta ora mouere:
Venimus in Thebã sacra vrbem Ethonis,
Hanc depopulatiq; sumus, & duximus mdc ora,
Et te quidem bene diuisere inter se fili Argeos,
Præcipue excepere Atrides Chryseida pulchris genis.
Chryses aut vnus sacerdos lucc. iaculatis Apollinis
Aureo in sceptro, & precatus est vtis Argeos:
Atridas vtro maxime duos duces populos,
Hic alij quidem ore benigni fauerut Græci,
Venerariq; sacerdotem, & splendida ingentes redemptos munia.
Sed no Atrides Agamemnon placuit in animo:
Sed odiosa dimisit, impiusq; insuper sermones protulit,
Iratus aut vnus stans redijt, hinc Apollo
Supplicatem audiuit, gnoma vultis illi Chryseida:
Immisit aut in Græcos malã pestem, ipsi vero mihi
Mortalium cumuli, ipsa vero volabat tela Dei

vndi

Vndiq; ferè lata exercitu Graecorũ, vobis aũt Dardanidæ
Bonedicty prostrãt, vaticinia Apollinis,
Statim ego spernũ volui dẽ placari,
Atridem vero cõmune ira cepit, statim surgens
Minuty est sermone, cui & stetit mens est,
Illã quidem ẽm in naues celeri migris ocibus Graeci,
Ire Chrysem mittemus, dueũt aũt dona regi.
Illã vero mihi è tentoris abstulit Agamemnõ dulcis
Puellã Briseï, quã mihi dederat fily Graecorũ,
Sed ite & pelleris vltiõ defende filiũ tuũ
Proficta ne chymeris, Iouem regina te vinci sauit,
Sine verbis nimisti cũ Ioue sine vlta opẽ.
Sæpe tm̃ ille patris mihi in domo audiũ
Gloriantem, quod dextra nũbi cõprehensorem Saturnio,
Te solum inter immortales miserabiliter adstitisset celsum,
Quando ipsum in vincula cõiectæ Olympij nolebat aly:
Timoq; atq; Neptuny & Pallas Atrytone.
Sed tu ipsum aduenies dea solutũ à vinculis
Celeriter etenim vocas in magnũ Olympũ.
Quẽ Briareũ vocat Dij, Zotes vero oes
Ægeona; ille pater in suo fortis robore
Quẽ certe inducta Iouem sedebat honore glorius,
Eum tũ timuerũt Beati Dij, nec ligarunt,
Hoc mei ipsũe memẽs factis adsis, & prandi gemma,
Sydera volutet Troianis auxiliatrices.
Ipsos puppes & circa thoraces, & circa murũ hasti Graecos
Occisos, vt eos pudeat regis .P. insana
Agamemnonis aũt & Atridis late dominus Agamemnon
Suũ detrimẽtũ, qꝛ optimũ Graecoꝝ ne honorauit.
Huic respondit deinde, Thetis lacrymas profundens,
Heũ fili mi, ac qꝛ te nutriuit ẽ difficultate mixta?

Tuũ

Vtinã detenissers apud nautas, sine lachrimis, & illos
Stectro, quondã certe fatum est tibi breuis, nequeq; sane diu,
Nunc simul breuis fui, & trunos, fuit ois,
Es, prosterna quod te malo fato pepi ne demo.
Hunc dictura permotus Iouis fulmine dilectam
Vado, ipse ad olympũ niuosũ, lapidi pfidere poterit,
Sed tu gdem ine nauibꝫ aspides alacriter metatibꝫ
Irascens Argeis, bello vtro abstine dio,
Iupiter enim ad octauũ ad inuisibilis Aethiopes
Heri profectꝰ est ad epulum, Vij vtro ois simul pcedunt.
Et tunc demũ vado Iouis ad firmã domũ,
Et ipse etinꝫ pgendã, & ipse pfidere pũto.
Sic certe loquuta, assedit, hinc vtro rursum illic
Irata in aio ob formosam fœminã,
Quã certe vi ab inuito abstulerat. Cleta Vlysses
In Chrysam venit ducis sacra Hecatõben
Ipse. etenim certe nutu pterim profundũ ventum
Vtra gnidem cotradebant, posuerunt aut in nauigio:
Malũ vero in thetia collocarunt, à rudentibꝫ remittebãt. Rudentes funes nautici
Subito illã in portu pronunciarunt remis,
Anchoras vero iecerunt, funes nauticos colligarunt,
Et ipsi etiã egressi sunt ad littꝰ maris,
Hecatõbem ꝙ posuerunt iaculatori Apollini.
Chryses vero i nauim descendit mare salsum,
Illa gdem deinde ad altum ducit versus Vlysses,
Qatuor dilecto in manu dei, & ipm allocutꝰ est,
O Chryse premisit me rex virum Agamemno,
Filiã tibi adducere, Phœbeq; sacra Hecatõben
Facere pro Argeis, vt placem regem -s. Apollinem.
Qui nec Argeis luctuosa mala immisit.
Sic loquutꝰ in manibꝫ posuit, ille vero suscepit gnidem
Filiã cham, hij vtro alacriter Deo inclytã Hecatõben.

Dein

Dimissis collocarunt bene instructum in xta ara,
Lauarunt aut mang deinde, & pluuiales proiecerunt,
Pro his uero Chryses plurimu orauit ueneng extendes,
Audi me argentei Dominus arcu, qui Chrysen impio obtines,
Cillaq; diuina, & in Tenedo potenter dominaris.
Iam quidem olim me alta audiuisti precantem,
Honorasq; quidem me multu afflixisti populu Grecoq;
Atq etiu nunc mihi, hoc ipsum desydera.
Iam unu Cirgeus miserabilem pestem auerte.
Sic ait, precatq; huic exaudiuit Phoebus Apollo
Cetera postq; supplicarut, & pluuiales proiecerut
Primu hostiaq; capita mole extrut & macterut, & excoriarunt
Femoribusq; (sed ossea) excidetrut, à numisq; abscodetrut.
Duplicia fecerut, desup uestiebatq;
Membris crudas partibus, apponebat,
Sibiq; uero medit, diuisa ligna stex post arde suu
Libauit, Cpueri uero circa eu tenebat quinq; inda utrua manibq.
Cetera postq; femora mensa sut, & uiscera Cocturut
Ministrum seorsum sume alia, & circa utrua fixerut,
Assatoq; accurate ab igne traxerut oia,
Opus postq; quieuere ab labore cognidi apparatoq; cotra
Conuiuiu epulebat, neq; ullo pacto aq disyderabat de epule opso.
Cetera postq; potq & sibi desydiu exemerut,
Puer quidem Cratteras coronauit uino,
Distribuerut uero omnib, libates poculis.
Ille uero die totam diem ea Deu placebat,
Pulcher canebat Peana filij Cirgeus,
Gaudes eminebat Phoebum Apollinem, ille uero mente delectabatur audes.
Quando uero sol occidit, & tenebr aduenere
Circa nu dormitu iuerut, in xta nauis puppes
Quando uero mane genitale apparuit roseis digitis Aurora

F.L

Et tunc ocius reducebatur ad extremu, latu Cygnos
His vero spectes verum misit iaculator Apollo,
Hij malu collocarut, velisq; albu extenderut
Vnde vero inflauit mediu velu, circa aut fluctu,
Carina purpurea insonuit maru mirate,
Illa volabat per fluctu, salcas maris viæ,
Cetere postq; venerat ad extremu latu Cygnos,
Mariner gdem illi spectatu in ocyorem subdu xerut
Altum in furtiu, subtu vero lingua vel sustentacula longa extenderut.
Postq; vero dispergebatur per telonary mariner,
Porro, esse fuisset nauibu assidens velocibu,
Cumeroq; Poteridey pedibu velox Achilles,
Atq; vnq; in ocyore ocyorebat gloriosq; fuerit,
Atq; vnq; ad pugnu vtiq; sed maerebat clypeo corpu
Illic maetu, desiderabat aut bellicu, clamore bellicu,
Sed gradu certe ex eo tempe diodorima adfuit aurora
Certe tunc ad coelu ibat Dij sonp viuentes,
Olympus simul Iupiter aut duxerut, Optimus aut ne obluctu est nudatoq;
Deiy sui, sed ipse emersit sup fluctu maris
Matutina vero gspexit magnu coelu olympiu,
Tenuit aut latu tenebrosu Ioniu, sterilem pedetem de aliys
Celsissimo in vertice nubiloso olympi.
Et ante ipm stetit, & prendit genua
Sinistra, dextra vero sub mento pgendit,
Precata, allocuta est Ioue Saturniu regnu:
Iupiter pater, si vnq; tibi te inter immortales vir
Suu verbo, suu opa, hoc mihi effice desyderiu,
Honora nru filiu, cui breuissimu fati aliox
Est, ecce ipm nec rex virox Agamemnon
Dehonorauit, rapuit & tulit dapa, quod ipse meruit.
Sed tu ipm gloriosa, coelestis ulciscere Iupiter
Eatenq, sup Troianos coegeris rubiu quatenq; Grgi

Fehu

Filiũ mẽ venerabuntur, augeatq; ipm honore.
Sic ait, hanc vtinq; allocũty est mẽtẽ cognouerat Iupiter
Sed tacity diũ sedebat. Thetis aũt vt protulerat qmã
Sic tendebat inquit, & interrogabat scandario rursq;
Vtrq; quã mihi promittis, & amẽ,
Aũt abnega, quomã, nõ est tibi timor vt honesta
Quãtũ tẽ inter oes inhonoratissima sũ.
Hãc vehementer ingemiscẽs, mẽtẽ cognouerat Iupiter
Quã sunt perniciosa fœmina, quod me inimicũ fueris cogis
Iamdiu, quãdo me increpare conicatorijs verbis,
Illa, & tamen me semper inter immortales Deos
Versatur, atq; me aut fugam tristem auxiliari,
Sed tu quidem nec statim abi, ne te sentiat
Iuno, mihi sane hæc cura erit dum ego vero,
Et cæteris capite annuã, vt cõfido,
Hoc tm te me inter immortales mihi inuisũ est
Nã tm mihi est mutabile, neq; fallax,
Neq; infidelium vtiq; quodcunq; capite annuo.
Dixit, & cerulis supercilijs annuit Iupiter
Ambrosiæ vero inde contremuerũt regis
Capite ab immortali magnumq; tremefecit Olympũ.
Hijs sic cõstitio subito diuisi sunt, alta petunt,
In mare descendit cærulũ ab splendido olympo.
Iupiter vero sua ad domũ, Dij vero simul oes
Ex cathedris suo cuiq; obuij, neq; eius ausus est
Sedendo expectare aduentũ, sed obuij stabat oes,
Sic ille quidem, ille sedit in throno, neq; ipm Iuno
Ignorauit, videns quod ipi cõmunicauerat cõsilia,
Argentea habens pedes Thetis filia marinus senex .s. Nereus,
Cotinuo conicijs Ioue Saturnio allocũtur
Quis nũc deorũ tibi o versutis deorũ cõmunicauit cõsilia?

Deus,

Sempre vbi gratũ est absente me, te absente,
Absentia agitatem inducere, neq; vlla in re mihi
Promptu stetuit dicere orationẽ, quãcunq; venteris.
Huic cõmius respondit patre hominũq; deoq;:
Iuno nõ sane ex nros sperat sermonẽ
Scire, optime, difficile vbi doctrina tametsi sit exim
Sed quem quidem decens est audire, nulli parco
Neq; deoq; quicq; Iunone cognoscet, neq; horum,
Quem vero ego fretus religens Deos voluero cognoscere,
Non tu hoc singula ingre, neq; scisciture.
Huic tonãs respondit cerulis oculis venerãda Iuno:
Grauissime Iupiter, quidnam hunc sermonem addisti?
Et sane vtiq; neq; rogãri, neq; ingro,
Sed undiq; tacita ea despice quicunq; volet,
Hunc vero vehementer timui in mente, ne te verbis deceperit
Argentea pedibq; Thetis filia marini senis,
Mane tum tibi assedit & genua prendit genua,
Huic te fuisse omnino vera vt Achillem
Honores, perdas vero omnes ad nauis Grecorũ.
Huic respondit nubũ cogregator Iupiter:
Infelix semper tu quidem suspiciosa es, neq; vnq; te latco.
Perfecte vero tamẽ poteris, sed ab hoc
Magis mihi absteris, quod tibi & terribilis erit.
Si sic hoc est, vtiq; gratissima esse meus,
Sed tuis sedi, mihi vero pareat sermoni,
Ne forte sis nõ prosterni, quotq; Dij sunt in coelo
Prope accedentes quãdo tibi, quibus vnus noctes potest, manus minitro.
Sic ait. timuit vero pulchra venerãda Iuno,
Et cuncta sedit eo pones dilectum cor
Indignatus nus post domum Iouis Dij coelestes.
Hos vero Vulcanus inclytus artifex coepit cohortari,

Ma.

Mari dilecte, gratissimq; fauit cadicha lucerta Ioui,
Quã Iam festiua opa dee trui, nesq; tu (ciuetta
Si uos propter mortalia cotendatis fe,
Inter deos tumultu excitatis, nesq; enicq; cãuy
Boni futuri voluptatis, quoma ctera timent,
Matri aũt ego cõsulo, tãtsi ipsa intelliget.
Patri dilecto gratificari velut Ioui et nõ murry,
Comicietur statim, nobis aut cõuiuia cõturbet.
Sydera cũ volueris olympij fulminator,
Et stirpy amouere stoteris, ille cũ fortissimq; est.
Sed tu Iuno verbis mãsuefac mollibq;,
Stultum festina propitiq; cœlestis nobis.
Sic ait, & surgens, pocula rotũdã
Matri dilecte in manu ponit, & ipsam allequitq; est:
Patior mater mea, & iustius, tãtsi tristis,
Ne te cruentum clara in cœlis videã
Preussam, tu vero neutiq; potero, tãtsi tristis
Auxilio adesse, molestq; cũ olympio, se qs illi obuia ierit.
Iam tu me, & alias auxiliari promptũ
Deicet, pede rotas à cœlo diuino.
Toto vero die fluebat cũuiũ aut sole desidente,
Dulcia in lumina, quq; aut ea intrant nigri,
Hic aut Simitis viri celestes & cessat lassum
Sic ait, risit aut Dea altis lacertis Iuno,
Rodus aut, filij susceptit munera pocula,
Cetera alle alijs Dijs ordine dato
Vinũ fundit, dulce nectar & crateres Ioueris.
Immensq; vero deinde by est risus beatis Dijs,
Vt viderũt Vulcanũ & domũ suttagretam,
Hic, tũc quem, tota dies ad solem occidentem

Et cũ

Et pulabatur, neq; ullo puncto diu indorsbat cuiq; de comuno ostro.
Non quidem cythera pulchra, cui tenebat Apollo,
Musisq;, quæ canubat respondetes voce pulchra.
Cetes postq; descendit pulchrū cumq; polis,
Ille quidem dormturi ibat ad suā quisq; domū,
Ubi singulis domū mēty utroq; pede claudicus
Vulcanus fecerat docta mente.
Iupiter vero ibat ad suū lectum olympius fulminator,
Ubi ante vbiq; dormiebat, quotes ipm dulcis somnus inuasisset.
Hic dormiut, cosetudes, nexta vero ne aperta sella stetit Iuno.

Argumentum secundæ Homeri Rapsodiæ

Iupiter somnū mittens Agamēnoni, adhortatur vt Grecos educat ipse in bellum. Ille vero primum quidem optimates concilio cogregauit. Postea vero cohortis facies, tentabat ipsos adhortaty fugere in patria. Cohibent aut eos Vlysses Palladis prudetia. Et Nestor cohortaty. Deinde cibum accipites armabatur ipsiq; duces. Similiter aut & ipse Troiani. Iuxta ipsi annunciate, catalogus aut fuit postea Troianū & nauiū.

Aliter

Aliter.

Iupiter mtmor fuit Thetidis supplicationis. alijs Dyspi
& Somnijs Somno vacatibz. ob hoc ille Iubens ventrem ire
lij sthn, Somnio Agamemnoni mittat, iubens ipm educere omnes
Cregos in pugna. Et cosulto ipse p. & Achillem vocare. Ille
vtro no intelligens somniu, optimatibz ipm narrat, & pos
hoc ad cohortem congregatis orbz Cregis, suspectum trgatos
affatz, prosperia & promisit Achillem vrtutem illi in regno
sum hanc facere, cum multitudo tentes, fugere eos in patria
iubet. Hy vero no intelligtes ad deducendas nauis, & in patri
am discedere festinat: Vlysses aut suadete illi stallade op
timates, quidam milites. Milites vero amare increpat.
Comprescit aut & Thersitem, inepte aduersy regem sedito
nem mouentem, & Cregos munere & Ihu caste adhortatur.
Consultate vero ehu Hectoris radem, Agamemno sacra of
ats Iouj, seniores comiuio suscepit. & cohortatz Cregos
in bellu educit ots. Demceps vero est Catalogy murum
in qbz venerat Cregi, & duu ipsoz, & Troianoz &
auxiliarioz.

ILIADOS HO-
MERI SECVN-
DAE RAPSO-
DIAE.

SECVNDVS VERO SOMNIVM HABET, cohort. & nunc nuncbat.

ALII quidem Dijs & Viri armati equis stlis ne galeis,
Dormiebat tota nocte, Iouis aut nō tenebat, suauis somnus.
Sed illi dolebrabat in āe, vt Achillem
Honorare posset, perderet aut plures iuxta nauis Argeos.
Hoc vero illi in āo optimū visum est consiliū,
Mittere ad Atriden Agamemnona, pernicosū somnū,
Et ipm alloquity, verba allata probabilia:
Ity vade pernicose somne celeres ad nauis Argeos,
Veniens in tentoria Agamemonis Atride,
Oīa fare accūrate vere dic eūadmodū precipio,
Armari ipm inbe, crinibq ornatos Argeos,
Toto ex triūo, nō em capi potest vrbem latis plateis
Troianos, nō em adhuc, deorsū celestes domos habitantes
Immortales sentiūt, ffuasi em ēt
Iuno, precata, Troumis aut multa mala meuiuit.
Sic ait, vbi fare somnus postq̄ hec sermone audiuit.
Celeriter aut petiit, celeres ad nauis Argeos,
Diligens ex ad Atriden Agamemnona, hinc prendit
Dormientem in tentorio, undiq̄ circūdatus diuino sopore circa somno.
Stetit aut supra capūt, filio similis,
Nestori, quē potissimū ex senioribus verebatur Agamemō. somni forma
Hinc perpa assimilas, alloquity ex diuinq somnus

Dor-

Dolebrato Iouis de Achille

Consilū Iouis de mittendo somnio ad Agamemnonē

Iupiter ad somnū

Somni missio ad Agamemnonē

Somnus Agamemnonem dormitat admonet ut Iouis decretum

Somnus discedit

Agamemnonis & Iouis & somnium

Iuvat Agamemnonem

Audit se

Agamemnon seruat suos comites & vocat ad concionem

Dormis Atrei fili domitoris equorum?
Non optet totum noctem dormire consiliarium virum,
Cui populi commissi sunt, & tot res commissae sunt.
Nunc autem molliter alloquar. Iouis certe ibi nuncius fui,
Qui longe absit licet plurimum curat atque miseretur.
Armare te iubet capite comatos Graecos
Toto exercitu, nec ne capere poteris urbem latis plateis
Troianorum, nondum amplius separatim coelestes domos tenentes
Immortales Dij consultant, fregit tum minitatos
Iouis supplex. Troianis aut clades imminet
Ex Ioue. Sed tu tua cohors nosce, neque te obliuio
Occupet, postquam te molliter somnus deseruerit.
Sic fatus loquendo abijt, illum vero reliquit somnus illic
Ea reputantem in animo quae non effecturus fuerat.
Existimabat enim ipse se capturum esse Priami urbem die illo
Stulto, non enim perficere ea, quae Iupiter meditabatur saepissime
Facere ille magis suadebat docteque luctus atque,
Troianis & Graecis pectora acris fugasque,
Iniecerat aut ex somno, diuina aut ipsum circumdederat vox,
Sedit aut stetit, mollemque mouit mouisse
Pulchrum, ceteris circa ipsum vero ingens iniecit pallum.
Ceteris subito mollis liquerat pulchra caelestumque.
Circa humeros vero collegerat gladium argenteis clauis distinctum,
Cepit aut sceptrum patrum perpetuum semper.
Cum hoc, ibat ad naues Graecorum fortis armis nitentes.
Aurora quidem Deum arte collocauit magnum olympum,
Iouem lenem armaturam & alijs immortalibus,
Ceteros alios strenuos duces subito voces misisset
Vocari ad concionem capita comatos Graecos.
Illi quidem ad concionem vocarunt, illi vero congregabantur valde acto.

Agamemnon seruat suos comites vocant ad concionem

Cons

Concilium vtro prima magnanimos ostendit Troas
Nestoria ad nauim, ne Pylo uti regis.
Hos, ille, vt conuocauit magis nouus exposuit consilium. Reuocat Agamem
Audite amici, diuina mihi in somno venit somnus
Diuina per noctem. Jouis nimium vtro Nestori suo
Spesq; magnitudoq; nasci proxima assimulabatur.
Stabat aut supra caput, & ut sermone allocutus est,
Dormis Atrei fili domitoris equorum.
Non optet per totam noctem dormire multi consili viro,
Cui & exercitu commissi sut, & tanta cura sunt.
Nunc me percipe velociter, Jouis tibi nuncius adsum:
Qui tametsi abs te procul sit plurimum curat atq; miseretur.
Arma ut iubet capite comatos Grecos,
Toto exercitu, nec te quicquam hostilis urbem latas iubebo plateas
Troianorum, neq; ea nunc diuisa sin celsos domos habebo
Immortales consultat, flexat tu diuersos
Jouis sapphicas. Troianis aut mala immineat
Sed agite hoc pacto armemus filios Grecos. NEX Jouis, sed tu mea edisse
Primum ego verbis tentabo, quatenus fas est. Insedit volas, ne vero dulcis
Tentatio Agamemnonis de fuga sedanda Et fugere in nauibus multa transtra iubebam nisero, somnus ossusit
Vos vero alinde alia detuste verbis,
Scibam ita ne bonum consedit, dis vero surrexat
Nestor, qui certe Pyli erat rex harenose, Nestor Pyli rex
Qui inter eos bene sapiens etiamnum erat & interesse. ad Grecos vocatus
Omnes Grecos duces, atq; cohortari. de somnio Agam
Sic demum somnium hoc Grecos alia dixisset. nonis
Mendax ducentum, & decimarum magis.
Nunc vtro videt, eis longe maiorum in exercitu dicebat esse. Ab auctoritate
Sed agite, sic ego facto, armare hortemur filios Grecos,
Sic certe loquutus, extra consilium egressus abiit.

Ill.

Illa furit extrem, pariterq; pastori ꝯpulsor
Sceptriger regis, insteterat vtro milites,
Cui admodum multitudo vadit aper in cumulo volatus,
Cum patre ab aprug, sed extra ictum
Petra extima sonipes rotis precedens,
Conglobatum vtro volutat per flores vtruos.
Alig quidem die copiose volutat, alig vtro alibi;
Sic hoc certes thorum à mulieby & tenteriis,
Lilly autē profundū in ordine procedebat.
Tum matim ad coitum, inter eos vtro fama volitabat,
Excitus, irg, Ioūis tuenda illi gregabatur.
Comota est cetera, subly vtro ingemiscebat terra
Multum consessu, tumultuato vtro erat, nemo aut ipsos
Preces, clamitates cohibebat, seqūo fuste & clamore
Compescebat, audiit vtro a Ioue nubiles reges.
Vix aut sedit extricty, acūsarūt vtro sedula
Sedati à clamore. rex vtro princeps Agamēnio
Sceptra a Vulcano facta
Suscepit sceptra teres, quod quidem Vulcanus fecit Artifex.
Neptunus quidem dedit Ioui saturnio regi.
Porro deinde Iupitter, dedit nepotiano Mercurio.
Mercurius vtro rex, dedit Pelopi equos verberati.
Porro ipse rursg Pelops, dedit Atreo pastori ꝯpulsor,
Atreg aut mortis, reliquit fratricidali Thyeste.
Porro ipse rursg Thyestes, Agamemnoni reliquit forte,
Sceptrig multis, & Argeo ōi imperat.
Hoc olim mihig, verba allata dicebat.
Colus Agamemnonis ad extremum cognita
O amici Greci fortis Martis.
Iupiter me valde Saturnig nocta nocuit grauis
Iamdudum, qui ante quidem mihi promisserat, & annuerat
Ilio expugnato fulcris muris, redditus esse.
Nunc vtro mala fraudem machinatus & me nubet
Inglorium Argos redire, postrig multū perdita posita.
Sic fortasis Ioui visum est. Superiores te fleuisse est,

Cui sanus multus verbū dicit frustra,
Atq; etiā amplius dixerit, ipse tu potius est muximus.
Curre tu locutus etia ventus, audire,
Frustra se tundens talisq; exercitu Cretes,
Infecta ne, belle sustulisse atq; frugusse,
Cū viris Cauciarib⁹, finis aut modū alienū sanctū asseruit.
Sydera tu celleru Cretes tranauig⁹,
Fodereby fedis flumi, nūmrariq; struis?
Troianos q̄dem numerari quotq; ictus sint,
Nos aut in decadas ordinabimus Cretes.
Troianos vero viros singulos accipimus cui dānū infuderit,
Plures strages indicauerunt insidiatores.
Tantū ego dico, plures esse filios Cretes
Q̄z Troianos, q̄ habitat in urbe, ceteros aut exhauris
Pluribus ex urbib⁹ gressus vibrates viri sunt
Qui ne valde impediūt, & ne permittūt volatum
Illi expugnare bene habitatum oppidum.
Nonne aut duplici sunt Iouis magni anni.
Et ligna sunt putrauerūt nauim, & funis solutus est.
Ipse etā, nostrq; exercitus, & insidiatores patri,
Stident domi nostre expertes, nobis vero opq
Frustra impletum est, q̄ grata sine victimq.
Sed agite quēadmodū ego dicā queste ades,
Fugiamus omnes ex nimiby charā in patriā terrā
Non in amplia troiana ceperimus latas plateas habitatum.
Sic ait. Ius vero cum intra spectora comouit,
Oiby in urbe, quotq; cōsilia ne audierat.
Comota aut est celeo quēadmodū fluctu ingentis maris
Ponti Icarij, cui q̄dem Eurusq; Notusq;
Comouit insurgens patris Iouis ex nubibus.
Atq; quotus mouerit Zephyrus lucta segetem veniens
Velocitor flans irruit spicis:
Sic horū comota est tota celo, alli tumultu. Ad

Bellū durauerat nūm ly annos

Adhortatur ad redeundū in patriā

Comparatio à mari fluctu

Comparatio à segete vento agitata

Ad muros propulsat, subito vero procul ipsius
Tollitur ipsius, his vero miscet bella paratis
Progenies murus, atque deducere in mare primum
Pentheus properabat, occisoque corpore cogit. Hippolyt
Ad domum custos, subito demisere sustentacula muri,
Atque hic Graios pestis vetuit redire penates.

Xerxes sodalibus in adornando reditu in patria

Iuno ad Pallad de prohibendo reditu Xerxi, ly in patria

Nec Pallas dubitare Iovis sermone allocuta fuisset
Pater ô caprea nutrite Iovis filia nobis,
Sic ne domum, dilectum ne patria terra
Graios fugiet? Troiae lata debita muris!
Et magna Lybica Priamo & Troianis debellavit,
Argiua Helena, cui Gnosia multi Graiorum,
In Troia perierunt, dilecta à patria terra,

Comittat nigeũ

Sed vade nec ad Extremum Graiorum artis armis induitur,
Tuis fraudes verbis propelle viros simulatos,
Neque sint muros in mare deducere strimonis remis agitatus.

Descendit Pallas ab olympo ad Extrema grecie

Sic ait, neque retinit dea glaucis oculis Pallas,
Descendit, aut ab olympi verticis rupis,
Celeriter vero pervenit celeres ad muros Graiorum,
Inuenit statim Vlyssem Iouis ipso equiparandu
Statura, neque ille muros bene tabulata pretatus
Contemebat, postquam ipsum dolor corde & aere occupavit.

Pallas allegat Vlyssem

Postea vero astans, allocuta est glaucis oculis Pallas.
Centrose Laërte fili versute Vlysses,
Sic ne, domum, dilectum ne patria terram
Fugietis, ne multa frustra dulcedine medetis,
Et magna Lybica
Argiua Helena
In Troia perierunt, dura à
Sed vade nec ad extrema Graiorum. neque insistemus,

Venit Vlyssem ut prohibeat Extremi in at abitum

Tuis blandis verbis dolus virtus quoque
Neque admitte, ut muros in mare deducat strimonis remis agitatus.
Sic ait. ille vim intellexit Dee voces bonas.

Fest

Festinabat ante currere, dum vero diceat quis portauit.
Porro Eurybates Ithacensis, cui illi fama tubabat.
Ipse vero Atrides Agamemnon obuia venit.
Accepit ab eo sceptra paterna perpetua semper.
Qui ei ibat ad muros Argeos ferus armis inhibet
Quem ego dum primum & postremum vidi me adsecutus,
Eu blandis verbis cohortat astans,
O bone nec te decet quicquam ignauum timere.
Sed & ipse sede, & alios sedere iube milites,
Haud dum te manifesta fefellit, quales mos Atrides.
Hunc ego dum tolo, celeriter vero affligit filios Argeos.
In cœlo vero ad vos audimus, vt loquuty est,
Heu heu quo fulo iraty male afficiat filios Argeos,
Ira vero magnum est à Ioue mitibus regnum
Horum vero rex Ioue est, amat vero ipsum cœlitus Iupiter
Qui vero rursy populum vim videbat, clamauitque, increpitabat,
Hunc, sceptro percutiebat indignaty tractum sermone,
Infelix, quiete sede, & alios strenue iube,
Qui te despicatior sis, nec vero mitellis & sine viribus,
Heu vmq; in bello inutiuty, neq; in cœlio.
Haudum quidem ego regnabimy Argeis die,
Non bonum multos principaty, vny rex sit,
vny rex, cui dedit Saturnus filiy vtrique in cœlio
Sceptrumq; atq; leges, vt ipse dominetur.
Sic ille cubitum perlustrauit exercitu, illi aut ad cohortes
Rursy ruebat ab nauibus & tentoriis,
Strepitu, cui admodum quotes fluctuy sterni maris
Latteri magno adfremit, horribilesq; sonat fotuy.
Alij quidem sedebat, coëxpurgatiq; sedes,
Thersites aut soly adhuc immodicy logaciratis crocitabat.
Qui verba corde sua indecoraty multaq; scibat.
Temere, nequicq; secundum decoy cohonderet cum regibus,
Sed quodcunq; ille inuisum videbatur ridiculo Argeis.

Finis

Eurybates Ithacensis fama tubabat

Eurybates cohortabat bonos viros & abcohibat

Eurybates co- multos sceptro caedit coëxpurgatos

Rursy ad cohortes

Comparatio à fluctu Maris

Thersites homo immodicae loquacitatis

Erat. hūrſiſſimus vero vir ad Thē venit,
Struber erat, claudus vero altero pede, humeris vero ambo
Gibboſe, ſupra pectus coībant, ceteri ſuper
Caluminatus erat capite, rarus erat interſtrictus capillus,
Inimiciſſimus vero Achilli peleſiūs erat, atq; Vlyſſi.
Hos tū conuituabat, hi nunc Agamemnoni duo
Mit obſtrepens, iactabat opprobria, illi tum Greci.
Vehemēter indignabat, furenſ animo in ira.
Ceteri alti longe clamitās Agamēnonem carpebat ſermone.
O Atride cui rei nunc furis, inuentus, atq; qd deſideras.
Plena tibi ſunt ære tabernacula, multa, pulchra fœminæ
Sunt in tentorio prætentes, quas tibi Greci,
Vt primo dederim, cunctis oppidū euerſo aliquod expugnans,
Aut amplius tibi cum indigeris, quod aliquis tibi ſtruat
Troianus equus domitus? Vt Deo proſit filio redemptionis premio?
Quis ego dicitur abducere cupio, aut alig Greco
Sint fœminæ adulterinæ, vt illi coniugiis amore,
Quisq; ipſe ſeorſum poſſideat, ne quidem decet,
Qui princeps ſit cunctis oppriment filios Greci.
O mollis, multa cupite, Greci, o inuicti Greci,
Domum atq; cū mulieribus redeundum, hinc ultro ſpernens
Hic in Troia domorum ſuarū, vt videat
An aliquo pacto, illi auxilium ferimus, an ſua nō,
Qui & nunc Achillem, ſi longe præſtantiorem viro,
Contumelia afficit, rapies tum habet dum, ipſe rapies.
Ceteri ne Achilli ira mota ſit, ſed mitigetur.
Sane duo Atride, erit vltima inuenit fuerit.
Sic ait, carpens Agamemnona pastorem populi
Thersites. Huic cum stulta vsitata fuit iactatio Vlyssis.
Vlyssis ad Thersitem
Et ipſum turbus aſpicit, molleſto in cor punit ſermone.
O Thersita inepte, garrule, ſuadelis loquacitas
Cohibeas, neq; verbis ſolus contendas cū regibus.

Thersites increpat Agamemnonem de lucro

Nam tum tyo te dico abreptorem vires alii
Esse, cruciatus vim in Atride ad Ilia venerat.
Ideoq; ne regis in arte labes vacuum debeas
Et esse opprobrioq; proferri, redatur obstruere.
Nec tum dum plura fatur et trux ora,
Ac vero ac mala reduturi sinu filij Greco.
Iccirco ille Atrida Agamemnona posteri stupebat
Sedes Troicas, quod illi vale multa daturi,
Greciq; vetro Troica bella cohortaris.
Sed tum ubi dico, quod & perfecta erit.
Si ampliq; te respectum mihi fueris, cui admodu nunc,
Ne ampliq; deinceps Vlyssi cæpit Iunonis superuenat,
Neq; ampliq; celeumaq; fulte vocaty fueris,
Nasq; ego te prendens dulcibus destruy te exitio,
Clamaq; atq; medullo, & cui vere da abscidat,
Corpus aut stratum, celeres ad naues diuittam,
Verberus, ac cohortem indecoruy pluges.
Sic ait. sceptro vero tergum, atq; eius Iunctos
Peroussit. ille vero incuruaty est, mollis aut illi excidit lachryma.
Vber vero sanguinolenta in tergo suberta est,
Sceptro ad aurea, ille vero sedit timiditq;
Vt vero dolori sedentem videns, abstersit lachrimas.
Illi vero, tristes tristes sceptro dulcitus misent.
Sic aut quida dixit respiciens in proximum quispia:
Pater sane vero infinita Vlyssis bona fecit,
Qui sepe consiliorum fortium
Consultaq; expertis bona, bellaq; asperas,
Nunc vero hoc multo optimum inter Greccos fecit,
Qui sine conuiciorum fultum cohibuit à turpis,
Non sane ipse statim, nursq; inducet aut sceptra,
Conuicia dictus regiq; opprobriosos verbos.
Sic dixit multudo, ipse vero verbis increpat Vlyssis,

Vlysses Thersitem mendat

Conuicia

Vlysses percutit Thersitem sceptro

Quide de Thersite fuisse videns loquit

Multudo loquit laudes Vlyssem ob preclara Thersitis

Iuuat

Pullus similis
parentem nisit
populus solent

Pullus Agamem-
non allegatus

Pallas ad
populum

Exponendum quod
Calchas vatici-
nium erat

Sacrificium

Draco Horridi
et celo lapsi

Surrexit pectore habens, inxta tu vero glaucis oculis pullus,
Similis ipse parenti, solens populu nisci.
Ut semel ipse primo, & ultimo filio Argivo
Sermone audivit, & considerauit consilium.
Qui ipse bene volens coronatu est, & invictatu.
O Atride nunc te rex volut Argei,
Orbi opprobriosissimu fecere morbidi Dorbi
Atq; ubi spreuit promissionem, qua vbi promiserat.
Hic ordine precedens ab Argo remos fuscit,
Postmodu Ilu expugnasses muris salubris redituros esse.
Quem admodu tu, aut parui pueri vadique mulieres,
Lumine lugent vt domu redeat.
Sunt vero & hic qui te velle ne miserta vedire.
Atq; alignis nunc nisse mens absu Dore.
Deum habet, apud unum me linqua, qua vbi procelle
Hyberne detinet, conciliumq; nunc.
Nobis aut nemo circumcelly est amy
Hic nempe by, vbi tu fluctuoso Argeos
Vedere apud muros rostratos, vbi vigilanuy tuum
Paedu ubi diuq; manisse, damnoq; redisse.
Tollerute unice, & mente ad templa, vt precamy,
Si vero Calchas vaticinatu sit, cui tha ao.
Bene tu Joe scimy ne mole, tetus vero ves
Testes, quos no fata supremus mortem ferina,
Hectoriq; & nupte quado in Arbide muros Argeos,
Conjugalis fuerat, multa priamo & Troianis fortes,
Hos vbi circa fontem, solemus ad aras
Sacrificabamy nunc altaribus pstotas Hecatombas
Pulchra sub platano, vnde fluebat pulchra agna
Hic apparuit nigens mostro, draco in ingo macabro,
Horridy, cui ipse olympus misit in lucem,
Ab imo altari ruit, ad platanum in pede sedit.
Hic vero inter stridentis pulli formidu pigmora.

Roma

Ramo sup summo, foljs supducitrobtor hdrtes,
Octo. ygtos mater septima trat ens peperit pullos,
Hac ille tos, mistrs depasty tst mdatis,
Mater vtro circumvolitat tristata & dlcta pgnora,
In hanc impetu faciens alu prendit sollicita.
Ygtos postq pullos devorauit, pfectus & ipam matrem,
In gdam manifestum frat Deg, qui vhjs ostendit
Capidtm in ipsum frat Saturnu fulg vrsnti cselj.
Nos vtro astatis mirabamur gnale factum trat,
Vt igithr horrenda nostra dtos supmerent sacra.
Calchas vtro cotinuo deinde vaticinas cotemnaty tst,
Cur mdt facta tstis capitis comati Grgi?
Nobis gdm hoc nostr monstrauit mgis, cselsing Iupiter,
Tardu, sera ppetratu, cuig gloria mgs placuit.
Quadrupedu hic pullos devorauit passerig & ipam
Octo. sed matrem nona vrat ens peperit pullos,
Sic nos tot annis bellabing hc.
Decimo vtro vrbem castrong talis flatis,
Ahjs dlte hc cotemnaty tst, ens nec ea pfectus.
Sed agr mantle ors forthy thjs Grgi,
Hic, dorte, vrbem undecim primu castrong.
Sic ait, Grgi vtro mmsu acclamarut, audits dut ne cura,
Horrendu insonuit ab cumathy Grgus,
Struunt laudatis Vlyssis dmim,
His aut tta intersuty tst Grring tgus Hctor.
Pater p Iane sntis tsimiles cotemnunt
Stultus, ygtq mntaq; curg Imat billna opa,
Vbi na fortitudq & insuperabile dabunt nobis?
In gne Iane confidaq; dentes cofidentesq; viros,
Sacramentaq; pura, & dextr ygtq fidem dedimg,
Tempore in debito cotendimg, nesp vllu mactgnantis,

Imit

Inuenies fortuna, multo tempore die manentes.
O Atride tu vero vt ante dubens struxi consilium,
Impia, dux tristo Argeis in forticy pugnis,
Illos vero pius corripi vim aut alter eni a Argeis
Sternum consultantem, fas aut no trat illis
Prig ad Argos ire, qz & Iouis à capra mutati,
Cognoscamy, si falsa promissio, aut etia, no.
Ac tu animes suptemi tonans Saturnie
Die illo, quado manis clarus consenderit
Argei Troianis cedent, & multa stirtes,
Fulgures prosperi, idonea signa ostendens,
Ideoq, ne quisq; fugy vretat domu redire,
Qz quisq; apud Troumq; vxorem dormiat,
Vlisceturq; Helene maritusq, eruitq;.
Si vero qs proterue voluit in patria redire,
Attingat puram ratim bene tabulata prorauq;
Vt ante dies mortem, & fatum consequatur.
» Sed rex, istiq; bene consule, parcq; alty.
Hectoq; repudiady sermo erit, qui dextro.
Sternes iuros post treby, post cognatoris o Aeneiado,
» Vt cognato cognatoni auxilio sit, treby aut trebaby.
Si vero se flectens, & tibi parebunt Argei.
Cognosces tamen, & q dum malty, quiq; militu,
Atq; quina bouy fuerit, pro virili tu pugnabit,
Cognosces aut si tua voluntate Deoq; vrbem no capis,
An vinoq; femina, & inertia belli.
Hanc respodens alloquuty est, rex Agamemno.
Vtre mihi comes amicis stirx filios Argeor
Vtina Iupiterq; pater — o Pallas & o Apollo,
Hgmodi decem mihi consiliarij essent Argeoq;.
Sic velocitas caderet vrbs Priamia regis.

Manibq

Maniby sub nostris captus dastanq.
Sed mihi à capra mitrity saturnig Iupiter dolores dedit,
Qui me ni mutates vites & colentiones ciuitat,
Sigdem te Achillesq desponsatung ob puellam,
Contrarijs verbis, ego aut capi ira conuoty
Se vtro angs in vnu consultantring, ne ampliq deneqs,
Troianis mora multi absumit, ni puluis quidem.
Nunc discedite ad tradu, vt exittung pugnā.
Bene qdem aligs dastam acuat, bene scutū aptet,
Bene aut aligs tradu equis det celeres subsilig pedes,
Bene etiā aligs curq circumspicit bellū meditetur,
Ut spes totam dirue scutro desertung marte.
Non tm cuiq vtiq aderit ne pauluē quidem,
Hesi. mox admotis sepes robur viroq.
Sudabit quidem alig saltiq circa certq
Scuti tolle tegmis gradem, sub hasta vtro nunq lassabitq.
Sudabit aut alig ferq bene pulue curq trahens,
Qui vero ego sicubi à pugna voltrem cognoscā
Manere, ne dte manus vastabat, eo illi deinde
Facultas erit effugere, cauis, atiq auis.
Sic ait. Greci vero mitq acclamarut, cui admodū cuncti flucty
Littore in excelso, cui do monebat, Hoty ingentis
Promineti scopulo, cui magq fluctu rebullit,
Omnigenū vtiusq, cuiusq sine atiq sine exortus.
Sargetes aut Greci abitrut, dissertiq per undas,
Lentiq strexerut per tterra, & pruinā asperat.
Alig vero alij sacra fert Deoq stirpe oriundi,
Oras mortemq effugere, & stragem Martis.
Cetes ipse boues sacrificauit, dex Diuoq Acamantidi
Pingues, cui quatuor, superimpti tauri.
Decimus aut stirps optimatū ōne Greco,

Hector

Nestorem qdem primu, & Idomenea regem.
Porro postea Aiacis duos, & Tydei filiu.
Sextus porro Vlyssem Ioui cõsilia tenãtem.
Spote utro sue irent voce bony Mauortis.
Scibat hic in acie fratre p diligiter curare.
Bonum aut circa stetisse, & ordinatos punctos protulisse.
His vero oras dixit, late dominas Aquineo,
Iupiter clarissime, inaudite, nubes nigricas, in ethere iubentes,
Non ante sol descendat, & tenebre adueniat,
Quã ego metatem deijciam Priami domus
Ardentem, incensam aut igni dostili tradam.
Hectoreã aut indusiũ circa pectora dilaceret,
Terro plosum, multi utro circa tu socij,
Prone in pulueribus mordicq; prendãt terra.
Sic ait. Sed neq; illi desideratu effecit Iupiter
Sed ipse Iupiter sustinebat aut sacra, labore nunciũ aut fluit.
Cetere postq; preualuerunt, & ordinatos punctos protexerunt,
Hostes retraxerunt qdem primu & mutarunt. Extorserunt,
Femoraq; dilaciderunt, à humeriq; absciderunt,
Duplicia frustra, desup aut crudus frigidus posuerunt,
Et ea crudum ligneis aridis cõbustrunt.
Viscera aut tranchantes posuerunt sup ignes.
Cetero postq; femora incensa sunt, viscera gustarunt.
Manibusq; tenuerunt, alia circa utrua fixerunt,
Assarunq; satis, atq; ab igne traxerunt ira,
Cetera postq; euenerunt à labore, apparatuq; est conuiuiu,
Conuiabatur, neq; quisq; aq indigebat de prandio opiparo.
Cetera postq; poty, & ese desiderium extinxerunt.
Hic certe primum cepit Citherig eques Nestor.
O Atride clarissime rex virorũ Aquineo,
Ne ampliꝰ diu hic remoramur, neq; ulla facto diu
Differamus opꝰ, quod certe deꝰ in manu ponet.

Sed

Sed age prætores quidem Græcorum ætatis ætatisq; indutæ
Populum conuocate cogite ad naues.
Nos aut cognitati hic ad extremum late Græcorum
Ephyrum, vt celeres excitem acutæ Martem.
Sic ait, nec renuit rex virorum Agamemnon.

Statim præconibus diuisionis imperat
Conuocare ad bellum capite comatos Græcos.
Illi quidem, ad castra ruunt, illi vero cogregabatur Nauis statum.
Hy circa Atridem à Ioue nutrito regis
Protubuerunt delectum fulgentes inter eos glaucis oculis Pallas
Ægidem habens præclaram, nec senectam immortalemq;,
Cui, clarum fremebrit, puerq; aures suspensæ stant
Ora hominum ex, clarum boby aut digna Vrangeys.
Cui hæc mens coniecit populum Græcorum,
Excitans ire, robur aut inclit vniq; ipsi
Corde indefessis ad bellandum atq; pugnandum.
His vero statim bellum dulcis fecit, q; redire
In nauibus cauis dilectum in patrium terram
Quadrimodum ignis vacuq; coburit immensa sylua
Noctu in obscuby, longe aut relucet splendor
Sic ab his mediby, vis splendoris
Splendor relucens q; æthra ad cœlum peruenit.
Atq; vt auium volutabra multitudo negens
Anseres atq; grues aut cygni, dilectum longa colla,
In prato, Caystri circum fluenta,
Hinc atq; hinc sinu volitant lasciuientes alis,
Cum clamore considentium resonat aut pratum.
Sic horum ex ortus multa ab nauibus & tentoris
In campum prorumpit scamandrium subtus vtri terra
Florentium sonabat prosiliet pedes & equos & homines.
Stabat aut in prato scamandrio floride,

Inst

Parabola splendoris

Parabola clamoris

Paradoxa mūltitudinis

Inſurit cruatq́ ſolū & flores naſcentū in vere.
Quadruplex mūſcatę ſeptentū munera mūltitudo,
Quę in capſula paſtorali abūdabat
Tempe vtro. quādo lac mūlctralia irrigat.
Adūerſq́ tricenos capite cornati Cretes
Ire campos ſtabant ferire prompti.
Paradoxa diuinorū

Hos quadruplex gregem ſatū caprarū caprarij viri
Facilitate ſeruant, ſi fortaſſis in paſcua cū xpō ſeruent.
Sic dos. ducis ordinarint ſue atq́ illic
Ad pecora ire. mitte tos aut late dominas Agamēnō
Synecdoche et cōlis pro ore et capite ſeu debitoral

Oculos, & caput ſimilis Ioui fulmine delectanti,
Mars vtro inuictus, pectore vtro, in Neptuno,
Quadruplex bos ne armeſo longe pectus eſt orby
Cui ſeu die tu boby ſtabat in agro manetby,
Hymodi Atridem ferit Iupiter die illo,
Conſpicuū inter Phrygios, & pręcipuū Dorieby.
" Dicite mihi nūc o Muſę celeſtes domos habentes,
" Vos cū Deę eſtis adeſtis ſcitiſq́ cūcta.
Nos vero gloriā ſolū audiuimy, nec ſcimy,
Quę nā ducis Argeor, & principes erāt,
Mūltitudinis vero, ne ego pręſens pectore, nec nominare.
" Non ſi mihi decem ora totę linguę, decē ęrea eſſent,
" Nec vox infrangibilis, pectus aut mihi ferby meſſet,
" Niſi olympię Muſę Ioūis à capra nutrith
Filię, in memoriā ſuggerith, quot nā ad Ilū venerint.
Principes, quę ductę nauiū dica, nauisq́ cōtę.

Burch

Catalogus nauiū Borchis.

Borchos qdam Penetros, & Cirty ducis erat,
Arcesilaus, Protheonoꝙ, Clonioꝙ.
Hiꝙ Hyrie inhabitabat, & Aulida petraeosq̄,
Schoenoꝙ, Scolꝙ, mylinguꝙ Eteonq̄.
Thespia, Graiaꝙ, & late patentem Micalessō.
Quiꝙ nexta arua habitāt & Thebas & Eritheas,
Quiꝙ Eleona habent, atꝙ Ilen, & Peteona.
Ocalean, Medeonoꝙ bene scitatū oppidū.
Copas. Eutresioꝙ, & mylis colonis abundantem Thesben,
Quiꝙ Coroneam, & herbosam Haliarton.
Quiꝙ Platean tenet, atꝙ qui Clesā inhabitat
Et qui Hypothebas tenet bene scitatū oppidū.
Orchestiuꝙ Sacer presidet lucis deae.
Quiꝙ vitey abundantem Arnē habent, quiꝙ Medeam,
Cressiaꝙ diuinā, Anthedonaꝙ extrema
Hoc. quidem quinquaginta naues inhabitāt. in singulis vero
Fily Borchos octo & viginti erat.
Qui vter Aspledona habitat, atꝙ Orchomenū Minyen,
Hoc, dux erat Asclaphus, & Ialmenus fily Martis,
Quos pepit Astyoche in domo Actoris Azei fily.
Virgo virtuda solarū negressa
Mars fortis, alte illi accubuit clam.
Hoc. triginta cauꝙ naues inhabitāt ordine.
Perra Phoceusq̄ Schedioꝙ, & Epistrophoꝙ duces erat,
Fily Iphiti magnanimi Naubolidæ.
Hi Cyparissum tenent, Pythonaꝙ petrosā, & Delphos
Crissaiaꝙ diuinā, & Daulida, & Panopeā,

Hyꝙ

Hijs Antinoꝰ, & Hyampolin inhabitat
Hijs iuxta fluuiũ Zephisum diuꝰ habitat.
Quos Lilæum tenet ad fontes Cephisi.
Has simul 4ᵒ preals manꝰ sternebat
Ipse idem Phocensiũ ordinis stabat cura fleti.
Bœotijs vero prospiciẽs ad sinistra armabatur.
Locrensiũ vero dux erat Oilei velox Aiax,
Sed multo minor, parũq; cũctis erat Ismarius.
Hasta vero vincebat des Argeos & Aegos
Hij Cynũq; inhabitabat, Opuntiq;, Calliarq;,
Bessæq;, Scarphæq;, & Augeas amabilis.
Tarphæq;, Thronuiq; Boagri iuxta fluuia.
Hinc simul quadraginta prials manꝰ sternebatur
Locrensiũ q habebat circa sacra Euboꝛa.
Qui vero Euboꝛa tenet ortus spiritus Abantes.
Chalcidemq;, Eretriaq;, & mœnibus vrbibꝰ Histiæam
Strymq; maritimã, Dios altum oppidũ,
Diumq; Caryston tenet, atq; cui shira inhabitat
Hos quoq; dux erat Elpenor rarus Martis,
Chalcodontis filius magnanimusq; dux Abantum,
Hunc simul Abantes sequebantur celeres posteriore capitis pterumati.
Pugnaces promptiq;, hastilibus in pugna fraxineis hastis
Thoracas rumpere, dextra circa pectora.
Hinc simul 4ᵒ.
Qui vero Athenas tenet, bene fabricatũ oppidum,
Populũ Erechthei magnanimi, quem olim de sulco
Enutriuit Iouis filia, posuit aut alma terra
Collocauit aut in tot Athenis suo in diuite templo,
Illic tauris & arietibꝰ placat,
Filij Athenensiũ circumactis annis,
Hos inq; dux erat filius Pethei Menestheus.

Hinc

Hũc nõ Gnichis Ouiss terrestrũ trat vrẽ,
In ordinadis ꝓuiꝫ & virꝭ armatꝭ.
Hector Ioly ꝓcubat, ipse trũ stentor trat
Hũc simul ornatꝭ ꝓcatꝫ.
Aiax vtro tX Salamine ducX duodenis nauis,
Stetit ãt ductor, Ni Atheniensũ stabat ordinis,
Qui vtro Argos ꝓsidebat Tirynthiꝫ bene mũratã,
Hermioneꝫ Asinaꝫ ꝓfundã simo occupatos,
Troizena, Eioneꝫ, & vrbẽ cõspicuã Epidauꝝ,
Quiꝫ tenet Aegina, Massetiꝫ Ioly Cretes,
Hos simul ꝓmeꝫ trat, vocabaꝫ Diomedes,
Et Stenely Capanei inclyti dilecty fily,
Cũ his simul Euryaly tertiꝫ incedebat, deo similis vir
Mecisty fily, Talaonidi regis.
Hos vtro regebat, vocabaꝫ Diomedes,
Hos simul octogenta ꝓcatꝫ.
Qui vero Mycenas bene cõstructã oppidũ
Diuitemq; Corinthum, Sysiphiꝫ cõstructas Cleonas,
Ornitasq; inhabitat, Aretyriaꝫ Sicyona,
Et Hyperesiã, Ni quondã Adresty primũ regnauit.
Quiq; Hyperesiaꝫ, & excelsa Gonoessa,
Pellenaꝫ tenet, atq; Aegiũ inhabitat
Marathonaꝫ oraꝫ ꝓcolẽs, & amnẽ Helicis lutam,
Hos etiam mutuꝫ dux trat rex Agamemnon
Atridis. Innumis cũ hac multo plurimi & optimi
Militis ꝓcubat, ipse vtro nouus trat ꝓtendida arma
Gloriãs & orbis anteibat Atreidis
Qꝫ optimus trat, multo aut plures ducebat milites
Qui vtro tenebat cãpũ Lacedæmoniũ ingentem.
Pharumiq;, Sparetaq;, colubisq; abundantem Messen,
Bryseasq; inhabitat, & Augeas amabiles.

Quiq;

Quiq; Laon tenebat, cuiq; Oetylū circū habitat,
Hos, ollig fratres ducxerat noctburg Menelag
Sexaginta nauibꝫ, sed ipse vero arma habebat
Ipse vero incedebat sua alacritate cōspicꝫ
Excitas ad bellū, maxime vero distrahebat ei ira
Vlū ire Helenæ trinasq; gemitycꝫ,
Qui vero Pylusq; habitat, & Arenā amabilem,
Et Thryon Alpheī vadū, & bene ædificatū Aepy.
Et Cyparissentā, & Amphigeniā in habitat,
Et Pteleon & Helos, & Dorion, vbi Musæ
Obuiā venientē Thracem cōspexerunt à cadena,
Ab Eucalta venientem ab Eurydo Echalisse,
Prosequebat eum gloriabundꝫ se victus esse, se modo ille
Musæ cantu fretus sibi Iouis à cap: nāti.
Ille vero iratꝫ minitans ferebat, ceteꝫ cæcum
Admirabilem abstulerat, & obmissi ferebant citharistā.
Hos inꝫ dux erat Gerenius regius Nestor,
Huic 90. cauꝫ nauis ordine procedebat
Qui vero tenebat Arcadiā, sub Cyllene monte celso,
Iuxta Aepi tumbā, vbi viri Eleuini pugnaces sunt,
Qui Pheneū inhabitat, & Orchomenos, multis ouibꝫ abundantem.
Rhipenꝫ, Stratiꝫ, & Vepis & postea Enispen,
Et Tegeā tenebat, & Matutinā amabilem,
Stimphelicꝫ tenet, & Parrhasiā inhabitat,
Hos dux erat Agapenor Ancæi filig fortis Aquarum
Sexaginta nauibꝫ. Phœnis vero ex nauibꝫ singulis
Arcades viri ēxpendebat doctꝫ bellare.
Ipse em ipsis dabat rex virorꝫ Agamemnō
Latꝫ tubulatus ad transtra pro nigrꝫ fretū
Atrides. Em ex illis maxima opa cūrꝫ sunt.

Cuꝫ

Qui vero Bupraſium, & Elidem diua inhabitabat,
Ipſe eorum Hymnum, & Myrſinę Extrema,
Petraq; Olenia, & Alipſum inde complectebatur.
Hos ſeptem quidem duces trahit, decem aut viros ſingulos
Nauis ſequebatur altera. Phileus aut conſcendebat Epeus.
Alios, quos Amphimachus & Talpius ducebat,
Filij, die quidem Cteatus, ille vero Eurytus Actoris filij,
Alios vero Amarynceus filius, ducebat fortis Diores,
Quarti vero ordinis dux erat Polyxenus deo ſimilis,
Filius Agaſthenis, qui Augei regis. P. filius erat.
Qui vero ex Dulichio, Echinisq; ſacris
Inſulis, quę inhabitabatur longe in mari contra Elidem,
Hos nouem dux erat Meges equipari Marti,
Phyleides, filius, cui genuit Iouis dilecta Deus Phyleus.
Qui quidem in Dulichium migrauit, patris iraſcens.
Hanc ſimul. 40. prorę nauis ſequebatur.
Ecce Vlyſſes ducebat Cephalenes magnanimos,
Qui Ithacam tenebat, & Neritum vero exposita.
Et Crocylia inhabitat, & Aegilipa aspera.
Quique Zacynthum tenet, atq; qui Samum inhabitat,
Quique Epirum tenebat, atq; contra incolit
Hos quidem Vlyſſes princeps erat, Ioui conſilio equiparandus.
Hunc ſimul nauis ſequebatur duodecim, rubricatę prorę.
Aetolos vero princeps erat Thoas Andraemonius filius,
Qui Plauronem inhabitabat, & Olenum, atq; Pylenen.
Calydonemq; maritimam, Calydonemq; petrosam.
Non enim amplius Oenei magnanimi filij erat.
Neq; amplius ipſe erat, mortuus aut est flauus Meleager.
Ideoq; in ea commissum habuit vt imperet Aetolis.
Huno ſimul. 40. proris.
Cretenſes vero Idomeneus hasta inclitus imperator erat,

Qui

Qui Crosum, tenebat, Corythum, muris munitu
Lictum Metonem, & Albeatem terra hospitia Lycastum
Gortynem, Rytium, urbes bene habitatas.
Alijq. qui Cretam olim urbibus claram inhabitabat,
Hoc, quem Idomeney fuste nobilis impetor erat,
Memoranq. percipiendo Marti homicide.
Hos simul. 80. nauis procul, profecutus.
Tlepolemq. uero Herculis filij magnique
Ex Rhodo nouem nauis duxit Rhodiosq. strenuos,
Qui Rhodu inhabitabat tripartita diuisa,
Lindon, Ialysumq. & alba terra clara Camiron.
Hos, quem Tlepolemy fuste nobilis princeps erat,
Quem pepit Astyochia, uirtuti Herculis. f. per Herculi
Qua, duxit ex Ephyra ab fluuio Seliente,
Depopulatq. urbes multas à Ioue nutritoq. uiros.
Tlepolemy uero postq. munitus erat in edibus bene edificatis,
Cognatos patris proprij dilectu animu occidit,
Iam senescentem Lycimniu rami Martis,
Cognatos uero multos fabricauit, multos per multitudo cogentes
Consequit fugere per mare, minati tum erat alij
Filij nepotesq. uirtutis Herculis. f. per Herculis.
Cepto ille in Rhodu uenit peregrinus calamitates passus.
Tripartita aut habitarunt per tribu, atq. dilecti sunt
Ab Ioue, qui Dijsq. & hominibus regnat.
Et opes admirabiles diuitias protulit Saturnio
Harpag uero Lycius duebat tres natus egregios
Harpag Agletesq. filij Caropiq. regis.
Harpag, q. pulcherrimu uir ad Ilion uenit
Aliosq. quem Graeci post irreprehensibilem Achillem,
Sed inbellis erat, pauci aut illo strenuior militis.
Qui uero Nestoris tenet Carpathiusq. Casmiusq.

Et

Et Cor Euripili vbtm, insulisq; Calidnes
Hoc sanc Phidippq; & Antiphus duces trat.
Thessali fily duo Herachidæ regis,
Hoc triginta cum nauis ordinatis trat,
Nunc vnus hos enutrit Pelasgus Argos inhabitat
Qui; Halu, qui Alopen, qui Trechina inhabitat.
Quiq; tenebat Phtia, atq; Hellada, fœlices fœminas habites.
Myrmidones vtro vocatum, & Helenes, & Achæi.
Hoc sanc quinquaginta nauiu trat dux Achilles.
Sed illi no bellí studiosi cura aderat
Non tm trat, cui ipsis ad ordines stimulat,
Quiescebat tm in nauibus pectus valis diuq; Achillis.
Ob puellá iratus Brysseida fœlicomá
Quá ex Lyrneso ceperat, plurimq; muros ops
Lyrnesi depopulatq; & muros Thebes
Mentu vtro deiecit, & Epistrophon hasta occisos.
Telios Euenj Selepiade regis.
Hic quo ille quiescebat tristis, propter vtro Iuventus trat.
Qui vtro tenebat Philacten & Piraseu florida pabula
Ceteris loco Itonusq; nutricisq; ouis,
Maritimaq; Antronu, atq; Pteleu herbosa,
Hoc sanc Protesilay Martis dux trat.
Cui viuent, tu vtro detinebat terra nigra,
Hic & Lactra vxor Pherae relicta trat
Et dimidia orba, hunc occiderat Dardanus vir.
Ex omni Salamine nullo primus auct Ajax
Non tamen se illi absq; duce trat, desiderabat pedes duc.
Sed ipsos ordinauit Nauarces remex Martis,
Hippothoi filij pradinitis Pheracidæ
Vtre etruria magnanimi Protheselai
Minor natu, illi vtro manet & postrator

Atreus

Heros Protheselay Martÿ, nep̃ tumꝰ miletes
Lindiqbant duct. desidrabat aut epra quod rsist bong.
Hinc Inuol quadraginta nauis stipabatur
Qui aut Thoras inhabitat inxta Barbara Lacu
Borbon & Claspyras, & bene edificata Iaolcu
Hoꝛp dux trat Admeti delecty filij vndecim nauibꝰ
Eumelÿ, huic dx Admeto sceptrꝰ dira feminaꝝ
Alcestis, Pelie filiꝝ spectat Pulcherrima
Qui vero Methone & Taumacian inhabitat
Et Melibœa tenebat, & Olizonꝫ asperã;
Hoꝛp Philoctetes princeps trat Sagittãde peritꝰ
Septem nauibꝰ, remiges vero xx nauiꝫ 50.
Ingressi trat sagittis feriti deorũ pugnare
Sed ille qdem in insula iacebat vlcerosis doloribꝰ pressꝰ,
Lemno in diuina, vbi eum reliquerat filij Grecoꝝ
Ex vulnere laborantem, graui morbi hydre,
Hic ille dolebat tristis, cupiedũ vbi recordaturi erat.
Greci inxta nauis Philoctetꝫ regis
Nauꝫ tumꝰ sic illi, abeꝫ dux trat, desiderabat qdem duce,
Sed Medon ordinauit Oilei illegitimꝰ filiꝰ.
Qui peperit Rhene ex Oilo virũ fortissimꝰ,
Qui tenebat Triccã & Ithonẽ montosam
Qui q tenebat Oechaliã vrbem Eurito Euphytidi:
Hoꝛp Sons ducꝫ trat Asculapij duo filij
Podalirius atq; Machaon:
His triginta cum nauis instructis
Qui tenebat Ormeniũ, qꝫ fontꝫ Hyperiã,
Qui q tenet Asterii Tetumq; albos vertices
Hoꝛp dux trat Eurypyly Euemonis inclyti filiꝰ
Cui quadraginta pisceq; nauis stipabatur.
Qui vero Argissã tenebat & Gyrtonẽ habitabat
Orthen Elonemq; vrbẽq; Oloossonã albicantem:
Hoꝛp Sons princeps trat bellicosꝰ Polybetes,

Filiꝰ

Filij Priami, quē immortalis peperit Iupiter,
Hinc & Pyrrho peperit nobyta Hippodamia
Dir illo, quādo Stheneleus vltus est Dircustos,
Quos & Phlio perpulit, & ad Aethicas fugauit,
Non soly, sed cū eo Stheneley ramq; Martis:
Filij magnanimi Coronæ Gnidę:
Hos simul & quadrigintæ nigri mauis perferebat
Gorgy aut & Cypro ducebat duas & vigenti mauis
Hinc Enianis perferebant, bellicosq; Perebi,
Qui iuxta Dodonē mōtem domicilia habent
Quiq; circa amabilem Titaresion opy exercēt
Qui in Peneum demittit splendidā aquā,
Neq; illi tamē Penio cōmisceūr argentea fluuio fluit,
Sed sicut super natat oleum quod atq; olim,
Diuinum enim Stygis aquæ est ramus,
Magnetū vero princeps erat Prothoy Dorthedamis filij,
Qui iuxta Peneū & Pelion siluosum
Habitat, his olim Prothoy felix princeps erat,
Cū hoc simul quadrigenta nauis
Hij sunt duces Graiorum & principes erat
Quis vero loco longe optimus erat, tu mihi dic o Musa
Ipsorū, atq; equos qui simul Atridas perfert sunt,
Equi olim longe optimi erat Pheretiade Admeti,
Quos Eumelus impellebat veloces vt auis volucres
Pilis simules cotanicas ad libram per tergū formosas
Has in Pieria nutrierat argentea vltus arcu Apollo
Ambo feminas terroꝝ Martis pręsto feroces
Aiax vero longe optimus erat Telamonius Aiax
Quoū Achilles insaniebat, ille ne amplo fortissimo erat,
Equi q ferebat inuictos velocibus Achilleus
Sed ille olim in nauibus nostris maris sulcatibus
Iacebat, iratus Agamemnoni pastori populoꝝ
Atride, milites vero iuxta litus maris

Dorcas

Tritonios fluuius

Compostro

Dixerit delectebatur & tacitis missis.
Sagittisq; feri aut uxta currus suos singuli
Lotus, cædentes, & in pulue nascetis apru.
Stabat, currus vero ornati incebat rotæ,
Extra telorra, illi vero diuom bellicosum dissidentes
Obambulat hinc atq; hinc per structu, nisq; pugnabat,
Illi vero Greci medebat quadrupedo iuxta terra ac dispersentur
Solu vero subly tremebat Ioue uelut fulmine detectate
Irato, quado circa Typhœa terra verberat
In armis ubi aut Typhoei esse cubilia,
Sic sane dor sub tenebry plurimu ingemiscebat terra
Incedebat, valde ira acto. penetrauerat cæpru.
Troianis aut cucurrerunt celebry pedibry celeris Iris
Ab Ioue à capra nutrito ad mœnia nobilis,
Illi consilia consultabat uxta Priami iuuenis
Ores congregati & iuniores atq; seniores
Prope aut astas altogrudu est pedibry velox Iris.
Assimilabatur aut voci filio Priami Polite
Qui Troianor speculator sedebat pedia velocitate gressy.
Sepulcru ad summu. Aesyetis senis
Ascensus quado à rumby ruperat Greci
Huic similis facta, allocuta est pedibry celeris Iris.
O senex semper ubi nugæ erate nimodicy sut
Quadrupedu quodam ut puer, bellu vero nutritabile insurgit
Sane quidem valde multa in pugna uiderunt viroq;
Sed nugæ tutem tutuq; prospicu vidi,
Omnino tin foliys similis atq; Dardy,
Incedut per campum pugnatum circa urbem.
O Hector ubi sane potissimu pistis, sic aut facis,
Multi tin in urbe magna Priami Auxiliarij
Alia vero alioq; lingua dispersoq; sunt,
His ungq; uir mupet duy, atq; prefect.
Hasce preste pet despotis cunctis.
Sic aut. Hector aut utiliq; Deq; urbem uocauit,

Cetum

Celinus vero solus eorum, in arma vero properabat
Pedites, eqs, plurimq aut strepitu excitabantur.
Est aut gdam extra urbem alsq collis ad
In campo versum arenosabilis hinc atq hinc
Hinc sunt fores Batiata vocat.
Dij vero sepulcra agebis Mirmes Amazonis
Hic cu troianq detroli subuerat, atq auxiliarij
Troianis eundem protegat niger Hector galea gnatus
Priami seq, simulq cu illo multo plures, & optimates
Multos armabatur pugnæ justis.
Dardanusq sane dux erat Zanthy seq Andriste
Acutas, cui ex Andriste peperit duna vtug
Ide in collicalis Dia montis vertice conexta,
Nō soly, sed simul cu illo duo Antenoris soly
Archelochyq, Acamasq pugnæ peritissimi erant.
Qui vero Celena ingubitat sub pede ex imo Ide
Dunites, lubricis aqua nigra Espi
Troiani, eorq dux erat. Licaonis splendidy soly
Pandarus, cui & arcu Apollo ipse dedit.
Qui vero Adresta tenebat, & populu Epesi,
Et Pitya tenet & terris mortem excelsum
Hospq dux erat Adrestyq & Amphy lentu Zelea thymi.
Soly duo Merope, Percosy, q supra ceteros
Docty erat patrima, nty suos filios premittebat
Profecte ad bellu pernicosum, illi vero spe mutaq
Parebat, fata sua negabat nigra mortis.
Qui vero per Copen, & Brachu circa habitabat,
Et Sesta & Abydu, tenebat & duna Arispen,
Hospq hu Hirtacidis dux erat. Asyos princeps virumq
Asyos Hirtaci soly, qui ex Arisbe fortissimi equi
Splendidi, magni, flumine ab Selleenti
Hippodes, aut ducebat, & tem pelagoq bellicosoq

Hyrtacus

Hos q Larissa fertilis incolebat,
His pretrat, Hippodoqs Pylioqs rapq Martis
Filij duo leti Pelasgi Tentamidi.
Ethoq Thracas ducebat Acamas & Preqs Asteros,
Quotqt Hellespoty vicinatis fluxq intra se coprehendit.
Euphemq vtro princeps Cicoñ erat bellicosq,
Filiq Troezeni, a Ioue nitidi Ceadi,
Porro Pyrechmes ducebat Pzonas curuis arcubq vtentes,
Longe ex Amidone ab Axio latefluo,
Aq ij eq pulcherrima aqua irrigat terrã.
Papblagone vtro pressis erat Pylemenis fortis cor
Ex Henetis vbi mulotq etiq agrestiu. i. asperq erat.
Qui Cytoq tenebat & Sesamũ incolebat
Circaq Parthenie fluui inclitas domos incolebat,
Cromnaq Egialuq, & excelsos Erythinas,
Porro Alizonũ Hodiũs, & Epistrophq ducis erat
Longe ex Alybe, vbi argenti est effossio,
Mistoq aut Gamis dux erat & Ennomq augur,
Sed no auibq edoctus mortem euitauit
Sed domitq, est sub manibq Aeacidq Troiae
In fluuio vbi vtriq Troianos occidit etiã alios.
Phorcys vtro Phrygas & Asianiq duxerat
Longe ex Asconio, cũpetebat vtro forti pugnæ pugnare
Ligdis vtro Mesthlesq & Antiphq preerat,
Filios Pylemenis quos Cyanq peperit lacq,
Qui & Meonas ducebat sub Molo genitos,
Hastes rursq Cato dux erat agrestis sermonis inops
Qui Miletu tenebat Piereaq moenia frondosa,
Mæadriq fluuia, Mycaleq excelsos vertices,
Hos q dein Amphimachq & Hastes duces erant
Hastes Amphimachqq, Nomionis nobili filij.

Aftig fluuiq

Mæandros fluuiq

Eni

Qui aũte habẽs in bellũ proficiscebatur. Eneadum pulla.
Stolidy, neq; ea illi cõtigit fumosa mortem,
Sed domity est ab manibꝫ vltoris Aeacidæ. s. Achillis
In flumĩe aũte vero Achilles deportauit prædæ.
Sarpedon vtro dux erat Lycior, & Glaucy vrsplendentis.
Longe & Lycia Xanto ab Scamandro.

Finis

Argumentum Tertiæ Homeri Rapsodiæ

Alexandro Græcante Menelaũ in singulare certamen sub mediis vtriusq; Agmĩbus sistunt. In hoc vt ea qui vinceret Helenã caperet, & bona illius. Victo vero Alexandro ictus rapuit, & in propriũ Thalamũ abduxit, accersit à suo Helenã, Illi vero conuersatos / in somnũ vertunt.

ΙΛΛΙΑΔΟΣ HOMERI
TERTIĘ RAPSODIAE.

TI
FERVNDVS Libro PROPTER Hoteria sedis verba est mercy.

ATPOSTq; in ordine fuerut cu duabꝫ singuli Greci & Troiani;
Troiani quidem clamorioq; vociferatorq; incedebat q̃adrodu aues,
Q̃adrodu tm clangor grue est sub coelo.
Qui postq; hyemalem imbꝫ effugerut. & immesu dumbꝫ,
Clangore ipse volitat ad oceanu fluenta,
Virisq; Pygmeis cedem & mortem ferentes
Matutino certe illi mala litem seruat
Ipse vero incedebat celsitio robur spectans Gręa,
Cu duo cuspidi audacia ferre sibi uincetu.
Et q̃adrodu nubis in aethere Notꝫ offudit obtutu
Pastorib; nequaq; gratu furi aut nocte grauerne,
Et tutu alugs videre poterit, q̃a tu lapidem tuistrit
Sic certe densꝫ sub pedibꝫ, pulvis excitatꝫ est procellosꝫ
Inedetu, valde fant cursum petentes capnę.
Hij vero ut ueru prope erat ad uicꝫ se mutuo opposituri.
Troianis quidem prosequutor erat Alexander deus similis
Paridi pellem ferentis habens, & curuu arcu.
Et ehedu, prosterna hastilia duo munita ferro
Debras Gręcoꝝ provocabat optimos quosq;
Ex aduerso pugnare in certamine pugnę.
Hunc ut agnouit Martius Menelaꝰ
Inedetum ante turba magnifice obambulantem,
Q̃adrodu Leo gauisꝰ est magno cibamuli inuidis,
Hacte aut cerua cornuta aut sylvestre capra,
Esurit, valde tm discupiens; stulti ipsum
Prosequutus celeriq; cursu uincere inimicus,
Sic gauisꝰ est Menelaꝰ Alexandꝝ conspecto / deo simili,

Oui

Occūs cōspicaty, sperabat tm̄ si vltus esset sociis,
Cōtinuo vtro ex curru cū armis desilijt in terrā
Hinc vt agnouit Alexander deo similis.
Inter antesignanos cōspicuus cōterritis rst mos pcedere
Retro vtro in turbā socios cessit, mortem timens
Quēadmodū vtro cernis cū serpentem vidit retro cedis abiecit
Mobilis in cassidē, subity vtro tremor pcendit genua
Cursy retrocedit, pallor vtro ora oēs occupauit eius
Sic cursy in turbam inermis rst troianos pcipitat
Veritq Atrei filiū Alexander deo similis.
Hinc Hectora increpant dictis opprobriosis vtrisq
Degener ait, forma pulcherrime mulierose negotor
Vtinā debuisses vnq nasci, vnq nupty pterire.
Q3 hoc melius, q3 hoc multo satius esset
Q3 si cōtumelia rst, & despectui alijs.
Q3 socios subsannabat capite comato Grāi
Exhortatus optimū bellatorem rst victa, pcipitem q3
Forma inest, sed vis rst vbi in pectore, vnq vlla robur,
Sam cū talis esses in muris pugnabas nanty
Contra pugnantes, socios dilectos cohortans,
Nexty adventantis fortiuā spectasse adduxisti
Et longinqua terra spontē bellatoy virosq
Patriq tuo inuicto dedisq cruentaq; vq posito
Hostiby vtro gaudia, turpitudinē vtro tibipsi,
Non certe exptura aūsy es Martiū Menelaū,
Desertor fm, cy nā vix tutas tentā Dorem
» Non vbi prodesse poterit cythareadica ars, atq; decus vtrisq,
» Atq; ipa coma, ipsaq; species. quādo pulcritudy comitabitur
Sed valde troiani timidi sunt sane iam.
Lapidea nducty esses vtrum natoy era, quis cuq; fuisti.
Hinc rursy alloquity rst Alexandet deo similis:
O Hector quoniā me merito increpas, nō pretia effugio.
Semper vbi cor virtuti hostis rst imperterrita,

Hector Paridem increpat

Qui

Quis transit per ligneu à vno acta, eiusdem arte
Ligna manigio apta secuit, iuuat aut vri desuderu
Sic tibi vitra precordia intrepida est mea.
At mihi dona amica vbiter aurea veneris.
" Atq; , rejecta sunt Deorū munera dona
" Quisq; ipse decernit arbitrio suo vtro capere possit,
Hinc rursū si me voles bellare atq; pugnare
Alios quidem stabert hac Troianos, ois Grecos,
Sed me in medio & Martiu Menelaū,
Permitte pro Helena, & bonis vtby pugnare,
Vter vtro vicerit, potiorq; fuerit.
Bona acquirit pax & feminaq; domū ducat,
Alij vtro amicitiā & fœdera fida ferientes,
Habitabis Troiam fertilem, illi vtro abitat
Argos ad fœmina tuis, & in Achaia pulchras habebitis fœminas.
Sic ait. Hector rursū quibus est magnus Priamus auctus.
Atq; in medū prosiluit Troianos cohibuit ordines,
Medria hastam tenens, hij retro cessere vtr,
Tū hinc tela coiecere cupiti omnes Grecū
Sagittisq; collimates & lapidibusq; proijciebat.
At tū mihi inclamauit rex virtus Agamemnon:
Quiescite Greci, ne iacite feli Grecos,
Indicat tū Priamus altus se dicturū esse gesta magnus Hector
Sic ait. illi timebat a pugna pestilesq; facti sunt
Difficulter, Hector aut inter vtrosq; locutus est.
Audite me Troiani, & boni habiti Greci
Priamus Alexandri, cā cuius exitio ortu est,
Alios quidem iubet Troianos, & ois Grecos,
Arma pulchra deponere in terra multos afflictura
Ipsum vtro in medio, & Martiu Menelaū
Solus, propter Helena, & bona sua pugnare,
Vter vtro vicerit

Bona

Bona accepit sane ora,
Alij vero amicitiã, & fœdera fœda pacisci.
Sic ait. Hij vero otis ignota labantur sub pectora,
Hos vero thã interficit vox boni Menœtij,
Quidve tũ & ne, maxime tũ dolor affuit
Tum vero, iudico aut sperari ã
Grecos & Troianos, quorũ mala multa passi estis
Propter mã cõtentionem, & ob Alexadri malos principũ
Nostrũ vero vtri mors & fatũ propositũ est
Moriatur, alij vero separentur colloquio.
Forte aut oculis altera alba, altera vtro nigra,
Tonitrũ & Soli. Ioui aut nos sortem alea.
Ductis vero Priami vim, vt fœdera pangat.
Ipse, quado alby filij fœdifragi & perfidi,
Ne abys mœnibus Troiis iteramota vbdat.
Semper tũ vniot virot mittis in tabelas sanct
Quibꝰ vero sanct iniecerit animũ presentia & futura
Dispicit, vt hostium cu Troiꝰ agebat,
Sic ait. ipse vero pacis sunt Grecis Troianisq;
Spectates cuictum dare ad tũ nosse bello
Et tegnos quem cotra stet, vi ordnũ, exibat aut ipse
Armatꝰ exierat, cui quidem depositurat in terra,
Prospe minetur, fœminibꝰ vero erat intersticia,
Hector vero in vrbem duos preconis misit
Celerter, & agnas ferre Priamiq; vocari,
Ceteꝝ ipse Talthybiũ iussit potis Agamẽnon
Naues ad cauas ire, atq; agna inferat
Ferre, ille vero paruit Agamẽnoni duo.
Iris aut tũ Helene albis lacteis nuncia venit. Iris ad Helenã
Similis facta Glauci Antenoridꝰ Dori,
Quã Antenorides habebat potis Helicaon
Laodicem Priami filiam specie pulcherrimã. Hanc

Hanc munit in tribus, ipsa muris tolli vetabat
Difficiem, splendida, plurima vero interspersus cristamine,
Troianosq; ignotos Dauitos & Cretas tris armis nidatos.
Quis sui causa pugni trat sub Martis manibus,
Prope aut deas accumbit est pedibus velox Iris:
Veni huc Nymphe dilecta, vt admirada opa videas.

Troianosq; ignotos

Qui simulato arte munera ferebat lachrymabile bellum
In campo, pernicosi cupidi belli,
Hij sane nec sedent pedibus, bellum aut pedum est.
Sunt in curru, in curru vero gesti bruges terre insidet sunt.
Sed Alexander & Martis Menelay,
Longis hastis armati sunt prosilire,
Ipse vero victori reuertens dilecta Dor,
Sic locuta den. diles desiderium inuisit in duo,
Virgo, priores, & vrbis sparte atq; pulchre.
Statim vero candidis velata peplis,
Egressa est thalamo tenellum lachrymans effudes,
Non sola, sed egressa cum ea ancillis duabus lepidissimis
Aethre Pittheis filia, Clymeneq; pulchros oculis.
Cotinuo vero deinde peruenerunt, vbi Scee sparte erat.
Ipse circa Priamus & Panthus atq; Thymoetes,
Lampusq; Clytiusq; Hicetaonisq; rarus Martis
Vgaleosq;, & Antenor prudentes ambo,
Sedebat consilarij ad Scees portas.
Ob senio vero bello desinere, sed consilarij
Boni. Cicadis assimiles qui per Pyrria
Arborib; insidentes, vocem suauem emittut
Talis sane Troianos duces sedebat in turri
Hij vero vt viderunt Helena ad turrim accedentem
Sensim inuicem verba alata dicebat,
Non inuidendum est, Troianos, & bene tibiatos Greecos
Talem et feminam, multo tempe dolores pati

Troianos

Dalde

Dalde immerita lites. Dardanę asperę Phrygibus adiutę.
Sed ille, & talis cui fit in nauibus reditus,
" Hæc nobis proletigens in posterum diuum responsa refert.
Sic orsus. Priamy vxor Helena aduocabat voce
Hæc coram vultis, quam hic stes apud nos
Priamus ad Helenā
At videas Troiæq; nurum Phrygiasq; matres
Nullo facile mihi expianda tempore, dij mihi expiandi sunt
" Qui mihi indicerent tot hæc lachrymabile Cassandræ
Adag. Quid Aeginos
At mihi & Hectoreæ viri cognitum nomines,
Quis ea fuerit Cassandra vir tangis magnisq;
Sanguidem capitis huius fratres alij sunt
Puto, sed sepulchris tyro nondum vidi oculis
Atq; hæc Priamus, primusq; tum viros Phrygibus videbat
Hanc Helena verbis nurus alloquuta est dicta fœminarum. Helena ad Priamū
Vtinam hæc mihi est dictu facta tuq; dextra
Vtinam mors mihi placuisset malo, quando hæc
Febris tam grauis sinum thalamum coniugis relinquens
Febrisq; vniuersum, & cœtanas amabilis
Sed ea ne facta essent, propter te & fratres eorum
Tibi vtro hæc dicta, quod me vetus hospes atq; magnis
Ille vnus est Atrides late dominans Agamemnon
Ita Phrygis rex bonus fortisq; bellator
Is erat socer mihi quondam infelicis Cassandræ
Sic ait. hanc sors & admiratus est dea Cassandræ
" O Beate Atride fortunate fortissime
Sam tibi multi subiecti sunt felix Argos
Famulus Phrygum ingens sum vitiky Hector
Hic Phrygius vidi Phrygas viros ex Amnios habitos tyros.
Multos Otrei & Mygdonis dijs æquiparandos
Qui tum militabat in ripa Sangarij fluminis.
Etenim ego auxiliarius eram his dictus sum.
Dux illo grandis venerat Amazonis viraginis.

Sed

Sed nesp ubi tot erat quot ingens oculis Creti
Studiosa turba Ulixem, at uidit interrogantem sese.
Dic age mihi & hinc dilecta filia Ioue nata est.
Mihi quidem capite Agamemnone Atrida
Latior utro frontis ac pectore, asperior est minor
Arma quidem illig inest in terra multos prosecta.
Ipse uero uelut aries obambulat ordines Cretes uiros
Ariete ipso eo assimili pulchram lanam habenti
Qui ouium magnum gregem lustrat cadidas.
Huic respondit continuo Helena Ioue genita.
Hic fauor est Laertie filij uersuty Ulixes
Qui enutritus est in saxoso Ithaces tactu asperæ.
Docty etiã dolos & cosilia prudentia
Hanc rursus Antenor prudens alloquebatur.
O mulier q̃ sane hinc strenuus uter duxisti,
Tam tui & tui quidam uenit diuus Ulixes
Tui causa legatus ex urbe Menelao,
Hos ego hospicio suscepi, & in edibus meis tractaui.
Utrumq; uero indolem didici, & cosilia prudentia
Sed quando certe Troianis congregatis comixti sistebat.
Stabat quidem Menelaus supabat latis humeris
Ambo uero sedebat, magis eximius erat Ulixes
Sed quando certe orationes & cosilia ore explebat
Scibile ei Menelaus breuiloquo ac rotundo ore loquebatur
Parum quidem, sed valde dulciter, quando no erat multiloquus.
Neq; ab inepto abiectus, thaspe natu minor erat,
Sed quando certe uersuty surrexerat Ulixes
Stabat, humi uero uidebat ne uerum uanus fieres
Scepsy neq; retro, neq; aute respiciebat
Sed immobile tenebat inspecto uiro humi.
Dicere posses insanum quidem esse, inspectumq; simulare
Sed quando certe uocem magnam exibat pectore suo

Response Helene ad Priamum de Ulixe interrogate

Ulixes

Antenor ad Helenam

Adagium

Antenor Ulixem commendat ab eloquentia

El

Et orationis unius grauis adsumite hyberuis
Non deinde ad Vyssen colendam mortalis ahy
Atqz hic tantum Vyssis fatis admirabamur spem vidente. I. eunte hoc
Tertur mersis Aracne vidis uterque Penex:
Quisnã ille alig Cretes vir bonorqz magnorqz
Pretiosq Cretes capite atqz Cadis finitris.
Hanc Hellena Pallada respondit diua feminas
Ille Arax est ingens murq Cretes.
Idomineq aut in altera parte inter Cretenses velut deq
Astat, area ipse vero Cretensiq duces congressi sunt
Stetq ipse Socrates sustepsi, martiq Mentag
Domo in nostra equites ex Creta venerat
Nunc vero alios quem ore vecto urgeris oculis Cretes.
Quos quem cognosco, & nomã protogeni posthum.
Duos vero no posthum videre principes populor
Castoremq Penot domitorem & Pugilis bonã pollucem
Germani fratres, quos mecq vna tulerit matte
Aut no stirpe sint Lacedemone ex amabili,
Aut hic eadem stirpe sunt naniby in mari tranatiby,
Nunc vero no velut pugna ingenda virorq
Cotinuo ueniti, & opprobria multa, quq pectore ne dubet.
Sic ait. Hoc vero ni cohibat vinacias terra,
In Lacedemoni illic delecta in patria terra,
Preconis aut ope Vrbem duoq ferebat fortes puncta,
Agnos duos & vinũ lethaeus fruge alumnis
Vbre in caprino, ferebat aut cratere fulgor
Preco Idag atqz aurea pocula,
Excanit aut strue astans verbis,
Surge Laomedons fili vocat te optimates,
Troianorqz equoq domitor, & Cretes ire armatos
In campu descendere, vt federa firma faciamq.
Porro Alexander, & martiq Mentag
Laudis hostis stigmabat pro femina

Victo

Victori vero muneꝝ & opes dabantur
Alij vero amicitia & fœdera fida sanciebãt
Habitabãt Troiam stabilem, illi vero redibãt
Argos ad equos forbilem & Achaida pulchras habilem fœminas.
Sic aut turbata vero est. stupx inibat vero socios
Equos iungere, illi vero celeriter parabãt
Consendit aut Priamꝰ lora vero ostendat retro.
Iuncta en vero Antilochꝰ pernicibꝰ ostendit curru.
Sed quando orte ventum ad troianos & Argos
Ex equis descendebãt in terrã mustos.
In urbẽ Troianoꝝ & Argeoꝝ ingrediebatur
Surgebat vero statim deinde ex vicoꝝ Agamemnon.
Surrexit & Ulysses versuty celeꝝ Nestoris Nireus
Qui ad fœdera fida Deoꝝ pugnabat apparauit eratter aut unus
Maserbant, sed vigeby agros lup manu fundebat,
Atrides vero & Achilles nemoby pugnantum.
Qui illi ad gladij magna vagina stuꝰ appendebat.
Omni ex capitby sudat villos. deinde postea
Nestoris Troianoꝝ & Argeoꝝ distribuerat optimatiby
His vero Atrides multum obstrepby est magꝰ ex Atrides
Iupiter pater in Ida regnas gloriosissime magne:
Et o Sol qui cũ gspicis & cũ audis,
Et o fluuij & o tellꝰ & qui Dij apud inferos moriẽtes
Horte ipsorũ quicuꝰ fœdus iurauerit
Vos testes estis obseruate vero fœdera sancta
Si quem Menelaũ Alexander occiderit
Ipse porro Helenã habebat & bona cũ
Nos aut in naueby redibimꝰ nauis fulcatiby
Sin aut Alexandꝰ occident fluꝰ Menelaꝰ
Troianos ecbimo Helenã & bona cũ reddere debet
Ex pensas aut bilbi Grecis persolui ẽt, quę ydem vsq; futuret
Et quę eã futuros inter gẽtes legitimus futuret
Si vero mihi expensas bilbi Priamꝰ Priamiq; filij
Persoluere nolebant Alexandro occiso

At ego

At tpo rl cōmūs pugnabo pro vtroq;
Hic mens dante furen bellī incascat
Dixit, ingēte oīm absedit ferro
Et tos qdem deposuit vtterīa palpitātes
Cū destetas, rotat tm dimit ferē
Vim vem rc crudel Iouīalis ptās
Effūdebat atq; supplicabat dijs sempiternis
Tum vero aliq; dicebat Argeos & troianos q;
Iupiter gloriosissime mādāt, & īmortales dij alij
Vtri mortis superesse futurū iuramtū
Sic ipe Iuppiter sumi desiderat qūdmodū illud vinc
Et superesset & liberos, Sorts vero alijs misceabat
Sic dicebat, cū dat illis desiderū rc Iuppiter Saturnius.
His vero Dardani vertos Priami permouit interfuty ist.
Audite me troiani & fortes Argei
Videbit ego vado ad Iliū rc ipsam.
Rursq; cū vmbrijs pati fossē in cūctis vltro
Pugnatem deletum fore cū marte Menelao
Iupiter qdem hoc dicerni & mortales dij alij
Vtrū mortis finis destinaty furit.
Dixit & in curty agros posuit Deo similis vir
Cessendi aut ipe habitus vero rc tendit retro,
Audax in Antenor cūctis qsendi curty,
Hij duo qdem retrograde ad Iliū redeunt.
Hector aut Priami filij & diuy Vlysses,
Loco qdem primus diuersi sut, sorte postea
Sortes in galea ferrea mouebat capitis,
Vter certe primus mittere ferrea hastam.
Milites vero supplicabat dijs, atq; manus rc tendebat
Tum vero aliq; dicebat.
Iupiter pater cū Iohe diuas Gloriosissime audaxime
Vter hoc malog vtriq; populis causā fuit
Hinc sede pōtum ingrede nitra domū Phrygiorum.

Nobis

Hoc vtro amicitiã & fœdera firma petiit
Sic dicebat. mobilitabat aut sortis ingẽs galeã quatiens Hector
Retro spectat Paridis aut sors celeritate refugit.
Illi quidem denuo stetbat Scutorum ordinis ubi singulis
Eam fortis lenatis & elegatia arma iactat.
Cetter ipse circa humeros induit arma pharetra
Ding Alexandre Helene mariti Spledricoue
Ocreas quidem primum circa tibias posuit
Pulchras, argenteis clauicubis aptatas
Scutarius vtro Thoracem circa pectus induit
Sui fratris Licaonis, aptauit autipse
Ex humeris vtro suspendit gladiũ argenteis clauis distinctum,
Ferreũ postea scutum ingens fortq;
In capite vtro galeam fabrefactam posuit
Ex equinis setis galeam, horridũ vtro cristã super imitabat
Cepit aut hastam validam, quã illi manu apta erat.
Ad tardum vtro modum Menelaus marte arma induit.
Hic postq; vtraq; turba armata erat
In medio troianos & Grecos procedebat.
Horridum ira succensus stupor vtro tenebat aspectus.
Troianosq; petentes domitores & fortes Grecos.
Et propter gradiebat diuisso in loco
Quatientes hastas inuictam manibus.
Prior vtro Alexander emisit longa hastam
Et tetigit Menelaũ in scutum undiq; tensum
Sed non perrupit ferreo, mucronata aut est illi cuspis
Scuto in forti, ipse vtro studio serruit ferro
Atrides Menelaus supplicans Ioui patri.
Inquit rex da vltionem vt, qui me prior male affecit
Diue Alexandre, & meis sub manibus domet,
Vt alteri formidet & post genitorum Ioue.
Sic fatus hospitis male affecti, & dedecus ostendit
Dixit. & quatiens emisit longam hastam

Et p-

Et ꝑcussat Parcdem in scutum vndiq; tonat
Ptr scutum ydem uult splendidu sortis hasta
Et ptr thoracem sabri sactum infixa est.
Ptnty aut in xta taly stetit tunica
Hasta, clu detinuit & effugit fatu nigy. / mortem
Atridis aut extractis clauu argentis clauis ornatu
Diberauit nacty galty comu, circa spu aut,
Triscuidy & quadrifuria excidit e manu.
Atrides aut neglexit victis ne corpu latrau
Iupiter ꝓcer nully te dtoy ꝓuidisset alig
Ex sperabam me vltus Alexandy de pmissis
Hinc aut mihi fracty est clacky in manby, hasta retro mihi
Emissa est i manby vana neq; telgi spu,
Daxat, & irritus gallum petendi terminis sedis ornatu
Traxit aut circumactus ad sortes Greos
Suffocauit aut ipm bene consultu lor subty in terrillo ingulo
Quod alii sub dutio refugiu extremum trat gulg
Et sam ꝑtrahaxasty & immisam nacty est gloria
Hec. clarites resanisset Donis sedu Vlyg.
Qui illi rupit lor bonis modesti
Dauia aut gulg simul stomachatus unum sortem
Hanc qdem deinde Greos, ad sortes Greos
Protulit rotas circumactas, sustulerunt aut de tecti sacy.
Porro ipe mursy irruit occidere cuncty
Hasta stemma illu rupuit Vlyg
Valde saucitge utpote, dta abscedit aut cuiqui multa
Collocauit aut in thalamo odorifero genial.
Ipsa Vlyg rursy Atrida vocatura erat, hanc mutuit
Turri in Dardana, iuxta ea vero Troiandy multitus strepentes trat
Hanc vero subtilissima vestem traxat pretides
Anni aut spatium vt similem stat vbiq; absoluta est.
Luna tacenti qui in illa in Lucdemoni cohabitauit
Tractus Luna spatia, nudatus vero ipsum amebat
Hinc spatium similem facti absoluta est diu Vlyg.

Hic

Hinc ruit Alexander et vocat ire domum
Ille ipse in lectulo, & bene tortus lectulis,
Pulchrarum splendet & vestibus, regi suus exterret
Cum viro lectulum hinc venire, sed a charta venire
Rumor aut a charta in Scintam stetere.
Sic ait, hinc certe me in Scordis tonuit.
Et ut agnovit Dea supra modum pulchra regum
Pectus, amabile et oculos splendentes.
Obstupuit, subinde stremuitque dixit, & pectus et pectus et pectus
Demonia quod me his cuspis decipere
An aliquo me longius in urbes bene habitatas
Ducet? aut in Scythiam, aut in Medica amabilem
Num eris tibi, etiam illic charus inter mortales hostis?
Prospexit ex me dum Alexandro Mentag erat
Dulce emensam me domum reducere
Hic gratia certe mea sic dolo decipere adest,
Sed, te ad illum prosecutes vestro vero relinquet Vita
Atque amplius meis precibus revertaris in corbum
Sed spes nulla illa tuumas fulsere, & ipsum observa
Donec te aut Dorne fecerit, aut ultus perna
Illum vero ego ne quidam resplendida in sert
Illic stratum lectulum Troiani vero me in postes
Oes resplenderet, luctus aut dolores infinitos in me.
Hanc irata allocuta est dira Juno
Hi me mittes infortix ne vota ti relinque
Sic vero te odero, ut nec precipue dilige
Ter medio Troiae populos excitabo inimicitias gnatis
Troianos & Cretas, te vero nato fato perdes.
Sic ait, timuit aut Helena Jovis nata
Tunc aut tecta, templo cadido splendido
Situs, ora aut Troianus lustrat, dixitque tum Dea
Ille quidem in Alexandri domum pulchra venit
Ancillis quidem statim, domus ad opes vertuit
Illum vero Helenam thalamum dira feminae
Hinc certe pectam arripuit nostri quidem Jovis

F

Et regiones sedebat Alexandri posuit fores
Hic sedet Helena filia Ioūis à capra mētrich.
O cūlos retro inclinās, marte vtro incertū mouet
Vtnā ex bello, vtinā debuisses illic perijsse.
Ab viro dominy forte, cui uxy fuer i marity erat
Et sans gloriabaris olim marte Menelao
Et tua virtute & manu & hasta te forsan esse
Sed vade nec provoca martē Menelaū,
Scūdario ne fugā adutsy te, sed te ego
Cuirassem nūdo, nec clauo Menelao
Ex aduerso bellum bellare atq; pugnare
Inexpertor ne fors celeriter ab ig hasta dometis.
Hanc Paris verbis respondes allequūty est,
Ne me o mulier molestis obprobrys omnino increpes.
Hunc quidem tm Mauors vicit auxilio Palladis
" Illū nūc ego, adest tm Dij vtra nobis.
Sed age ne amicitā vertamus in lectulū gradatim "
Non tm vnq; me sic amor mulcet dulcis
Non quādo te primū Lacedemone ex amabili
Nauigans, rapui ne mare sulcatibus undaty.
Insulam aut in Cranae gnidaty sinu amore & lectulo
Vt te nūc amo, & nec dulce desyderiū corpet
Dixit. & dux fuit in lectulū vadis, simul aut sponsabatur dom
Hij quidem in foraminosis dormiebant
Atrides aut per turbam incedebat fere similis.
Siquibi videret posset Alexandry deo similem
Sed nully potuit. Troianosq; inclitosq; auxiliarios
Ostendere Alexandry tū forti Menelao.
Non quidem ne ob amicitā vlty cedebat. Ego similis est.
Ex equo ne ipsis obvy odio erat, mortiferi
His vero & locuty est rex virosq; Agamemon:
Audite me Troiani & Dardani atq; auxiliarij
Victoria quidem ese apparet penes fortem Menelaū,

vos

Vos aut Cretæ Heroa, & bona Semel ut ea
Reddite, & belli expertem Solvite, qui iusta rudebitur
Et qui vim futuros ultra Sortis habeat
Sic ait Atrides. applaudebat alij Greci.

Argumentum Quarte
Homeri Rapsodiæ .1. Ec-
sitz catalogus

Visum est Dijs Ilio capi debere, idcoq; Minerua qdã Ioue[m] sagitta vulnerari sub Pandoro procurauit & sic ruptis fœderibus Magnon Senat Troiane. Agamemnon vero abiit exercitu excitat in bellu. Phylio vero instituto mul-ti utrinq; occidunt[ur].

ΙΛΙΑΔΟΣ ΗΟ,
MERI QVARTAE
RAPSODIAE

In hoc quarto libro Deos ad bellu. fœdera ad fusio. Troiæ principu

Dii vero apud Iouem sedentes ad bellu incitat
Aerio in palatio, inter eos aut ingrãdã Hebe
Nectar fundit. illi vero aureis poculis
Prebebat mutuo, Troianosq; urbem aspicientes.
Cotinuo tentant Iupiter irritare Iunonem
Dereptorijs verbis dolose cohortãs
Tuz qdem Menelao auxiliarez sut Deaq.

Troes

Iuno Argiua rotare uultu Pallas.
Sed ne de storsum sedentes inspicientes
Obstupefactus, huic sane uero resum animus uenit,
Semp adest, & ipsi exitiu aduerti
Et nunc seruauit, qui putabat se moriturus
Uere numero uictoria gentem fortis Ptholemi est.
Nos uero despicimus quospacto erut Agnosci negocia
An rursus bellique malu & fugam grauemus
Excitemus, an amicitia inter utrosq; coeamus.
Si sic hoc orbi gratum & acceptu futurit
Sane edem, subeta bi[illegible] uero Pruami rex.
Rursus uero Argiua Helena Ptoelag inducet.
Sic ait. illi uero subsamarunt Pallasq; & Iuno
Protinus ipse utriq; sedebat, nuda uero troianis machinatur
Certa Pallas cuncta erat, utriq; quae dicebat,
Irati Ioui patri, ira aut ipsam uultum ceperat
Iuno uero no cohibuit multa stomacho, sed loquebatur
Crudelissime Saturnie, quale[illegible] na sermonem dixisti?
Quo pacto uis uanu patre laborem, atq; irritu
Sudorem, qui studium, labore fessi sut aut mihi tenu
Populu cogentes Priamo nata, trigq; liberis
Hac, ceteri utriq; approbabimus ob Dij alij.
Haec multum suspiras altoquin est nubiu coactor Iupiter,
Infortix quo na te Priamy Priamiq; liberi
Tam nuda affecerut & indefunctos cupis
Ilij intrare bene defensatum urbem,
Sigdem tu ingressa portas, & murus longos
Crudu despectoris Priamu Priamiq; filios
Aliosq; troianos, tu uix ira satiabilis.
Hac ut uis ut hoc cohibeto in posteru.
Tibi & mihi magnu dissidiu inter utrosq; fiat.
Aliud aut tibi dicam, tu ni mete sponte tua
Quadocunq; & ego cupido urbem euertere
Eam uolutero ubi tibi delecti uiri nati sut,
Ne ullo pacto impedias mea ira, sed mihi ignosce

Item

Item ego tibi concedo votis nostris vtique ano
Quicunq; tui sub sede & coelo stellifero
Habitauit orbis terrestrium domine
Quos unq; ex ano in honore est Ilios sacra,
Et Priamy, & populus bellicosi Priami
Quos tu, unq; ara indica fuit conivij optati,
Libaminaq; nidoriq; dnie tum sortiuntur honori nos,
Huic respondit cotinuo sphalegis oculis ventrosa Iuno:
Sicuti unq; quidem multo charissimus fuit orbis
Argiscq; Spartiq; & latis plutis Mycenis
Eas vrbe, quado ibi ochoq; emit ex ano,
Vti utiusq; ego gnati stupeo utiq; nuidebo
Fatiq; mandatoq; & no sua euerti
Vigil profuit, nudes en multo forbot ys.
Sed deorus est etia mihi facere laborem no irrito
Item ego Dea sum, gens aut mihi inde unde tibi
Et ut nocturna uotis gemuit Saturnig varig in coelo
Scindi Atreus & natumulti & ex fuo Thyeste
Vocor, tu vero orbis Dijs progts.
Vbi tumultus ego coeptorum inuictus,
Tibi idem ego, tu aut mihi, suffragabuntur vero Dij alij
Immortales, tu vero eternum Palladem nubi.
Ire in Troianos & Grecos pugna acerne
Fertur, vt Troiani ante exultatis Grecos
Incipiat priores foedera rumpere
Sic ait, ne remit fatur Iouis Progen.
Stutim aut Palladem allocutus est verbis
Valde ato in exercitu vade ad Troianos & Grecos
Tentesq; vt Troiani ante
Incipiat priores foedera sancta violare.
Sic loquuty. mitabat autem cupida Palladem
Descendit aut ab Olympi verticibus rutis
Quatem vero consuetum demittit Saturnius ethy vary in coelo
Aut nautis portentu aut strato exercitui magno populoq;
Splendidu, ab eo vero multi radij emittuntur

Hinc

Hæc similis facta ruebat in terrã Pallas Minerua.
Dissilit vtro in medio, stupor vtros cotumbat aspectus
Troianosq. pauor domitores & bene meritos Græcos.
Tũc vtro alacs diebat aspectu in prælium alũ quæpiã.
Aut mœsq. bellũq. malũ & pugna gravis
Erit, aut amicitia inter vtrosq. fuerit
Iupiter, cui bonũ duq. bellum disponit.
Sic ergo alacris diebat Græcos Troianosq.
Illa vero vero similis facta Troianos mœrentia tetigit turbare,
Laodaco Antenoris filio forti bellatori.
Pandarus vero Lycaonides cuncros sicubi inuenerit
Inuenit Lycaonis filiũ inclytũ fortemq.
Stantem, circa ipm vero fortes ordines pedite armatos
Melitæũ, q̃ te Granici erat ab Hypsi fluctis.
Prope aut astans verba allata diebat.
Nam nihi parebis Lycaonis fili prudẽs,
Audebis ne in Menelaũ mittere alteri sagittã?
Ab orby sunt Troianis gratã & gloria tuteris
Ex orby aut, potissimũ ab Alexandro regẽ.
Abs quo præcipue splendida dona accipies,
Si quidem videret Menelaũ mortũ Atrei filiũ.
Tuo telo occisum pronũ cõsternatum tristem.
Sed tu sagittam dirige in Menelaũ gloriosum
Supplicia vero Apollini in Lycia grato iaculatori Deorum.
Ouũ primo genitus te oblatus inclita Hecatombam.
Domum reuertis sacra in vrbem Celæ.
Sic ait Pallas, huic vero mentem imprudẽti persuasit.
Statim aut deuenit arcũ bene politũ saltatis capri
Syluestris, cui quidam ipe sub petræ cotingẽs
Ex petra pro stabulum obstruas ex ilicijs,
Tetigit ne pectus, ille vero sub ing incidit in petrã.
Sig cornua ex capite ad dentem & sex palmos extenderat
Et ea dentes polite arcuarig aptauit artifex
Singula bene tingẽs, auratq. desup posuit aregq. summitatem

Et

Et tū gdem bem dep̄sit ēnem tergores in terrā
Inclinatq, ante aut sedē tendat bni soci
Ille autē exaturat, fortes sūj Cryseys
Q3 vulnerabit Atridē nuncij principe Cryseys
Ctes ipe deposuit opulentum thoracē, exepit aut sagittā
Hoīa allatam nobilem firmauerbē dolore
Cotinuo vero ad utrūq; aspexit amice Hūm
Supplicauit aut Apollini in Lycia genito inclito arte sagittādi
Ex cuby primogenitis si fortes inclitū Heactoem
Dauū vulnerij, sacrij in vrbem Cebij,
Traxit aut simul & sagitte uatis prudēs, & utrūq; bouem
Alterū gdem pedib; appropinquauit, aream aut fert; ibi
Porro postq; in reditum magnū aream exierūt
Sibilauit arcq, utrūq; aut unus nocuerūt, volauit aut sagitta
Velociter torta, & turbā Cryseys admodū cupies,
Atq; vero tū o Menelae Dij tuti obliti sūt
Immortales, prima aut Iouis filia pernitrix
Quę ante tū stans iaculū mortiferū auertit,
Ipsa tamen gdem prostrabat à corpe ēnis admodū quādo matter
A pectore arcet muscā, quā do dulcis sopitq; est somnus.
Ipsa vero statim direxit, ubi cingula fibulę
Aureę coniungunt & duplex adest thorax.
Incidit aut cingulo bene aptato amara sagitta
Et per cingulum gdem penetrauit adfabrefactum,
Atq; illū per thoracem ingeniosi pectoris iuncta est
Et in lumina, quā ferebat, nouissimū corpis obstitiū circulos,
Quę illi plurimū auxilio fuit, penitq; aut & illā mbrauit,
Sufficiebāt vero sagitta rapit corpq; viri,
Cotinuo vero effluxit sanguis nigra de vulnere.
Quēpedmodū vero quotis aliqua thrix fœmina rubro tingerit
Lydia aut Caria maxillas ornamentum est equis
Iacet in domo, multi aut ipsum cupiunt.
Equites forte, regi aut iacet ornamentum,
Duplici de causa. vt sit ornatq; equo aurigaq; deori,
Talia tibi o Menelae maculabantur sanguine femora

pulchra.

Compatio

Cōparatio

Pulchra tibiq; atq; calcanea pulchra inferne.
Turbatq; est aut deinde rex virgo Agamenon
At uidit nigra pugnam de fluctem exuluere
Turbatq; aut & ipse nautq; Menelaq;
At aut uidit pinnulisq; & cornua cuncta resect.
Ruptq; illiq; intra precordia rectq;
His uero grauiter suspiras interfatq; est rex Agamenon.
Mane tuis Menelae. ingemuisset aut socij.
Quos frater uertens tibi fortedeby pandit
Te solum spectabat pro Cretis eu Troianis despicerare
Vt te attigerat. troiani. fortes uero cuncta gubernat.
Hunq; ydem uane tut uestiradu sanguisq; aquotq;
Laburinaq; uino puro facta, & dextq; qby ipse pung:
Tamesse cohunis olympiq Iupiter no perfert
Stro tame pferet, atq; eu magno dano luet,
Cu suis capitby feminisq; & liberis,
Breue tu tpo dat scis in nocte & in ano,
Erit dies quando abnado peribit Ilios sacra.
Et Priamq, & populy bellicosi Priamu.
Iupiter aut ipse Saturnig in alto sedu, in ethere habitas,
Ipse meditat terradu super orby
Ob fraudem iraty. illa uero erat no pferta.
Sed mihi grauis dolor tui causa erit o Menelae,
Segnem morty fatis, & fatum admplentis vitq.
Atq; infamis notaty aridu Argos redero.
Statim tu recordabuntis Cretu patriq; terrq
Atq; adeo gratu Priamo & troianis relinquetur
Argiua Helena. ossa uero tua putrescunt terra
Lachrymis in troia mestorto in ore.
Atq; ubgnis sic dicet troianor. suspitiosus
Busto insultus Menelai gloriosi.
Vtinu sic in orby nu pfiuat Agamenon.
Sensit et nue uane extremu dixet huc Grecos
Hanc mentitaby acute insidias est fugitte, sed a dextra

Atq;

Adax.
Raptit dey
meton

Atq; acto vtriq; domũ dilectam in patriã terrã
Cu suis remiby rebꝰ bono Menelao.
Sic aligando quis dett, tu mihi dabꝭ lata terra.
Hunc ofertus alloquitby ẽt fluuy Menelay.
Consyde nec vllo pacto in timorem ages populũ Grecoꝝ
Non in vtilibꝫ acuta fixa ẽt sagitta sed à dextra
Cohibuit, baltheusq; vndiq; ambit, atq; subtus
Cingulũq; & lorica, cui ferrary elaborarunt viri.
Hunc respondit alloquitby ẽt rex Agamẽnõ.
Vtina sint sic vt dicis o Menelae.
Sed ego vero vtrobiq; timebo atq; suspiciam
Retenda, cui debebit grauis dolorꝭ
Dixit & Talthybion diuinũ preconẽ alloquebatur.
O Talthybi & celeremur Machaonem huc voca
Viru Asclepy filiũ bonu medicu
Vt videat Menelaũ martiũ principem Argiuoꝝ
Quem aliquis iaculatby vulnerauit sagittã arte bene peritꝫ
Troianoꝝ. aut Lyciorꝝ, illi quidem gloria, nobis vero luctꝫ/dolor
Sic ait. nõ sane illi iussa regis neglexit audiuit.
Festinabat vt per populũ Argiuoꝝ ferreis armis vndiq;
Quibus egregius heros Machaon. huic vtro inuenit
Statim, circa ipsum vero fortes ardues armatoꝝ
Militum, cui illũ secuti erat de Trica tunc pastoꝝ.
Prope aut astitit verbꝭ allata dixit
Surge Asclepij fili vocat rex Agamẽnon
Vt videat Menelaũ martiũ Atrei filiũ
Quem aliquis iaculatby ẽt sagitta
Troianoꝝ aut Lyciorꝝ
Sic ait. huic certe ami nõ peroꝝ comoꝝ.
Festinabat vt ad ẽt turbã ẽt dextrorsũ latũ Argiuoꝝ
Sed quando certe peruenerat vbi fluuy Menelay
Vulneratby erat, circa ipse egregii erat ẽt optimatꝭ
In circuitu, ille vero ni minus astitit dei quidẽ vt

Stetim

Stabat aut Xbalthes pulchro detractat tolu.
Retrahenti aut illo, murra fracta sunt acuta manus. s. tli
Solut aut illi baltheu variegatum atra fibula
Cingulum & lamina, qua stabat elaborata viri.
Porro frostra nisi erat ulug ubi incidemus amaro tolu.
Sanguine & primus, nuda vero membra docty
Subsumpserit, qua illig quidam patri bene fanus Phrit, Chiron 4 ens
Latera du sy ocupata trat circa vos bum Mantuu. Stamm
Tum vero Troianos ordines supinarat fubis ornatos
Hij vero murra arma induerat. reminiscebatur aut pugna.
Tum no dormitem vidisses Agamemnonem duu,
Neq; torquatam, neq; no voletem pugnare,
Sed valde festinatem pugna attulit. Furiosos fuisse
Eneas quem relegit & curis ornatu ens
Et tos quem famulos seorsum tenebat furorem spirates
Furiarum fily Stolentq; Proride
Huic valde multa praecepit debuisse. quando ubi ipse
Membris occuparet labor, multitudine regentem.
Cetter illi pedes medis obibat ordines viros
Et eius quem promptos videres Cretes teutu
Hos valde hortabatur astus verbis:
O Greci ne unq; negligentes estote stultq; fortitudinis
Non tm mendacij patte Iupiter aderit adiutor
Sed unq; q priores federa violarut
Hos vidistis ipsos tenella corpa vulturis edit
Hos aut, Dextroq; delectus & stultos insultes,
Ducemq; ni muniby postaq; urbem capiemus.
Quos vero murra negligentes vidisset bonus belli,
Eos valde increpabat iratis verbis:
O Greci sagittis cassati infamati no cohibemini?
Quid si statis timidi ceu adueda pinus,
Qui postq; fissi sut, multu capi timet,
Stant, neq; sanu ullu ipsis ni uirtu supest robur
Si vos statis timidi, neq; pugnatis

Au

An expectatis Troianos prospice duci, vbi nauis
Subducta sut, pulchris proris cani ad litta maris
Vt videatis, fugdem nobis porrexerit manu Iupiter Saturnig.
Sic illi fatagens dirigebat ordines virog
Venit ad Cretenses vadens p turmã virog
Qui circa Idomenea pudicam armabãtur
Idomeneg, qdem inter fugnatores aspo similis robore
Merionis aut illi extremas comouit phalanges.
Hos vt vidit quinq est rex virog Agamemnon.
Statim vtro Idomenea allocutabatur suauiby verbis.
O Idomenã sup nodu te venerog Cretaeog fylum,
Sunt ne omnis quotis vbiq prgressum arcis tuã
Cretesq ofmates in cratteriby misset.
Sicdem tue alij vbiq comati Greci,
Diuidu tibi mit tuu vtro gtem pcutu stmp
Stat, pcadmodu mihi, bitus quotis aig mutauerit
Sed cocta bellicp gnatis ante gloriabuntur rsse
Hunc rursq Idomeneg Cretensiu dux allocutabatur
O Atride, haud qdem tibi ego amicg fuig
Adero, pcudmodu antea promisi & annui.
Sed alios excita capite comatos Greços
Vt alterius fugnetur, poscp federa musserunt
Troiani, dis suis vnoq & trucq in postea
Erut, cu priores iusurada suppositi sut.
Sic ait. Atrides vtro pgressq est gaudens animo.
Venit aut ad Aiacis, Vadis pter tabernacula virog
Hij vtro armabantur simul aut multitudo sequebatur pedestris,
Quemadmodu quotis a specula videt undas, caprarug vim
Venientem per mare sub Zephiri flatu,
Huic vero à longe venienti nigra quadamodu fit
Apparet ventis per mare, ducit vero turbine multas,
Horretq aspiens, ac sub specula agit ouis:
Tales ex Aiacibg à Ioue nutritis ducibus,

Compotus

Hostili

Hostis in bellum duce procedebat
Crudelis saevisq; & dirus horridq;
Et dos quidem caussq est vt videt rex Agamemnon.
Et ipsos alloquuntq. verba allata docebat.
O Aiaces Graecorq ducis gregis armis inducti
Vos quidem (nec q̃ tm decet) festinare nequicq̃ iubeo
Ipse tm valde fessulos iubetis fortiter pugnare
Ac vtinã Iupiter pater & o Pallas & ô Apollo
Talis ecbg ang intus praecordia esset.
Sic sane celeriter caderet vrbs Priami regis
Manibq sub nostris te captaq; versaq;
Sic loquuntq. tos quidem vtrumq; illinc istud aut ad alios.
Hic ipse Nestorem inuitat dulcem pilotq; cohortatorem
Suos socios ordinatem & excitatem ad pugnã
Circa magnũ Pelagonium Andraemonq, Cromiq,
Hemonq principem Pelagonq, pastorem populiq.
Equites quidem primos cu equis & curribq.
Pedites vero in posteriorem aciem collocauit multosq & bonos
Vt scutum esset belli, malos vero in medio cohiberet,
Vt tuta mole quis nequicquam fugeret.
Equitibq quidem imperabat, vos tm insert
Suos equos detinere, neq; turbari in turba,
Ne quis equitandi arte & virilitate cessq.
Soly multi alios audent cu Troianis manu cõserere
Neq; retrocedat imbecillioris tm futuri estis,
Quicunq; vero vir ab suis curru in aciem currus ventrit.
Hasta depugnet quoniã multo melior hoc.
Sic tuã maioris nostri vrbis & muros expugnabat
Hanc prudentiã, & animi prudentiã dabatis,
Sic simul cocitabat duo bellator bene expertq.
Et hinc quidem genus est vt videt rex Agamemnon,
Et ipse alloquuntq.
O strenue vtinã, vt ang intus praecordia clara,
Sic tibi vires adesset, robur aut tibi firmum esset

Arg in praecordijs

Std H

Sed tū stentor dixit, cuius ꝑ ora cucurri. Virū ulys sobrinus
Omnes alij tentor, tū vero cū iuniorib⁹ ḡtur sari.
Hūc respondit cōtinuo tydis Nestor
O Atride, sane vero tham ego velim ipse
Sic esse quemadmodum quūdo diū Trentahonē occidi.
Sed nequaq⁹ simul oīa vij dederut dorky.
Trim quodam iuuenis trā, nec rursy me stenū occupauit.
Sed tham se inter tpūtis versor atq⁹ tpsm̄,
Consilio & eloquentia, hoc tm̄ nūcy est stenī
Hastas vero simul iuniores cū vlyx me.
Minores natu sunt cōsidentes vi sua.
Sic ait. Atrides vero transijt cuncty corde,
Iuuenit filium Petij Nestora tenore dominantem
Stantem circa tū aut Athenienses docti bellici clamoris,
Sed iuniam ex citatq⁹ mōstrabat Phelangets
Troianosq⁹ tenore dominosq⁹ & Greos, illi vero ex pretatis
Stabat, donec dents Greos alia supernes
In Troianos irruerent, & incipiert pugnare.
Hos vt vidit increpauit rex virosq⁹ Aqueūnon.
Et ipsos alloquūtq⁹
O fili Petyr a Ioue nutrite regis.
Et tū malis dolis ornate vtentor
Cur formidatis stor sum stetis, ex pectatis aut alios
Vobis qdem pulchr⁹ erat inter primores cōsistentes,
Stare, atq⁹ pugnā grauis participes esse.
Prim tm̄ & ad tpūm vocamini nutu
Quotis cōmūe sermonibus apparamy Greū.
Illic ignas assas carnes comedere, atq⁹ scyphis
Vini liberis dulcis. qdū voluntatis,
Hūc vero libentes videretis, & si decem ardentis Greos,
Aute vos pugnare tūo ferro,
Hūc torue aspiciens alloquūtq⁹ est versutus Vlysses.
O Atride cuius tibi sermo effugit pectū dentū
Quo pacto tm̄ dic bellum nephandū exercitis Greū,

Troia

Troianos in ꝓmptu domitorꝫ ꝺextra ꝺimittam pugnã.
Vadibꝰ, ſi qꝺm volueris, & ſi qꝺm ꝺte tibi curꝫ ſunt,
Telemachi ꝺilectum patrem ꝓſequatoribꝰ cõmittam
Troianoꝫ ꝓmptoꝫ domitoꝫ, tu vtro ꝺte vana loquꝛis.
Hunc arrectus alloquitur rex Agamemno,
Vt agendi iratum rurſus ꝑ ſe cõtrahat ſtimulus.
Loꝙ nate Laerte fili verſute vlyſſe,
Nec te mentis ꝓteſtor ꝺiras, neq; ad hortor,
Sed tu vt tibi ang ꝛe ꝑtoribꝰ charis
Manſueta conſilia ſupat, ita tu ſapis qꝛ ego hec
Sed vale, ꝺte vtro ne ꝓſtꝛa placuerit, ſed iniq; nunc
Dictum eſt, ꝺe vero vim ꝺea vana faciat.
Sic loquitur. eos qꝺm reliquit illic ibat aut ad alios,
Inuenit aut Tydei fili magnanimum Diomeden
Stantem cũ equis & curribꝰ tum cõpactis.
Iuxta eum vero ſtabat Sthenelus Capanei filius,
Et hunc qꝺm vidiſſet ait ſic ꝺicit rex Agamemnon,
Et ipſum alloquitur
Heu mihi Tydei fili prudentis equoꝝ domitoris.
Quid formidas, qꝺ circumſpicis belli ꝺiſcrimen!
Non Tydeo qꝺm fili gratum fuerit tuiſſe tuos
Sed amplius aut ꝺilectos ſocios cũ hoſtibꝰ pugnare.
Vt ꝺicebat q, ipſe noverat, pugnatum fuit ego
Coniunctis una, neq; vidi ꝛeq; ꝺiu apoꝝ ꝺicebat fuiſſe,
Saltem tum absq; bellico apparatu neq; ſeq; eſt Mycenas,
Hoſpes cũ ꝺiuino Polymice ꝺomũ ꝛeꝙrebat,
Qui hunc miletã ſuſcipiebat pacem aduerſq; muros Thebes
Et valde ꝓtendebat ꝺare multos auxiliares,
Illi aut cedebat ꝺare. & annuebat gratificando ꝓpterea
Sed Iupiter nos ꝺebuit multoſa ſigna oſtentãs
Illi ſpem ꝺe ſe abſtrahat, atq; in vana trahat
Ad poſtrema ꝓmouerunt inuicis abundãtes hoſtiis

Finis ꝺecimi

Hic tamē locatum Thydēm misērat Grēci.
Porro ipse ibat, mūltos aūt inūtat Cadmiones
Cōmitatē ipse domū arbitr Eteocles,
Hic utq; tūtīs locīpes ēsse tēctis Thydey
Terrebatur soby in esse plures inter cadmiones.
Sed ipse ad certamē provocabat in oby vincebat
Facilitē, talis illi audaciaq; erat Pallas
Illi atro erat Thebani stimulatores bonoy
Rursy abrupti dirigas insidias locarūt ductes
Quinquaginta quinquaginta duo atro ducts erat
Mæo Atmonis filiy Lycūdy Dÿs,
Fulcipys Arcadyq; gentesq; Licophātes,
Thydey genus etiā ēs inevitabilem mortem amisit.
Ors aucht, vnū solū misit domū redire,
Maonium certe misit duoby ex quarts
Talis erat Thydey Aetoly, sed fidū
Etenim si pterentē in pugna in cohort atro militarem,
Sic ait, etiā mētiq; allocūty est fortis Diomedes.
Veniby regis inerspatiantem reprēdi,
Hunc fily Capanei rursy allocūty est gloriose.
O Atrede ne mihi ris, si fcis vera loqui,
Nos certe patriby longe melioris dicimur esse
Hoc ex Thebis fundamēta expugnq; septem subactis portis,
Paucioris militis ductis ad mūtq; Martis pacē
Quartis mihi ostentis Deoq; ex Ioūis auspicio
Illi vero sua insipientia perierat,
Ideoq; ne sint patres vnq; simili dignabimis honore.
Hunc tamē insperatis allocūty est fortis Diomedes.
O Tetta apud Cretes est dea Limonis ad Smyrnam
Tetta sileto quiesce, meo aūt pars sermone
Non tu hoc suadente Agamemnone pastori populoty
Excitabi ad pugnā bene habitos Cretes.
Hinc me choros simul sequebar, Sequebar Cretes
Troianos victrices, expertusq; illa facta,
Hinc atro mihi nigras lucty Cretes dimittis
Sed age atro, & nos curtum sentia virtutem

Dixit

Dixit, et dextera ei arma deseliit in terra.
Horrendu aut insonuit gs sup ptes regis
Cociatus, à quo vtq; audacia timor cupr potuisset
Quinadecies vero equites in littore strepo fluctu maris
Excitatus cumulatq; Cephyro sutumultu
Tu nauis qdem prima angustu porro postes
Terre illig vultu fremit, area vero promotoria
Cu alig est intumuisset respuit vtro maris aspergine:
Sic tu cumulate Cerbero insultabat phalanges.
Indefinenter ad bellu, impauit aut suis vnusquisq;
Diuu, alij vtro sceleto erat, vtq; dicet potuisses
Tu num populum Troiu habitem in proteriby vertu
Scitho hinnitus diuts areu ets vtro
Arma varietate splendebat qby inditi ordine phrygibat
Troianu vero gradiendu erat predinis viri in septo
Indefinenter stabulabat multq; lue altron
Indefinenter balatus audiebas vastu agnet
Sic troianoq; tumultq; per extremu latu exercebat.
Non tu unu erat vnq; sonq; utq; una vox
Sed lingua connexta erat, colloti vero diuersis locis erat viri
Excubabat aut dos qdem Mars, altos vero glacies auris saltus
Timorq; atq; fuga & cohortio, muq; comentri desinis
Mortis formidq; grauidus sorte pendeq;
Hec ferru quidem primu angulus, extru postes
Cerlo infigit caput & pte terra ingredibat
Qui ipses thalamu litore vby ipse grauis maset in urbe,
Vadis ipse hostem auctora grauis vrnq;
Hij vtro quando ne locu vim cogeret vbertat
Comisterat fulta atq; fastes, & robora vrnq;
Atri medutoq. ferro fulta vnkamby munita
Approximabat minaces, multos vtro tumultq; creabat.
Hec vtro simul grauitq;, & uastatq; trat vrnq;
Precipitesq; & pauidos. fluctat aut sanguine terra
Quadrigarum equitis torrentis fluuij, de nochy fluctes
In gfluctem cumgat vbertim aquam,

Fo 4by

Fortiby & magnis, cum vetra aluit,
Hoc à longe stupeti ni notiby audit pastor
Sic dis cognossis stebat chamorq; terrorq;
Prima aut Antilochy tromuit cepit vitq; armatu
Et cum intot propugnatores, Polyxij stirps Ecpolu
Hinc pausat prima stadia gelu cum tymbris stis ornatq;
In frote aut sexat, trasist aut intra ss
Cuspis ferrea, huic tremor cunis ebortq; sunt
Cadit aut, cui adhuc quatis turris in forti pugna
Hinc aut lapsum pethy oppetit dux Elpenor
Galcodoris filij, magnanimoq; ducis Abantis
Subdux it aut & tchis satagis vt eterrimus
Armis spoliarit, pulchu vtro ipe fulsit inopty
Martem tm trabetem vt dicit magnanimy Agenor
Lattra qui ipe inclinah in xta feretrum nudata sunt
Culmtrant justa tecta, solut aut nitora
Sic tu qdem nligt anima, sup to vtro pugna mota est
Horrida tromunt & Grecby, hij vtro vbiq; lupi
In se inuicem irruebat, vir aut virg occidebat
Hic pausat Antilochi filius Telamonius Ajax
Adolescentem egregium Semoessi qui ubiq; matr
Ex Ida descedens ad xta littora Simois
Pepet, postq; frustos simul stgnata est, vt eius vdent
" Hij grata ipm vocarut Simoisij, utq; patrethy
" Pluma untrunsta dilectis dedit, bmus tm ille vbiq; tmpy
Cotigit sub Aiace magnanimo justa domito,
Primus tm cognossens ipm strenuus in pthy xta pupilla
Dextra, ptusq; aut ptr humeq; stricta hasta
Transijt, ille vtro in pulueriby humi dteidit, vbiq; popidy
Qui in humido paludis margine ertant
Ltus, ethy ille rami in xtasim admirat,
Jam qdem curru artifex vir splendet ferro
Incidit, vt curuatura rotarq; apparet pulchro curru
Illa qdem ensees iacet stirps in littore,
Talem Jam Antilochus filius Simoisiu occidit
Aiax Telamg, in hunc Antiphy pthe thorace,

Pramii

Priami filij uacuata est acuta hasta, ui turba
Et ab eo qdem ea transit, ipse uero Lenen Vlyssis dextr̃ socium
Pertussit in inguine uertex, in sua pertim protractus terra
Cecidit ens in xta eu, moriens uero illi excidit è manibꝫ.
Hoc Vlysses valde eo occiso uatus est.
Festinabat aut ipse propugnatores armatis splendri ferro,
Stabat valde prope inedes, & uacuata est hasta splendida
Cui ex humeris, Troum uero uero essetus
Viro uacuato, ille uero eo uacuo idcirco emisit,
Sed filius Priami protinus percussit Democoonta,
Qui ipse ex Abydo venerat ab equabꝫ celeribꝫ.
Huic Vlysses ab socio uicino percussit hasta
Sinistra tempus, illa uero ultro p tempus transyt
Hasta ferrea, huic uero tenebꝫ oculis obortꝫ sunt.
Somnus aut ei cecidit, inhorruerunt aut arma sup eu.
Cessetus aut deinde propugnatores, & fortes Hectoris
Ctesi aut valde clamarunt. attraxerunt aut mortuos,
Recta processerunt uero longe ulterius. Peccauerunt aut Apollo.
EX pargamis descendit. Troianos uero adgressus est inclementias,
Terribilis equos domitores, Troum, magꝫ celeberrimum pugnæ
Cursus, eodem eo lapis ipse corpꝫ ect, magꝫ ferꝫ
Vt forte uidebat corpꝫ fortis uacuatꝫ,
Magꝫ uero Achillis Peleidis filij bene armatꝫ
Pugnat, sed apud uentis ne arma excauatum egerat.
Sic aut ab urbe timebꝫ Dey. Ctesi Greos
Excitauit Ioues filia clamosa tritonis ferox gnata,
Procedes per turbam, ubi essedes uidebat;
Tum Amarinci filiu Diorem mors occupauit
Iugo in pede sexo pertussꝫ est in xta tali aspero
Tibia dextra, pertussit aut. Threcensin dux uirosꝫ
Pirus Imbrasi filiꝫ, qui ex Atro uenerat
Vtrꝫ aut retrum, & ossa lapis aspers
Vsꝫ rupit, illi uero pugno ni pulueribꝫ
Obtexit. Vtrꝫ uanam dilectis socijs ex tendis,
Ad eum irruebat, ille uero accumbat q ictꝫ Verbenaeusis
Pirus, pulmonem aut hasta in xta uulnerat. ad uero

Essapa

Effusa sunt suum intestina. Hinc vero terribus oculis obstupuit.
Hinc vero Thoas Aetolus vulnerato pectori hastam.
In pectus sinistrum papillæ, unde tum aut ni pectoris sorte
Ex prospicuo vero ad illum accurrit Thoas, ac vehementer hastam
Extrahit e pectore strinxit aut gladium acuto.
Hoc ipse ventrem sinistrum medium, abstulit aut arma.
Arma vero ne exuit. armostetorat cum suis
Thracensis comati, longas hastas manibus tenentes.
Qui ipsum cruentis magnum & fortem & splendidum
Deputant abesse. ille vero edit, ruitque est.
Sic illi in pulvere inulti mactum exanimum calcabat
Vehitque Pyrrus Thracensium. Diomedes vero Ithacensium grege armis nudos
Ducit, multi vero circa illos occisi sunt tum alii.
Hic sunt nullo pacto ipsum minuta vitabus vulnerare possit adversus
Qui crudi micantes & immulcentes acuto ferro
Versantur in medio, ducunt aut ipsum Pallas Minerva
Manu prendes, pavo incubuit accurrit vinum
Multi ibi Troianos & Argivos de illo,
Super in pulvere inultum mactum exanimi iacebat.

Argumentum Quinti
Homeri Rapsodiæ.

Diomedes Pallade ipsum adiuvante strenue pugnat, et multis occidit hostium, vulnerat aut Venerem sinistram manum, et Martem in ventrem. Aeneas vero ab eo protectus hastis Apollo servavit. Ipse postea aut à Sarpedone occiditur ipse vero Martis Iupiter iussus, sanat aut ipse Diomedem.

ΙΛΙΔΟΣ QVINTAE HOMERI RAPSODIÆ

IN HOC Quinto libro vulnerat Venerem Martem Tydei filius

TVM VERO Tydei filio Diomedi pallas Minerua
Audaciā robur & cōfidentia, vt in cæteris omnibus
Græcos superet atq; decus eximium accipiat
Incendit aut illi ex galeæ & scuto nigerrimum ignem
Stellæ autumnali admixtum qui splendissimus
Splendet cōsecrat loca ex oceano,
Talem illi ignem accendit ab capite & humeris
Excitat aut ipsum in medios vbi plurimi pugnabat.
Erat aut cuidam vates Dares diues sacerdos Vulcani, duo aut illi filij erat.
Phegeus Idæusq; pugnæ bene docti ambo
Hi duo illi ab suis equis desuper obuiam irruerat,
Illi duo quidem ab equis, illi vero à terra pugnabat pedes
Illi tres quando certe propse erat mutuo cōgressi.
Phegeus certe prior protulit longa hastam;
Diomedis aut supra humerum sinistrum venit cuspis
Hasta, nec attigit ipsum. ipse vero posterior furens erat ferro
Diomedes. Hic no vane iaculo effugit manu
Sed prosiliit statim inter equos pectus aut ab equis.
Ideq; aut metuens Iuppiter pugnæ curæ,
Hoc autē est defendere fratris occisum,
Hoc vero ipse effugisset mortem nigra
Sed Vulcanus defendat, seruauit aut cuncti ab proelio,
Vt ipse nō omnino strenuus orbatus esset.
Eneas vero exercitus magnanimi Tydei filij.
Videt pedes ducere equos ad manus.

Tro.

Troiam aut magnanimi vt vidêrunt fatis Danais
Altos quidem effugerem altos vero occasu in ista curas
Orby vomity est arg. cetos glaucis ocellis Pallas
Nam prendes verbis allegiata est sanctus Martem
O Mars, manuos, homicida, cruste, verbum euasset.
Non sunt troianos dimittemy & Grecos
Pugnare, vtris pater Iupiter gloria prebebit
Nos vero cedamy, Ionis aut fugiamy vrá?
Sic locuta, dedu xit de pugna impetuosu Martem
Illu quidem deinde collocauit ad alta altora subetem scamadi
Troianos quidem in fugá vertêrunt Grecí cepit aut vitis fugach
Diuen, primy aut rex virtus Agamenon
Pulsum Halizonu, Odiu magnu xcussit curru
Primo im contso dorso hastam infixit
Inter humeros, p pecty aut ppulit.
Sonuit aut lapsy, insonuerunt vero arma sup eo.
Idomeney aut Phestum occidit Ntonis filiu
Bori, qui ex Tarni forti venerat
Hunc quidem Idomeney xcimy hasta longa
Priusquam ascendisset, sinistru dextu humeru,
Cecidit vero ex curru, obscuru cecidit vpm tenebry operuit.
Hunc quidem Idomenei spoliarut famuli.
Fabiu aut Strophi Camadriu docta venationis,
Atrides Menelay cepit hasta acuta
Bonu venatorem, docuit aut Diana ipa
Ferare ferina data, quas nutrit in montby sylua.
Sed no alte tu vtys auxilio fuit Diana sagittis grandis,
Nequ sagittadi artes quibus ante vtys viuit.
Sed ipse Atrides hasta inclyta Menelay
Ante se fugientem in dorso vulnerauit hasta
Inter humeros, p pecty aut penetrauit,
Cecidit aut strony, insonuerunt vero arma sup eo.

Mortis

las allegius
Martem

amadriy bony
venatoy artys
sagittadi docty

Nemonis aut Borecu occidit artifices ſchu
Harmonidē qui manibꝫ ſeruat ingenioſa ora.
Facere. Preſſitet tm ipm amabat Pallas Minerua,
Qui & Parrhi edificauerat mœnia regnator
Principia malorꝫ qua orta in fratrem Troianis fatꝫ fuit.
Illiꝫ ipi cuncta ventiꝫ Deoꝝ oracula ferebat
Hunc qdem Nemonis quadꝫ certe nauiꝫ fit pſtentꝫ
Peremſit hūi ſectu dextꝫ ipa altro genitꝫ.
Ex oppoſita parte ſecui dextꝫ ſub oſſe uerut cuſpis
In gemina altro cecidit dulcis mors aut ipm circudedit.
Pedē uero occidit Negei Antenoris ſchu. Dxa Antenoris
Qui qdem notꝫ erat, dilectꝫ aut genitrici Xanthi Thoantis
Ex tpo in diuerſos liberis gratificata mariti ſui.
Hunc quidem Phyleus haſta inclytꝫ ex ſinoſpucio uentꝫ
Verberauit capitis ſedē extremum acuta haſta.
Ex oppoſito uero pte p deſtes, ſub lingua penetrauit ferꝫ
Cecidit aut in pulueribꝫ, frigidꝫ aut tenebat ferꝫ de libꝫ.
Euripiꝫ uero Euæmonis ſtirpe Hypſenora diuinꝫ
Ictu magnanimi Dolopionis, qui certe Camadri
Sacerdos erat, celsꝫ aut deꝫ ſontrabebat in populo
Hunc qdem Eurypiꝫ Euæmonis ſtirpe ſplendidꝫ
Ante pe fugientem curſu uicit in gramineꝫ
Gladio inſultans, abſcidit aut manū grauē
Sanguinolenta uero manꝫ in capū cecidit, illū aut oculis.
Cepit purpurea mors, & Parca ferꝫ.
Hic ille quidem opem ferebat in forte pugna.
Dionidem uero nō ſane agnoſcere uiris interfuit
An inter Troianos conſeruerat, an inter Grecos,
Currebat tm p campū ſtirpis inuicte ſimilis
Equoꝝ, qui celeriter curꝝ deſpuunt pedes
Hunc uiꝫ ſane pedes ferre uetuit
Atꝫ ita obices uehicul portatꝫ uiri ſedū

Compatio inuicte

Stuet.

Venistem repete gnatis ingemit Ioues imbel.
Multa vtro ab eo fata prelegu mentem,
Sic sub Diomede, demz laborabat acris
Troianos, vtz ipm certe sustinebat, tutz plures erat.
Hinc vt aguouit Lycaonis Rexing filij
Rustem p campu aut se vrgetem, acris
Statim m Promedē mittedit arcu arcu
Et ptrusit irruētem cōpingēs sedm dextr humer
Thoracis cauitatem, ptrauit amara sagitta
Qro aut adacta tst, fotidabat vtro sanguis thorax
Proflatrea alte clamauit, Lycaonis spletidus filij
Terrute Troiam magnanimi stmulatores equor
Quiescatz .n. tst optimy Grecor vtz ignē i Lestimo
Diu sustinere possit fortem sagitta, si vtr me
Dirrexit rex Ioues filij rexatu rex Lycia.
Sic aut gloriās, illū vtro nō tulū acutu interfecit
Sed retro cedes aute equos & curry,
Stabat & Stenelu allegnūtz est Capanei filu,
Surge aurigarum Capanei fili, descende à curru
Vt mihi dextra frangas amara sagitta,
Sic ait. Stenelz aut ab equis desiluit in terra,
Iuxta aut astas, sagitta acuta sinistr extracta dextra humero.
Sanguis vtro rancubuit p tunicā lorica.
Tū vtro precatz est, voce bona Diomedes
Audi me à capra nutristi Ioues filia Pallas,
Si unqz mihi & patri bene faues asistis
Hostili in bello, nunc mihi age arma ô Pallas,
Da vtro me viro capi & in iactu dextr venire,
Qui me fefellit prētumes & clanauit vtz me putat
Deinz amplz videre ese splendida lumē Solis,
Sic ait, precas. Hanc audiit Pallas Nutrix,
Membra vtro effecit leuia pedes & manu desup. Prosp

Leo Promedis
pmendo Pal
allegatur

Pallas ad Diomedem

Prope aut astans verba all: dicit:
Confidēs mihi o Diamedes in Troianos pugna,
Tibi tm in pterito robur patrum immisit,
Intrepidū, gnatę Tydeo: Scitu gnatus tenus Tydeo
Nubem vero tibi ab oculis detersi ego ptg aderat
Vt, bene internoscas siū deum, siue vtq fortem,
Idcoq se nūc si dei tentus huc venerit
Ne illo pcto tu vtq cū immortalibꝫ dijs pugnare velis,
Cū alijs inquā, tūc si Iouis filia Venus,
Venerit in bellū, illa vulnera acūto ferro
Illa quidem sic locūta abijt glauci oculis Pallas.
Diomedes vero mox pdicta pugnatoribꝫ misebatur.
Tacitē ata ira prompta cū troianis pugnare.
Cristatisqꝫ tū tali occupauit robur, vtut leonem
Quem quidem pastor in agro, ac apd lana steteris ouis
Vulnerauit quidem vi caulas, salutem, vtq occidit.
Hq quidem robur irritauit, cotinuo vero vtq cogitat,
Sed post caulas occultis solitudine vtrisq.
Ille quidē gloriabat minem fugiebat.
Petro ille a pacto profundā ascēdit caulā,
Sic prompte troianus misebat fortis Diomedes.
Tum cepit Astynoon, & Hypirona pastorē populoꝝ
Illū quidem sup papillā femis, ferrea hasta.
Alter vero gladio magno, mucrone vi xta humū
Percussit, a cervice vtro humeros absecdit atqꝫ altrinq,
Hos quidem relinquit, ipse vero Abatem gsequit, & Polyidū,
Filios Eurydamatis, somniosi diuinatoris senis.
Hesce, no reuertentē, fore & exposuit somnia.
Sed ipos fortis Diomedes occidit.
Ibat aut in Xanthiū, Thoniq Phaenopis filios
Ambos in senectute, ille vero affligebatur senectute inopia.
Ipse aut no genuit alū, cui bona relinquerent.
Hic ille hos occidit, eripuq aut exanimē ame

Eurydamas matre Xan

Vtriq; patri vero luctum, & genitq; moestos
Reliquit, exoriã ne vultus à pugna reduces
Suscepit, altum vero Herodes possessoꝝ diuersi erat.
Tum filius Priami duos erat Pardanida.
Im uno currũ stabãt. Echemonq; Chromiq;
Quos admodũ vero leo in armento furens cerniculus frangit
puerulꝰ Pueros aut bouis loco pinosum despectum,
Sic hos vtriq; ab equis Tydei filius
Deturbauit, plaus deinde inuitos aut armis spoliauit.
Eneas vero suis socijs dabat ad naues deducendos.
Hunc vidit Atreus turbatum ordinis virq;.
Festinabat ire per pugnã, & per labores hastatoq;.
Pandari tum inuit cuius sagitta nusquam,
Iuuenis Lycaonis filius, virq; honestus fortisq;.
Stabat aut ante eu, seruosq; ipsum allocutus est.
O Pandare, vbi tibi arcus, atq; volucres sagittæ,
Et gloria cui nulli tuum cotendunt hic vtriq; est.
Hoc quisq; in Lycia te gloriabatur esse nuncium.
Sed age, in hunc mitte virq; telũ, Ioui quod tendes,
Quicunq; tandem ille sit fuerit, & multis malis affecit,
Troianos, cui multosq; & inuicto genua soluit
Hic quispiã Deꝰ est iratꝰ Troianis,
Ob sacrificia comoti, molesta aut Deꝰ est ira.
Hunc virq; allocutꝰ est Lycaonis nobilis filius.
O Atrida Troianoꝝ princeps strenue armatoꝝ.
Promuda ipsum ego prudens ne orbe adspicio,
Et scuto cognosco, galeaq; triplici danoꝝ ordine,
Equosq; conspicio. vere tamen quid hic nõ Deꝰ est,
Si vero hic vir, quem proco, prudens est Tydei filius,
Nõ ille absq; Deo, sic ocyt, sed adsunt prope
Astat immortalis, nube tectꝰ humeros,
Quem in hunc telũ acuta dirigere vertat alio,
Tamen in illo miserã telũ, & ipse thorꝰ in humeꝝ

Dixit

Dixtq, prorsq, ſcit Horatius cõcinitatem.
Et ipſe ego putabã Plutoni ad tempꝫ ꝓmiſſos.
Verũtamẽ no dumꝫ, deq aliquis eſt mihi.
Equi vero nõ adſunt, & curruq, quos cõtendere poſſem,
Sed alicubi in edibꝫ Lycaonis videam currꝫ
Pulcri, nuper cõglutinati, recẽsfacti, curæ aut ſpumi
Pendet. iuxta aut ipſos vmquep bigæ teri
Stat, ordẽ alterum cõdetes & antea,
Sane qdem mihi multis vertis ſenex bellator Lycaon
Proficiſcẽti præceperat in edibꝫ pulcros edoceatis.
Equos me inhibeat, & curribꝫ cõſenſu,
Impare Troianis ne forte pugnæ.
Sed ego nõ parũ, quid mihi vltro ſibi eſſe poſſit.
Equis pareꝫ ne mihi indigeret alimẽti.
Apud viros obſeſſos cõſuetꝫ victu copioſe,
Ob hoc rebꝫ, celerꝫ pedes ad Ilium veni,
Arcibꝫ cõſiſq. Sed vero me nõ ſane futuri ſui iuuare.
Iam tñ ne deos optimates iacẽ laty ſum.
In Diomedemꝫ, & in Atriden, ex oculꝫ vel
Vere ſanguinẽ rheũ iaculatꝫ, irritũ aut magis,
Ideoq, malis anibꝫ à puſſato curruũ arcu,
Die illo cepi, quado ad Ilium amabã,
Proſectꝫ ſũ ad Troianos, ferẽs gratã Hectori dũo.
Et aut rentꝫ ſuero, & aſpera ocubꝫ
Patria mea, exortusq, & elſa magna domũ
Statim deinde caput mihi abſcindat hoſtis vir,
Niſi ego hos areas ſplendido in igne, poſtred,
Manibꝫ oſtrugẽs, nam ſpondem ut ſcãt ſit.
Hinc ruſſy Atreas Troianos dux alloquebatur:
Ne ſic dicas, autei nõ erit ahtes.
Quam vtꝫ nos in hac vita cu equis & curribꝫ
Ibim proceder̃es, cu armis ex prima ſpumarẽ.
Sed age mihi curꝫ oſtende qt videas.
Quales Troiũ equi docle in caſpo,
Exteriter ſant, huc atq, illuc fugant, atq, fugere

Qui

Quin, & nos in urbem fatum ducet, aggere rursus
Iupiter & Tydei filius Diomedi gloriã ponet.
Sed age, mea flagellis incita, & habenas admissarias
Suscipe, ego uero curru cõscendã ut pugnem.
Aut tu hæc excipe, curru aut mihi cede tuo.
Hæc rursus alloquitur est Lycaonis splendidus filius.
O Aenea, tu quidem ipse cape habenas & tuos equos.
Magis sub aurriga cõsueto curnua curru
Ferent, aggeri rursus effugerint Tydei filiũ.
Ne illi quidem timentes male agat, neue uehat
Efferus è bello, tua uocem desyderantes.
Tu nos uero iuuas magnanimi Tydei filij,
Ipsosq; nos occidat, & abigat tua habentes ungulã equos.
Hæc ipse impellit, & curru, & tuos equos
Hæc uero ego admissarios exacuta hasta.
Sic orta loquuti, in curru pulchro ascendebant,
Alacres, in Diomedem impellebat celeres equos
Hos, uero uidit Sthenelus Capanei filius splendidus
Statim aut Diomedem uerbis alloquitur est.
Tydei fili o Diomedes mea delectasse animo
Viros uidet fortes ne te paratos pugnare,
Nec immensã habentes, illi quidem, arte sagittãdi bene pater
Pandarus, filius esse Lycaonis gloriatur esse.
Aeneas uero filius magnanimi Anchisæ,
Gloriatur se natum esse, mater uero dea est Veneris.
Sed age uero recedamus qui in curru sumus, neq; me fac
Cursites & ante signanas, ne fortasse desideres uitã pedes.
Hæc torue aspiciens alloquitur est fortis Diomedes.
Ne mihi de timore dicas, ea neq; te persuasus puto.
Non ex me genitum decimam pugnare,
Neq; formidare, adhuc mihi robur firmum est.
Recusso uero equos agendere, sed & sic
Aduersus ipsos incedã, timere no potest Pallas Minerua.
Hos no uero rursus fugere equos.

Ambos

Ambos à nobis, thasi fortuna alter vtrq; effugerit.
Aliud aut hoc dica, tu vero ne unde ponito tua.
Sydony, mihi docta Pallas gloria fluxit,
Hosq; occidere, tu vero Hosee celeres equos
Hic dictus rex circulo ate curq; subactus tollés.
Ter Atrida vrnã, nitmur equos,
Pellè à Troianis ad tibias fortes subactes Argeos.
Hic tu strepes fut, cy Troi vtq; late pontus Impleret
Dicat in fuj primi Graiugenis, prostrata optimi fut
Equos cui gt vinit sub auroraq; polo;
Hunc, genitus Finaty est rex virtq; Acrisiades
Clam Lycomedis suppositus fœminus equus.
Hosq; ipse rex nutri fut in edibj stripe.
Hos edem cruentos hyrcanis fruticibus in scopi,
Hos vtro duos in ripis Atrej dedit edoctus fugi.
Si dos cupis posterius, acquirentq; gloriã nigrum.
Sic alti cruciem, dic iniecem loquebatur.
Hj vtro valde prope vtrumq; impellentes celeres equos
Hunc, prior altoquin est Lycaonis clarj filij.
Magnanimus, prudens splendidi Tydei fili.
Quam sum te no ictu velox domuit amara sagitta.
Hic nosq; hasta tentato, sydera naisci potero.
Dixit, et quatiens torsit longã hastam.
Et tetigit Diomedem, pectus pectore, per loc pontj,
Cuspis ferrea volans, thoraci appropinquare
Ob loc alte clamauit Lycaonis splendidj filij.
Vulneratj es pontj in vtrum, neq; te rex Eustinus,
Diutius, amplius sustinere posse, mihi vtro nigrum gloria pepisti.
Hunc iterum altoquin est fortis Diomedes.
Errasti, neq; cognosti. egreg no gdem nos vtiq; rex Eustinus
Prius vtiq; cruciatus esse, q; aut altos vtiq; cadentem
Sanguinis faciam gtugat Martem fortem bellatorem.
Sic loquutj. vacuatj est, telu dirigit Pallas
Per nasu, in ocul. albos aut penetrauit dentes.
Hq aut lingua extrema abscidit ferj indanihi
Cuspis vtro penetrauit lingua in vtrum. Cetera

Cecidit aut ex aurea, insonuerunt aut arma super
Varietate; fluida, in fuga verse sut, illi equi
Celeres. Hinc vero alii soluta est unda, robur q.
Atreus vero ruit ex sulco, dextraq; longa,
Utrinq; ne quo parte ipse trahet mortem grai.
Enee vero alius protexit, velut leo, robore q; pes
Pretendit aut illi dextrang; a sulco undiq; tremulo.
Eu, occidere cupidy, quicunq; ipse roboris vemens.
Horrendu inclamitus, ipse vero, nec tarden pudet nunc
Diomedes nigris pendy, quod ne ubiq; duo fortes possent
Quales nec fortes sut. ipse vero facile torsit ipse sthenelo.
Hoc pausit Atreus, sedem os sulci ubi edax
Ossa umoluitur, vertebra aut apem vocat.
Rupit aut illi vertebra, ambos aut fregit nervos.
Acutus sit aut. pollens asper lapis. forte ipse boves
Stabat ne genua lapsy, & amnix est manu forti,
A terra, oculis vero caligo tenebricosa oborta est.
Et fortasse die pisset rex virum Agamemno Atreus,
Nisi celeriter reminisset Ioues filia virg
Natos, qne ipse ex Anchisa peperit, aute pasceti.
Eneu detectum sinu amplexata est, lacrimis q; uberis
Illi vero pepli splendidi duplicitatem plendit
Et asset retinaculu sagittas, negs arcos teneti,
Troq; pectori impingit. anne unstruct
Ipse quidem, sinu dilecti filiu ex sulci bello.
Atreus vero filiq Cupanei oblitus est perpetes.
Heus, eus, ne pauemut vocem vemy Diomedes,
Sed ipse, quidem suos proprios detinuit vinculatus equos
Stertsu a turbe, a circulo habenas tendes
In Atreu vero mentis, pulchros intus habetes equos
Pellebat ex Troianis ad fortes Grecos.
Dedit aut Diopythe dilecto socio, qui sup eos
Venerabatur equos, qui illi mente sana cosilia adesse sciebat.
Naues ad cauas impellens, celeq; ipse Iteus
Sinu curas gerendes, sedit habenas eximias.
Statim vero Diomedem assecuty est. fortuny equis

Atreus

Alacer, illa vero, venerem p̃seuerabant sequi ferro,
Haud inscij, quod nubilis erant dea, nisi Deus
Hac, qui vnos bellū gerunt.
Videbat nēq; Pallas, nisi vbi dispōnebatur Bellona.
Sed quādo certe assequūtur, plurima in turba psternunt,
Tum Troades magnanimi hydē filij,
Quos vulnerauit manus inscius acuto ferro,
Imbelles statum aut iusta corpa penetrauit
Ambrosiū p̃ peplū, quē charites ipsi plauerant ipē,
Extimū supra humerum, fluebat aut diuinq; sanguis de
Crure, cruris vsq; fluit beatis Dijs.
Hanc tum pura venit, nisi bibit splendidū diem.
Prostratos absq; sanguine sat, & immortales vocabat.
Illa vero multū clamas, ab ſt abrupit filū
Et tū quidem postea manibq; strauit Phoebi Apollo,
Cerulea nube, vbi grauat clarus tenos habetur,
Ferus pertari insigns, dum trepat.
In Troas ille mentumq; vocat bonq; Diomedes.
Cede Iouis filia è bello, & è pugna.
An nō satis quod feminas imbelles decipis?
Si vero tu vltra in bellū ingeris
Quā te dextimo horribilq; bellū ap, nisi alibi audieris. Eutaxat.
Sic ait, illa dolēs abijt, afflictatus aut granitet.
Eam ydem Iris è Cupris pedibq; velox, eduxit è turba,
Cruciatam doloribq;. sedebant aut corpa pulchre.
Innixus postea pugno, in sinistra parte umeroq; Martem
Sedentem, nubi vero hasta abscondita erat, & celeres equos.
Illa, in genua lapsa fratris dilecti,
Multū precata, aurea frena habentes equos tulit.
Pater fratet pulsatq; me, da aut mihi equos,
Vt in coelū pergam, vbi Deos dominus est.
Vulnus cruciat vulnere, quod mihi mortalis inflixit vir
Tydides, qui nunc vltro etiā Ioui patri pugnet.
Sic ait. Hinc Mars dedit aurea frena habentes equos.
Illa in currū ascendit, tristis animo corde.

Ad illā

Ad illã vtro Iris cõscendit, & habenas accepit mmicky
Pũpũgat aut, vt vtrũ illi no multi præcelebat.
Stultus vtro postea, prætenuit ad dextã pedem alsũ Olympi.
Illic equos sistit celeres, velox Iris.
Solutis ex curru, diuinũ aut proposuit pabulũ.
Ipsa vtro ad genua prolapsa est Dõnis dina deus
Patris sui. illa deus accepit filiã suã
Manuq; vpam detinuit, sermonisq; prætulit, & pptes explent.
Quis nã ita afflixit deorũ filia cortis tuã?
Iturtre? tãq; si mali qõq; ppetraten manifesto dispiendent?
Huic respondit deinde resp amas deus.
Salutrauit me Tydei filij supby Diomedes,
Quod ego dilectum filiã extuli è bello
Aruga, cui mihi cum multo charissimus est.
Nõ em ampliq Troianos & Hectora pugna grauis est,
Sed ad Orcũ viq, etiã ẽ immortalibus pugnat.
Huic respondit deinde Dione dina deum
Pectora filia mea, & pectus tolerate tristis.
Multi em patimur certe quidem cœlestes domos habentes
Ex alijs, difficiles dolores mutuo inferentes
Perpulit quidem Mars, quando opes Otus, fortisq; Ephialtes,
Filij Aloei ligarunt fort in vinculo.
Ferrea aut in olla lignea erat tristemq; nassa.
Et fortassis illic pijsset Mars insatiabilis belli,
Nasi nostrea pulchra Eriboea,
Nuntium adnocauit, illi aut furatus est Martem
Iam afflictum. molestum em ipsum vinculu domuerat.
Perpulit & Iuno, quando opem fortis puer Amphitruonis. i. Hercules
Dextra sedem papilla. sagitta misit acra
Salutrauit, in ipa immedicabilis capi pectus dolet.
Perpulit & Pluto inter hos mets celerem sagitta
Quando opem ille idem vir filij Iouis à casside mittit,
In portã mitis marticos feruis, dolorisq; affecit.

Cetos

Cetty ille gestandi ad domu Iouis, & alta Olympi,
Cordi assiduy doloribus, trasfossy porro sagitta,
Humore in forte ingeritur, assligitur aut ium.
Sup hoc Peaon mitigatora pharmaca ingerit
Medicabatur, ne gdem tu, uno dumtaxat modo mortalis uiri genus plutonium
Infelix, supba fuerit, qui no uerebat iniusta facere, petrit.
Qui iaculis mate affert Deos, qui cœlu habitat.
Adstitit, hinc nimisq; Dea glaucis oculis Pallas
Stulta, neq; hoc sit in mente tydei filij,
Quod sane eo longius cuncta aduersy deos pugnauerit
Neq; ipse infestes ad gtima adulauerit, si patrii Veneris
Vehementem & bello, & graui pugna.
Idcirco, ne Diomedes, etiam si valde fortis est
Cōsideret, ne alicuis in Deo uelit ipso pugnauerit,
Ne ocis Argiuis de prudes Adrasti filia
Ex sonno lumina dilectos familiares excitet,
Cui uirgo insidet, desideras matrimu optimu Centaur,
Eximia exors Diomedes, tenuq; domitoris,
Dixit, & manu sanie à manu abstersit.
Sanabilis manu. doloris uero mitigabatur grauis.
Hæ mirus aspectus Pallas, & Iuno,
Opprobriosis uerbis, Iouem Saturni filiu irritabat.
His uero sermonibus, cepit dea glaucis oculis Pallas.
Iupiter pater, dixit, nu mihi iraseris si quid dextro?
Quàm sane ocis quida uiri Centaur multos pstrauit!
Et troianos sternebat, quos, me sic modu amat
Hasq; cuidam aspectus, Centaur multos ornatus,
Ad aurea flexibil uolat manu in bella,
Sic ait, rapit aut pater Iouis, Deaq;.
Et aduocas altoquin est aurea uentos.
Non tibi fas uita uita data sit bellica opa.
Sed in maiora aua opa mittas.
Illa uero Marti alteri, & stalidi ora aris erat.

Sic

Sic dij quidem. Tydeidi minctu vagus tacuit
Tu Atrida vtro mihi cum vocibus Diomedis.
Cognosces quod ille ipse portenderet mens Apollo.
Sed ille nisi dum magnus virtus est, cupitus aut pugnax
Atrida occidere, & pulchris armis spoliare.
Tot quidem ordine vidit occidere cupidus,
Tot aut ille quassauit dextra pectus Apollo.
Sed quando ecce quarto vrgebat demens furialis,
Horrendus inclamatus, alloquitur est iacentes Apollo.
" Considera Diomedes, & cede, ne aut Dijs
" Exequo vobis sapis, cui nunc genus simile
" Immortalibus deis, humilis mortalium domo.
Sic ait. Diomedes vtro cessit punctum retro,
Tum declinas longe iactatis Apollinis
Atrida vtro postmodum vtro à turba potuit Apollo,
Arcem sacra, vbi ipse templum dilectum erat.
Leto illic Latonaq, & Diana sagittis gaudes,
Tum magno adito sanabatq, & ad gloria excitabat.
Ceterq ipse, idolum effinxit, argentum habens arcus Apollo,
Ipsiq Atridis simile, & armis Tydeidi.
Circa idolum vero Troiani & diui Greci
Strabat hastatos minctus, ad pectora bouina,
Scuta bene rotunda, parmasq leues.
Certe tum impetuosum Martem alloquebatur phoebus Apollo.
Mars, Mauors, homicida, cruste, vrbium euersator
Non satis hic vir à pugna coercerets potens aggressq,
Diomedem, qui nunc vtiq, etiam cum Ioue patre pugnare audet.
Veneream quidem primum, mollem vulnerauit, in manu vola.
Porro postea ipse mihi venit demoni similis.
Sic loquutus, ipse vero gressus in arce sua,
Troianusq aut ordinis furiosq Mars excitauit cognatusq,
Similis facies Acamanti expedito ducis Thracensium.
Filijs aut Priami generosis imperabat
O filij Priami à Ioue nutriti regis,

Quousq

Quonam tandem occidere possitis militis Graeis?
An tonsos domos circa portas fabre factus pugnabit?
Occisus est vir, qui de suo ventrabuntur duos Hectori,
Atreus, filij magnanimi Aeacidae?
Sed agite de turba strenuum domum socium.
Si loquitur, de natum nobis, & amicum ego
Tum vero Sarpedon, valde increpuit Hectorem dium.
O Hector, ubi nam tibi nobis abijt quod antea studebas?
Alienus dixisti, absque militibus, urbem servaturus esse, absque auxiliarijs
Te solum, cum affinibus, extraneisque tuis.
Quos nunc, nullo ego vestrum possum, neque cognoscens.
Sed formidat, quisquis canis circa leonem,
Nos vero depugnamus tanquam auxiliarij dicti auxiliarij sumus.
Etenim ego qui auxiliarius, valde à longinquo venio.
Longe tum Lycia abest Xantho ad Orchomenum,
Illic deserui dilectam uxorem, & nescientem parvos.
Ad haec bona multa, quae desyderaret quicunque indigus est.
Verumtamen sic, Lycios decet, & promptum sum ipse
Cum viris, depugnare. ecce nullus nostrum medicus tale,
Quale sine dubio foret Graeci, sine abducere.
Tu vero astus. sed neque alios adhortaris
Militet ut maneat, & defendat vestros.
Ne forsan, ut nodulis rigidis capti ova capricis
Viris facilis distractio, & laborem fratis.
Illi stabunt, caperit. bene subiectam urbem vestra.
Te vero decet, hic ora circum, noctesque & die,
Principes, petiatem, mecumque adhortamur
Ut strenue se gerat, nobisque vero disponat castigationes.
Sic ait Sarpedon. movebat illi pectora, Hectori duro, strenuo.
Ille vero de curru, cum armis desilijt ad terram,
Quatit vero acuta hastilia, & incedit omnia versus,
Excitans ad pugnam. suscitavit aut pugnae aerem.
Illi conversi sunt, & contra stabat Graeci.
Graeci vero de pertubat exhibuit, neque timuerunt.
Ut vero venti, palearum purgamenta ferunt, sacrorum & areas,

Finis officij

Homeri;

Mestorihy vestibuly, quado lunat Ceres nigra
Sput ingruehy ventis tenebrisq; & purgamina,
Ipsiq; vero subalbescut unguis, sic tu Cretes
Assimules scepsi facie sut, pulueris, aut prerupes
Colu ascq; fruges exitiatut pedes pruny.
Rursq; egredietur, reuersa sut aut uuoges.
Illi vero, robur manus retia ferebat, ut mihi fatro
Impetuosq; Mars, absq; tuo pugna Troianis adiutor
Iuuenis obambulas. ipsiq; aut mysteriat madute
Phoebe Apollinis, argetu clarum fatebas, qui tu insert
Troianis aut exeutes, aut vidit Palladem Minerua
Incedentem. ipa em tuis Cretes auxiliatur.
Ipse vero Atreus ex valde adyto
Emisit, & intra peccora potuit posuit pastor populos.
Aeneas aut sociis astitit, illi vero gauisi sut
Ut vadetur utpotentiq; & sum accedetem,
Et robur eximum habetem, nigrebat galem neuriq;
Atq; tui sunbat tubus alig, qui argetu tubes arma excitauit,
Marsq; funicida, usq; insatiabiliter aciens.
Hos, Aiacis duo, & Ulysses, & Diomedes
Excitabat Cretes bellare, illi vero tui ipsi
Atq; uiu troianos timebat, neq; clamores,
Sed manebat nebulis similes, quas Iupiter
Iu tranquillitate statuit, ut sumus uerticiby nostri,
Sensim Ili sopitu est uis bortq, & aboq
Vesteretes spiritu ventos, qui nubes umbrosas
Flatiby stridulis dispergat flutes,
Sic Cretes Troianos expectabat diosc, neq; timebat.
Atrides aut per turbu medebat, multa pugnis.
O amici, viri estis, & fortem aim capite,
Iuuicemq; utrumini in forti pugna.
Etubescitu tui uiros plures scio, q; occidutur
Fugitiu aut nulla gloria uiros habetur, neq; Mu robur.
Dixit, & raculatq; et hasta elicuit, pausit aut antesignum

Atr

Aeneę socer magnanimi Dercoleus
Pergasi sceptri, quę Troiani ex regno in Priami filijs
Venerabatur, qui celso erat inter primos.
Hinc pectus scutum hasta petiuit Agamemnon,
Illud vero hastam no cotinuit, ita & illud penetrauit hasta
Extrema in ventrem & balthei transijt.
Gemit aut lapsu, in gemitum aut arma sepelit.
Hic rursus Aeneas, Grecos ense optimos viros:
Filios Dioclei Crethonei, Orsilochique.
Hos pater eodem subiectauit, in pulchro oppido Pheres,
Diues ois dictu, gens aut erat ex Fluuio
Alphei, qui late fluit Pylios & terra,
Qui genuit Orsilochu, pugnę bene docto etum multis populis regę.
Orsilochy aut genuit Diocles magnanimu,
Ex Diocle aut gemelli filij nati sut
Crethon, Orsilochyq, pugnę bene docti etum.
Hij quidem pubescentes, priusq in naues
Ilion ad pulchros ferebat Danaos luctum, ira a Troijs proferebat sut,
Honorem Atridis Agamemnoni, & Menelao
Cocitatos. Hos tu fimis mortis absoluit
Quales vtrq Leones duo matris in verticibus
Nutriti sut, sub matre, ferocibus in saltibus syluę,
Hij quidem, rapiebat boues, & pinguia pecora
Omnes domu despopulabantur, donec tua ipi
Virosq in naues occisi sut acuto ferro,
Ille sub manibus Aeneę domiti,
Ceciderut alterius similes ensis.
Hos vero lapsu, mistratus est vocibus Menelaus.
Ibat aut per propugnatores, armatus ense ferro,
Quatens furiam, by excitabat rabiem Mars,
Te mittendo, vt sub manibus Aeneę domiti.
Hinc vero videt Antilochy magnanimi Nestoris filij.
Ibat aut per propugnatores, primum tu hortabat principi populos.

Hinc

Cronologia

Nayd paterētur, plurimū aut ipse fuerterat negocij.
Hij quidem, mamusq; & hastas acutas.
Cetra se mūnigen tenebat, promptū pugnare
Antheby aut, valde prope astat pastori populoq;
Atreas vero nō expectauit quamuis agilis esset bellator,
Vt vidit duos viros inuicem gestientes.
Hij deinde igitur mortuos traxerunt ad extrema Troiorū,
Ipsos quidem miseros, prehenerut in manu socios.
Ipse aut conserē inter propugnatores pugnauit.
Hic tū Pylemenes coepit equm pādū Marti,
Principem Paphlagonū magnanimoq; pūctis armatoq;.
Hunc quidem Atrides hasta mehty Menelay,
Statim hasta pāssit ad uictura colli & brachij.
Hactq Antheby aut Mydonē pāssit aurīga famihare,
Eximiū Atymnij filiū, ille vero arrexerat virgulatos equos.
Sed o cubitū hasty medium ē manibq vero
Habenę cadūt ebore vnū ceciderunt in pulueribq.
Antheby aut vngues gladio vulnerauit caput.
Porro ille palpitas, bene fabricato excidit curru
Supinq in pulueribq. in precipitij & humeros,
Diu stans stetit, mediocrem tū in arena profundā,
Donec tūn pāssi humi deiecerunt in pulueres.
Hos vero cedit Antheby, ad extrema aut egit Troiorū,
Hos Hector vidit per ordines, comoty aut est in eos
Clamitus, simul aut Troianos stimulabat ordines
Fortes, ingerere illis sanū Mars, & ventosa Bellona,
Hic quidem Eneas humilitū intrepidū pugnę,
Mars aut in manibq ingestum hastam quatiebat.
Incedebat aut aliquādo quidem ad Hectorem, aliqn post.
Hunc vero vt vidit formidabat voce bona Diomedes.
Qui admodū vero quidam vir imbellis vadēs p multū cāpi.
Stetterit ad impetuosum fluuiū in mare fluentes labes,
Spumā minurmurantem, vadēs, retro cedit post tergū.
Sic tū Tydides retro cedebat, dextrā mihthy.

O Aem.

O amici, vt vero miramur Hectorem diu
Pugnatorem fesse, & audacem bellatorem.
Huic semp adest quidã deor, qui mortem arcet.
Et nunc ipse adest ille Mars mortali viro similis.
Verũ ni Troianos vtsi, pgetino retro cedat
Neq; ei Dijs ãpliany poterit bellare.
Sic certe dixit, Troiam vero valde prope venerat ipos.
Hic Hector duos viros occidit, bene doctos pugne,
In vno curru Menesthen, Anchialiq;.
Hos lapsq; miserany est magnus Telamonius Aiax.
Stabat aut valde propse accedes, & iaculaty est hasta splendida.
Et percussit Amphiu Selagi filiũ, è Peso vbes Dorij
Habitabat. multa possedes, spolijs diues, sed ipse fatum
Rapuit auxiliũ ferentem, & apd Priamũ, & ad filios.
Hinc Iectu baltheũ pepulit Telamonius Aiax,
Armis spoliatur. Troiani vero Iustus ingemuit
Acutas splendetes, pectu vero suscepit multas.
Porro ipe cadet procedes ex murho
Euulsit, nec eius alia poterat arma pulchra
Humeris auferre, vrgebant en telis
Timuit, aut ipe pectore strictus fortem Troianoq; reuinos,
Qui pbresq;, & bene asterat Iustus tentes.
Qui ipse quotiens magnũ, & fortem, & generosum,
Pepulerunt ense. ille aut, cedes retro versq; est.
Sic illi gradem laborabat, in forti pugna.
Tlepolemus, aut Herculis filiũ, bonoq; magnoq;,
Excepit ni ex inuis Sarpedon fatu inuitabile.
Hij vero vt prope erat ni se mutuo vadetes,
Fatiq; reposcq; Iouis nubie congregatoris,
Hinc & Tlepolemus prior strenuus alloquuty est.
O Sarpedon Lycior dux, quis tibi necessitas
Formidare hic profitiscetti pugne in pito viro?
Mentes vero te aiũt Iouis filiũ e captra nubiũ
Esse. Qui multũ ab illis degetis viris,

Tlepolemus A
filius

Qui

Qui ex Ioue natus fuit, inter primos heros.
Vos quidem vtpote aui Iouis auditum,
Esse non patrem audacem Iouis ausum dubitem.
Qui quoda hinc profectus proiecit tenues Laomedontis,
Ex suis ciuitatibus, & viris paucioribus
Illi ex pugnauit vrbem. spoliauit aut plateas.
Tibi vero timidi quidem ac, prout aut tibi militis.
Atque te Troianis vndo aut ipse ferre,
Proiecerim ex Lycia, vnde ualde fortis es.
Sed a me domitus portas Plutonis penetrauisti.
Hunc rursus Sarpedon Lycios dux alloquebatur.
Tlepolemus scilicet ille perdit Ilia sacra,
Viri insipientia diuini Laomedontis.
Qui ipse bene nutrito nullo mercepauit stipendio,
Atque dedit tenues, quos gratia longe venit.
Tibi ego hic denuncio eadem, & mortem obscura
Ex me afferuari. vota sub hasta domitu
Gloria mihi datuus esset, animae vero Plutonis pulchros habeth equos.
Sic ait Sarpedon. ipse vero reduxit praxinea hastam
Tlepolemi. & hosti quidem simul hasta longa
Ex umbo auolauit. ipse quidem penitus mediae sinistra
Sarpedon, cuspis vero protinus penetrauit mollia.
Hunc oculis pestis nox suffudit.
Tlepolemus vero femur sinistrum hasta longa
Perussit, cuspis vero penetrauit ossa
Osci impacta. patrem aut eadem auertit.
Esse quidem existimans Sarpedontis progenitus prolis,
Exultauit a bello. grauatus aut affligebat hasta longa
Tracta. illa quidem, animo cogitabat, nequis perderet
Ex femore cultros hastam praxinea, vt ejecerent
Festinatim. tum ei habebat luctus fatalis.
Tlepolemum vero altera ex parte socios Orta,
Efferebat a bello. agnouit aut diuus Hyssus,
Affectum animo hebes, turbabatur aut illi dilecti cor.
Dolebat vero deinde in medio, & in eo,

An

An prig Ioūis ſtū tenatis ſſequutus,
An ips plūm Lyciorū aīm auſorus.
Neq; vero Vlyſſi magnanimo fatale erat.
Fortem Ioūis ſtū occidere acūto ferro.
Ideoq; ad mūltitudinē Lyciorū vertit ām Pallas.
Tūc alle Ceraūn cepit Alūstorēq; Chromiūq;,
Alcādrūq; Halioq;, Noemonēq; Prytanioq;.
Et ſorteſſis adhuc plurēs Lyciorū occidiſſet dūx Vlyſſes,
Nec ſtatim ſenſiſſet regis gatūs ēnitēs Hector.
Ibat aūt ſ promugnatorēs armatq; ſtū ferro
Terrorē ferēs Greīs. gaūiſq; eſt aūt illo accedēs
Sarpedon Ioūis ſtig, ſtrenuūs vero lamētoſū dixit.
O Priami ſtli, ne me deſtractionē Greīs ſmittas
Iacere. ſed defende, poſtreq; me rehīnit vita
In vrbe vſtra, ēm nō ſuturq; ſim ego
Reūrſq; domū dilectam ne ſuā terrā,
Vt lzſtiem vxorēq; charā, & parūlū ſtū.
Sic ait. ſue nēmq; alloquūtq; eſt gatū ēnitēs Hector,
Vtiq; pūrrit cūpidq, vt celerime
Perſequerēt Greīs, mūltosq; vero vtū poterat
Ipſe quidem vxīmū Sarpedonē excellentis ſocij
Collocarat ſub à capra mitrati Ioūis pūlchra ſtagno.
Ex ipq aūt ſemore haſtam ſraxineā extraxit
Fortis Pelagon, ēm ipſe charq; erat ſocij
Hūnc rehīnit ira, ob oculos aūt offūdit atrā cahgo.
Reūrſq; aūt reſpirāūit ciroū aūt flatq; Boreq
Vīuificat afflus mala afflatū ām.
Greīi vero ſub Marte, & Hectore ſre armato
Hinq; tergā dederūt, preatus ad nauis,
Neq; vnq; reſorbatūr in pūgna, ſed ſemp retro
Cedebat vt audīerat ūltor Troianos Martem.
Hic ēnēdā primū, ēnē dū eā vltimū occidit.
Hectorq; Priami ſtig, & ferūq; Mars,
Exīmiū Teutrantem, inſuq; aūt equoq; ſtreūorē Orestem,
Trechūq;, pūgnatorem, Aſtolūq; Oenomaūq;,
Oenopq; ſtū Helenū, & Oreſpū pcū Hyberem mitrā.

Adag: Lingua bellum

Cū

Qui in Hyla habitabat virgineæ deæ nemus,
Lauri virens Cephisidi, nec ita in aut ali
Habitabat Boeotij valde crassa populi habitus.
Hos vt agnouit dea albis lucentis Iuno
Ergos fratres in forti pugna,
Stultum Palladem verbis allatis allocutus est.
Pater à capra nutriti Iouis filia tritona.
Quam Iuno sermone promissing Mentheo
Illum depopulatæ pulchris muris, redituræ.
Si sic fuerit promissing pernoctem Martem,
Sed age vtro tria nos intelligamus extremum virtutem.
Sic ait, no renuit aut dea glaucis oculis Pallas.
Ipsa quidem vadis aureis frenis apparauit equos
Iuno ventrada dea filia magni Iouis.
Hebe vero ad aurea celeriter adiuit rotundas rotas
Firmas octonis radijs, ferreo axi circuij.
Quarum certe aurea circumitura erat incorruptibilis, cetera supra
Ferri cui adaptata erat mirabile vasu
Modioli vero, ex argento erat tentes ad aureum circuij.
Sella aureis & argenteis lorris
Tensa erat. duæ aut rotundæ antyges erat.
Hæ ex argento timo erat. porro ad curum
Iugauit aureum pulchra iugum. collaria vero
Pulchra imiuit aurea, pub iugum vero ducat Iuno
Equos celeres cupidas litis, & bellici clamoris.
Porro Pallas filia Iouis à capra nutriti
Amicubi quem adiuit pulchrum patris in paruisto
Variegato Quod ipsa fecerat, & lutauerunt mamiby,
Ipsa vero vestem induens Iouis nubium cogregatoris,
Armis in bellum armabatur lachrymosum
Circa humeros vtro aptauit Aegida frictrijs ornatam
Horrenda qua circum quidem undique terror circumdabat,
In ea Lis, in ea virtus, in ea horrenda uociferatio.
In ea Gorgonis caput horrendi monstri
Dirum, horribile Iouis pugnum à capra nutriti.
Capiti vtro centum mi posuit quadruplici clarum ordine munita

Aurea

Hesiodi
exemplo

Pallados
exemplo

Aurea, etu urbiu predithy aptam.
In curru aut prelatos predihy ascendit. cepit aut hastam
Grauis, magna, portem qua domat ordines virorum,
Herue, cuibys masciuis Pallas portem patrem Jubis.
Juno uero flagellis celeriter affligebat equos
Sponte sua uero porte apte sut coeli, quas custodiunt Horæ,
Quibus cura est magni coeli obrumpere,
Quas ad repellendas densas nebulas, pure admittendas,
Hae pecudes stimulatos pellebat equos.
Incidit aut Saturnia pura die pedestrem alijs,
Celsissimo uertice pulsat mitis coeli.
Hic equos statuit dea albis lacertis Juno,
Jobe pulsum Saturnia interrogauit & alloquuta est.
Jupiter pater, an indignamur Marti ob tam audacia facinora?
Quantus & crudelem pedes populat Argos
Temere, sed merito, ut decuit. mihi uero dolet. ipse uero quis
ob Peleu luctus, Utusq; & argutos utes arcu Apollo.
Stolidum Jun immittebas, q nulla sat mitia.
Jupiter pater inquid mihi iratus, fugatem Martem
Celeres pedes à pugna exigere.
Hanc respondet alacriter est mihi congregator Jupiter,
Age tu illi immitte Palladem pedatricem
Quæ illi pessima consuevit malis dolorib; affligere.
Sic ait, regi paruit Dea albis lacertis Juno,
Flagellauit aut equos. Illi no invita volabat
Inter terraq; & coeli stellifer.
Quantu uero pater prospicit oculis
Sedes in specula uidens in nigro mari,
Tanto spatio cursum tenere solet Deor altis ceruicibus equi.
Ubi quando ad Troia pulueru fluviosq; fluctus,
Ubi fluenta Simois conjunxit atq; Scamander,
Hic equos statuit dea albis lacertis Juno,
Solutos à curru. circu aut aurem mitis fundebat.
His uero ambrosia Simois protulit ad pascendu.
Illi uero ibat timidis columbis gressu similes.

Horæ
ostiæ

Viris Grecis auxiliū ferre cupidis.
Sed quādo venerat, ubi plurimi & optimi
Stabat, uxta vim Diomedis tenuēs domitoris
Coglobati, leonibꝫ similes crudis discordibꝫ,
Aut apris feris, quos robur nō imbellē,
Hic stans inclamauit Dea albis lacertis Iuno,
Stentoris adsimilis magnanimo ferrea voce predito,
Qui fatis bonabat, cum tu alij quinquagintā.
O pudor Argei, male rtdorquēdi, spes admirabilis,
Donec quidē nō bellū dirus Achilles
Nūqꝫ troiani ate portas Dardanidas procedebat
Procedebat, illig nec timebat fortem hastam
Hanc vtro longe ab vrbe canis ad nauis pugnat.
Sic loquūta exhausit robur, & hanc singulos
Diomedi aut adstitit dea glauci oculis Pallas.
Inuenit aut ipm regem apd equos & curru
Lycij refrigeratem, quod ipe affixat Pandarey sagitta.
Cuidor ipm affixat sublato lori puto
Scuti rotundi vbiqꝫ premebant, tabulabat aut nauē, Scuti lori
Elatus vehemēs, nigrā sanguinē abstersit. Pzat tibiē
Equūm vero dea nigā attigit, dixitqꝫ.
Quam. patr sibi filio sumitem genuit tydeo.
Tydeus pauus parug quidem corpe erat, sed bellator.
Etā quado vtiqꝫ ipse ego bellare nō sinebā,
Atqꝫ si vere, ti vtro quado venit sine Argeis
Auxig ni Thebas plures ad Thebanos
Conducturi ipm instruct cuncte / in Mycenis
Ceteꝝ ille amne Gatis sum fortem. quadnocte altea vtiqꝫ
Inuenes Thebanos pernoctabat. in orby vero vinebat
Facilius. talis ego auxiliatrix era.
Tibi vero certe quam ego & asisto, & tuo curo
Et vt alacriter inbes te proximis pugnare.
Sed ubi aut labor immodicus nebula oculis venit,

Aut

Aut te fortissis tumor — debuit Xcors, no tu vtq; deneqs
Tydei filq eris scribebis Oniq.
Hanc respondens alloquitur est fortis Dromedes.
Cognosco te dea filia Iouis à caprauimici.
Ideoq; tibi abscedo dea seruanda, vtq; cluebo.
Ntq; vllo pacto timor me debuit Xcors, vtq; vlla pigredo,
Sed admodum memor sum monitor, cui obtempsi.
Ne me finibus in beatis Phis pugnare
Vidisset ubis. nisi certe Iouis filia Veneq
Venisset in bellu, hanc vulnerare ferro acuto.
Propterea nunc ipse cedo, atq; tua vbos,
Cretos inser cogloburi hic ecs.
Nosco tu Martem pugna cietem.
Hinc respondit deinde dea glaucis oculis pallas,
Tyde Dionides mea dilectissime cor,
Ntq; tu vtq; Martem hic timeris, vtq; cuiqm alium
Immortalem, talis ego tibi auxiliator adero.
Sed age ni Martem primum impelle vngulatos equos.
Verbera aut corpore, vtq; vltro impetuosu Martem
Hinc finitum ego paratu matu vagu. Ἀλλοπρόσαλλος
Qui mani quidem nihiq; Troianis promisit hospes
Cu Troianis pugnaturo, sed Cretis auxilio fumus.
Nunc aut inter Troianos versatur, Ioue vero obluctatur.
Sic locuta. Stygiusq; quidem ab equis prosiluit in terra
Munu retro trahes. ille vero ilicet in terra desilijt
Illa vero in curru cosedit iuxta Dionidem Veneris
Propta Dea, mediu aut ingemiscebat sagittis axis
Granitate, horrida tum ducebat Dea, vtrusq; optimu.
Prendit aut flagellu & habenas Pallas Minerua,
Statim in Martem primum perculit vngulatos equos
Scibicet ille peripheta ingentem occidit.
Aetolus hospes optimu Oenei filiu splendidu.
Hunc quidem Mars occidit homicida. ceteq; Pallas
Induit Orci galea, ne quam cognosceret fortis Mars. Adnig: Orci galea
Vt aut vidit homicida Mars Dionidem diuinu

Certe

Certe ipse quidem Peripheta ingentem illi fuit
Iacere. vbi primum occidens abstulit ame.
Ceteri ipsi iuxta ratis in Diomedem equosq; dimittere.
Hij vero quando prospectat iuuentum cogredientes,
Acris Mars iaculatus est suis ingens habenasq; truces
Hasta ferrea, cupidy ame auferre.
Et ipsum nunc pedes ora glaucis oculis Pallas
Repulit sub currum vt vana ferretur.
Scudario cursu impetu fecit vocis voces Diomedis
Hasta ferrea, direxit aut Pallas Minerua
Extremum in ventrem, vbi cingebatur nitra. f. lumina
Ibi ipsum vulnerabat nudo, pulchre aut corpus penetrauit.
Hastam aut cursu euulsit ipse insonuit ferreq; Mars,
Quantu nouies mille inclamaret, aut decies mille
Viri in bello, pugnæ cogredientes belli,
Ipsos quidem Troiani iuuasit Argeosq; Troianosq;
Timefecit, tunc insonuit Mars insaciabilis belli.
Quales vero ex nubibus obscuri uidetur aër
Caloris ex vehementis vehementer spirato sublato
Talis Tydide Diomedi ferreq; Mars
Apparebat simul cu nubibus vadens in coelu latu.
Celeriter vero peruenit ad deos sedem celsu olympu.
Iuxta aut Ioues Saturnius sedit ame maestus.
Ostendit vero immortalem sanguinu defluentem ex vulnere.
Et lugens verbu allata dicebat.
Iupiter pater cu indignaris videns hæc audacia furiosa
Sunt semp discordia tibi iniquissimæ simq
In nos omnem voluisti gratia horribi feristi,
Propter te omes pugnamq; tu ame genuisti insipientem pulla
Pernicosa, cui semp iniusta facinora curæ sut.
Alij quidem ome os quotqt Dij sut in olympo
Tibi parent, & subditi simq vnyqsq;
Hanc vero nec verbo castigas nec facto,
Sed nec magnis, cu ipse genuisti filia noctem,

Cui

Quis nec Tydei filiu[m] superbu[m] Pronepotem
Furore miscet in nimorbutos deos.
Utrorum quidem eorum vultu[m] trauit in manu[m] uolu[m].
Porro deinde ipse mihi irruit dextram super humis.
Sed me retulerunt celeres pedes, quam longa duda
Illic cludem passus essem, in grauem morbosq[ue] tumulu[m].
Aut vinq[ue] rebellis essem ferro plagis,
Hunc terre aspectu allocutu[m] est mihi genetrix Iupiter.
Hegesq[ue] mihi vagabunde a sedes uolitas pes. ⁊ stando
Immicissimus, aut mihi ex deus, an corbe tonat.
Semper tu tibi hesq[ue] grata, bellaq[ue], pugnaq[ue]
Matris sanc nigrum irritamentu[m], nesq[ue] domabile
Ionis, qua quidem ego vix domare possu[m] verbis.
Ideoq[ue] te puto illig dee pati gsilijs.
Sed no certe te patrie amplig, dolores subitem,
Nam ex me gnig subes, mihi aut te peperit mater
Si aut alienu ex alio utiq[ue] drote natu esses sic morosq[ue].
Sane diu pras infernor tartarikq[ue].
Sic ait, & Peaonis ilicit manare.
Hinc peaon mitigatu[m] pharmaca nu[m]quam
Sanabat, no tu mortalis utiq[ue] furat.
Quadruplicis uero furoris si coagula tac cadibu[s] pulegis cognital
Succi plenu, valet aut cito coalescit meatu.
Sic certe alterutro sanabat in pectore Martem.
Hunc Hebe lauit, pulchra uero uestimenta induit.
Luxit aut Iouem stolu[m] gloria glorias.
Ipse uero rursq[ue] ad domu[m] Ionis magni reuertebatur
Iunoq[ue], Cytia, & alio potis Pallas
Compressit les homicida Martem, à crudely Ioniu[m].

pulchus ensis potens

Argumentum Sexte Homeri Rapsodie

Dys discedentibꝫ à pugna, Greci multos occidut Troianoꝝ. Heleno vero ꝙsulte, Hector in vrbem ingreditur & matri precipit Hecube supplicare Palladi, & promittere illi duodenin bos sacrificiu, vt Diomeden auertat à pugna. Interea vero cu ipe esset in campo, Glaucꝫ & Diomedes recognoscentes paterna amicitia, permutat arma inuicem. Hector autem logniby cu matre Hecuba, & cu vxore Andromache, cu fratre Alexandro in bellu egreditur.

ΙΛΙΑΔΟΣ
SEXTAE HOMERI RAPSODIAE,

IN HOC vero libro, Andromaches & Hectoris ẽ colloquiu.

TROANORꝫ vero à Dijs derelicta est, & Grecos pugna premit.
Multu aut sine utꝫ sine rebꝰ procedebat pugna in campo,
Cu se miscerent iaculatu ferreas hastas,
Inter Simoentem atꝫ Xanthu fluuios.
Aiax vero primus Telamonius murꝫ Grecoꝝ,
Troianoꝝ perrupit phalangem, hunc vero spes fecit,
Vim ferre, cu optimꝫ inter Thracenses erat
Filiu Eusori Acamatu eximiꝫ magnumꝫ,
Hunc pepulit primu ad galee cornu, equinis setis ornatꝫ,
In fronte vero fixit, penetrauit intra os
Cassis ferrea. Hic vero stridens ocꝰlis obortꝫ est.

Áxylū aut occidit voc bony Dromidis
Teuthrahis filiū, cui habitabat in bene habitata Arissa
Perpenus vicin eis, chorg vero erat Zoathy
Qui tm amabat ad via publica domū habitans.
Sed eū nully Jovis tūc auertat fata mortem.
Pro ipo pericula sumes, sed auctos vita primauit,
Et ipm & famulū Calesiū, cui certe tm equos
Erat auriga, hij duo terrā ingressi sut.
Dreson aut Euryalū & Opheltiū occidit.
Ibat aut contra Arissaū & Pedasū, quos quōdā Hymphe
Aidis Abarbarea pepit inculpabili Bucolioni.
Bucolion aut erat filig Laomedotis
Maxīng natū, nocte aut ipm pepit mater.
Pases vero apud omes comitly est, ni amicitia & gñabat.
Illa vero grauida facta, gemellos pepit filios pueros.
Ac Jovis idem solut robur, & forta membra,
Mesthi filig, & ab humeris spolia legit.
Astyalū vero occidit bellicosy Polypoetes.
Pidytes aut Ulysses Thracem occidit
Hasta ferrata. Teucag aut Aretaone diuū.
Antilochy. aut Ablyo occidit Zosta splendida,
Nestoris filig. Elatū vero rex virū Agamemnon.
Habitauit aut Satnioeis latefluctis ad littora
Pedasū excelsum. Phylacū aut capit Lelegas heros
Fugatum. Eurypyly vero Melanū occidit.
Adrestum vero deinde voc bony Menelay
Viuū capit, quū eū ellī turbati in campo
Lu rapid dietū myricinus, curru curt
Frogenus in lapsuo tenuans, ipe pui dom abscedentē
Ad urbem, qua alij turbati fugiebat.
Ipse vero ex curru in ta rota excussy est
Prong in pulueriby in faciē, in ta ea aut stabat
Atrides Menelag hastes longa gestans.

Pedasy vrbs Phrygie

Adrest

Artsty vero deinde prendes etuna supplicabat
Vina capt Atri fili, tu vero digna accipe redpthonis pmia,
Plurima in duitis patris domo thesauri raist,
Atque, auroq, elaborateq, sere.
Et cuiby tibi in gratu pbebit puter infinita redpthonis pmia.
Sic ait. Huic sane tum intra pcordia thesaurat.
Atq; ipse idiam volebat vbices ad muros Grecor.
Dare suo famulo vt deducret, sed Agamemony
Cotrarig venit currus, & minitatig. verbu dixit.
O stulte, o Menetar aut aut tu vivas sic
Vivos, sane tibi optime fortune est, dominus
A Troianis, quor nully effugerit sua mortem,
Mangp nostras. ne tu gdem Cur in vectes mater
Iusaton tulerit, neq; is effugerit, sed sumul ors,
Ex Ilio prat neglecth, & ignobiles.
Sic loquuty stuali fratris instem Heros,
Pectora admones. ille aut ab se pepulit manu
Heros Adrestio. illu aut rex Agamemno
Subverauit in ventre. ille aut cecidit in terga
Calce ni ferty calcas, exhaxat fraxinea hasta.
Hector aut Cretes adhortabatur alte inclamitans,
O amici Heroes Cretes simuli Martis,
Ne ulgs vine spleor cuiquy retro
Riminiscatur, vt vulnerat plurima ferre ad muros venient cruor.
Sed viros ocidamy. deinde vero vta hec cuiq;
Cadauera & capu spoliabitis demortua.
Sic loquuty. exacuit robur, & ante pungitor.
Tum vero mussy Troiani Martys à Cretis
Illu ingressi sunt strenuitate domiti,
Hesi Aenias & Heleni dux ast astas
Priamides fil Helenj, atque longe optimus
Aenias, & o Hector quado cura nobis potissimu

Troianor

Troianosq; & Lycios incubit, prostrata q; ostium
Otm ad munitu ītes, pugnadoq; ssalutandoq;,
Stetis hic, & miltos cohortib; ab portas,
Undiq; obtutes, atq; ruisy in manu ferrum aq;
Fugientes incidat, hostiby uero gaudia fiat.
Porro posteq; ordines cōcipientibs ats,
Hos qdem cu Cretis pugnabing hic reperies,
Tantis valde fabgut. uterstus tue urget
O Hector tū qdem in urbem cōcede hic aut postea,
Matrib; hic & uiq; ipsa cōgregas matronas,
Templū Palladis glaucis oculis in urbe suma s. in arce
Aptis clauis iunuas sacra tdis,
Peplū qui ipi uidebitis genibsq; matrum
Esse in edibg, & cui longa chalybs ipa,
Ut ponat Palladis ab hostes pulegri comq;,
Et ipe promittet duodecim boues in templo
Annos indomitos sacrificare, siqdem miserabit
Urbisq; & Troianos uxores, & parūlos nisu.
Sydeu Tydei filiū auertat ab Ilio sarro,
Sum pugnatorem. fortem cōcitatorē fuga,
Qui qdem ego fortissimū Cretos ausq; est.
Atq; Achillen uiq; sic nuncing principem populos,
Tantis dicat tū ex Dea esse, uttq; alle valde
Fuit, nisq; qsq; poterit ū illo robur exeūo gsere.
Sic ait. Hector uero ntūq; fratri adnuit.
Statim aut ex curru in armis desilit hūi.
Quatuor aut acuta hastilia p exercitū ibat undiq;,
Excitus ad pugnā, exultant aut pugnā cruentā.
Ipse uero conserit, & cotrariy stabat cotra Cretes.
Cretes uero sternebat, desciudrat aut a pugna ctos.
Partebat tū alios dtos ex corbo stellatos
Troadis auxilio fultus uenisset, quod cōuersi erat.
Hector uero Troianos hortabatur alte inclamitas.
Troiani magnanimi, melitiq; auditores,
Viri fortes amici, memineritis aut uestry uirtutis,

Ergo

At ego intro ad Thū, atq; Seniorib;
Dica consultorijs, & nostris Deorib;
Pijs supplicare, promittensq; Hecatobe.
Sic effatus ingēti, abijt galea crinitus Hector
Circa aut ipm tabus verberabat, & crinitum comu nigr;
Circūq; ingēs ruina circūcurrit scutum vndiq; fulgens.
Glauci aut Hippolochi filio, & Tydei filio,
In medio vtroq; congredientibus cupidi pugnare.
Hij vero vt prope trat ei ferocem profecti.
Tu prior alloquēb; est voce valens Diomedes.
Quis vero tu es optime mortalium dicme?
Non quidem tm vnq; vidi in pugna clamosos viros fortes
Antea, vtq; nunc vlq; multo fortissimi ades oris
Tua audacia, vt mea longa hastam Deprimas.
Infortunij porro filij meo robori obuiā restitit
Si vero alicuis immortaliū de coelo venisti
Non sane ego cū Dijs celestib; pugnauero
Nec sanè Dryantis filius fortis Lycurgo
Diu vixisset, q cū Dijs coelestib; certauit.
Qui quōdā furentis Bacchi nutrices
Persequēb; est ad diuinū Nyseū. illę simūl oēs
Thyrsos humi abiecerat ab homicida Lycurgo,
Puncto stimulis. Bacchq; vero in fugā acto,
Submergebat est maris fluctib;. Thetis aut excepit sinu
Terrefactū. vt timens tm eccpit tremore ob viri minas.
Hunc quidem deinde irati fecerat Dij alacri labore vacuos.
Et ipm equū fecit Saturni filio, nec impig dū
Viueret, postq; immortalibus munia erat acta Dijs.
Nec ego cū beatis Dijs velim pugnare.
Si aut alicuis es mortaliū, qui terras fructū edomitor,
Propius accede, vt citius mortis terminos vadas.
Hunc virū Hippolochi audiuit genitorem fili.
O Diomedes magnanime, cur genus interrogas?
" Nam qualis frondis generatio, talis etā homo.
" Frondes alias quidem ventus humi dejicit, alias vero silua

Inuestis

„ Vnus pdūcit, vtrq; aut nascitur aūra.
„ Sic dom generatio, alia gūdem nascitur, alia vero perit.
Si aut Volo & Hyr nostre. vt ferit suas
Hostes gens, multi aut viri apm narrat,
Est vrbs Ephyra in medio Argi pcul pastis.
Hic aut Sisyphy Aeoli filij, ille ex Glauco genit fuit.
Porro Glaucus genuit insolabilem Bellerophontem.
Huic aut Dij pulchritudinem & virtutem animorum
Porgebant. cui illi Pronty multa machinaty est in uo.
Qui e publico abegit, quoniā uxo potestatem erat
Ergesty. Iupiter em sub dominatione dedit. s. Bellerophonti
Cui hoc Deor. Pronti vehementer cupiuit diua Antea
Clanculum amore misceri, sed illa, veritq;
Persuasit honesta sapienti pudicam Bellerophontem.
Illa mentes, Pronti regem allogui tentat.
Vtinā moriam o Pronti, aut occidi Bellerophontem
Qui mihi volebat amore misceri volenti.
Sic ait. ipm vero regem ira cepit, vt audiit.
Occidere quidem vitauit veritq; est em hoc in uo
Mittit aut ipm in Lycia proferat aut ipe signa luctuosa,
Scribes in tabula pugillari plurima multa.
Ostenderet aut socero vt perat.
„ Sed ille, ibat in Lycia, deoq; sub tuti auspicijs
Sed quādo in Lycia venit, & fluuium,
Benigne ipm excepit rex Lycij lati
Nouem diebus hospicio fouit, & nouē boues sacrificio obtulit.
Sed quādo certa decima aparuit rosteis digitis Aurora,
Et te ipm interrogauit, & petijs signa videre.
Quecunq; ille genero ab Pronto ferret,
Porro postq; signa mali perfidi gener,
Primum quidem Chimeram mirificabilem iubebat Chimera
Occidere. ille vero erat diuinū genus, no hoīm.
Ab anteriori pte leo, a posteriori vero draco, in medio vero capra,
Horrendum

Horrida spinas ignis robur arctatis.
Et hinc eundem occidit, Protey genus prius ostendit.
Stentoreo murmure Solymus despiciunt clamosus.
Forthesmen aut illa pugna, enectus tubicine viros.
Tertio, atro occidit Amazones Viragines.
Ipse atro venenato callidae dolu alui fixit.
Hectis ex Lycia lata viros optimos,
Collocauit in insidiis. Ille atro venenato murmure domum redierunt.
Quos tum occidit multigenebris Bellerophontes.
Sed postea sunt agnouit Dei filiu esse,
Illic ipsum detinuit. dubat aut ipse filiu suu
Pedit etiam illa honoris regij dimidiu totiu.
Atq; ille quidem Lycij filiu duxitque Danaen uxore.
Prolegi, diuiq; gessit, & anno, vt mos uenit.
Hic filia Cassandra peperit tres libros prudentes Bellerophonti.
Isandrum, & Hippolochu, & Laodamia.
Laodamia quidem, cedemuit gestanti Iupiter
Qui peperit Pisidae cuspide Sarpedone bellatore.
Sed cernudo ipse Bellerophontes miseri erat diuq; Dijs
Certe ipse, ut euaret Alein, solus vagabat
Per aua tarentes, comunis via hominu fugiens.
Isandru illig filiu Mars insatiabilis belli,
Pugnatem cu Solymis occidit gloriosus.
Illam atro irata aurtas habenas Diana occidit.
Hippolochy aut me genuit, & Troia, aio me nate.
Misit aut me ad Troia, & mihi valde multa peperit
Vt semp optime me generem, & vt dispensat, esse alios.
Ac strenue patres decorare, cu longe optimi
Et in Ephyra fuerat, & in Lycia lata.
Hanc ego mendacijs, & gloriose sanguinis esse.
Sic aut. Iouisq; aut es, vos bene Diomedes.
Hostem quidem de Troia in terra multos peremit.
Verus ipse Glaucijs allocutus autem pastorem populos.
Quae mihi deceptes patremq; es vehy.
Omnes cu aliquado diuq; inuictissimu Bellerophontem
Hospi,

Hospitio suscepit, ni fehby vigiti dreby fnes
Ipsi vero, & nuicem domuncl hospitalia pulchra munera,
Veneus edem baltheu dabat purpa splendidu,
Bellerophontes aut aurea pocula rotundu,
Atq; ipm ego dextram vt prosteby snu domi mtr.
Sydeu vero no meminu, ene mi adhuc puerlu
Dreligeut, quado ni Tebis fyt Atreby Grecoy.
Ideoq; nec pbi edem ego hospes dicoby ni mtoby Argis
Su. tu vero ni Lycia, sydeu vnq; adroq; pgnlu dnentro,
Hastes vero ni nos nuicem fnttny tha ni turba.
Multi em mihi Troiani, mchiq; auxiliares,
Ad occidedu, sepsut, ene vnq; dey offernt, vt fnehby mcty fnro.
Multi rursq; Greci pbi ad occidendu sepsut.
Arma vero nuicem snttny, vt thu pbi
Nosrat quod hospites patrum gloriamur esse.
Sic ctrk, loquti, ab urriby dsiutes,
Mangq; nuicem grebutrut, & fedus nuicem sanxtrut.
Tum vero Glauco Saturnig mtem exmit Iupiter,
Qui cu Tydide Diomede arma mutauit.
Aurea enis ctu boby digna nouit boby cpadis.
Hector vero vt ad Scees stus & turrim penit,
Circa ipm Troianoq; Dxoes curebat. atq; fily
Interrogutes de filyeq, fratribyq, sororsq,
Et maritos. alle cotuno Dys supplicare iubebat
Ots ordine. multis aut dolores nigesit.
Sed cudo ad Priami domu spulchra venit,
Polita porticby fabricata, porro in ipa
Quinquaginta intrat thalami polite lapide,
Prope inuicem edificati, ibi vero fily
Cubabat Priami apud fudicas Dxores, cu legittimis Diomby
Filiae, aut altera, ex ste cotuny intra mta
Duodecim erat steti thalami, polite lapide,
ibi aut gneri

Cubab

Cubuerat Priami apud sedes dextra.
Hic illi mæsta domus obuia venit matte,
Ad Laodicen vadit filiæ spiritus pallentia.
Incessit aut illig manu, sermone ipse dedit, & tu vera nuntiauit.
O fili quæ relicto bello gnati venisti?
Non vadit affligunt infantes filij Cretes
Pugnates circa vrbem te hue aig impulit
Regnator de summa arce Troiæ magna sceptrigera pbet.
Sed mane donec tibi dulces diuina aperta
Vt libet Troiæ parcæ, & alijs immortalibus
Primus. deinde vtro ipse animus sedem liberis.
Varo tm lassato, nobis magnum diuum presidat pbet.
Quis adhuc tu labore effectus, defendes mœnia.
Hinc respondit celsimo magno Cathia genitus Hectoris.
Ne mihi nunc adest dulces venerada mater,
Ne me debilitet, roborisq, virtutisq obtutibus
Manibus aut illotis Ioui libare splendida vina
Veneror. neq, fas est nubes nigricanti Saturnio
Sanguine, & crinem sedatis sacrificare.
Sed tu quidem ad templum Palladis pdatricis
Vade cum sacris, cognatas matronas,
Pcepta aut. qui ubi spumosi ring, atq; gradiens
Est in edibus, & ubi longis charissimus ipse,
Hinc, fronte Palladis ad gemina pulchricoma,
Et alti promitte duodecim boues in templo,
Anniculas indomitas te obtutura ast, sedem instrauit
Vrbisq, & Troianos nubes, & genubes infantes,
Sedem Tydei filium arcetat ab Ilio sacro,
Sæuum bellatorem, fortem ecitatorem fugæ.
Sed tu gdem ad templum
Vade. ego aut ad Paridem locedam, vt in bellum voces,
Sedem volutrit dictum audire, vt alti Latinum
Terra fissent. inges tm ipse olympius nutriuit Xanthum,

Troianisq

Troianisq; & Priamo magnanimo, hyps liberis.
Si illu vtq; victore despectum ad inferos,
Existimare metum tristis trucis ablue vt.
Sic ait. illa aut vadit in domu ancillas
Vocaut. illæ aut cogregant & vrbem mœstorum.
Ipsa vero in thalamu deserta sedet.
Illic erat ipe pepli pulchrorum, opq; feminæ
Sidonias, quas ipe Alexander pulcherrimq
Duxat ex Sidone navigas late pontu,
Eam viam, qua Helena vtq; reduxit eximia parens Ledeum.
Hoc vnu sacrosancti Hecubæ, gerebat domu Palladi,
Qui pulchritudine erat varietate, atq; nitore.
Velut stella aut splendebat. micabat aut intimo thoro
Festinabat ire, multa aut simul prosabat matrona.
Hæ vero ad templu pulcherrimi Palladis, in vrbi summa,
His iamdudu aperit thalamos pulchras gemas Ledæs,
Castæ filia, Dxor Antenoris fidaq; domitoris. Thalamos Dxor Antenoris
Eam tu Troiam ferebat Palladis sacerdotem.
Illæ vero ululatu ore Palladi numq; cessabat.
Ipsa vero suspensis thalamos pulchras ge: Ledæs,
Posuit Palladis ad gemma pulchricomæ.
Precata vero, supplicabat Iouis filiæ magni.
Ventosa da Pallas precanti. diua precanti
Frange vero sceptra Diomedis, atq; illa ipm
Prone da cadere Scæas ate portas,
Vt ibi cotinuo ure duodenis boues ac templo,
Amicabas indomitas sacrificetq;. Sedem misereri vrbis
Vrbisq;, & Troianos mœstos, & supplices inspice.
Sic ait precas. abnuit aut Pallas numina.
Sic illæ quidem supplicant Iouis filiæ magni.
~~Hic Hector ingressus est Troiæ clarq~~ aut ad domu Paridis vadit
Pulchra. qua ipe edificauit ipse, q tu optime
Erat in Troia ferula orbes viri,

Ene

Quæ ipse fecerat thalamũ, & domũ, & aulã
Priami & Priamo & Hectori in urbe suprema.
Hæc Hector ingressus est ianũ cum, ni manũ vero
Hastam tenebat undecim cũbitorũ. ab atmore vero hastæ splendebat hastæ
Cuspis ferrea, circũ aut aurũ ibat cæculũ.
Hunc inuenit in thalamo pulchra arma tractantem,
Scutum, & thoracem, & curũ aream lucidum.
Argiuæ aut Helenæ nitet ancillas feminas
Ferebat. & ancillas inclitu opa docebat.
Hunc Hector increpuit, vt vidit obprobriosis verbis.
Infelix, cur furiose quidem cur hanc concipis ira,
Muletes quidem stat, circa urbem celsosq; muros,
Pugnatus. vero tu causa, bellumq; clamor, bellumq;
Urbs hæc flammis circũdatur, tu vero pugnare, & alij,
Super alicubi reliquum vidores hortari bello,
Sed surge, ne statim urbs igni hostili flagret.
Hunc rursus allocutus est Alexander deo similis
O Hector, quæ me iuste increpas, neq; prater officiũ,
Ideo tibi dico, tu aut mitiges, & me audi,
Non recte ego tristitiæ fatũ ira, neq; indignatio
Sedet in thalamo, volũ aut dolori indulgere.
Nũ vero me allocutus dolce mollibus verbis
Excitauit in bellu, admonuit aut mihi sic etiã ipsi
Multa futura. victoria aut ex vicissitudine cotingit viris.
Sed age nunc expecta curribus aream inducã,
Aut vade, ego sequar, assequi aut te spero.
Sic ait. nonne allocutus est galeã quatiens Hector.
Hunc Helenus viris allocutus bonis fratrem,
Mi frater canis infortunes fugientes,
Utinã obsecrasset me dii allo, quãdo me pepit mater,
Perdere, longe feris mala vehi procella.
Tu autem, aut me fluctu horrifi maris,
Hic me fluctu suffocasset, atq; hæc fata fuissent,
Porro postea hæc, vtq; se Dij mala dissipassent.

Vri

Vir deinde dilectæ melioris ipse Hector;
Qui nostræ, reipublicæ, & obprobriosa multa domui.
Hinc vero, neq; alius mihi femina, neq; ne posteq
Sat. vltroq; ipsum sui demens primum decipere puto.
Sed age me mutatem, & stabo in pelta
O Deus, an te potissimum labor iste occupat?
Propter me castellum, & Alexandre malorum initium,
Quibus Iupiter imposuit malum fatum, vt & mi posteq
Horum erimus celebres futuris.
Hinc respecti deinde magno galeæ cuncti fletere.
Ac mi sedens fundis Helena tacta dicta, neq; mihi sfundis,
Iam tu mihi dux incitatus vt auxilio venio
Troianis, cui magnum uti disterno habet.
Sed tu vbi Xanthe illa, festinat aufugere,
Vt antea vrbem asternabit prosciscentem,
Etenim ego domum prosciscar, vt videam cuncta
Domesticos, Hectoreq; chara, & parentem sibi
Hos ibi scio si amplig pros reditu meiscat vrsy,
An ea me sub manibus Dij dimittant Graios.
Sic ergo loquuty abyt, galea cuncti fletere
Statim deinde pronus ad domum pene subiuta.
Hecq; inuenit Andromachen albis lacertis in foliis,
Stantem cum filio, & amica bini ornata
Turri resistebat, flensq; lugensq;
Hectore vero vt no nisi vrbe pensabilem inuenit Xanthum,
Stetit in soluto vadis, ad ancillas vero loquebatur.
Age vtro mihi ancilly vnq; dicite.
Quo iuit Andromache albis lacertis ex regia,
An alicuo ad glorum domum, an ad domum Hectoreas fratres bene vestibus,
An in templum Palladis exijt, vbi vbiq; alij
Troiani pulchricomæ Deæ ventrada placat.
Hanc rursy sedula ppostas sermone alloquuta est.
O Hectore, quando vbi mortes inbes vnq; dicam.

Hecq;

Hesp, aliquo ad Troas domos, nesp ad fratres Troas domos hortamur
Hesp in templo Palladi iuit, sti uiz alis
Troiani peligrinum ueneranda dea placat,
Sed ad terrim uit magnu Thy. & uidimus
Ingeri Troianos, nges aut robur esse Grecoz,
Ossa certe ad muz festinabunda, occurrit,
Turbi similis. Fenebat aut simul ipsu nutrix.
Dixit anilla ppositu. ipe uero in mperiu Thyi è domo Hectoris
Eadem via, mursq, bene cohortatus & plateas.
Quado uero ad portas uenit parentis magnu urbem
Segas. Ea fortuna erat dixit, ne cunctemur,
Hic Troas bene dotata obuia uenit earum
Andromache filia magnanimi Etionis
Etion, qui habitabat Hypoplacia siluosa,
In Thebe Hypoplacia, Cilicibz uiris imperas,
Hanc uxor filia nupta erat Hectori armis indutu,
Hec ille obuia uenit, simul aut ancilla ibat cu ipa,
Filiu in sinu teres tenella, infantulu similem astro,
Hectoris filiu unigenitu, puru stella pulchra.
Cui Hector uocabat Scamadriu. sed alij
Astyanacta. Soly eu defendebat filiu Hector.
Videlicet, ille erat aspectus fortes faciebat.
Andromache uero pressit illu osculat, lachrymas,
Illiqz manu in ore fert, sermonesq, profudit, & ppetes exclamat.
Infoelix, pdet te hec audacia, neqz miseretis
Filiiqz infantuli, & mei infoelicis, qz statim orbata
Tu uro, Patrum tuu te occidet Greci,
Ores in te irruetes. mihi aut patig esset.
Si te primatu furto, terra nudata, neq; tu ampliq alia
Esset uoluptas. postq tu fatu, nat, tuoris,
Sed dolores, neq; mihi est pater, & uenerada mater.
Sunt tu patres meu occidit diuq Achilles,

Urbem

Urbem aut puerit Celiu bene habitatu,
Thebam altis portis, deinde occidit Ethon.
Atq; ipm despoliauit, relegosum nu duebat in aruo,
Sed erat ipm robustis in armis fabricatis.
Atq; tumulu erexit in aruo aut alnos pluerunt
Hamadr motang filij Ioris à capra nutriti.
Qui vbi mihi septem fratres erat in pdity.
Hij quidem, vt vno intrat die in tra Plutonis domu,
Oes im occidit perdity crudi dirig Achillis.
Apud bouis pedes incuruatos nigrosq; & cadentes aris
Matrem vtro, cui regnabat in Hypoplacos syluosa,
Hanc postq; hinc abduxit simul cu alijs bouis,
Rursy illa solui, accipies ingetia redemptionis pmia
Ita patris vbi tdity cruci Drusa sagittis gemdis.
O Hector, certe tu mihi es pater, & vterq; du mater
Atq; frater. tu tha mihi florida iuuenty.
Sed age nu miserere, & ire nostr ad herum,
Aut filu offerre soeris, vrnaq; ferreum.
Multa aut fiste, ad caprificu, vbi potissimu
Assensu faciis est vrbs, & aggressu perget murg.
Ita nu ab hac agressi eluent cu optimi,
Circa Aiacis duos, & inclytu Idomenea,
Atq; circa Atridas, & Tydi fortem filiu
Sine ad ipos dixit augurioq; tone docty,
Sine tha ipsoty duy, exanimit, & insti
Hanc ursy alloquity est, nigris galeis gnatus Hector
Sane tha mihi ger ou dia o Dolot cure fut, sed vigentes
Vrtor Troianos, & Troianas pplos longos trahetes,
Ligdme vt iguiny, forsinu defensuro bellu.
Atq; me dy iuuitat, quado assensi ester fortis
Semp, & inter antesignanos Troianos pugnare.
Omnes patrisq; magna gloria, atq; mea ipsy.
Bene gdem me ger scio in uerte, & in aro,
Adsit dies, quado aliquado sibit Ilios sacra,

Et

Et Priami & topuly hostilis Priami.
Sed nihil ille troianos tamen cura est dolor in pectore,
Nec pro ipso Hecube, nec pro Priami regis,
Nec fratre, cui multis, & regni,
Ita pulcherrime cadunt sub veris gressibus,
Quantu hic, quando alquis Grecos acris armis inductos,
Lachrymarum duxerit libertate primus,
Atq; in Argo in portis cu alijs tecu texit.
Atq; agna pectus illig potis, aut illig
Pectore imitu, potes aut cogit necessitas.
Et tu alquis vides duxerit lachrymas fundis.
Hectoris hec uxor erat cui sternenda opem minuit pugna do
Troianos equos domitos, quado circa Ilen pugnabat.
Sic tamen alquis dicturus est, ubi vero currus non oritur dolor
Propter privationem Zymachi viri, cui potes set auctores struite.
Sed me morthu supposita terra abscondet
Antequam tua vocem, tuaq; custumitatem audiu.
Sic loquuty, ad sum filiu manu extendit ximus Hector,
Astro utro filig in sinu pulegre nutricis
Se intulerunt clamas patris detecti visu horres,
Existimes fremuq;, atq; cone equinas fetus subtexen
Horrendo a summa galea nutantem vi vidit.
Risit aut pater q; Hecy, & venera da mater.
Statim ab capite subdu demsit ximus Hector.
Et ea eudem disposuit in terra splendida
Ceteq; ipse pueu dilectu, filiu postq; o pulchy tet. truculentiq; manibz
Dixit, pretuly Tonantemq;, alosq; deos.
O Jupiter, atq; dij, date etate hanc fieri
Filiu meu, eadem modu, & ego ut q; inter nostrorum,
Sic virtute, fortitudine, & in Ilio potetur regnare
Ut aliquando aliquis dicat, patre ille longe melior,
Ex bello redierit, feret aut spolia cruenta,
Et victori occisum vir gaudeat aut mater.
Sic loquuty. dilecte Hectoris in manu posuit,

Finis

Filiu suu. alla sam odorifere ipm̃ suscepit sinu,
Lachrymabilitr rides. miserly aut miserly est vt agnoui.
Nam aut ipsum demulsit, sermonesq; dixit, & ptiby absolui.
Infelix, vt tum valde affligeris in ao.
„ Nully tue ni presse fate vir ad inferos ate tempy demittet. Fato ea
„ fate aut remini existimo effugium est domi, agnoui
„ Nesq; bona mala, nesq; bona, postaq; simul mutg est.
Sed in domu vades, tua ipsiy opa cura,
Telaq;, colaq;, & ancillis precipe opy accelerare
Opy accelerare. bella aut viris cura erit
Orby. mihi vero prosequi, cui in Troia fuit.
Sic ecte loquuty, gaba respit exing Hectore
Equus fetis ornatam. Troe aut clara, domu redijt,
Reuersa, tacitas lachrymas effudit.
Statim aut denide venit in domu benihabitata,
Hectoris domicely. inuenit aut inby multas, ancillas
Ancillas. sic aut orby hortatu exclamat.
Illegotus, adhuc vultum distillat Hectoreum, sua in domo
Non tu ipse amplig exhortabat reduci à bello
Redditq; est. effugerem vim, & manus Greco4.
Hiq; Paris immoraty est in excelsis edby,
Sed spe postq; induit multa arma variegata ferro,
Quis totiens pugnam verbum pedby vbiby cossy.
Quid adhuc vero gnotis exigis tempus aliquo stas tuy patrie ad spem
Captiuy ruptis, cucurrit p campu pedby subsultus.
Cossiby lauri late fluctu in sinu,
Lassatis, in altu vero cursu trigit, cursu aut inby
Hostilis ludit. ille vero splendore ysty.
Facilitate sic genuby liberat, ad loca ysueta, & passus equis,
Sic filij primi Phrygis ad summa arce
Arma iocosq; simul sol meridiat
Ostes, cibosq; aut pedes ferebat. statim aut postea
Hectoream domu repit fratrem. ea tm fletuy erat

Plurali

Dūcrte ex loco, vbi suꝫ collocūty est Dxori.
Hūic prior allocūty est Alexander deo similiꝫ
O natū maior frater, & sanctꝫ & festinatrem detinto
Iamoras. neꝫ vtm temptshūr vt prterpas.
Hūic respodens allocūty est galeā cuntes Hector.
Infortūx, nō sanc qsꝫ vir, q gdm ratone subet,
Oꝫ dempsemt pugnz, cū fortes ꝛc.
Sed tubes cessaꝫ, & nō vis, hoc vtro mtu cor
Cotristat. nō dus, quotes de te turpia audio
A Troianis, cū pbuhut multū laborem tū causa.
Sed tung. dū nō postea placuhri, seqdm vnꝫ Inpiter
Dederit cotestby dijs stmp dignby
Crateri offerre libertatis ergō domi nōstrꝫ,
Postq ex Troia pcūterung fortes Grecos.

Argumētū Septimꝫ Homeri Rapsodię.

Hector cū Alexandro fratre prosterby ad pugna, audito vtuit Troianis defungatis rare. & gsultate Helleno fratre, cui vates erat, proclamauit ipe pugna cū eo vellet Grecoꝝ pugnatores certamē subire. Multis aut delectis, Aiax Telamonius sortebatur, et egredit. pugnates aut vtos, preceps gsiliunt. & nox dremit certum, et illi gdem nūcia domi detrect, nisi Heleby aut legatos Troianos de morbosa clade, eadem sint ab vrbe exercitby. Ipsiꝫ Grecā sepulchy vmbo & apparat, & muby stabonis munit, propter quē Neptunus indignatus est. Inpiter tps per noctem signa no placida futuroby ostendit.

ΙΛΙΑΔΟΣ. Η
HOMERI RAPSODIAE

In hoc libro bellauit Aiax cū solo, soly Hectori duo

SIC logquūtq, ē portis mit inclity Hector
Cum hoc simul, Alexander, uicidebat fratri, ni deo uero
Uterq; cupiebat bellare atq; pugnare,
At aut Deq uaūtis cupisibq mumthat
Uictum, postq laborarunt bene solitis rtmis
Pontū petrauerūtes, Iuxta uero subtq membra soluta sut.
Sic certe illi Troianis cupisibq apparuit
Hic apparuit, ille q dam filiū Aerethei regis,
Ius Arma habebatum Neptunigena, cuius claruit
Genuit Aretheq, & Philomedusa dominis oculis.
Hectot uero Fionea pausit acuta hasta,
In iugulū sub galea forti, soluit ant membra.
Glauci aut Hippolochi filiq, Lycioq ducitoq,
Ipsius pracussit hasta in forti pugna.
Dein filiū in equos uestitum celeris,
In dorsum, ille aut ab equis humi cecidit, soluebatur ant mēbra.
Hos uero ut uidit Dea glaucis oculis Pallas,
Argiuos petites in forti pugna
Descendit ab olympi uertiby uuis
Ibi in facram. Iuxta obuia uenit Apollo
EX arce Troiana despicies. Troianis uero auxiliabat victoria.
Iuuentem uero Iouis obuia uenerunt apud fanum.
Illam procul alloquitq est ne Iouis filiq Apollo.
Quid tu uero nunc iq prompta Iouis filia magni,
Uenisti à coelo, nuncq aut te deq impulit?
An ut certe Troas fugiq uictorem uictoriam

Des

Dts. quonã uentꝰ Troianoꝝ ꝑtulit nisentis.
Sed fugitur uiꝫ pedis, celeꝫ nubꝫ aëra rapit.
Hinc quidem Eurusq; Notusq; ruunt, creberq; procellis
Africus, et posteꝫ uersꝫ puerat, undiq; tractꝰ
Ilij rupit, quando hic domitꝰ stetit arꝫ
Cui pater
Cui pater
Cui pater

Ettes Pallas, & argolico vltus arcu Apollo
Constederat, animis ipsorum vultuq;
Fugo ni excelsa patris Iouis à captus mitris,
Viris obtectus, Ioue aut ordinis stetisset densa,
Scutis & galeis & hastis horrida.
Qualis vtro Zephiri fundunt se mare primo fluctus impetu Comparo
Orti iamq; dirigunt aut mare sub ipso:
Talis fert ordinis stetisset Grecorumq; troianorumq;
In campo. Stetit aut ad vtrosq; vacuus est.
Audite nt Troiani, & fortes Grai,
Vt dicam, quæ me acq; intra præcordia iubet Acq; m pectore
Fœdera quidem Saturnig altijugus ne rata voluit,
Sed mala voluus fluctuatq; vtrisq;
Donec aut vos Troiam turritam euertis,
Aut ipi nexta nauis dominum mare sulcates,
Vobis quidem tu sit fortissimi cum Grecor,
Hoc, nec gratum acq; animo repugnare licuit,
Huc venias ex vtro vt pugnator sit contra Hectorem Deum
Hæc genitrix vtro locuit, Iuppiter vtro testis esto.
Sæpem me ille erpit tuto ferro,
Armis spoliat, strat ea ad cauas nauis
Corpig aut meo donec reuellat, mersq; vt iacet me
Troiani, & Troianor vxores sepeliat domorum.
Si vtro ego illi, ego dederit aut mihi gloria Apollo,
Armis spolio, strá ea ad Illi sacra,
Et suspendam ad templa Apollinis iacülatoris.
Cadauer, aut ad nauis puppe ira stolida Iubetis dato,
Vt ipsum sepelat comati Grai
Sepulchro, Hellespontiacum ad latum littus potum,
Atq; omne aliquis dicat sepulcrum
Ita nam trabeata nauigans per nigra potum,
Viri quidem hoc sepulchro est dum memorem
Quem quandam strenuæ pugnatum occidit fortis Hector
Sic omne quis dicet. mea vero gloria nusq; fuit.

Sic

Sic ait, illi vero ore sunno fuit sub pectore
Adag debent reddere Reddebat cuidam abnegare, temnebat aut suscipere.
Tandem vero Menelaus surrexit & interfuit ei
Opprobria ingentes, multum vero ingemiscebat deo,
Et ceu hinnea velleris, multitrepa gressus, ne astig Cretes
Et sanie columbosa dte trut & intollerabili intollerabiliora
Hasta qs Cretes hinc adversa Hectoreum perstrit.
Sed vos quidem ois, aqua & terra fruitis
Stolidis ne singuli & mimus inglorij frustra.
Idcirco ego ser armabor. Sterno super
Victoriq. fruis habebit, inter immortales vtos.
Sic ecce loquuty, indaut arma pulchra
Hic ubi Menelaus apparuisset vltq finis,
Hectoris sub manibus, cui multo forbot trat,
Hinc insurgebas gemuisset Graiques Cretes
Ipse, Atrides intidominus Agamemnon
Dextra prehendit manu, sermonesq dixit & non mirandi
Desipis o Menelae à Ioue nutrite, atq; id decet
Hquidi insipientia, sustinas tantis affligi,
Atq; vehs aste Mart, cui fortem virogquidi
Hectori pramide, cui horret et alij
Etia Achilles hinc vtq pugna in glomosos viros fuerit
Horret obuia ire, cui te vtq longer forbot
Sed tu quidem sedes vades in multitudine sociorq
Hinc vero depugnatorem alium qstimet Cretes
Tametsi impetuosty, & si pugna est insuperabilis,
Ato ipm libenter cuisque, fugatum effugeret
Hostili ex bello, & grauis pugna
Sic loquuty, persuasit fratris mitem ffeng
Pectus effuty. Ille vero fuit, by quidem deinde
Ithacus primus ab humeris arma exuit.
Hector aut Greqis surrexit. & loquuty est.

O Papai. Et ingens dolor Cretã terrã inuadet.
Et sanè multùm placare potest Stricè Ioues Petæ Petæ
Exiuit Pyramidoũ gsultare atq; prælia,
Quũ protinùs interrogãs multa gaudet sit sua in domo,
Quin Græcos ingres militatemq; profectã,
Quos uno sub Hectoris formidatos ore audieris,
Sæpe immortalem dextras manu tollet,
Aut à uertice demittet intrã Phrygiæ domũ
O Numa tu Iupiter pater, & ô Pallas, & ô Apollo
Pubisset et quadrupedũ quãdo ad alterum Cladotum pugnauit.
Agrestes Pylijq;, & Arcades Iustis ingulati
Per uxta muros, Tardani uxta Phrixa
Inter Ios Eructhonion pugnauit gsultauit deo Semiris Dit.
Arma habetus humero Arcthoi regis,
Diu Arcthoi, qui cogacon clauigera
Ire nouabat, pulchrisq; emit uenatibus,
Propterea & in sagittis pugnabat Iustisq; longa.
Sed ferrea clauã componebat ordines.
Hinc Lycurgus occidit dolo, nõ sua ui Arcthoi mors
Augusto in ulmere, ubi Iam clauã in ille uexerat
Contulit, ferrea, pugnam in Lycurgus pugnantis
Hasta, medũ transfodit, ille uero supinus terra uinctus cecidit.
Armis aut spoliauit, eum ille dedit ferreis Manes
Et ea, quidem ipse deinde fertbat ad humultum bellum.
Cæteros postq; Lycurgus dominus gstauit
Dedit Eructhonii dulcis famulo ferro,
Cuius, Ille arma habens procul cernebat ores optimates.
Ille uero, plurimi terrebat, & tremebat, atq; gsq; audacis.
Sed ut ary iniecit multa gressq; petitus
Audacia uota, uotũ aut nimium ærã orta
Et despexit eũ to ego, dedit aut mihi gloriã Pallas.
Ille aut prostra & fortissimũ occidit Dryops, Lycus

Iugtus tu ens iacebat ꝛc tensy ab hac pte in illam
Sydon sic pudicarem, vis aut mihi esset.
Nisi suus celeriter obuia iret gabe ensibus Hector
Ictor aut, qui vbiq; sui ostium ante Argeos,
Hic q; prompte defendat aduersy Hectoreum re.
Sic memorant fletu. Ioue vtro nouu ois suscitat ira.
Surrexit longe primus gdem rex virox Agamenon.
Post eum, tydides surrexit fortis Diomedes
Post hos Aiacis strenua induit virtutem
Post eos Idomeny & famuly Idamanti
Merionis equipandy Mart famicidy
Post hos Eurypyly, Eugmonis filiy splendidy
Surrexit etia Thoas, Andremonis filiy, & diuy Vlixes.
Ois quidem hy volebat decertare cu Hectore diuo.
His nusq; venidy est stans & equis Hectoi.
Sortem nec cacit oio, q sortem cuiusq; accipe.
Ille tu uictor fortes Argeos
Et sua ad nauem comouerit, sydon effugerit
Hostili ex bello, & quam fugerit.
Sic ait. Ille vtro sortem pugnis reiiciebat vuiusq;
Iniecerut aut in galeam Agamemonis Atrici.
Nichils vero suppheabat Vlixi, atq; animo ꝛcludebat.
Tum vero aliquis dicebat, aspicies in celum latum
Iupiter pater, aut Aiacem sortire, aut Tydei filium,
Aut ipm regem Predonitis Mycenis.
Sic dicebat. mouit aut sortes stans & equis Hectoi.
Exiliit aut sors i galea qua volebat ipi.
Aiacis. Ipsa aut sortes stadium furibam vndiq;
Ostendebat in dextra, tendes inter optimatiby Argeoy.
Hi nō agnoscebat abiugabat singuli.
Sed quado certe ad hunc peruerat, ferox & furiā vndiq;

Qui

Qui ipse suos stans scribis gaudet inire choros Aiax,
Certe extendit manum. Ille Ulixi mittit protinus ad pectus.
Agnouit aut sortis pugnam videns asperae, gaudio aut ardet.
Eam gestum ad pedes suos Iouis dicitur duxisse.
O amice, certe sors una est, gaudio ardere
Tu quo, postea victor ut possis vincere Hectoreum domum.
Sed agite, donec ego tibi diua arma induam,
Interea vos supplicate Ioui Saturnio regi
Saltem apud vos, ut ne Troiani audeat,
Sine iram acre, postea minime timenda sunt
Atque tum ipse, ut ei vigor nostrum minime praeualeat,
Sed magis impetu, cum magis ut insem vigor sit
Pectore in Saturnius natum esse nutriebat.
Sic ait. Illi supplicabat Ioui Saturnio regi
Tum vero atque illis dictum aspectus in rostrum latum.
Iupiter pater, in Ida regnans, gloriosissime, maxime,
Da victoriam Aiaci, & claram gloriam accipere.
Si aut & Hectorem vigor animas, & cura tui habeto,
Atque illum vigor vim, & gloriam augeto
Sic dicebat: Aiax autem armabatur splendido ferro.
Ille postea ut circa corpus induerat arma,
Processit. quoniam quibus vigor ingens incedit Mars,
Qui vadit in bellum ad viros, quos Iupiter
Animum crudelis litis vi gaudet pugnare in pugna,
Talis fuit Aiax incedebat ingens murus Graecorum,
Ridens horrenda facie, infernus aut pedibus
Illum magnifice incedes vastas ambas hastam longa dextra.
Hunc aut & Graji multum gaudebat aspicientes.
Troianos, aut totum vigentis horrebat membris singulos
Hectoris ipse, ne vltra progredi quam debebat
Sed ne aspicit quatiebatur poterat detrectare, neque tergum conuertere
Retro ut ictum turba, cum euocauerat ad pugnam.

Aiax

Lis ame crudelis

Aiax murus Graecorum

Aiax ne

Ferit scutum
Sed aut prope ictus ferit scutum Veluti turrim
ferreu, scptem pellibꝫ imãtu, Quod ille Tychius fuit artifex
Corriarius longis ofting, ne Hyle domu habens
Qui ille fecerat scutum variabile, scptê pellibꝫ imãtu
Taurorũ boũ uitulorũ, octauũ aut circũ fecerat ferreu,
Hoc ate pectꝫ stetit Telamonius Aiax,
Stabat Vulcꝺ, procpe Hectorem. minitas aut allogentem.
O Hectoꝛ, ne q̃dem manifeste cognoscis, absolo solo,
Quales ntã Cretes optimates iuterfimt.
Ipe tam post Achillem, ordine turbatus, ann tamis subsistam.
Achillis lo ns ima fus
Sed illi q̃dem ne mihi vãstratis pcrũ subleuabit
Iacet mihi Agamẽnõ pastoꝛ populoꝝ.
Hos utro simul telis, qui ntã adhuc sto mihi ait audaces,
Et plures. Vtꝫ incipi pugnã, atq; bellum,
Hinc mihi sors allogentis est. mgis Gallã quatis Hectoꝛ,
O Aiax à Ioue nate Telamonie subernator militũ
Ne mi finde atq; ipse inbellem stes.
Aut fortuna, ely, visus bellica opa.
Ictus tpe boũ dextꝝ pmũ pugnasq; ad esq;
Scio ne dextram seu ne sinistra mouere scutum
Aridum, Quod mihi supist ad fortitos pugnã du.
Scio, tham irruis turbine tecum ad locum
Scio ntã ne sinistra pugna hostili detractante est Marti.
Sed nihilq; te volo ferre, cu talis sis,
Occultum gsiliatq. sed ipse sagdam mihi fero
Dixit. & ebras, misit longã sub tam umbrã scutum,
Et pcussit Aiacis Sonorũ scutum septe pellibꝫ imãtu,
Sum, strudum ferit, Quod ocium tra sup ipse.
Sic aut pe pliciat venit, transijt ferit indomitum,
Ire septima vtro pelle detentũ est. Strudum mox
Aiax ixing versit longã umbrã scutum sub tam
Et pcussit Priamidem strudũ scutũ. undiq; rotũdum,

Per

Persẽpũ cuidtm trauſyt ſplendida ſortis haſta.
Et ſpe tharactm fabriſactm mſxa ſt.
Stultmndo vtro inxta, vt dimſit indmſcm Iadmſm
Hasta. vlle aut declinauit, & effugit fatũ nigr.
Hÿ vtro extractis longas haſtas manĩby ſimul ambo,
Concurrerunt, leuiby ſumtis cuncta veſcrby. Leonis
Aut ſũby apris ceroſ vokũt ũo umbilo,
Priuũdis q dtm dtmdo medio ſcutum vulnerauit haſta.
Hoc primſt haſta ſtetit, incurvata aut ſt vltl cuſpis.
Hinc aut ſcũm penſet mſilis, ipa vtro ptmby
Ptrahunt haſta, horſtmt aut ſpum prompte.
Ceſim aut cruentm rapit, aut nigr aut diſtinctat ſanguis.
Sed utq ſic, diſyt à ſugna galeã quatĩs Hector.
Sed nitro cedes, lapidem arripuit manu forti
Lactm in campo nigr aſperq, magnũq
Hoc pũſet, hanc horrendũ ſcũdo ſeptem ſtellãby bouis umbo
Aptm ſubmittam, in ſonũt aut ferũ.
Stũdany aut rurſy Hinc, multo maior hyrcũ tollit
Tumiſet ex circumſtas, animoſy aut ſt virtute immiſa,
Ab intro vtro ſcũm ſonet ictibus, multoq ſudor
Defluxerunt aut illi de ſcuto gemmã. alte vtro ſupiny extenſy ſt.
Sanio applicity, hinc ſtutia dmſit Apollo.
Et tũm forte gladijs comiuy vulnerauit, mſ.
Precoris Iouis unoj, atq ſtã Iouis virorũ
Dmiſit. altor cuidtm troianoq, altor Lycaoq ferreis armis nudatos
Talibyq, & Idzy prudentes dumo.
In medio vtro vtroq ſceptra tenebat, dexatq omnium
Preco Idey prudtia gſtia dmy.
Hi grauiby ſeſe dilecti bellatis, uterq pugnatis
Ambos tm vos amat, ũtrũ coronet Iupiter.
Ambos pugnatis, quod utriq ſcium ſit.
Hoc vtro ut ingrmit, bouem de ũtri ſtro.

Hinc

Hinc respondetus, alloquuty est Telamonius Aiax.
O Idis Hectoreum tuba prologuit iubar
Ipsi nos ad pugnã prouocant ore superbo.
Incipiat. certe res valde pcto stabit bello.
Hinc rursus alloquuty ist, ingis galeã quatiens Hector.
O Aiax, cui dei dedi vim magnitudinis, animi,
Et sapientiam multo cæteris Argeis præstantia.
Hinc quidem graiorum a pugnã, & hostibus
Hodie, ne frustra nostra pugnabimus donec demum
Hos deleuerit, dederint aut altoris vltro victoriã.
Hæc vero cum ingrunt, bonũ aut est nobis ceteris.
Qui in Ilio fines apud nauis Argeos,
Tuosq; potissimũ cõmilitones, & socios, q tibi sut.
Porro ego magnæ Priami vrbis.
Troianos hortabo, & Troianas cũctatores magistratus per plos,
Quæ pro rebus supplicatis sacra ingressæ sunt Deorũ cœtum.
Porro aut ego meum tibi munus domum ducto.
Et alquis sic dicat Argeorũq; Troianorumq;
Fortissimum multo Iouis Argeorũ portentum es.
Hinc quidem grauem a pugnã, & hostibus
Hodie, ne frustra nostra pugnabimus donec demum
Hos deleuerit, dederint aut altoris vltro victoriã.
Hæc vero cum ingrunt, bonũ aut est nobis ceteris.
Qui in Ilio fines apud nauis Argeos,
Tuosq; potissimũ cõmilitones, & socios, q tibi sut.
Porro ego magnæ Priami vrbis.
Troianos hortabo, & Troianas cũctatores magistratus per plos,
Quæ pro rebus supplicatis sacra ingressæ sunt Deorũ cœtum.
Porro aut ego meum tibi munus domum ducto.
Et alquis sic dicat Argeorũq; Troianorumq;
Fortissimum multo Iouis Argeorũ portentum es.
Sic dixit loquuty, dedit gladium, argentis clauis distinctum,
Cui vaginaq; fuit, & fabrefacta bene.
Aiax vero pallium dedit purpureum splendidum
Hic vero cepit, altoq; dein ad pugnã Argeos.
Ipse vero altos ad Troianos, prosiliebat.
Hic vero Iouis sut, vt vidit diuus
Aiax q; affecerit volens & animum, q; vtrius vestri potitur
Et fortitudine in vtroq;, cui no spectauerit, subeũ rapit
Audacem rursus ultorem ex: pte fortis Argei
Ad Agamemnonẽ diuum ducit gestientem victoriã.
Hic vero quando certe inter se eorũ Atridæ venerut.

Hic

His vtro boũ mouebãt. rex vrbis Agamẽnon,
Qũ suũ quinquẽnẽ, in supis habitat Saturnid
Hinc excoriarat, apparatuq; ureũsili, & ipse extendrat ora.
In frusta diuidrat dẽte q; fixerat vtroq;
Assatuq; pulchr tãdem, ab igne traxtrat ora.
Porro fessis cũctrat à labore, cohortiq; cõuiuia
Coniũxerat, nec ullo pacto ãg indigebat cõmuj opi.
Tergorũq; aut Aractu satis honorarat
Atros Atrides late dominãs Agamẽnon.
Citro postq; poty, & cibi desyderiũ extrahrat.
His. senex longe prudẽtiss fuerat ẽ ceteris
Nestor, cuiq; tha acta optimũ adsentabat ẽ cunctis
Qui ipse bene volens, cõmonebat, & incitabat.
Atridã, & alij optimates omn Grecos.
Multi tum mortui sũt comati Grãi.
Quos nec sagitta nec hasta iuuit, luti fluctem circa Scamãdrũ Scamãdri
Dispersi aspectabãt, q vtro ad nostros discendrat. fluuij
Idoq; it dicit bellum q dtm simulatq; dilexerat Troianos.
Ipsi vtro cõgressi in curribꝰ fortuq; hic mortuos
Boty & multos, dtus cõburendi tos
Paulatim ate mãus, vt ossa liberis mitterẽt
Domũ dulces ẽtrat, q nãdo mursy redibãt in patriã terrã.
Tyrubã aũt nexta pyrã vbiq; agentes, ardẽtes
Inuitãt, ex cãpo. ad ea vtro ex hortabãt alacriter
Turrita excelsa, propugnaculũ murumq;, & portã,
In ipis vtro portas fuerãt boni aptatas,
Vt per ipas equitũ via sit.
Extra vtro ptumbã fodrant prope fossam.
Qui positarum, & predatã arcer erant arũdinẽte,
Vt arcendo ingressũ sibi Troianoꝝ pugnatoꝝ.
Sic it, illi vtro ex laudabat regis.
Troianoꝝ ẽtra ẽtro erat, Iuj in arce summa

Ator

Horrenda, ſtridula, apud Priami fores
Hic vero Antenor proditis eſſe cohortes
Audite me Troiani, & Dardani, atq; Epeui
Vt dira quę me aut ui fecerit iubet
Huc agite arguta Helenā, & bona cum ea
Dum Atrides abducenda, me vero inſpirata fida
Aſtet, fugerunt, idq; nō adeo pridē mihi uobis
Optro fuit, nunc ſic euenit
Sane illa ſic lapidibus deijcit. Hic vero ſurrexerat
Dum Alexander Helenę maritus pulcherrimus
Qui ipſi reſpondit, verba allata dicebat
Antenor tu quidem nō mihi thā orata Dę prouocatis,
Hoſti thā alā orationē melioribus illa diſſeruiſti
Si vero hunc ex animo dicis,
Sane vero cannę Dij noſtram reuertent ope.
Porro ego ad Troianos quicquid dominorū dicā
Ex contrarijs deſino. fortunā quidem nō reddā
Bona aut quę huc adduxi ex Argis in noſtrā domū
Quā volo reddere, & preterita dominā mea adijcere.
Sane illi ſic locuti ſtetere. Hic vero ſurrexit
Dardanides Priamy Dijs gſimilis conſilijs
Qui illis ſententijs contrarijs eſt, & rurſus locutus.
Audite me Troiani & Dardani aduenę
Vt dicam quę me aut mea pectora iubet.
Huc quidem quā ſumite, & verbis quę adhuc ab ea vtrę
Et cuſtodię memores eſtote, & vigilate ſinguli.
Hoſtes vero Ideę trahā cānas ad naues
Et dicam Atridis Agamēnoni ac Menelao
Aſtem Alexandri, cę gratia bellū hoc ortum eſt.
Preterea hoc vt dicat ſtrenue ſtrenuum ſuę dominę volet
Quieſcere a bello lugubri, donec morbus
Aſtenię, in poſtea nouę ſuę pugnandę, donec denuo

Hos

Hos sepulti. dedere aut alteris vtq; victorã.
Sic ait, Hÿ certe hinc valde gãdere audierat atq; pauet
Cetera deinde caput ꝑ extrema in singulis ordinit.
Hanc aut Ideq; iuit cãnas ad naues,
Hos vero iuuenes in ipsos Argicos. fœmitos Martis
Hanc inclita pupim Agamemonis, ipse alle, his
Stans in medio, allocutq; est fidelis Ipreo
Atridesq. & alÿ fortes Argiui,
Audite Priamidq; & alÿ Troiani inclyti
Dicere, spes dum vobis gratum est & mea dum furiat
Oratorem Alexandri, eq gratia bellã hoc excitatu est.
Possessionis qdem, quatus Alexandr cãnis in nauibq
Duxit ad Troiam, vtinã prius debuisset perire,
Ois vult reddere, & ois domus cius alias adijcere.
Exinde vero Dardanum Mentai gloriosi
Hon ait se dabitq, sam ipse vtq; Troiani nobis
Preterea hoc insuper dicere, dum simul spes dum vobis
Quiescere a bello
Cohortemq, in posterq
Hos sepabit
Sic ait. illi sam ois silentio obstupuerunt
Tandem vero inter fatq est vocem Diomedes.
Atq; sam enisus nec bonum Alexandri suscipiat
Atq; Helenam, manifestum aut vtinã illi valde stultq est,
Q iam Troianis amoris finis imminet.
Sic ait. Hÿ sam ois acclamarut filÿ Argiorq
Oratoris admixtis Diomedis equorq domitoris.
Et tum sam Ideq sub dominus Agamemnon.
O Ideq sam vero dictum Argiorq qui audis
Quãcunq; tibi respondet, mihi vero placet sic.
De mortuis aut, vt gbernatis, nihil spes sebeo, Atq;

Hesp vlla cura mortuos depunctos
futuit, postaq; mortui sut, cum ignis gburatut ceteros
Tum mradum aut Iupiter fuit tutus maritq; Imoans.
Sic locuntq. Sceptra & ttudit alta Dijs.
Interea vtro Ideq ibat ad Itú sacra.
Ipsi sedebat in equo Troiani, & Dardani
Orti cogregati, & ptetutus grádo nú ventut
Ideq, ille vero vtuq & matem reminiscit
Stans in medio. illi vtro armabatut & temtit
In vtuq, & vt mortuos abducetut, & vt alij hgnatu uet.
Greci vero altera & pte, bene tabulatis è nauibq
Festinabat, mortuosq; abducere, atq; alij hgnatu ire.
Sol qdem deinde recta irradiabat terras,
Et máxute fluctu profundi fluctq octano
Corbúe gsedebat, illi vtro obiná ventut nuctem.
Tum diganoscere difficile erat, vitq; cuctbat.
Sed aqua ablutus crurem sanguineq; tmu
Lachrymas calidas fundebat arreby genis ternebat
Atq; permittebat fletu Priamy magny. illi vtro sileto
Mortuos in pyrá accumulabant, tristes corde
In ignes vtro vt gbustetut, redibat ad Itá sacram.
Sic aut similiter. altera & pte portas Greci
Mortuos in pyrá accumulabat male affecti ne.
Et aut ni ignis gbustetut, ibat carus ad nauis.
Quádo vtro ute tum erat aurora, sed adhuc dubia nox.
Tum circa pyrá, seltq; conistebant popoly Greci
Agetq vtro circa tam, viá facilem excitabat
Tumulum & campo, aditu vtro muro edificarut,
Turres excelsas murumq, nauiq & portas
In ipis vtro portas adaptarut fabre fabricas,
Ut ipis tota via esset & ubi curru trasiret

Extra

Extra vtro profundâ sup ipa fossam fodrut
Latam magnâ, intra ipam aut vallus ffixerut.
Vt illi quidem laborabat capite conat Cretei.
Ipse vtro Dj Ioui assidetis fulminatori
Nimbatis magnu ops Cretes armatos
His vtro sermonibz affat Neptunu terra quassator.
Iupiter fatte, nuqs tnt marinu & latum terram,
Qui deude numbrabz, nctem & gsilu accepta restrgat?
Non vides quantum xtes conat Cretei
Nunc edificarut pro nimbis, circu aut fossam
Excaturut, neq Dijs dedrut inclytas Hecatombas
Huic sane gloria trit quantum Dij sparsitis aurora.
Hs vtro obtumescetis, & ego & pforbs Apollo.
Troi Laomedon edificantiu defatigati.
Hunc granitis nidiganty altoquinty est urbi gentgator Iupiter.
Hinc quidem, terra quassator late potens, vt loquinty es.
Alig ffpa hoc Deos horretis gsilu.
Qui te longe meritissimo nimbis roboratis.
Tua sane gloria trit, quantu dsperginte aurora
Age vtro quando xtes capite conat Cretei,
Edat in nimbis, classem in patria terram
Nunc resindes, illum qdem in mare totu dejce.
Statim vtro litty magnu Iuuentis absconde
Vt sane neqs muru tuantscat Cretes.
Vt illi qdem, Ioui dilectu gtonati sut.
Occidat sol, effectui aut sut ops Cretes.
Bantes vtro tumo labat victoria, & ceua capitat.
Hantis aut ex Lemno adtrat, unu adferetes
Multz, quas puistrat Iasonis filig Euneo.
Qui prpt Hypsipile Iasoni pastori peperit.
Storsum aut Atridis Agamemoni & Menelao

Datut

Dabat Iasonis filij ductu viri mille amphoras.
Tunc vero vnus erubat comati Greci,
Alij quidem ære, alij aut splendenti ferro,
Alij vero pelliby, alij vero ipis boby
Alij vero struis, apparabat aut cœnam optimam.
Tota quidem nocte totius comati Greci
Cœnabatur, Troiq vero p vrbem, atq; anxiabant.
Per totum vero noctem, ipis mala ordiebatur gestiens Iupit
Horrendu tonitruas, hos vero pulchy timor cepit
Viri vero ex poculis in terra fundebat, nigr qsq; auferebat,
Quin libabat supremi Saturnio,
Dormiebat aut, memor somni dona Tydei.

Argumentum octavi
Homeri Rapsodiæ.

Iupiter cotionatq; Dijs, vt mittat. admittit Dor-
cidam. In Idam discendit, et ait Neptuno pugnatis
Grecos nostrorq; Troianis ferat. Iunonem vero & Pal-
ladem in auxilium Grecis ferre cupiunt. Iris Iouis
imperio. vtrosq; aut fusto Hectore cohortatq; est ne capo
vt castra intrari valent, & ignem p totam noctem ni
cendere.

ΙΛΙΑΔΟΣ
OCTAVA HOMERI RAPSODIA.

IN HOC libro Jubitur Deorum coetus TROianosq; potius Hectoris gloriæ

AVRORA quidem croceâ indutâ vestem rexacrabat totam terrâ,
Jupiter vero Deorum cœtum Jubet fulmine obterrens,
Summo in vertice supereminens olympi
Ipse vero ejus egtorandy erat, Dij aut simul ets audiebat,
Audite inte etsq; Dij otusq; Dez
Vt dicam cui mi ary intra præcordia inbet
Aut alqua fœminea Dea Jume, utq; alterius mas
Tentet quarcuq; intu sermonem, sed simul ets
Approbate, vt citerrimi pficiat hec opa.
Quem aut ego sorsum à Dijs voluerim cognouisse,
Prosectime, aut Troianis auxiliatur aut Grajis
Præsesq; no deinde intrabit Olympum,
Aut ejus arripies rotabo in tartarq; obscurq;
Longe valde, vbi profundissimu sub terra est barathq; Baratro
Illic ferreiq; portæ, & ferreu pauimentu
Tatum infra nostros, quantum cœlu est sup terra.
Cognoscet deinde, quantum sim Deorq; fortissimus.
Sydera age tentate Dij vt videatis ets
Catenã aureã de cœlo suspendite
Ets vero ad eam prendite Dij otusq; Dez
Sed nequaq; detrahetis Jouitis de cœlo in terrã
Ioitem, supremu consiliarij, neq; si valde multu laboraueritis.
Sed quando certe & ego alacer voluero detrahere
Vna cum ipa terra tuq; mari
Catenam qdem deinde circa cacumẽ Olympi
Ligabo, stabunt hec cu sublimora ea fiat

Tasso

Inches
1
2
3
4
5
6
7
8
Centimetres
KODAK Color Control Patches
©Eastman Kodak Company, 1995
Kodak
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black